

UUEMÕISA LASTEAED- ALGKOOI

**UUEMÕISA LASTEAED – ALGKOOI
ÕPPEKAVA**

Kinnitatud õppenõukogu 07.09.2011 otsusega nr 01-1
Kehtestatud direktori 09.09.2011 käskkirjaga nr T-02
Muudatused kinnitatud õppenõukogu 05.11.2014 otsusega nr 03-1
Muudatused kinnitatud õppenõukogu 30.08.2016 otsusega nr 03-2
Muudatused kinnitatud õppenõukogu 31.08.2017 otsusega nr 03-4
Muudatused kinnitatud õppenõukogu 27.02.2016 otsusega 02-1

1. peatükk **ÜLDSÄTTED**

§ 1. Kooli õppekava koostamise alused ja ülesehitus

(1) Kooli õppekava on koostatud Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riikliku õppekava,“ Vabariigi Valitsuse 08.03.2001. a määruse nr 89 „Laste liikluskasvatuse kord“ § 7 ja Uuemõisa Lasteaed-Algkooli arengukava alusel ning see on koolis õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument.

(2) Õppekava on väljundipõhine, st et rõhuasetus on õpilaste poolt õppimise kaudu õppeprotsessi lõpuks omandatavate õpitulemuste/pädevuste omandamisel ja nende hindamisel. Hindamise aluseks on tasemeti kirjeldatud õpitulemustele/pädevustele toetuvad kriteeriumid, mis on eelduseks kujundava hindamise rakendamiseks. Õppeprotsessi kirjeldamine toimub õpetaja töökava tasandil. Õppeprotsessi kirjeldamisel järgivad õpetajad konstruktiivse sidususe põhimõtet, mille kohaselt kavandatud õpitulemused, tagasisidestamine, õppemetoodika ja sisuteemad sobituvad omavahel ning lähtuvad õpilaste võimetest.

(3) Õppekavas esitatud teemadele pühendatakse arvestatav hulk aega, lähenedes teemale mitmetel viisidel. Õpilased õpivad õpitut kasutama mitmetes situatsioonides ja õpilastel lastakse õpitut võimalikult erinevates olukordades demonstreerida. Soorituste kohta antakse tagasisidet, tuuakse välja õpilase tugevad küljed ja vajakajäämised ning sellest lähtuvalt planeeritakse edaspidised tegevused.

(4) Väljundipõhises õppekavas on keskne roll üld- ja valdkonnapädevustel ning läbivatel teemadel. Läbivate teemade õpetus realiseerub kogu koolipere ühise toimimise kaudu, põhinedes lõimingul ja keskkonna korraldusel.

(5) Kõik koolis tegutsevad isikud lähtuvad oma tegevuses üldinimlikest ja ühiskondlikest alusväärtustest, milleks on ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu, vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus.

(6) Põhikooli ainevaldkondlikud ja ainealased eesmärgid tulenevad „Põhikooli riiklikus õppekavas“ esitatud taotletavatest pädevustest ja aitavad kaasa nende pädevuste saavutamisele.

(7) Üldpädevused on valdkonna- ja aineülesed ja nende kujunemise tagamine õpilastel on kõigi koolis tegutsevate isikute ühine eesmärk.

(8) Õppekavas esitatud õpikäsitus vastab konstruktivistlikule arusaamisele õppimisest kui elukestvast protsessist, mille alusel õpetamine on õpilase vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna organiseerimine nii, et õpilane saavutab kavandatud õpitulemused.

(9) Kooli õppekavas on üldosa ja ainekavad. Ainekavad on koondatud ainevaldkonniti ja esitatud klassiti. Ainevaldkonna moodustavad lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained. Ainekavad lähtuvad väljundipõhise õppekava koostamise põhimõttest. Ainekavade esitamine ainevaldkonniti vähendab õppekavas fragmenteeritust ja suurendab integreeritust ainete vahel, andes võimalusi valdkonna-siseseks koostööks. Ainevaldkonna pädevus saavutatakse sobiva metoodika ja õppevara valiku kaudu. Ainevaldkonna pädevusi kõrvutades saame kooliastme pädevused, mille saavutamist taotleme põhikooli lõpuks. Ainekavades esitatakse klassiti õpitulemused kui ka õpitulemused õppeteemade läbimisel.

Riiklikus õppekavas on järgmised ainevaldkonnad:

- 1) keel ja kirjandus;
- 2) võõrkeeled;
- 3) matemaatika;
- 4) loodusained;
- 5) sotsiaalsained;
- 6) kunstiained;
- 7) tehnoloogia;
- 8) kehaline kasvatus.

(10) Ainekavades esitatud õpitulemused on esitatud õppijakeskses sõnastuses ning väljenduvad õppe lõpuks omandatavates pädevustes. Õpitulemuste saavutatust tuleb õpilasel demonstreerida ning nende saavutatust hinnatakse kujundavalt ja/või kokkuvõtvalt.

(11) Kooli õppekava üldosas esitatakse:

- 1) õppe- ja kasvatusesmärgid
- 2) üld- ja valdkonnapädevuste kujundamine
- 3) õppe- ja kasvatuspõhimõtted
- 4) tunnijaotusplaan õppeaineti ja aastati
- 5) valikainete loendid ja valimise põhimõtted
- 6) liikluskasvatus
- 7) läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted
- 8) lõimingu põhimõtted
- 9) ülekooliliste ja koolidevaheliste projektide kavandamise põhimõtted
- 10) õppe ja kasvatus korraldus (sealhulgas projekt-, õues- ja muuseumiõppeks ning ekskursioonideks ja õppekäikudeks vajalik aeg)
- 11) kooli õppekava välise õppimise või tegevuse arvestamine koolis õpetatava osana
- 12) hindamise korraldus
- 13) õpilaste ja vanemate teavitamise ja nõustamise korraldus
- 14) õpilaste juhendamise ja hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse ja õppe korraldamise põhimõtted
- 15) karjääriteenuste korraldus
- 16) õpetaja töökava koostamise põhimõtted
- 17) kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

2. peatükk ÜLDOSA

1. jagu

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ning -põhimõtted

§ 2. Põhihariduse alusväärtused

(1) Põhihariduses toetatakse võrdsel määral õpilase vaimset, füüsilist, kõlblist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Põhikool loob tingimused õpilaste erisuguste võimete tasakaalustatud arenguks ja eneseteostuseks ning teaduspõhise maailmapildi kujunemiseks.

(2) Põhikool kujundab väärtushoiakuid ja -hinnanguid, mis on isikliku õnneliku elu ja ühiskonna eduka koostoimimise aluseks.

(3) Kooli õppekavas oluliseks peetud väärtused tulenevad «Eesti Vabariigi põhiseaduses», ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis, lapse õiguste konventsioonis ning Euroopa Liidu alusdokumentides nimetatud eetilistest põhimõtetest. Alusväärtustena tähtsustatakse üldinimlikke väärtusi (ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu) ja ühiskondlikke väärtusi (vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus).

(4) Uue põlvkonna sotsialiseerumine rajaneb eesti kultuuri traditsioonide, Euroopa ühisväärtuste ning maailma kultuuri ja teaduse põhisaavutuste omaksvõtul. Tugeva põhiharidusega inimesed suudavad ühiskonnaga integreeruda ning aitavad kaasa Eesti ühiskonna jätkusuutlikule sotsiaalsele, kultuurilisele, majanduslikule ja ökoloogilisele arengule.

§ 3. Uuemõisa Lasteaed- Algkooli sihiseade

(1) Koolil on nii hariv kui ka kasvatav ülesanne. Kool aitab kaasa õpilaste kasvamisele loovateks, mitmekülgseteks isiksusteks, kes suudavad ennast täisväärtuslikult teostada erinevates rollides: perekonnas, tööl ja avalikus elus.

(2) Koolis on õpetuse ja kasvatuse põhitaotlus tagada õpilase eakohane tunnetuslik, kõlbeline, füüsiline ja sotsiaalne areng ning tervikliku maailmapildi kujunemine.

(3) Kooli üks arengusuund on tehnoloogilise kirjaoskuse arendamine. Digiõpe, robotika, infotehnoloogia on tähtsustatud mõlemas kooliastmes. Selleks on koolil olemas järgmised vahendid:

- * tahvelarvutid õpilastele
- * Makey Makey Classic komplektid
- * BeeBot robotid
- * Edisoni robotid
- * Lego Education WeDo 2,0 komplektid
- * klassides on arvutid, projektorid ja dokumendikaamerad

* arvutiklassis on uuendatud arvutipark

(4) Kooli ülesanne on luua õpilasele eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õpikeskkond, mis toetab tema õpihimu ja õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist.

(5) Kool aitab kujundada põhilisi väärtushoiakuid. Õpilane mõistab oma tegude aluseks olevaid väärtushinnanguid ja tunneb vastutust tegude tagajärgede eest. Koolis luuakse alus enese määratlemisele eneseteadliku isiksusena, perekonna, rahvuse ja ühiskonna liikmena, kes suhtub sallivalt ja avatult maailma ning inimeste mitmekesisusse.

(6) Põhikooli õpilane on jõudnud selgusele oma huvides, kalduvustes ja võimetes ning omab valmisolekut õpingute jätkamiseks järgneval haridustasemel ja elukestvaks õppeks. Põhikooli lõpetanud noorukil on arusaam oma tulevastest rollidest perekonnas, tööelus, ühiskonnas ja riigis.

(7) Teadmiste, väärtushinnangute ja praktiliste oskuste omandamine ja arendamine toimub kogu kooli õppe- ja kasvatusprotsessi, kodu ja kooli koostöö ning õpilase vahetu elukeskkonna ühistoime tulemusena.

(8) Kool seisab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest, seepärast pööratakse põhikooli õpetuses ning kasvatuses erilist tähelepanu eesti keele õppele.

§ 4. Üld- ja valdkonnapädevuste kujundamine

(1) Kooli õppekava tähenduses on pädevus asjakohaste teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse teatud tegevusalal või -valdkonnas tulemuslikult toimida. Pädevused jagunevad üld- ja valdkonnapädevusteks, mis on olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel.

(2) Üldpädevused: väärtuspädevus, sotsiaalne pädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, matemaatikapädevus, ettevõtlikkuspädevus, digipädevus. Üldpädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu ja tunni- ning koolivälises tegevuses. Seetõttu määratletakse koolis üldpädevuste kujundamisel rõhuasetused, millele keskendutakse koolis kõiki õppeaineid ja kooliastmeid läbivalt.

(3) Valdkonnapädevused: keele- ja kirjanduspädevus, võõrkeelepädevus, matemaatikapädevus, loodusteaduslik pädevus, sotsiaalne pädevus, kunstipädevus, tehnoloogiapädevus, kehakultuuripädevus.

(4) Üld- ja valdkonnapädevused kujunevad kõigi õppeainete kaudu. Üldpädevuste kujundamine toimub peamiselt meetodite valiku kaudu ning ainevaldkonna kirjeldustes esitatud viisil. Valdkonnapädevused realiseeruvad õpitulemuste saavutamisel. Õpitulemuste saavutamine ning meetodite valik vastavalt õpitulemustele on detailsemalt kirjeldatud õpetaja töökasas.

(5) Üldpädevuste kujunemisel on oluline tagasisidestamine, mis toimub koolis kujundava hindamise kaudu. Tagasisidestamine üldpädevuste kujunemise kohta annab informatsiooni sellest, mil määral teadlikult kavandatud ja mõtestatud üldpädevuste kujunemine tegelikult toimib. Koolipoolse tagasisidestamise kõrval on oluline ka õpilase enesehindamise roll, mis

võimaldab jälgida õpilasel oma tegevust ning õpetajal saada informatsiooni, mida õpilase välise tegevuse ja käitumise vaatlemine ei võimalda.

(6) Kooli õppekava taotleb järgmiste üldpädevuste kujunemist:

1. **Väärtuspädevus** on kujunenud, kui õpilane on tõendanud oma suutlikkust:

- 1) hinnata inimsuhteid ning tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast;
- 2) tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, loodusega, oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdisaegse kultuuri sündmustega, väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt.

Õppeainete kaudu väärtuspädevuse kujunemine võimaldab saavutada kooli lõpuks järgmise suutlikkuse:

Teadmise tasand
- Teab, et keel on rahvuskultuuri kandja ning, et keeleoskus on inimese identiteedi tähtis osa. - Tunneb õpitavaid keeli kõnelevate maade kultuure. - Teab matemaatilisi sümboleid ja matemaatilist keelt - Omab tervikülevaadet looduskeskkonnas valitsevatest seostest ja vastasmõjudest ning inimtegevuse mõjust keskkonnale. - Mõistab humanismi, demokraatia ja jätkusuutlikku arengu põhiväärtusi. - Omab kultuuriteadmisi. - Mõistab ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi identiteedi osana. - Saab aru, et tervist tuleb kaitsta ja tugevdada.
Oskuse tasand
- Suhtub teadlikult kriitiliselt teabeallikatesse, sh meediasse. - Mõistab ja aktsepteerib erinevaid väärtussüsteeme, mis lähtuvad kultuurilisest eripäradest. - Tunnetab loogiliste mõttekäikude elegantsi ning õpitavate geomeetriliste kujundite ilu ja seost arhitektuuri ning loodusega. - Juhindub oma tegutsemises humanismi, demokraatia ja jätkusuutlikku arengu põhiväärtustest. - Põhjendab oma valikuid. - Seisab vastu kesksete normide rikkumisele. - Hindab erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi. - Kujundab ja põhjendab oma arvamusi. - Teeb põhjendatud valikuid tervisekäitumises.
Suhtumise tasand
- Omab loetavate ilukirjandus- ja aimetekstide alusel kujunenud kõlbelisi ja esteetilisi-emotsionaalseid väärtusi. - Väärtustab funktsionaalset kirjaoskust. - Suhtub sallivalt erinevate võimetega õpilastesse. - Suhtub positiivselt kõigesse elavasse ja ümbritsevasse. - Teadvustab loodusliku mitmekesisuse tähtsust ning selle kaitse vajadust. - Väärtustab tervislikku, jätkusuutlikku ja vastutustundlikku eluviisi. - Suhtub lugupidavalt erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse. - Teadvustab kunste eneseväljenduse vahendina, kujundab eetilisi ja esteetilisi väärtushoiakuid kunstiteoste ning kunstisündmuste analüüsimise kaudu.

- Austab autorlust.
- Suhtub teadlikult ja kriitiliselt erinevatesse infokanalitesse.
- Arvestab arvamuste ja ideede paljususega.
- Tunneb töörõõmu ning vastutust alustatu lõpule viia.
- Austab loodust ning inimeste loodud materiaalseid väärtusi.
- Suhtub oma kaaslastesse abivalmilt ja sõbralikult.
- Tähtsustab ausa mängu põhimõtteid erinevates tegevustes.

2. **Õpipädevus** on kujunenud, kui õpilane on tõendanud oma suutlikkust:

- 1) organiseerida õppekeskkonda ja hankida õppimiseks vajaminevat teavet;
- 2) planeerida õppimist ning seda plaani järgida;
- 3) kasutada õpitut, sealhulgas õpioskusi ja -strateegiaid, erinevates kontekstides ning probleeme lahendades;
- 4) analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasiõppimise vajadust.

Õppeainete kaudu õpipädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse:

Teadmise tasand
• Omab põhiteadmisi õpitust.
Oskuse tasand
• On arenenud kuulamis- ja lugemisoskus. • Mõistab ja koostab eri liiki tekste. • Eristab fakte ja arvamusi, kujundab ja sõnastab oma arvamust. • Hangib eri allikatest teavet ja kasutab seda kriitiliselt. • Analüüsib õpitud teadmisi ja oskusi, suudab eneseanalüüsi põhjal kavandada oma edasiõppimist. • Analüüsib, otsib ratsionaalseid võtteid ja hindab kriitiliselt tulemusi. • Üldistab ja kannab õpitud teadmisi üle sobivasse konteksti. • Leiab loodusteaduslikku infot, sõnastab probleeme ja uurimisküsimusi, planeerib ja teeb katseid või vaatlusi ning teeb kokkuvõtteid. • IKT-põhises õpikeskkonnas võtab kiirelt ja individualiseeritud tagasisidet. • Suudab organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, teadvustab ja kasutab oma õpistiili. • Oskab planeerida õppimist. • Loob ise jõukohaseid ülesandeid. • Näeb ja analüüsib tehnoloogia seost erinevate teadmistega ning kogeb õpitu vajalikkust praktikas. • Korraldab tööd iseseisvalt alates teabe kogumisest, materjalide ja töötlemisviisi valikust ning lõpetades töö tegemise ja tulemuste analüüsiga. • Suudab probleeme märgata ning lahendada. • Analüüsib ja hindab oma liigutusoskuste ja kehaliste võimete taset ning kavandab meetmeid nende täiustamiseks.
Suhtumise tasand
• Saab aru, et keerukaid ülesandeid on võimalik lahendada üksnes tema enda iseseisva mõtlemise teel. • Hindab ja arendab oma võimeid ning juhivad oma õppimist. • Huvitub liikumisest ja sportimisest.

3. **Sotsiaalne pädevus** on kujunenud, kui õpilane on tõendanud oma suutlikkust:

- 1) ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut;
- 2) teada ning järgida ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja norme ning erinevate keskkondade reegleid;
- 3) teha erinevates situatsioonides koostööd teiste inimestega;
- 4) aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel.

Õppeainete kaudu sotsiaalse pädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse:

Teadmise tasand
• Omab avarat maailmapilti ja ettekujutust inimsuhetest. • Teab õpitavat keelt kõnelevate maade kultuuritausta ja sellest tulenevaid käitumisreegleid ning ühiskonnas kehtivaid tavasid. • Teadvustab kohalikke ja globaalseid keskkonnaprobleeme. • Teadvustab inimese kui kujundaja ja kasutaja mõju looduses ja inimeste loodud ruumilistes ning virtuaalsetes keskkondades.
Oskuse tasand
• Suhtleb suuliselt ja kirjalikult. • Arvestab suhtluspartneriga, valib sobiva suhtlusviisi. • Esitab oma seisukohti, põhjendab ja kaitseb neid. • Oskab teha koostööd. • Oskab hinnata inimtegevuse mõju looduskeskkonnale, kaitseb loodust. • Peab lugu teiste arvamusest. • Tegutseb teadlikult ja jätkusuutlikult looduses ja inimeste loodud ruumilistes ning virtuaalsetes keskkondades, teadvustades võimalikke ohte. • Oskab ennast kehtestada.
Suhtumise tasand
• Käitub vastutustundlikult ühiskonna ja kaaskodanike suhtes. • Väärtustab üksteise toetamist. • Omab kultuurilist ühtsustunnet.

4. **Enesemääratluspädevus** on kujunenud, kui õpilane on tõendanud oma suutlikkust:

- 1) mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi;
- 2) järgida terveid eluviise;
- 3) leida lahendusi iseendaga, oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvatele ning inimsuhetes tekkivatele probleemidele.

Õppeainete kaudu enesemääratluspädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse:

Teadmise tasand
• Mõistab ennast. • Hindab oma tugevaid ja nõrku külgi. • Tunneb oma huve ja võimeid ning omab positiivset enesehinnangut. • Omab teadmist oma anatoomiast, füsioloogiast ja tervislikest eluviisidest. • Teab individuaalset energia- ja toitumisvajadust, tervisliku treeningu individualiseeritust, haigestumistega seotud riske ning tervislike eluviiside erinevaid aspekte.

Oskuse tasand
• Arutab eakohaseid probleeme, väljendab oma seisukohti ja otsib lahendusi, sh loovtöodes. • Osaleb projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust. • Töötab iseseisvalt. • Hindab ja arendab oma võimeid. • Suudab mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse. • Suudab lahendada tõhusalt ja turvaliselt iseendaga, oma vaimse, füüsilise, emotsionaalse ning sotsiaalse tervisega seonduvaid ja inimsuhetes tekkivaid probleeme. • Oskab pärast tagasiside saamist ennast adekvaatselt analüüsida. • Oskab hinnata oma kehalisi võimeid ning omab valmisolekut neid arendada. • Suudab jälgida ja kontrollida oma käitumist, järgida terveid eluviise ning vältida ohuolukordi.
Suhtumise tasand
• Omab rahvuslikku, kultuurilist ja riiklikku enesemääratlust. • Omab personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti.

5. **Suhtluspädevus** on kujunenud, kui õpilane on tõendanud oma suutlikkust:

- 1) ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada;
- 2) lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust;
- 3) kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili;
- 4) väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.

Õppeainete kaudu suhtluspädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse:

Teadmise tasand
• Teab sõnavara loetu mõistmiseks ja enda arusaadavaks tegemiseks.
Oskuse tasand
• Väljendab ennast selgelt ja asjakohaselt erinevates suhtlusolukordades. • Suudab infot hankida, seostada ja edastada. • Loeb, mõistab ja kirjutab eri liiki tekste. • Kasutab kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili. • Esitleb oma töid, kasutades mitmesuguseid info esitamise viise (teksti, joonist, skeemi, tabelit, graafikut). • Võrdleb ja kaitseb aruteludes erinevaid seisukohti. • Kasutab ainealast oskussõnavara. • Arvestab teistega, aitab vajaduse korral teisi, oskab teha koostööd. • Analüüsib oma käitumist ning selle mõju kaaslastele ja tööle.
Suhtumise tasand
• Väärtustab õigekeelsust ja väljendusrikast keelt.

6. **Matemaatikapädevus** on kujunenud, kui õpilane on tõendanud oma suutlikkust:

- kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid erinevaid ülesandeid lahendades kõigis elu- ja tegevusvaldkondades.

Õppeainete kaudu matemaatikapädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse:

Teadmise tasand
Tunneb matemaatilisi mõisteid ja seoseid.
Oskuse tasand
- Uurib ning esitab katse- või vaatlusandmeid tabelitena ja arvjoonistena, analüüsib neid, leiab omavahelisi seoseid ning seob arvulisi näitajaid lahendatava probleemiga. - Koostab ja analüüsib arvjooniseid, esitades eri objekte ja protsesse, neid võrreldes ning omavahel seostades. - Suudab formaliseerida tavakeeles esitatud infot ja vastupidi: esitada matemaatiliste sümbolite ja valemite sisu tavakeeles. - Sõnastab hüpoteese ja teoreeme. - Sõnastab probleeme, arutleb lahendusteede üle, põhjendab valikuid ja analüüsib tulemusi. - Analüüsib kunstikategooriaid (kompositsioon, struktuur, rütm jne.). - Võrdleb ja liigitab erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutab sümboleid. - Selgitab kehalise töövõime näitajaid ja sporditulemuste dünaamikat. - Arvutab ja suudab teha sisseoste võõrkeeles. - Mõistab teksti: eristab olulist ebaolulisest ja otsib välja etteantud suuruse leidmiseks vajalikku infot, vormistab ülesande lahenduse.
Suhtumise tasand
Tunneb huvi matemaatika vastu, mõistab matemaatika sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust.

7. Ettevõtlikkuspädevus on kujunenud, kui õpilane on tõendanud oma suutlikkust:

- 1) ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades;
- 2) näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi;
- 3) seada eesmärged ja neid ellu viia;
- 4) korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest;
- 5) reageerida paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske.

Õppeainete kaudu ettevõtlikkuspädevuse kujunemine võimaldab saavutada põhikooli lõpuks järgmise suutlikkuse:

Teadmise tasand
Omab ülevaadet erinevatest elukutsetest ning vastava valdkonnaga tegelevatest teadusasutustest ja ettevõtetest.
Oskuse tasand
- Osaleb projektides, mis eeldavad omaalgatust ja aktiivsust. - Viib ellu oma ideid ja eesmärged ning loob eeldused koostööks teiste ea- ja mõttekaaslastega. - Oskab näha ja sõnastada probleeme, genereerida ideid, hinnata riske ja toimida arukalt. - Planeerib süsteemselt katseid ja vaatlusi ning analüüsib tulemusi. - Näeb probleeme ja leiab lahendusi. - Valib ideede teostamiseks sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile

ning on kooskõlas eesmärkidega. - Katsetab ideede väljendamist ja esitlemist erineval moel. - Planeerib oma tegevust, võtab vastutust tööde lõpuni viimise ja tulemuste eest. - Viib ideid ellu mitmesuguste ettevõtlusmudelite kaudu. - Analüüsib oma kehaliste võimete ja liigutusoskuste taset, kavandab tegevusi ning tegutseb sihipäraselt tervise tugevdamise ja töövõime parandamise nimel. - Omab toimetulekuoskust ja oskab hinnata erinevaid riske.
Suhtumise tasand
- Tegutseb initsiatiivikalt, on enesekindel ja julge ning võtab vastutuse. - Teeb eesmärkide saavutamiseks koostööd. - Viib tegevused lõpuni, reageerib paindlikult muutustele, võtab arukaid riske ning tuleb toime ebakindlusega. - Väärtustab uuenduslikke ja loovaid lahendusi, on avatud loomingulistele ideedele ja originaalsetele vaatenurkadele.

8. Digipädevus on kujunenud kui õpilane oskab

* kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast ühiskonnas nii õppimisel kui ka kodanikuna tegutsedes ja kogukondades suheldes

* järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus

Oskuste tasand
- Kasutab arvutit ja interneti suhtlusvahendina; - Oskab kodus ja koolis kasutada lihtsamaid tehnilisi seadmeid; - Oskab arvutiga vormistada tekste; - Oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme; - On teadlik digikeskkonna ohtudest ning oskab kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; - Oskab kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid; - Oskab teha koostöösisuloomet, sh tekste erinevates digikeskkondades (nt Google Drive); - Oskab leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata nende asjakohasust ja usaldusväärsust; - Osaleb digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel.

(7) Rõhuasetused koolitöötajate tegevustes, mis on suunatud üldpädevuste kujundamisele.

1. Väärtuspädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

- 1) alusväärtused on igapäevaselt kõigile kättesaadavad, neid järgitakse tegevuste kavandamisel ning erinevaid töövorme kasutades arutatakse õpilastega alusväärtuste üle.
 - 2) õpetajad arutavad tundides õpilastele eakohaselt päevakajalisi sündmusi või ühiskonnas ja maailmas esiplaanil olevaid aktuaalseid küsimusi. Arutelusid läbi viies õpetaja käsitleb mingi sündmuse, nähtuse või seisukoha erinevaid tahke, demonstreerides teatud mõtteviisi: igal nähtusel on mitu põhjendust, igal sündmusel on vähemalt mitu tõlgendust, igal seisukohal on vähemalt üks vastandseisukoht.
 - 3) koolis keskendutakse teiste loomingu väärtustamisele eelkõige õpilaste suutlikkuse kujundamise kaudu vältida plagiaati kirjalike tööde koostamisel. Korrekse viitamissüsteemi kasutamist kirjalikes töödes jälgivad kõik õpetajad alates juba esimesest kooliastmest.
 - 4) koolis kujundatakse õpilaste ilumeelt ühelt poolt koolis valitseva esteetilise õppekeskkonna kaudu. Teisalt järgitakse põhimõtet: eitatavad kirjalikud tööd peavad alati olema korrektselt ja esteetiliselt vormistatud.
2. Sotsiaalse pädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:
- 1) vastutustunde kujundamine toimub koolis eelkõige kokkulepete sõlmimise ja kokkulepetest kinnipidamise jälgimise teel. Kokkulepete saavutamine tähendab osapoolte ärakuulamist ja teineteisega arvestamist (selle mõistmist, kas kokkulepet on võimalik täita) ning kõigi osapoolte kokkuleppega nõustumist. Oluline roll on selle juures õpetajatel asjakohases suhtlemises ja kannatlikkusel asju läbi rääkida ning järjekindluses kokkulepetest kinnipidamist jälgida.
 - 2) demokraatliku mõtteviisi kujundamine õpilastes toimub igapäevase õppe- ja kasvatusprotsessi korralduse kaudu. Õppeprotsessi kavandamine on avalik, st õpilased peavad veerandi või kursuse alguses teadma, mida õpitakse, millised on oodatavad õpitulemused, kuidas toimub hindamine ning millised on hindamiskriteeriumid. Kõik muutused õppeprotsessi käigus arutatakse õpilastega läbi. Välistatud on ootamatud kokkuvõtvad hindamised.
 - 3) õpilasi käsitletakse õppeprotsessis partneritena, õpetajad võtavad kursuse, veerandi, õppeteema lõpus neilt tagasisidet õppeprotsessi läbiviimise kohta.
 - 4) kehtestatud reeglite järgmisel näitavad õpetajad õpilastele ise eeskuju. Õpilastelt ei nõuta reeglite täitmist, mida õpetaja ise ei täida. Näiteks, kuna õpilastelt nõutakse täpsust tundi tulekul, siis tundi ei hiline ka õpetajad.
 - 5) eraldi tähelepanu pööratakse kõikides õppeainetes õpilaste koostööoskuste arendamisel meeskonnas töötamisel. Kui õpetaja on planeerinud õppemeetodina kasutada rühmatööd, siis peale selle läbiviimist järgneb peale rühmatöö tulemuste arutelu ka arutelu rühma kui meeskonna toimimise teemal ning tehakse järeldused edaspidiseks.
3. Enesemääratluspädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:
- 1) kõikides õppeainetes kasutatakse kujundava hindamise raames õpilaste enesehindamist, mille käigus õpilased õpivad määratlema enda tugevaid ja nõrku külgi ning kavandama parendustegevusi.
 - 2) õpilastega läbiviidavad arenguvestlused põhinevad õpilaste eneseanalüüsil, mille aluseks on õpimapp. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet õpetajalt ja kaasõpilastelt.
 - 3) kõikide õpilaste poolt koostatud kirjalikud tööd peavad sisaldama kirjalikku tagasisidet soorituse tugevuste ja nõrkuste kohta. Tagasisidet võib saada eelnevalt

teadaolevate kindlate kriteeriumide põhjal õpetajalt, kaaslastelt või ka eneseanalüüsi korras.

4. Õpipädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

- 1) kõikides õppeainetes keskendutakse ühe olulisema õpipädevuse komponendi, funktsionaalse lugemisoskuse arendamisele. Eelkõige kujundatakse õpilastel oskusi leida informatsiooni teatmeteostest ja Internetist. Õpikuid käsitletakse koolis ühe teatmeteose liigina. Järgitakse põhimõtet, et õpitulemuste saavutatuse kontrollimisel võivad õpilased, sõltuvalt õpitulemusest, kasutada vajalikke abimaterjale või vahendeid.
- 2) õpiraskuste esinemisel koostatakse esmase õpiabimeetmena õpilase ja õpetaja koostöös õpilasele kirjalik individuaalne arenguplaan raskustest ülesaamiseks. Individuaalne arenguplaan on õpilase ja õpetaja vabatahtlik kokkulepe ja on suunatud õpetaja konsultatsioonija tulemuslikumaks ärakasutamiseks.

5. Suhtluspädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

- 1) kõikides klassiruumides ja õppetundides on võimalik kasutada õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni. Õpetajad suunavad õpilasi neid järjekindlat kasutama.
- 2) eraldi tähelepanu pööratakse õpilaste esinemisalase pädevuse kujunemisele. Järgitakse kahte peamist printsiipi: esinimine klassi ees on õpilasele vabatahtlik ja õpilane peab saama enne esinemist õpetajapoolset juhendamist ning peale esinemist personaalset tagasisidet. See, kas õpilased on valmis vabatahtlikult klassi ees esinema, sõltub eelkõige sellest, millise vaimse ja sotsiaalse õppekeskkonna õpetaja on suutnud luua. Õpilasi ei tohi panna vastu nende tahtmist esinemissituatsiooni, vaid neid tuleb juhendada ja toetada nii, et nad on valmis ise esinema.
- 3) õpilastel kujundatakse oskused anda kaasõpilastele konstruktiivset kirjalikku ja suulist tagasisidet. Tagasiside andmine toimub õpetaja juhendamisel, mille käigus järgitakse konstruktiivse tagasiside andmise reegleid.

6. Matemaatikapädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

- 1) kõikides ainetes pööratakse tähelepanu matemaatiliste esitusviiside (näiteks diagrammid) kasutamisele oma aines. Eraldi pööravad kõik õpetajad tähelepanu oma ainele ja õpilaste vanusest tulenevalt statistiliste andmetöötluse erinevatele meetoditele.
- 2) kõikides ainetes pööratakse tähelepanu õppeaines sisemiste seoste nägemisele ja esiletoomisele. Selleks kasutavad õpetajad *Mõistekaardi* meetodit.

7. Ettevõtlikkuspädevuse kujundamisel keskendutakse järgmistele aspektidele:

- 1) tundides kasutatakse kogemusõppel põhinevaid aktiivõppe meetodeid, mis võimaldavad simuleeritud olukordades ennast proovile panna ja õpitud teadmisi ja oskusi rakendada.
- 2) õppeprotsessis kavandatakse ühe aine piires, kui ka õppeainete vahelisi projektipõhiseid õppemeetodeid, kus õpilased peavad meeskonnana saavutama tulemused.
- 3) tunnivälised üritused kavandatakse projektipõhisena, kuhu kaastakse õpilased ning järgitakse kõiki projektijuhtimise reegleid.

8. Digipädevuse kujundamisel keskendutakse järgmisele aspektile:

Üldpädevuste kujunemisel on oluline tagasiside andmine õpilasele õpetaja ja teiste kooli töötajate ning kaasõpilaste poolt. Üldpädevuste kujunemisel on oluline roll ka enesehindamisel, mis võimaldab õpilasel oma tegevust jälgida. Tagasisidet üldpädevuste kujunemise kohta antakse õpilasele arenguvestlusel, mida peetakse vähemalt üks kord aastas (PGS § 37 lg 3).

Lisaks üldpädevustele on „Põhikooli riiklikus õppekavas“ § 7, § 9 ja § 11 sätestatud pädevused kooliastmeti. Pädevused, mille kujunemine toimub valdkonnapädevuste kujunemise ja läbivate teemade kaudu on kirjeldatud järgnevalt:

(8) Esimese kooliastme lõpus õpilane:

- 1) Peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist; on viisakas, täidab lubadusi; teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida; oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada;
- 2) Tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest, oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas, oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel;
- 3) Teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt;
- 4) Oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada; oskab koostada päevakava ja seda järgida;
- 5) Suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sealhulgas andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada;
- 6) Mõistab ja kasutab õpitavas võõrkeeles igapäevaseid äraõpitud väljendeid ja lihtsamaid fraase;
- 7) Arvutab ning oskab kasutada mõõtmiseks sobivaid abivahendeid ja mõõtühikuid erinevates eluvaldkondades eakohaseid ülesandeid lahendades;
- 8) Käitub loodust hoidvalt;
- 9) Oskab sihipäraselt vaadelda, erinevusi ja sarnasusi märgata ning kirjeldada; oskab esemeid ja nähtusi võrrelda, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitada ning lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti lugeda;
- 10) Oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid;
- 11) Austab oma kodupaika, kodumaad ja Eesti riiki, tunneb selle sümboleid ning täidab nendega seostuvaid käitumisreegleid;
- 12) Oskab ilu märgata ja hinnata; hindab loovust ning tunneb rõõmu liikumisest, loovast eneseväljendusest ja tegevusest;
- 13) Hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ja tervise eest ning tahab olla terve;
- 14) Oskab ohtlikke olukordi vältida ja ohuolukorras abi kutsuda, oskab ohutult liigelda;
- 15) Teab, kelle poole erinevate probleemidega pöörduda, ning on valmis seda tegema.

(9) Teise kooliastme lõpus õpilane:

- 1) Hindab harmoonilisi inimsuhteid, mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena; peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest;

- 2) Oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sealhulgas paaris- ja rühmatöövõtteid) olenevalt õppeülesande iseärasustest;
- 3) Väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning mõistab kompromisside vajalikkust;
- 4) Oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida;
- 5) Oskab oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides;
- 6) Oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, luua eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlussituatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet;
- 7) Tuleb vähemalt ühes võõrkeeles toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust tuttavatel rutiinsetel teemadel;
- 8) On kindlalt omandanud arvutus- ja mõõtmisoskuse ning tunneb ja oskab juhendamise abil kasutada loogikareegleid ülesannete lahendamisel erinevates eluvaldkondades;
- 9) Väärtustab säästvat eluviisi, oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi ja hankida loodusteaduslikku teavet, oskab looduses käituda, huvitub loodusest ja looduse uurimisest;
- 10) Oskab kasutada arvutit ja interneti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste;
- 11) Oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel;
- 12) Tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme;
- 13) Väärtustab kunstiloomingut ning suudab end kunstivahendite abil väljendada;
- 14) Väärtustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest;
- 15) On leidnud endale sobiva harrastuse ning omab üldist ettekujutust töömaailmast;
- 16) Kasutab uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas nii õppimisel kui ka kodanikuna tegutsedes ja kogukondades suheldes;
- 17) Järgib digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

§ 5. Õppe- ja kasvatuspõhimõtted

- (1) Õppe korraldamisel lähtub kool põhimõttest, mille kohaselt õpilase liikumisel klassist klassi, ühelt kooliastmelt teisele ei ole kooli õppekavast lähtuvaid takistusi.
- (2) Koolis ja väljaspool kooli toimuva õppe ja kasvatus korraldamisel lähtub kool riiklikes õppekavades ja teistes õigusaktides õppekeskkonnale sätestatud nõuetest.
- (3) Põhikooli I ja II astmes on õppekava läbimiseks arvestatud kuus aastat.
- (4) Kooli õppekava alusel toimuv õppes osalemine toimub ilma õpilaste või vanemate poolse kaasrahastamiseta.
- (5) Õppe ja kasvatus rõhuasetused I kooliastmes:

1) Esimeses klassis on õpetuse ja kasvatus põhitaotluseks õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetööks. Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega. Esimeses kooliastmes keskendutakse:

- kõlbeliste tõekspidamiste ning heade käitumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele;
- positiivse suhtumise kujunemisele koolis käimisesse ja õppimisesse;
- õpiharjumuse ja -oskuste kujundamisele ning püsivuse, iseseisvuse ja eesmärgistatud töö oskuste ning valikute tegemise oskuste arendamisele;
- eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele;
- põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel;
- õpiraskuste äratundmisele ning tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.

2) Õpetaja olulisim ülesanne on toetada iga õpilase eneseusku ja õpimotivatsiooni.

3) Õppetöö korraldamise aluseks on üld- ja aineõppe kombineeritud variant.

(6) Õppe ja kasvatuse rõhuasetused II kooliastmes:

1) Teises kooliastmes on õpetuse ja kasvatuse põhitähtsuseks vastutustundlike ja iseseisvate õpilaste kujunemine. Õppetöös on oluline äratada ja säilitada õpilaste huvi õppekavaga hõlmatud teadmiste ja tegevusvaldkondade vastu. Teises kooliastmes keskendutakse:

- õpimotivatsiooni hoidmisele ja tõstmisele, seostades õpitut praktikaga ning võimaldades õpilastel teha valikuid, langetada otsuseid ja oma otsuste eest vastutada;
- huvitegevusvõimaluste pakkumisele;
- õpilaste erivõimete ja huvide äratundmisele ning arendamisele;
- õpiraskustega õpilastele tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.

2) Õpetuses rakendatakse mitmekesiseid tööviise ja ülesandeid, mis võimaldavad murdeikka jõudvatel õpilastel teha iseseisvaid valikuid ja seostada õpitut praktilise eluga ning aidavad toime tulla õpilaste individuaalselt erineva arenguga, nende muutuvate suhete ja tegutsemisega uutes rollides.

(7) Põhikooli õppetegevust kavandades lähtuvad õpetajad üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning „Põhikooli riiklikus õppekavas“ §2 sõnastatud alusväärtustest. Õppetegevust kavandades toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega.

(8) Põhikoolis mõistetakse õpetamist kui õppekeskkonna ja õppetegevuse organiseerimist viisil, mis seab õpilase tema arengule vastavate, kuid pingutust nõudvate ülesannete ette, mille kaudu tal on võimalik omandada kavandatud õpitulemused.

(9) Põhikoolis mõistetakse kasvatust kui õpilase suhete kujundamist teda ümbritseva maailmaga. Edukas väärtuskasvatus eeldab kogu koolipere, õpilase ja perekonna vastastikust usaldust ning koostööd. Hoiakute kujundamise võtmeisik on õpetaja, kelle ülesanne on pakkuda isiklikku eeskuju, toetada õpilaste loomupärast soovi enda identiteedis selgusele jõuda ning pakkuda sobiva arengukeskkonna kaudu tuge erinevates rühmades ja kogukondades ning kogu ühiskonnas aktsepteeritavate käitumisharjumuste väljaarenemiseks.

(10) Põhikoolis õpet kavandades ja ellu viies:

- arvestatakse õpilase taju- ja mõtlemisprotsesside eripära, võimeid, keelelist, kultuurilist ja perekondlikku tausta, vanust, sugu, terviseseisundit, huvi ja kogemusi;
- arvestatakse, et õpilase õppekoormus oleks ea- ja jõukohane, võimaldades talle aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- võimaldatakse õpilastele mitmekesiseid kogemusi erinevatest kultuurivaldkondadest;

- kasutatakse teadmisi ja oskusi reaalses olukorras; tehakse uurimistöid ning seostatakse erinevates valdkondades õpitavat igapäevase eluga;
- luuakse võimalusi õppimiseks ja toimetulemiseks erinevates sotsiaalsetes suhetes (õpilane-õpetaja, õpilane-õpilane);
- kasutatakse nüüdisaegset ja mitmekesist õppemetoodikat, -viise ja -vahendeid (sealhulgas suulisi ja kirjalikke tekste, audio- ja visuaalseid õppevahendeid, aktiivõppemeetodeid, õppekäike, õues- ja muuseumiõpet jms);
- kasutatakse asjakohaseid hindamisvahendeid, -viise ja -meetodeid;
- kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad õpilastel sobiva pingutustasemega õppida, arvestades sealjuures igäihe individuaalsust.

(11) Õppetund on kooli päevakavas või õpilasele koostatud individuaalses õppekavas juhendatud õppeks ettenähtud ajavahemik. Juhendatud õpe on kooli määratud viisil toimuv õpe, näiteks loeng, individuaaltund, konsultatsioon, e-õpe ja õppekäik, mis on suunatud teadmiste ja oskuste omandamisele ning toimub õppekeskkonnas, milles osalevad nii õpilane kui ka pedagoog. Õppetunni arvestuslik pikkus on 45 minutit. Õppetund vaheldub vahetunniga. Õppetunni võib jagada mitmeks osaks ning kuni kaks õppetundi võib toimuda järjest, ilma vahetunnita. Vahetunni pikkus on vähemalt kümme minutit iga õppetunni kohta.

§ 6. Õpikeskkond

(1) Õpikeskkonnana mõistetakse õpilasi ümbritseva vaimse, sotsiaalse ja füüsilise keskkonna kooslust, milles õpilased arenevad ja õpivad. Õpikeskkond toetab õpilase arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks, kannab õppekava alusväärtusi ja oma kooli vaimsust ning säilitab ja arendab edasi paikkonna ja koolipere traditsioone.

(2) Kool korraldab õppe, mis kaitseb ning edendab õpilaste vaimset ja füüsilist tervist. Õppekoormus vastab õpilase jõuvarudele.

(3) Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel:

- 1) osaleb kogu koolipere;
- 2) luuakse vastastikusel lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel põhinevad ning kokkuleppeid austavad suhted õpilaste, vanemate, õpetajate, kooli juhtkonna ning teiste õpetuse ja kasvatuses seotud osaliste vahel;
- 3) koheldakse kõiki õpilasi eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdõiguslikult, austades nende eneseväärikust ning isikupära;
- 4) jagatakse asjakohaselt ja selgelt otsustusõigus ja vastutus;
- 5) märgatakse ja tunnustatakse kõigi õpilaste pingutusi ja õpiedu; hoidutakse õpilaste sildistamisest ja nende eneseusu vähendamisest;
- 6) välditakse õpilastevahelist vägivalda ja kiusamist;
- 7) ollakse avatud vabale arvamusevahetusele, sealhulgas kriitikale;
- 8) luuakse õpilastele võimalusi näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises ning tegutseda nii ükski kui ka koos kaaslastega;
- 9) luuakse õhkkond, mida iseloomustab abivalmidus ning üksteise toetamine õpi- ja eluraskuste puhul;
- 10) luuakse õhkkond, mis rajaneb inimeste usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel;

- 11) korraldatakse koolielu inimõigusi ja demokraatiat austava ühiskonna mudelina, mida iseloomustavad kooliperes jagatud ja püsivad alusväärtused ning heade ideede ja positiivsete uuenduste toetamine;
 - 12) korraldatakse koolielu lähtudes rahvusliku, rassilise ja soolise võrdõiguslikkuse põhimõtetest.
- (4) Füüsilist keskkonda kujundades jälgib kool, et:
- 1) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus ning kujundus on õppe seisukohast otstarbekas;
 - 2) õppes on võimalused kasutada internetiühendusega arvutit, esitlustehnikat ja nutiseadmeid ning õpilastel on võimalus kasutada kooliraamatukogu;
 - 3) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus on turvaline ning vastab tervisekaitse- ja ohutusnõuetele;
 - 4) ruumid, sisseseade ja õppevara on esteetilise väljanägemisega;
 - 5) kasutatakse eakohast ning individuaalsele eripärale kohandatavat õppevara, sealhulgas nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja -vahendeid;
 - 6) on olemas kehalise tegevuse ning tervislike eluviiside edendamise võimalused nii koolitundides kui ka tunniväliselt.
- (5) Õpet võib korraldada ka väljaspool kooli ruume (sealhulgas kooliõues, looduses, muuseumides, arhiivides, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses õpikeskkonnas.
- (6) Õppetund on kooli päevakavas või õpilasele koostatud individuaalses õppekavas juhendatud õppeks ettenähtud ajavahemik. Juhendatud õpe on kooli määratud viisil toimuv õpe, näiteks loeng, individuaaltund, konsultatsioon, e-õpe ja õppekäik, mis on suunatud teadmiste ja oskuste omandamisele ning toimub õppekeskkonnas, milles osalevad nii õpilane kui ka pedagoog. Õppetunni arvestuslik pikkus on 45 minutit. Õppetund vaheldub vahetunniga. Vahetunni pikkus on vähemalt kümme minutit iga õppetunni kohta.

2. jagu

TUNNIJAOTUSPLAAN ÕPPEAINETI JA AASTATI, VALIKAINETE LOEND JA VALIMISE PÕHIMÕTTED

§ 7. Kohustuslikud ja valikõppeained

(1) Kooli õppekavas on esitatud järgmised kohustuslike õppeainete ainekavad:

- 1) keel ja kirjandus: eesti keel, kirjandus (lisa 1);
- 2) võõrkeeled: A-võõrkeel inglise keel, B-võõrkeel vene keel (lisa 2);
- 3) matemaatika: matemaatika (lisa 3);
- 4) loodusained: loodusõpetus, (lisa 4);
- 5) sotsiaalsed: inimeseõpetus, ajalugu, ühiskonnaõpetus (lisa 5);
- 6) kunstained: muusika, kunst (lisa 6);
- 7) tehnoloogia: tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus (lisa 7);
- 8) kehaline kasvatus: kehaline kasvatus (lisa 8).

(2) Kooli õppekavas on esitatud järgmised valikõppeainete ainekavad:

- 1) informaatika ainekava (lisa 9);

§ 8. Tunnijaotusplaani õppeaineti ja aastati

	1.	2.	3.	I ka	4.	5.	6.	II ka
1) eesti keel	7	7	7	21	6	5	3	14
2) kirjandus						2	2	4
3) A- võõrkeel			3	3	4	4	3	11
4) B- võõrkeel							4	4
6) matemaatika	3	5	5	13	5	5	5	15
7) loodusõpetus	2	2	1	5	2	2	3	7
8) ajalugu						2	2	4
9) inimeseõpetus		1	1	2		1	1	2
10) ühiskonnaõpetus							1	1
11) muusika	2	2	2	6	2	1	1	4
12) kunst	2	1	2/1	4,5	1	1	1	3
13) tööõpetus	1	2	1/2	4,5				
14) käsitöö ja kodundus; tehnoloogia					1	2	2	5
15) kehaline kasvatus	3	3	3	9	3	3	2	8
16) informaatika					1			
Maksimaalne nädalakoormus	20	23	25		25	28	30	

§ 9. Valikainete loend ja valimise põhimõtted

(1) Kool võimaldab õpilasele õppe valikainetes alljärgnevas tunnijaotusplaanis vastavalt klassidele esitatud nädala koormuse mahu:

Informaatika 4. klassis 1 nädalatunni ulatuses.

§ 10. Liikluskasvatus

(1) Laste liikluskasvatus on laste ettevalmistamine ohutuks ja kaasliiklejaid arvestavaks liiklemiseks.

(2) Liikluskasvatuse eesmärk on kujundada üksteisega arvestavaid liiklejaid:

- 1) kellel on ohutu liiklemise harjumused ja kes tajuvad liikluskeskkonda;
- 2) kellel on teadmised ja oskused, mis toetavad nende endi ja teiste liiklejate toimetulekut ja ohutust erinevates liiklusolukordades nii jalakäija, sõitja kui ka juhina;
- 3) kes hoiavad käitumast inimesi ohustavalt ning liiklust takistavalt.

(3) Liikluskasvatus koolis toimub kooli õppekava alusel. Õpetajate töökavades määratletakse liikluskasvatuse teemad, mida käsitletakse lõimituna ainetundides. Klassi- ja koolivälised liiklusalased üritused kavandatakse kooli üldtööplaanis.

1. Liikluskasvatus I kooliastmes

(1) Esimeses klassis on liikluskasvatuse sisuks jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige lapse koduümbruse liikluskeskkonnast.

Teema	Mõisted	Lõiming
Koolitee	helkur, sõidutee, kõnnitee, maantee, teepeenar, õueala, liikleja, sõitja, jalakäija, sõidukijuht, reguleeritud ja reguleerimata üle-käigurada, valgusfoor, reguleeritud ja reguleerimata ristmik liiklusmärgid	eesti keel, matemaatika, loodusõpetus, kunst, tööõpetus, kehaline kasvatus
Liiklemine ühistranspordiga	bussipeatus, bussi sisenemine, bussist väljumine, sõidutee ületamine	eesti keel, kunst
Ohutu liiklemine	helkur, pidurdusteekeer, erinevatel aastaegadel, õueala, turvavöö, turvaiste, liiklusõnnetus, liiklusmärgid, turvavarustus jalgratta, rula ja rulluiskudega sõitmisel	eesti keel, matemaatika, loodusõpetus, kunst, tööõpetus, kehaline kasvatus
Liiklemine linnas ja maal	sõidutee ületamine, kõnnitee, maantee, parempoolne liiklus, teepeenar, õueala, liikleja, grupis liikumine tänaval, sõitja, jalakäija, sõidukijuht, reguleeritud ja reguleerimata ülekäigurada, valgusfoor, reguleeritud ja reguleerimata ristmik, liiklusmärgid	eesti keel, matemaatika, loodusõpetus, kunst, tööõpetus, kehaline kasvatus
Käitumine õnnetuste korral	Operatiivautod, hädaabinumber, esmaabi, liiklusmärgid	eesti keel, matemaatika, loodusõpetus,

		kunst, tööõpetus, kehaline kasvatus
--	--	---

(2) 2. klassis toimub esimeses klassis käsitletud teemade süvendatud õpetamine.

Teema	Mõisted	Lõiming
Koolitee	helkur, sõidutee, kõnnitee, maantee, teepeenar, õueala, liikleja, sõitja, jalakäija, sõidukijuht, reguleeritud ja reguleerimata ülekäigurada, jalakäijate tunnel, valgusfoor, reguleeritud ja reguleerimata ristmik, liiklusmärgid	eesti keel, matemaatika, loodusõpetus, kunst, tööõpetus, inimeseõpetus, kehaline kasvatus
Liiklemine ühistranspordiga	rongi-, trammi-, trolli- ja bussipeatus; ühistranspordivahendisse sisenemine ja väljumine, sõidutee ja raudtee ületamine	eesti keel, inimeseõpetus, kunst
Ohutu liiklemine	helkur, pidurdusteekeernd erinevatel aastaaegadel, õueala, liiklusõnnetus, liiklusmärgid, helkurvest	eesti keel, matemaatika, loodusõpetus, inimeseõpetus, kunst, tööõpetus, kehaline kasvatus
Liiklemine linnas ja maal	Sõidutee ja raudtee ületamine, kõnnitee, maantee, parempoolne liiklus, teepeenar, õueala, liikleja, grupis liikumine tänaval, sõitja, jalakäija, sõidukijuht, reguleeritud ja reguleerimata ülekäigurada, valgusfoor, reguleeritud ja reguleerimata ristmik, liiklusmärgid	eesti keel, matemaatika, loodusõpetus, kunst, tööõpetus, kehaline kasvatus
Käitumine õnnetuste korral	hädaabinumber, õnnetusest teatamine, esmaabi võtted, liiklusmärgid	eesti keel, matemaatika, loodusõpetus, inimeseõpetus, kunst, tööõpetus, kehaline kasvatus
Liiklemine talvel	Pidurdustee, piiratud nähtavus (tugev sadu, lumevallid), talvised	eesti keel, loodusõpetus, inimeseõpetus,

	harrastused läheduses	sõidutee	kunst, kehaline kasvatus
Jalgrattaga liikluses	turvavarustus sõitmisel, liiklusmärgid	jalgrattaga õueala,	eesti keel, inimeseõpetus, kunst, tööõpetus, kehaline kasvatus
Turvaline autosõit	Autosse sisenemine ja väljumine, turvavöö		eesti keel, loodusõpetus, inimeseõpetus, kunst, tööõpetus,
Rulataja ja rulluisutaja	turvavarustus rulluiskudega õueala	rula ja sõitmisel,	eesti keel, loodusõpetus, inimeseõpetus, kunst, tööõpetus, kehaline kasvatus

(3) 3.klassis toimub esimeses ja teises klassis käsitletud teemade süvendatud õpetamine.

Teema	Mõisted	Lõiming
Ohutu liiklemine tänaval	helkur, jalakäijate tunnel, valgusfoor, liikumine grupis, autode pidurdusteed, hõõrdejõud, liikumiskiirus	eesti keel, matemaatika, loodusõpetus, kunst, tööõpetus, inimeseõpetus, kehaline kasvatus
Liiklusreeglid	liikluseeskirjad, sõidutee, kõnnitee, maantee, teepeenar, õueala, reguleeritud ja reguleerimata ülekäigurada, valgusfoor, foori lisatuled, reguleeritud ja reguleerimata ristmik, liiklusmärgid	eesti keel, matemaatika, loodusõpetus, kunst, tööõpetus, inimeseõpetus, kehaline kasvatus
Käitumine õnnetuste korral	liiklusõnnetuste ennetamine, hädaabinumber, õnnetusest teatamine, esmaabi võtted, liiklusmärgid	eesti keel, matemaatika, loodusõpetus, inimeseõpetus, kunst, tööõpetus, kehaline kasvatus
Liiklemine talvel	Pidurdustee, piiratud nähtavus (tugev sadu, lumevallid), talvised harrastused sõidutee läheduses, suusavarustega liikumine tänaval	eesti keel, loodusõpetus, inimeseõpetus, kunst, kehaline kasvatus

Jalgrattaga liikluses	turvavarustus sõitmisel, sõiduteel, liiklusmärgid	jalgrattaga liiklemine liikluseeskirjad,	eesti keel, inimeseõpetus, kunst, tööõpetus, kehaline kasvatus
-----------------------	--	--	--

- 1. - 3. klass õpib liiklusõpetust Maanteeametis välja töötatud materjalide abil

(4) I kooliastme liikluskasvatuse pädevused:

- 1) väärtustab ohutust ja iseenda turvalisust
- 2) teab hädaabi numbrit (112), oskab ohust teatada
- 3) oskab ohutult evakueeruda koolihoonest
- 4) teab tuletõrje päästevahendite asukohti koolis
- 5) teab lõhkekehade kaasnemise ohte, oskab lõhkekeha leiu korral kutsuda abi
- 6) oskab käituda pommiähvarduse korral koolis või mõnes muus ühiskondlikus asutuses
- 7) oskab kirjeldada ohtusid oma kooliteel, põhjendada ning selgitada ohtude vältimist kooliteel
- 8) oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturikiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed, vajadusel ujumisrõngast, päästevesti
- 9) oskab käituda ühissõidukeis, siseneda, väljuda ning ohutult sõiduteed ületada
- 10) oskab valida jalgrattaga, rulaga, rulluiskudega sõitmiseks ohutut kohta
- 11) oskab ohutult liikuda/liigelda märjal, libedal, lumisel teel
- 12) oskab valida tee, sh raudtee ületamiseks kõige ohutum koht; peatuda, kuulata, vaadata ning ohutuses veendununa sõidutee ületada
- 13) oskab määrata sõidukite liikumise suunda ning hinnata liikumise kiirust
- 14) oskab eristada valet/ohtlikku liikluskäitumist õigest/ohutust käitumisest.

2. Liikluskasvatus II kooliastmes

(1) Liikluskasvatuse eesmärk on õpetada mõistma ja väärtustama ohutust, iseenda turvalisust ning ohutut käitumist liikluses. Liiklusalaste teadmiste, oskuste, vilumuste loomine. Laste õpetamine reaalses liikluskasvatusklassis.

Teema	Mõisted	Lõiming
Ohutu liiklemine.	Turvalisus, helkur, turvavöö, jalgratturikiiver, hädaabi telefon 112.	Loodusõpetus, inimeseõpetus, eesti keel, kehaline kasvatus, klassijuhatajatund.
Minu koolitee.	Koolitee, reguleerimata ja reguleeritud ülekäigurada, kõnnitee, jalgrattatee.	Loodusõpetus, eesti keel, inglise keel, kehaline kasvatus, klassijuhatajatund.
Sõidukid ja jalakäijad liikluses.	Sõiduk, ühissõiduk, juht, jalakäija, jalgrattur, liikumissuund, -kiirus, -kaugus ja pidurdusteed.	Loodusõpetus, inimeseõpetus, eesti keel, klassijuhatajatund.
Liiklusmärgid, liiklusolukorrad.	Liiklusmärgid, liiklusõnnetus, ülekäigurada, valgusfoor, raudtee, liikluseeskiri, politsei 110.	Loodusõpetus, inimeseõpetus, eesti keel, kunstiõpetus, kehaline kasvatus, klassijuhatajatund.

(2) II kooliastme liikluskasvatuse pädevused:

- 1) väärtustab ohutust ja iseenda turvalisust;
- 2) oskab liiklusõnnetusest kiiresti ja korrektselt teatada;

- 3) oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturikiiver, põlve- ning küünarnukikaitsmed;
- 4) oskab käituda ühissõidukeis, viisakalt ja ohutult siseneda, väljuda ning sõiduteed ületada;
- 5) oskab hinnata sõidukite liikumissuunda, -kiirust, -kaugust ja pidurdusteed;
- 6) oskab valida teed, sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta;
- 7) mõistab liikluseeskirja nõudeid jalakäijale ja jalgratturile;
- 8) oskab leida informatsiooni ja lisamaterjali liiklusalaste teemakäsitluste kohta;
- 9) oskab kaardistada ohtlikud kohad kooliteel, kirjeldab ohtu ja kuidas ohtu vältida;
- 10) toob välja erinevused valgus ja pimedas aja liiklemisel jalakäija ja juhina;
- 11) oskab ohutult liigelda asulas ja asulavälistel teedel.

3. jagu

Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted, lõimingu põhimõtted

§ 11. Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted koolis

(1) Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineülesed ja ühiskonnas tähtsustatud ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

(2) Läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige:

- 1) õpikeskkonna korralduses – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmärgi;
- 2) aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte. Õppeainete roll läbiva teema õppes on lähtuvalt õppeaine taotlustest ja õppesisust erinev, olenevalt sellest, kui tihe on ainevaldkonna seos läbiva teemaga;
- 3) valikaine – valikaine toetab läbivate teemade taotlusi;
- 4) läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas loovtöös – õpilased võivad läbivast teemast lähtuda selle loovtöö valikul, mida tehakse kas iseseisvalt või rühmatööna;
- 5) korraldades võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega klassivälist õppetegevust ja huviringide tegevust ning osaledes maakondlikes, üle-eestilistes ja rahvusvahelistes projektides.

(3) Õpetuses ja kasvatuses käsitletavat läbivad teemad on:

3.1. „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.

Õpilast suunatakse:

- 1) teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujunemisele ning kutseplaanide tekkimisele;
- 2) arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisoskusi ning teabega ümberkäimise oskusi;
- 3) arendama oskust seada endale eesmärgi ning tegutseda neid ellu viies süsteemselt;
- 4) kujundama valmisolekut elukestvalt õppida ja kutseotsuseid teha ning tundma haridus- ja koostöövõimalusi;
- 5) tutvuma erinevate ametite ja elukutsetega, nende arenguga minevikus ja tulevikus, tundma õppima oma kodukoha majanduskeskkonda.

Läbiva teema käsitlemine I kooliastmes aitab õpilasel kujundada positiivset hoiakut õppimisse ning toetab esmaste õpioskuste omandamist. Mänguliste tegevuste abil aidatakse õpilasel kujundada ning õppida tundma ennast ja lähiümbruse töömaailma, tuginedes õpilase kogemustele igapäevaelust. Õpilasele tutvustatakse erinevaid tegevusalasid ja ameteid, nende olulisust ning omavahelisi seoseid.

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes keskendub õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele, oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele. Eesmärk on aidata õpilasel kujundada põhilisi õpioskusi, empaatiavõimet ning suhtlemis- ja enesekontrollioskusi. Õpilasele tutvustatakse erinevaid elukutseid ja töid ning nende seost inimeste individuaalsete eelduste ja huvidega.

3.2. „Keskkond ja jätkusuutlik areng“

Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele.

Õpilast suunatakse:

- 1) aru saada loodusest kui tervik süsteemist, inimese ja teda ümbritseva keskkonna vastastikustest seostest ning inimese sõltuvusest loodusressurssidest;
- 2) aru saada inimkonna kultuurilise, sotsiaalse, majandusliku, tehnoloogilise ja inimarengu erinevate tunnuste vastastikusest seotusest ning inimtegevusega kaasnevatest mõjudest;
- 3) väärtustama bioloogilist (sealhulgas maastikulist) ja kultuurilist mitmekesisust ning ökoloogilist jätkusuutlikkust;
- 4) arutlema keskkonnaprobleemide üle nii kodukoha, ühiskonna kui ka üleilmsel tasandil, kujundama isiklikke keskkonnaalaseid seisukohti ning pakkuma lahendusi keskkonnaprobleemidele;
- 5) võtma vastutust jätkusuutliku arengu eest, kasutama loodussäästlikke ja jätkusuutlikku arengut toetavaid tegutsemisviise; hindama ning vajaduse korral muutma oma tarbimisvalikuid ja eluviisi.

Läbiva teema käsitlemine I kooliastmes tugineb õpilase kogemustele, igapäevaelu nähtustele ning looduse vahetule kogemisele. Õppe ja kasvatuse kaudu taotletakse õpilase keskkonnataju kujunemist, pööratakse tähelepanu kodu- ja kooliümbruse keskkonnaküsimustele ning tegutsemisviisidele, mille abil on keskkonnaprobleeme võimalik praktiliselt ära hoida ja lahendada.

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes keskendub peamiselt koduümbruse ja Eesti keskkonnaprobleemide käsitlemisele. Arendatakse tahet osaleda keskkonnaprobleemide ärahoidmises ja lahendamises ning kujundatakse keskkonnaalast otsustamisoskust. Arendatakse säästvat suhtumist ümbritsevasse ja elukeskkonna väärtustamist, õpitakse teadvustama end tarbijana ning toimima keskkonda hoidvalt.

3.3. „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“

Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.

Õpilast suunatakse:

- 1) väärtustama ühiselu demokraatlikku korraldamist, koostööd, kodanikualgatus ja vabatahtlikkusel põhinevat tegutsemist ning konfliktide rahumeelset ja vägivallatut lahendamist;
- 2) olema algatusvõimeline ja ettevõtlik, kujundama isiklikke seisukohti ning neid väljendama;

- 3) tundma õppima ja kaitsma enda ja teiste õigusi ning mõistma nendega kaasnevat vastutust ja kohustusi;
- 4) mõistma avaliku, ettevõtlus- ja mittetulundussektori seoseid ning toimimist;
- 5) mõistma enda kui üksikisiku rolli ühiskonnas ning omandama oskusi osaleda otsustamisprotsessides;
- 6) mõistma ettevõtluse rolli ühiskonnas ning suhtuma positiivselt ettevõtlusse ja selles osalemisse.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on keskne saada koostöö ja ühiste otsuste tegemise kogemusi. Selle viisid on õpilaste vabatahtlik tegevus, nt talgutöö, ühisürituste korraldamine vms. Lähtudes paikkonna võimalustest, tutvustatakse õpilasele kodukandi ettevõtteid, noorteühinguid ja teisi vabatahtlikke organisatsioone või huvirühmi, kes korraldavad kogukonnas üldkasulikke tegevusi, milles õpilased saavad osaleda.

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on oluline toetada õpilase initsiatiivi ning pakkuda talle võimalusi ja abi ühisalgatusteks. Õpilasi innustatakse iseseisvalt tegutsema ühise eesmärgi nimel ning võtma sellega kaasnevat vastutust ja kohustusi. Oluline on suunata õpilasi leidma jõukohastele probleemidele loomingulisi lahendusi ning aidata neil kogeda koos tegutsemise kasulikkust ja vajalikkust.

3.4. „Kultuuriline identiteet“

Läbiva teema „Kultuuriline identiteet“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kultuuri-teadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

Õpilast suunatakse:

- 1) mõistma ennast kultuuri kandjana, edasiviijana ja kultuuride vahendajana;
- 2) mõistma kultuuridevahelise suhtlemise ja koostöö tähtsust ühiskonna jätkusuutlikkuse kujundajana;
- 3) olema salliv ja suhtuma lugupidavalt teiste kultuuride esindajatesse ning nende tavadesse ja loomungusse, taunima diskrimineerimist;
- 4) tundma õppima ning väärtustama oma ja teiste kultuuride pärandit ja eripära, toetudes ühelt poolt erinevates õppeainetes õpitule ning seda üldistades, teiselt poolt ka omaalgatuslikult loetule, nähtule ja kogetule;
- 5) teadvustama ning tundma õppima mineviku ja nüüdisaja ühiskondade kultuurilist mitmekesisust;
- 6) omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on oluline pakkuda õpilasele võimalust osaleda oma kultuurikeskkonna tavades ja kogeda sellega seonduvaid emotsioone. Õpilasel aidatakse jõuda mõistmiseni, et teatud tavad ja kombed on omased teatud kultuurile. Õppe ja kasvatusena kujundatakse meie kultuuriruumis üldiselt tunnustatud käitumisharjumusi, toetatakse uudishimu uue ja erineva suhtes ning positiivset suhtumist sellesse. Õpilaste erinevaid kogemusi kokku viies saavutatakse üldpilt oma kultuurist ja selle kokkupuudetest teiste kultuuridega.

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on tähtis kujundada positiivseid hoiakuid erinevate kultuuride ja inimeste suhtes ning vältida eelarvamusliku suhtumise kujunemist. Õpitakse respektierima erisusi ja hindama neid kui kultuurilist mitmekesisust ning kultuuride vastastikuse rikastamise vahendit. Õppes ja kasvatuses leitakse võimalusi, kus õppija saab rakendada oma teadmisi ja oskusi omakultuuri tutvustamiseks näiteks koolide ja rahvusvaheliste projektide kaudu.

3.5. „Teabekeskkond“

Läbiva teema „Teabekeskkond“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida selles oma eesmärkide ja ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetika järgi.

Õpilast suunatakse:

- 1) mõistma vahetu ja vahendatu sarnasusi ning erinevusi;
- 2) valima sobivat suhtlusregistrit ning sidekanalit olenevalt olukorrast ja vajadusest;
- 3) määrama oma teabevajadusi ja leidma sobivat teavet;
- 4) kujundama tõhusaid teabeotsingumeetodeid, mis hõlmavad erinevaid teavikuid ja teabekeskkondi;
- 5) arendama kriitilise tebeanalüüsi oskust.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on keskmes õpilase igapäevane teabekeskkond. Õpetaja abil ja kaaslaste toel harjutakse kirjeldama oma tegevust teabekeskkonnas. Õpilane õpib mõistma temale suunatud teadete suhtluseesmärki ning eristama olulisi teateid ebaolulistest. Samuti harjub õpilane mõistma, millised seaduspärasused kehtivad privaatses ja millised avalikus ruumis, sealhulgas internetis. Läbiva teema rõhuasetused toetavad I kooliastmes inimeseõpetuse, emakeele ning teiste õppeainete kaudu toimuvat suhtlemisuskuste kujundamist. Õpilase eakohast meediakasutust arvestades pööratakse rohkem tähelepanu visuaalsele meediale ning visuaalse teksti analüüsile.

Läbiva teema käsitlemisel II kooliastmes on käsitlemise keskmes avalikus ja privaatses ruumis toimimise seaduspärasused ning põhiliste kommunikatsiooniformaatide tundmaõppimine. Õpilane harjub internetis liikudes eristama avalikku ja isiklikku sfääri ning valima selle põhjal õiget suhtlusviisi. Teise kooliastme jooksul harjutakse lugema ja kuulama uudist kui üht ajakirjanduse põhilist tekstiliiki, hindama selle kvaliteeti ning tuvastama uudises puuduvat teavet.

3.6. „Tehnoloogia ja innovatsioon“

Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Õpilast suunatakse:

- 1) omandama teadmisi tehnoloogiate toimimise ja arengusuundade kohta erinevates eluvaldkondades;
- 2) mõistma tehnoloogiliste uuenduste mõju inimeste töö- ja eluviisile, elukvaliteedile ning keskkonnale nii tänapäeval kui ka minevikus;
- 3) aru saama tehnoloogiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste uuenduste vastastikustest mõjudest ning omavahelisest seotusest;

- 4) mõistma ja kriitiliselt hindama tehnoloogilise arengu positiivseid ja negatiivseid mõjusid ning kujundama kaalutletud seisukohti tehnoloogia arengu ja selle kasutamisega seotud eetilistes küsimustes;
- 5) kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi *IKT*) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks;
- 6) arendama loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet uuenduslike ideede rakendamisel erinevates projektides.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes õpitakse tundma infotehnoloogia kasutamise põhivõtteid, vormistades arvutiga loovtöid. Soovitav on kasutada eelkõige frontaalset õpetamise meetodit ning mängulisi arvutiprogramme. Tehnoloogia rakendamise võimalusi mitmekesistatakse foto või video tegemise ning mudelite ja makettide meisterdamise integreerimise kaudu õppetegevusse.

Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes põhineb eelkõige kooli ja õppetööga seonduvatel praktilistel ülesannetel, mis eeldavad tehnoloogia rakendamist erinevates ainetundides või huvitegevuses. Arvutipõhises õppes on soovitatav kasutada rühmatööd ja aktiivõppemeetodeid.

3.7. „Tervis ja ohutus“

Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele.

- a) Tervisekasvatus põhineb õpilaste tervisega seonduvate teadmiste ja hoiakute ning sotsiaalsete toimetulekuoskuste arendamisel. Seda toetab tervist edendava kooli põhimõtete rakendamine koolis.
- b) Ohutuse valdkonnas õpetatakse käituma ohutult liiklus-, tule-, veeohu ja teiste keskkonnast tulenevate ohtude puhul ning otsima vajaduse korral abi.

Õpilast suunatakse:

a) tervise valdkonnas:

- 1) terviseteadlikkuse arenemisele, sealhulgas oma tervise ja turvalise käitumise väärtustamisele;
- 2) kasutama oma teadmisi, enesega toimetuleku oskusi ning üldisi sotsiaalseid oskusi enda ja teiste turvalisuse, sealhulgas turvalise koolikeskkonna kujundamiseks;
- 3) teadvustama oma otsuste ja käitumise ning selle tagajärgede seost tervise ja turvalisusega;
- 4) leidma ning kasutama usaldusväärset tervise teavet ja abiteenuseid;
- 5) teadvustama keskkonna mõju oma tervisele.

b) ohutuse valdkonnas:

- 1) tundma eri liiki ohuallikate ja ohtlike olukordade olemust ning nende võimalikku tekkemehhanismi;
- 2) vältima ohuolukordadesse sattumist;
- 3) kujundama turvalisele kooli- ja kodukeskkonnale ning liiklusohutusele suunatud hoiakuid ja käitumist;
- 4) omandama teadmisi ning oskusi ohu- ja kriisiolukordades tõhusalt käituda;
- 5) kujundama õiget liikluskäitumist, harjuma järgima liikluses kehtivaid norme ning arvestama kaasliiklejaid;

6) tundma õppima ja väärtustama liikluse ning ohutuse reeglitest tulenevaid õigusi, kohustusi ja vastutust.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes pannakse rõhk tervislike ja ohutute käitumisviiside kujundamisele. Õppija omandab eakohased teadmised ja oskused seonduvalt tervise füüsilise, vaimse, emotsionaalse kui sotsiaalse tervise aspektiga ning kujuneb tervist väärtustav hoiak. Selles vanuses on tähtis, et õpilane mõistaks ohu olemust ja selle tekkepõhjusti oma igapäevases keskkonnas ning omandaks oskused käituda ohutult ja turvaliselt. Õppemeetoditest on rõhk jutustustel, aruteludel, rühmatöödel, demonstatsioonidel, rollimängudel ja käitumise modelleerimisel.

Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisel II kooliastmes pööratakse teadmiste ja oskuste kujundamise kõrval tähelepanu eelkõige vastavasisuliste väärtushinnangute kujundamisele, õpetuse elulähedusele ja levinuma riskikäitumise ärahoidmisele (käitumine, millega kaasnevad nt vigastused, ohu tekkimine, alkoholi jt uimastite kuritarvitamine, suitsetamine, seksuaalne riskikäitumine, ebatervislik toitumine, vähene kehaline aktiivsus ja kehaline ülekoormus). Õppemeetoditest sobivad aktiivõppemeetodid, arutelu, rühmatöö, rollimängud ja demonstatsioonid. Õppetööd ainetundides saavad täiendada noortelt noortele metoodikal põhinevad tunnivälised projektid.

3.8. „Väärtused ja kõlblus“

Läbiva teema „Väärtused ja kõlblus“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Õpilast suunatakse:

- 1) tunnustama väärtusi, kõlbelisi norme ja viisakusreegleid;
- 2) analüüsima süstemaatiliselt kõlbelisi norme ja väärtusi;
- 3) arutlema üldtunnustatud eetiliste printsiipide üle ja neid omaks võtma;
- 4) juhinduma oma käitumises neist põhimõtetest ning hindama iseenda ja kaasinimeste käitumist nende alusel;
- 5) osalema kollektiivi (klassi, kooli, huviringi jm) eetikakoodeksi ja käitumisreeglite väljatöötamises ning neid järgima;
- 6) reflekteerima nii iseenda kui ka kaasinimeste käitumispõhimõtete üle, kasutades kõlbeliste konfliktide lahendamise ning vastutustundlike valikute tegemise oskusi.

Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes on rõhk iseenda tundmaõppimisel, heade kommete omandamisel ja sellise klassikollektiivi kujundamisel, kus peetakse oluliseks õiglust, ausust, hoolivust, sallivust, inimväarikust, lugupidamist enda ja teiste vastu, lubaduste pidamist ning demokraatlikku osalemist ja rahvuslikkust. Õppemeetoditest on esikohal töö jutustustega, rollimängud, arutelud ja õpetaja selgitused, mille vältel õpitakse oma kogemusi teadvustama ning oma tegutsemist jälgima ja reflekteerima.

Läbiva teema käsitlemisega II kooliastmes teadvustatakse ja mõtestatakse kõlbelisi norme ning kujundatakse sallivust ja lugupidamist erinevate inimeste vastu. Erinevaid vaatenurki pakkuva käsitlemise kaudu taotletakse õpilase isiklike seisukohtade kujunemist humanistlike kõlbeliste normide taustal. Õpilase mõttearendustesse tuleks suhtuda paindlikult, jättes õpilasele võimaluse säilitada oma arvamusi. Õppemeetoditest on kesksel kohal lugude analüüs, aktiivõppemeetodid, rühmatöö, konfliktsete juhtumite arutelu ning rollimängud.

Õppevara kaudu tutvustatakse õpilasele positiivseid kõlbelisi eeskujusid ja ideaale. Igapäevases koolielus pakutakse võimalusi rakendada omandatud teadmisi.

§ 12. Lõimingu põhimõtted

Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Lõimingu saavutamist kavandatakse kooli õppekava arenduse ning õppe- ja kasvatustegevuse planeerimise käigus õpetaja töökava ja kooli üldtööplaani tasandil.

Lõimingu mõte avaldub selles, et ühel või teisel moel seostades eraldiseisvaid õpetatavaid teadmisi ja oskusi ning asetades need reaalse alu konteksti aidatakse õpilastel neid mõtestada ning seostada üheks tervikuks.

Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisüsteemi projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil. Lõimingu saavutamiseks korraldab kool õpet ja kujundab õppekeskkonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineülest käsitlust: täpsustades pädevusi, seades õppe-eesmärke ning määrates erinevate õppeainete ühiseid probleeme ja mõistestikku.

Lõiming on tegevus, mis eeldab suhtlemist ja arutelu ning toimub peamiselt õpetaja vahetul juhendamisel. Lisaks vahenduspäedagoogikale on õppetegevuses oluline õpilase aktiivsus ja motiveeritus. Õpetajate poolse lõimingu kaudu pakutakse õpilastele motiveeritud õppimist, seostades teadmisi õpilase huvidest lähtuvalt ning soodustades sellega õpilase aktiivsust. Lõimingu kaudu vähendatakse päheõppimist ja soodustatakse leidmist, lahendamist ja oma lahenduste põhjendamist. Lõimingu kaudu püüdlakse selles suunas, et teadmisi õpitaks kriitiliselt ja läbi mõeldult ning seostades reaalse eluga. Lõimingu kaudu muutub õppimine tähenduslikumaks ja tulemuslikumaks. Seda soodustavad suhtlemine ja arutelud. Kui õppetegevus on õpetajal kavandatud õpilasekesksena, arvestades õpilase ealisi iseärasusi, eelnevaid teadmisi ja kogemusi ning õpilasele antakse valikuvõimalusi ning pühendatakse aega arutelule, siis on ka lõimingu kasutamise eesmärk saavutatud.

Samuti on lõimingu oluline roll õppimise fragmenteerituse vähendamises, eesmärgiga muuta õppimine õpilase jaoks tähenduslikuks. Õppetegevuses aidatakse teadmisi konstrueerida tähenduslikus kontekstis. Selle saavutamiseks kasutatakse probleemõpet, mis julgustab õpilasi uurima võimalusi, välja mõtlema alternatiivseid lahendusi, tegema koostöös teiste õpilastega, välja pakkuma ideid ja hüpoteese ning lõpuks välja pakkuma parima lahenduse, mille nad tuletasid. Lõiming võimaldab püüelda suunas, kus õpilased areneksid aktiivseteks enastjuhtivateks õppijateks, kes konstrueerivad oma teadmisi varasematele teadmistele tuginedes ning õppimise käigus omandatud kogemuste põhjal ja seostatuna.

Lõiming ei ole asi iseenesest. Lisaks õpetajate initsiatiivile peab lõiming avalduma ka õpilase tasandil. Selleks on koolis loodud õppekeskkond, mis võimaldab õpilasel lõimingu tekkimist. Kui õpilane tajub tavapärast õppeainet eraldi olevate tervikutena, siis koolis püüdlakse selles suunas, et õpilasel tekiks suutlikkus ühe õppeaine teadmisi ja oskusi teise õppeainesse üle kanda, ning tekiks suutlikkus koolis õpitut seostada ka argielu teadmise ja oskusega. Õpilase teadvuses toimuv lõiming on keerulisem protsess, mille suunas koolis püüdlakse. Õpilase sisene lõiming annab võimaluse luua seoseid, näha analoogiaid ja paralleele, aga ka erinevusi ja vastuolusid, seostada omavahel põhimõisteid ning märgata mitmesuguseid, ka ebatavalisi seoseid. Lõiming võimaldab saada alternatiivseid võimalusi mõtlemise

korrapäraseks ja struktureerimiseks ning selle kaudu jõuda uute teadmiste ja tähenduslike seosteni.

Õpilase välist lõimingut käsitleme kui õppekava õppetegevuse kavandamise, läbiviimise protsessi. Lõiming on õpetajate teadlik katse seostada erinevaid teadmisi ja oskusi ning õppemeetodeid omavahel nii, et saavutada õppekava ja õpetuse terviklikkus. Õpetuse terviklikkuse saavutamise kaudu püüeldakse selles suunas, et toetada parimal moel õpilase sisemise lõimingu tekkimist ning üldpädevuste kujunemist.

Lõimingu puhul on oluline lõimingutsentri määratlemine. Lõimingutsentrit kasutatakse millegi saavutamiseks. Lõimingutsenter on midagi mille ümber õppetegevus kavandatakse. Lõimingutsentriks võib olla mingi teadmine, oskus või suhtumine või mingi keskne idee kui fookuseeriv tsepter. Kooli õppekava kontekstis on sellisteks keskseteks aineülesteks ideedeks pädevused. Pädevusi käsitleme kui lõimingutsentreid, mis on aluseks suutlikkuse kujunemiseks. Pädevuste kujundamist taotletakse nii õppe- kui ka õppekavavälises tegevuses.

Lõimingutsentriks võivad olla erinevad õppeviisid (individuaalne, paaris- ja rühmatöö, diskussioon, ajurünnak, probleemõpe, õppekäik, ekskursioon, matk), mis aitavad õpilasel omandada erinevaid töövõtteid ja saada kogemusi. Või õppeülesanded (projekt, referaat, uurimistöö, loovtöö, essee), mis täidavad olulist rolli sisemise lõimingu saavutamisel. Lõiminguks võib olla ka mis tahes probleem, meetod või vahend, millega kaks või enam õpikogemust seostatakse.

Lõimimise esimeseks sammuks on lõimingutsentri määratlemine, mille leiab õppekava üldosast ja ainekavade esitatuna ainevaldkondade kaupa. Üldpädevuste kujundamist on käsitletud täpsemalt ainevaldkondade kirjeldustes. Valdkonnasisese lõimingu aluseks on vastava valdkonnapädevuse kujunemine. Valdkonnaülese lõimingu aluseks on pädevused kooliastmeti.

Kui lõimingutsenter on valitud, tuleb selle käsitlemiseks leida sobiv lõiminguviis ja sellega seotud tegevused. Tegevused peavad olema õpetaja poolt valitud hariduslikult tähenduslikud ja soodustama iga aine õpitulemuste saavutamist ka siis, kui nad ei sisalda endas lõimingut. Lõimingut väljendatakse õpetaja töökavas õppetegevustena. Tegevusteks võivad olla projektide kavandamine ja teostamine, probleemide lahendamine, uurimine, küsimuste esitamine ja neile vastuste leidmine.

Lõimingu õnnestumiseks on oluline õpetajate koostöö. Selleks on koolis loodud võimalused õpetajate omavaheliseks tihedaks koostööks ning samuti toetatakse õpetajate professionaalset arengut. Koolis on loodud tingimused, et aidata õpetajatel mõtestada seda, mida nad hetkel teevad ja antakse juhatus selles osas, kuidas võiks asju teistmoodi teha. Kavandamise aluseks on tagasiside, mis saadakse kujundava hindamise või arenguvestluste kaudu.

Lõimingu viisi valik on õpetajale vaba. Viisi valik sõltub sellest, mida tahetakse lõimimisega saavutada: kas luua seoseid üksikute õpitulemuste vahel, ainevaldkondade sees ja ainevaldkondade vahel või soovitakse lõiminguga saavutada kooliastme pädevusi, üldpädevusi või valdkonnapädevusi. Õpetajal on kasutada järgmised lõiminguviisid: ainetevahelised seosed, ajaline kooskõla, ainete kombineerimine, teemakeskne ehk multidistsiplinaarne lõiming, interdistsiplinaarne valdkonnasisene või interdistsiplinaarne valdkondade vaheline lõiming. Õpetaja on lõimingu viiside valikul vaba ning lõiming kajastub õpetaja töökavas kirjeldatuna õppetegevusena.

4. jagu

ÜLEKOOLILISTE JA KOOLIDEVAHELISTE PROJEKTIDE KAVANDAMISE PÕHIMÕTTED KOOLIS

§ 14. Ülekooliliste projektide kavandamise põhimõtted

(1) Iga õppeaasta alguses planeeritakse kooli üldtööplaanis ülekoolilised ja koolidevahelised projektid. Projektide eesmärgid lähtuvad üldpädevustest ning kavandatakse kirjalikult erinevates ainevaldkondades ning erinevatele sihtgruppidele. Projektid esitatakse kinnitamiseks kooli juhtkonnale.

(2) Projekt on ühekordsed tähtjalised piiratud ressurssidega ja kindlaks määratud tulemuse saavutamiseks tehtav töö.

Projektideks võivad olla:

- 1) uurimisprojektid – on suunatud teadmiste hankimisele;
- 2) teostusprojektid – on seotud uue objekti loomisega või ürituse ettevalmistamise ja läbiviimisega;

(3) Projekti algatajaks võib olla nii üksikisik kui ka töörühm.

(4) Projekti kavandid - lühike (soovitavalt 2-5 lehekülge) ja liigendatud - esitatakse kirjalikult kooli juhtkonnale hinnangu andmiseks. Projekti kavandit hinnatakse järgmistest aspektidest:

- 1) projekt on vormistatud vastavalt nõuetele;
- 2) projektiühmal on olemas juht, projekti rakendamist jälgitakse, toimuvad vahekoosolekud;
- 3) projekti eesmärkide ja tulemuste vahel on kooskõla;
- 4) oodatavate tulemuste ja tegevuste näol on kooskõla;
- 5) ajakava on realistlik;
- 6) ressursid on sihtotstarbeliselt planeeritud.

(5) Kirjalikult vormistatud projekti alusel toimub arutelu ja otsustamine, kas antud projekt on koolis teostatav. Kavandatud projektile annab hinnangu kooli direktor või tema poolt määratud isik (ud), kelle heakskiidu saanud projekt lisatakse kooli üldtööplaani.

(6) Projekti käivitamiseks moodustatakse töörühm (kui see on varem moodustamata) ning valitakse projekti juht. Projekti koostamisel lähtutakse allolevast struktuurist:

- 1) probleemi sõnastamine (vajaduse põhjendus);
- 2) eesmärkide püstitamine (näidata eesmärgi seotus üldpädevustega);
- 3) tegevusplaani koostamine, vastutajate määramine ning ajakava täpsustamine;
- 4) ressursside määratlemine;
- 5) organisatsiooni kirjeldamine (juht, osalejad, koht, koostööpartnerid);
- 6) tulemuste hindamine (oodatavad ja mõõdetavad tulemused, eesmärkide teostumine).

(7) Pärast projekti toimumist analüüsib projekti toimkond tehtud tööd ja esitab hiljemalt veerandi lõpuks kooli juhtkonnale raporti.

(8) Projekti tulemuste analüüs sisaldab järgmisi etappe:

- 1) hinnatakse eesmärkide teostumist;
- 2) analüüsitakse tugevusi ja nõrkusi;
- 3) antakse projektile hinnang;

- 4) tunnustatakse tegijaid;
- 5) tehakse arendamisettepanekuid.

(9) Projekti raporti struktuur:

- 1) eesmärk ja ülesanded;
- 2) toimumise aeg;
- 3) ressursid (projektirühm, maksumus jne)
- 4) peamised tegevused
- 5) peamised tulemused
- 6) tagasiside
- 7) projekti läbiviijate eneseanalüüs.

5. jagu

ÕPPE JA KASVATUSE KORRALDUS JA AJAKASUTUS

§ 15. Õppe ja kasvatuse korraldus koolis

(1) Kõiki õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel, I kooliastmes võib kasutada üldõpetuslikku õpet, mille puhul keskendutakse teatud teemadele, eristamata tavapäraseid ainetunde.

(2) Projekt-, õues- ja muuseumiõppeks ning ekskursioonideks ja õppekäikudeks vajalik aeg kavandatakse õpetaja töökavas.

§ 16. Kooli õppekava välise õppimise või tegevuse arvestamine koolis õpetatava osana

(1) Õpilase vanema ja direktori või direktori volitatud pedagoogi kokkuleppel võib kool arvestada kooli õppekava välist õppimist koolis läbitava õppe osana tingimusel, et see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratud õpitulemusi.

(2) Kui kooli õppekava välist õppimist või tegevust arvestatakse koolis õpetatava osana, siis peab olema aru saada, millise õppimise põhjal on seda tehtud ja milliste õpitulemuste saavutamisel on kooli õppekava välist õppimist või tegevust arvestatud.

(3) Lähtutakse õpitu sisust ja õpitulemustest. Koolil on õigus nõuda täiendavaid materjale, kui tõendusmaterjal pole piisav. Täiendav materjali vajadus on seotud sellega, et paremini mõista, kas taotletavad õpitulemused on omandatud.

(4) Õpitu peab olema määratletav tasemega. Põhikoolis arvestatakse samal haridustasemel või kõrgemal tasemel omandatud.

(5) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamine kooli õppekava osana võimaldab suurendada õpilaste, sealhulgas erivajadustega õpilaste hariduslikku mobiilsust ning avardada võimalusi kooliväliseks õppeks. Muijal õppimine annab paindlikuma võimaluse hariduse omandamiseks ja annab andekamatele õpilastele võimaluse ennast teostada. Kooli õppekavavälise õppe või tegevuse arvestamisel loetakse tulemused samaväärseks õppekava läbimisel saavutatud õpitulemustega.

(6) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamine kooli õppekava osana on protsess, mis koosneb järgmistest etappides:

- 1) taotleja nõustamine ,
- 2) taotluse koostamine ja esitamine direktorile,
- 3) taotluse hindamine,
- 4) direktori otsus,
- 5) otsuse vaidlustamine ja vaidemenetlus(vajadusel).

(7) Enne taotluse esitamist toimub õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema nõustamine taotluse esitamise ja nõutavate tõendusmaterjalide vormistamise ja esitamise kohta. Nõustamist viib läbi kooli õppealajuhataja.Õpilasel või piiratud teovõimega õpilase puhul vanemal tuleb esitada taotlus etteantud taotlusvormil kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamise taotlemiseks. Koos taotlusega esitatakse ka vastav tõendusmaterjal. Tõendusmaterjal võib olla vormistatud õpimapina.

(8) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamisel kooli õppekava osana võivad võimalikud äraütlemised olla seotud:

- 1) tähtajalise aegumisega – kui õppimine on toimunud enam kui aasta tagasi;
- 2) sisulise aegumisega – kuna teatud õpitulemused aeguvad ajas, näiteks seoses infotehnoloogia arenguga;
- 3) topeltarvestamise vältimisega - mujal (näiteks muusikakoolis) õpitu, mille tõenduseks on antud muusikakooli tunnistus, ei ole automaatselt üle kantav muusika õppeaine läbimisena.

(9) Kooli õppekavaväliseid õpinguid või tegevusi ei arvestata seoses kooli lõpetamisega.

(10) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamiseks moodustab direktor taotluse hindamise komisjoni, kuhu kuuluvad kaks vastava valdkonna pedagoogi ja kelle ülesanne on selgitada, kas kooli õppekavavälised õpingud või tegevused on võimaldanud nõutud õpitulemuste omandamist ning kas õpingute või tegevuste käigus omandatu on ajakohane.

(11) Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamisel tagatakse kvaliteet selle kaudu, et uuritakse õpilase esitatud õpitulemuste omandatuse tõendamist võimaldavaid materjale ning nende vastavust nende õpitulemustega, mille arvestamist taotletakse. Komisjonil on õigus küsida tõendusmaterjaliks õpitu kirjalikku refleksiooni või analüüsi, dokumenteeritud tõendusmaterjali ja vajadusel läbi viia õpilasega vestlus. Kooli õppekavaväliste õpingute või tegevuste arvestamise hindamine toetub vaid tõendusmaterjalidele. Tõendusmaterjalideks võivad olla töönaidised, kirjutatud projektid, uurimistööd, artiklid, kavandid, projekti ja/või uurimistöö aruanded jm, mis otseselt tõestavad taotleja pädevusi või õpitulemusi. Hindamiskomisjonil on õigus nõuda täiendavaid tõendusmaterjale, kui esitatud tõendusmaterjal ei ole piisav õpitulemuse omandatuse tõendamiseks.

6. jagu

HINDAMISE KORRALDUS

Hindamise korraldus

§ 17. Hindamine ning klassi ja kooli lõpetamine

Alus: Haridus- ja teadusministri 16. novembri 2006. a määrus 41

Vabariigi valitsus 06. jaanuar 2011 määrus nr 1 Põhikooli riiklik õppekava

1. peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 1. Reguleerimisala

Käesoleva korraga sätestatakse Uuemõisa Lasteaed-Algkooli õpilaste teadmiste ja oskuste ning käitumise ja hoolsuse hindamise, õpilaste täiendavale õppetööle ja klassikursust kordama jätmise ning järgmisse klassi üleviimise alused, tingimused ja kord.

§ 2. Hindamise alused

- (1) Teadmiste ja oskuste hindamisel lähtutakse õpilasele kohaldatava riikliku õppekavaga ja selle alusel koostatud kooli õppekavaga nõutavatest teadmistest ja oskustest.
- (2) Käitumise ja hoolsuse hindamisel lähtutakse kooli õppekava ning kooli kodukorra nõuetest.
- (3) Teadmiste ja oskuste ning käitumise ja hoolsuse hindamise põhimõtted, tingimused ja kord sätestatakse kooli õppekavas, arvestades põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses, haridus- ja teadusministri määrustes ning teistes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse alusel antud õigusaktides sätestatud.
- (4) Kui õpilasele on vastavalt haridus- ja teadusministri 8. detsembri 2004. a määrusele nr 61 „Individuaalse õppekava järgi õppimise kord” koostatud individuaalne õppekava, arvestatakse hindamisel individuaalses õppekavas sätestatud erisusi.

§ 3. Hindamise eesmärk

- (1) Teadmiste ja oskuste hindamise eesmärk on:
 - 1) toetada õpilase arengut
 - 2) anda tagasisidet õpilase õpiedukusest ja toetada õpilase arengut;
 - 3) suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, toetada edasise haridustee valikut;
 - 4) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
 - 5) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;

6) anda alus õpilase järgmisse klassi üleviimiseks.

(2) Käitumise ja hoolsuse hindamise eesmärk on:

- 1) suunata õpilast järgima üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täitma kooli kodukorra nõudeid;
- 2) motiveerida õpilast hoolikalt täitma õppeülesandeid.

§ 4. Hindamisest teavitamine

(1) Kool teavitab õpilast ja tema seaduslikku esindajat hindamise korraldusest koolis ning õpilasele pandud hinnetest.

- 1) klassi- või aineõpetaja tutvustab õpilastele iga trimestri algul hindamisele kuuluvaid teadmisi ja oskusi ja hindamise vormi. Ulatuslikuma kui kahte õppetundi hõlmava töö hindamise ajast teavitab klassi- või aineõpetaja õpilasi vähemalt viis päeva enne hindamise toimumist;
- 2) klassijuhataja tutvustab õpilaste käitumise ja hoolsuse hindamise korraldust iga õppeaasta algul;
- 3) klassijuhataja tutvustab lastevanematele hindamise korraldust.

(2) Hindamise korraldus on avalikustatud avaliku teabe seaduse alusel kooli tegevuse kajastamiseks peetaval veebilehel.

(3) Teavet hinnete kohta saab nii õpilane kui lapsevanem või eestkostja igapäevaselt Stuudiumi vahendusel. Samuti on õigus saada lisateavet vastavalt klassi- või aineõpetajalt.

(4) Lapsevanema soovi korral väljastab klassijuhataja kord õppetrimestris (oriienteeruvalt keskel) hinnete lehe, mille on õpilane kohustatud 1 nädala jooksul lapsevanema allkirjaga tagastama.

(5) Kokkuvõtvad hinded tehakse teatavaks iga õppetrimestri lõpul Stuudiumis ning väljastatavate klassitunnistuste kaudu. 1. klassile ja 2. klassile väljastatakse esimesed hinnangulehed I trimestri lõpus. Klassitunnistuse ja hinnangulehe on õpilane kohustatud tagastama klassijuhatajale uue õppetrimestri esimesel päeval.

2. peatükk

TEADMISTE JA OSKUSTE HINDAMINE

§ 5. Teadmiste ja oskuste hindamise korraldus

(1) Õpilase teadmisi ja oskusi hindab vastava õppeaine õpetaja õpilase suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust õppekavas esitatud nõuetele. Individuaalse õppekava puhul määrab hindamise korra individuaalse õppekava läbiviimist korraldav õpetaja.

(2) Hindamisel lähtutakse teadmiste ja oskuste omandatusest. Lähtuvalt kooliastme ja õppeaine eripärast arvestatakse hindamisel:

- 1) omandatud teadmiste ja oskuste ulatust, õigsust, esituse täpsust ja loogilisust;
 - 2) iseseisvust ja loovust teadmiste ning oskuste rakendamisel;
 - 3) võimet oma teadmisi ning oskusi suuliselt ja kirjalikult väljendada;
 - 4) vastuste õigsust, vigade arvu ja liiki;
 - 5) praktilise töö, tegevuse teostust.
- (3) Õppetrimestri algul teeb vastava õppeaine õpetaja õpilastele teatavaks õppeaine nõutavad teadmised ja oskused ja nende hindamise vormi.
- (4) Õppetrimestri õpitulemuste omandamist kontrollivate kirjalike tööde (kontrolltööde) aeg kavandatakse kooskõlastatult teiste aineõpetajatega ning märgitakse Stuudiumis olevasse tabelisse. Õpilasi teavitatakse vähemalt viis päeva enne vastava kontrolltöö läbiviimist.
- 1) Kontrolltööks loetakse tööd, mis hõlmab kolme või enama tunni õppematerjali.
 - 2) Õppepäevas võib läbi viia ühe kontrolltöö.
 - 3) Õppenädalas võib läbi viia kuni kolm kontrolltööd.
 - 4) Kontrolltöid ei planeerita esmaspäevale ja reedele, samuti õppepäeva esimesele ning viimasele õppetunnile, välja arvatud juhul, kui õppeaine on tunniplaanis esimese või viimase tunnina või ainult ühel neist päevadest.
- (5) III trimestril viiakse 3 ja 6 klassides läbi järgmised vabariiklikud tasemetööd:
- 1) 3. klass eesti keel ja matemaatika;
 - 2) 6. klass eesti keel, matemaatika ja kolmas haridusministri määrusega määratud aine.
 - 3) Tasemetööde aja teatab INNOVE
 - 4) Tasemetööde hinned kantakse stuudiumi tavaliste kontrolltöö hinnete alla.
- (6) Teadmiste ja oskuste hindamisel kasutatakse hindeid viiepallisüsteemis alates 2. klassi 2. trimestrist - 6. klassini vastavalt §-s 6 sätestatule ja 1. klassis ning 2. klassi 1. trimestril kirjalik sõnaline tagasiside.
- (7) Õppetrimestri jooksul toimub õpilaste teadmiste ja oskuste pidev hindamine. Kõik õpilaste teadmisi ja oskusi kajastavad hinned kannab klassi- või aineõpetaja hiljemalt nädala jooksul Stuudiumi.
- (8) Kui kontrolltöö on sooritatud hindele „puudulik“ või „nõrk!“, antakse võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks poolaasta jooksul.
- (9) Õpilane võib järelevastata ka hindeid „3“ ja „4“ õppeveerandi jooksul.
- (10) Kui õpilane ei ole võimeline mõjuval põhjusel kokkulepitud ajal kontrolltööd sooritama, teavitab ta tunni algusel aineõpetajat ning sooritab töö vastavalt järelevastamise korrale.
- (11) Uuemõisa Algkool- Lasteaia õpilane lähtub põhimõttest, et järelevastamine on erand, mitte norm.
- (12) Järelevastamine toimub õpetaja poolt määratud ja kooli veebilehel esitatud ajal. (konsultatsioonid)
- (13) Õppetrimestri viimasel nädalal järelevastamist ei toimu, v.a juhul kui varasemat järelevastamist takistas haigus.

- (14) Kokkuleppel õpetajaga on õpilasel võimalik saada enne järelevastamist konsultatsiooni, eeldusel, et õpilane on täitnud õppetunnis kooli kodukorraga kehtestatud reegleid.
- (15) Konsultatsioonitundi tulles peab õpilasel kaasas olema õppevahendid ja kontrolltöö koos vigade parandusega.
- (16) Koolist puudunud õpilane lepib õpetajaga hinnatavate ülesannete täitmise aja kokku võimalikult kiiresti. Kui õpilane jätab selle ülesande mõjuva põhjusega kokkulepitud ajaks täitmata, märgitakse puudumismärgi järelle Stuudiumi „ ! ” (tegemata töö) ,mis järelevastamise tulemusel asendatakse saadud hindegaga.
- (17) Juhul kui töö ajal koolist puudunud õpilane pole (mõjuva põhjusega) veerandi jooksul järeltööle ilmunud, kantakse poolaasta lõpus Stuudiumi „ ! “ asemele hinne „1“(nõrk)
- (18) Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine õpilase poolt, võib vastavat suulist vastust (esitust), kirjalikku või praktilist tööd, praktilist tegevust või selle tulemust hinnata hindegaga „nõrk”.
- (19) Õpilane on kohustatud kirjalikud tööd esitama korrektselt vormistatuna. Käekiri peab olema selge ja loetav. Vormistamise nõuded on esitatud dokumentides „Ühtsed nõuded vihikule” ja „Referaadi vormistamise kord”. Õpetajal on õigus ebaselged kohad töös lugeda veaks või hinnata kogu loetamatu käekirjaga kirjutatud töö hindegaga „nõrk”.
- (20) 1. klassi õpilaste teadmiste ja oskuste hindamisel kasutatakse hinnete asemel suulisi ja kirjalikke sõnalisi hinnanguid, mis kirjeldavad õpilase teadmisi ja oskusi erinevates õppeainetes.

§ 6. Hinded viiepallisüsteemis

- (1) Hindega „5” („väga hea”) hinnatakse suulist vastust (esitust), kirjalikku või praktilist tööd, praktilist tegevust või selle tulemust (edaspidi *õpitulemus*), kui see on täiel määral õppekava nõuetele vastav või ületab neid;
- Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindegaga „5”, kui õpilane on saanud 90–100% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.
- (2) Hindega „4” („hea”) hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid pole täielik või esineb väiksemaid eksimusi. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindegaga „4”, kui õpilane on saanud 75–89% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.
- (3) Hindega „3” („rahuldav”) hinnatakse õpitulemust, kui see on üldiselt õppekava nõuetele vastav, kuid esineb puudusi ja vigu, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindegaga „3”, kui õpilane on saanud 50-74 % maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

(4) Hindega „2” („puudulik”) hinnatakse õpitulemust, kui see on osaliselt õppekava nõuetele vastav, esineb olulisi puudusi ja vigu, põhikooli õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda tal oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus .

Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega „2”, kui õpilane on saanud 20–49% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

(5) Hindega „1” („nõrk”) hinnatakse õpitulemust, kui see ei vasta õppekava nõuetele, õpitulemused ei võimalda õpilasel oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.

Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega „1”, kui õpilane on saanud 0–19% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

§ 7. Kujundav hindamine

Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämistele kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisel õppimisel ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut.

Õppetunni vältel saab õpilane enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste (sealhulgas üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatuseesmärkide ja läbivate teemade) kohta. Kogu õppepäeva vältel annavad pedagoogid õpilasele tagasisidet, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist. Kool reageerib juhtumitele, mis on vastuolus üldtunnustatud väärtuste ning heade tavadega.

Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmäärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni.

Kujundava hindamise ühe vahendina võib kasutada õpimappi. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet. Õpimappe võib koostada aine- ja valdkonnapõhiselt, läbivate teemade või üldpädevuste kohta.

Arenguvestlusel analüüsitakse õpilase arengut ja toimetulekut tulenevalt õpilase individuaalsest eripäradest ja õpilase, vanema või kooli poolt oluliseks peetavast (näiteks käitumine ja emotsionaalne seisund, hoiakud ja väärtushinnangud, motivatsioon, huvid, teadmised ja oskused). Arenguvestlus

võimaldab anda tagasisidet õppekava üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatusesmärkide, läbivate teemade eesmärkide, ainevaldkondlike eesmärkide ja ainealaste õpitulemuste kohta. Arenguvestlusel seatakse uued eesmärgid õppimisele ja õpetamisele. Arenguvestluse oluline osa on õpilase enesehindamine.

§ 8. Kokkuvõttev hindamine

- (1) Kokkuvõttev hinne on õppeaine trimestri- ja aastahinne. Kokkuvõtvad hinded kannab klassi- või aineõpetaja Stuudiumi ja klassijuhataja tunnistusele. Aastahinded kannab klassijuhataja õpilasraamatusse.
- (2) Trimestrihinne pannakse välja õppetrimestri lõpul antud õppetrimestri jooksul saadud hinnete alusel.
- (3) Õpilasele, kes on koolist pikemat aega puudunud ja kelle trimestri lõpuks nõutavaid teadmisi ja oskusi ei ole hinnatud, kokkuvõtvat trimestrihinnet välja ei panda. Talle antakse võimalus need ülesanded täita õpetajaga kokkulepitud ajal kalenderplaani alusel õppeperioodi lõpuni. Õppeaine trimestrihinne pannakse välja pärast nõutavate ülesannete täitmist.
- (4) Kui õppeaine trimestrihinne on jäänud välja panemata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, loetakse aastahinde väljapanekul antud õppetrimestri vältel omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindele „nõrk”.
- (5) Kui õpilase hinnetest tuleks välja panna kokkuvõttev hinne „puudulik” või „nõrk”, võib õpetaja anda talle hinnatava lisaülesande, et kontrollida veelkordselt tema teadmisi ja oskusi ning hinne seejärel välja panna.
- (6) Kui õpilase hinnetest tuleks välja panna kokkuvõttev hinne „puudulik” või „nõrk” või tema teadmisi ei saa hinnata sagedate puudumiste pärast, antakse õpilasele järgmise trimestri alguses kaks nädalat aega tegemata tööd järele vastata. Selleks koostab õpetaja õpilasele tööplaani ning õpilane on kohustatud seda täitma. Kui õpilane sooritab uue trimestri alguses tegemata tööd, pannakse talle välja kokkuvõttev hinne. Nimetatud meetodit ei rakendata III trimestri lõpus.
- (7) Aastahinne pannakse välja antud õppeaasta jooksul saadud trimestrihinnete alusel enne õppeperioodi lõppu.
- (8) Kokkuvõttev hinne ei ole hinnete aritmeetiline keskmine.
- (9) Õpilasele, kelle trimestrihinne on „puudulik”, „nõrk” või on jäetud hinne välja panemata, koostatakse selles õppeaines individuaalne õppekava või määratakse mõni muu tugisüsteem vastavalt kooli õpiabi- ja toetussüsteemi võimalustele (vt „Õpiabi- ja toetussüsteem”), (õpiabi jm.) vastavalt kooli õppekavas sätestatule, et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused.
- (10) Õppeaines pannakse välja üks kokkuvõttev trimestri- ja aastahinne.
- (11) Kui õpilane jäetakse täiendavale õppetööle, pannakse õppeaine aastahinne välja pärast täiendava õppetöö lõppu, arvestades täiendava õppetöö tulemusi.

(12) Rütmika ainetunnis rakendatakse õppetrimestrite jooksul kujundavat hindamist, sealjuures õppetrimestri ning –aasta kokkuvõttev hinne alates 2. klassi II õppetrimestrist ja 3. klassis märgitakse tunnistusele tähisega „A“ (arvestatud) või „MA“ (mittearvestatud).

3. peatükk

KÄITUMISE JA HOOLSUSE HINDAMINE

§ 9. Käitumise ja hoolsuse hindamine

(1) Käitumise hindamise aluseks on kooli kodukorra täitmine ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine koolis.

(2) Käitumist hinnatakse hinnetega „eeskujulik“, „hea“, „rahuldav“ ja „mitterahuldav“.

1) Käitumishindega „eeskujulik“ hinnatakse õpilast, kelle üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide ja kooli kodukorra järgimine on harjumuspärane igas olukorras.

2) Käitumishindega „hea“ hinnatakse õpilast, kes enamasti järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning kooli kodukorra nõudeid.

3) Käitumishindega „rahuldav“ hinnatakse õpilast, kes üldiselt järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme, kuid kellel on esinenud eksimusi, mistõttu vajab pedagoogide ja lastevanemate tähelepanu ja suunamist.

4) Käitumishindega „mitterahuldav“ hinnatakse õpilast, kes pidevalt eirab kooli kodukorra nõudeid ega järgi üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme, ei allu õpetajate nõudmistele.

5) Õpilase käitumise võib hinnata „mitterahuldavaks“ ka korduva põhjusega puudumise korral või üksiku õigusvastase teo või ebakõlbelise käitumise eest.

6) Õpilase käitumist hindab klassijuhataja koostöös aineõpetajatega igal õppeveerandil.

7) Käitumishinne märgitakse e-kooli, tunnistusele, õpilasraamatusse ja põhikooli lõputunnistusele.

(3) Hoolsuse hindamise aluseks on õpilase suhtumine õppeülesannetesse: kohusetundlikkus, töökus ja järjekindlus õppeülesannete täitmisel.

(4) Hoolsust hinnatakse hinnetega „eeskujulik“, „hea“, „rahuldav“ ja „mitterahuldav“:

1) Hoolsushindega „eeskujulik“ hinnatakse õpilast, kes suhtub õppeülesannetesse alati kohusetundlikult, õpib kõiki aineid võimetekohaselt, on õppeülesannete täitmisel püüdlik, hoolas ja iseseisev, ilmutab omaalgatust ja viib alustatud töö lõpuni.

2) Hoolsushindega „hea“ hinnatakse õpilast, kes suhtub õppeülesannetesse kohusetundlikult, on iseseisev ja hoolikas ning õpib võimetekohaselt.

3) Hoolsushindega „rahuldav“ hinnatakse õpilast, kes üldiselt täidab oma õppeülesandeid, kui ei ole piisavalt järjekindel ega õpi kõiki aineid oma tegelike võimete ja arengutaseme kohaselt.

4) Hoolsushindega „mitterahuldav” hinnatakse, kes ei õpi võimetekohaselt, suhtub õppeülesannetes lohakalt ja vastutustundetult, ei täida tundides õpetajate nõudmisi, jätab sageli täitmata oma kodused õppeülesanded.

5) Õpilase hoolsust hindab klassijuhataja koostöös aineõpetajatega igal veerandil.

6) Hoolsuse hinne märgitakse e-kooli, tunnistusele ja õpilasraamatusse.

4. peatükk

HINDE VAIDLUSTAMINE

§ 10. Hinde vaidlustamine

(1) Õpilasel või tema seaduslikul esindajal on õigus hindeid vaidlustada kümne päeva jooksul pärast hinde teadasaamist, esitades kooli direktorile kirjalikult vastava taotluse koos põhjendustega.

(2) Koolidirektor teeb otsuse ja teavitab sellest lõikes 1 nimetatud taotluse esitajat kirjalikult viie tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmise päevast arvates.

Hinnete ja hinnangute vaidlustamine ning vaidemenetlus toimub „Haldusmenetluse seaduses“ § 71 - § 87 sätestatud kohaselt.

5. peatükk

ÕPILASE TÄIENDAVALLE ÕPPETÖÖLE JA KLASSIKURSUST KORDAMA JÄTMINE, JÄRGMISSE KLASSI ÜLEVIIMINE NIN KOOLI LÕPETAMINE

§ 11. Õpilase täiendavale õppetööle ja klassikursust kordama jätmise

(1) Õppeperioodi jooksul omandamata jäänud õppekavaga nõutavate teadmiste ja oskuste omandamise toetamiseks võib õpilase jätta täiendavale õppetööle, mis viiakse läbi pärast õppeperioodi lõppu.

(2) Täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu enne õppeperioodi lõppu.

(3) 1.-6. klassis jäetakse õpilane täiendavale õppetööle õppeainetes, milles tulenevalt trimestrihinnetest või trimestrite lõpus tuleks välja panna aastahinne „puudulik” või „nõrk” või samaväärne kokkuvõttev sõnaline hinnang.

(4) Kui trimestrihinnetest tuleks välja panna „nõrk” või „puudulik” aastahinne kolmes või enamas aines, otsustab õppenõukogu, millistes õppeainetes õpilane täiendava õppetöö sooritab.

(5) Täiendavale õppetööle jäetakse õpilane 5–10 õppepäevaks õppenõukogu poolt määratud ajal kuni 30. augustini. Õppepäeva pikkus on kuni 3 õppetundi.

(6) Täiendavale õppetööle jäetud õpilane täidab õpetaja juhendamisel õppeülesandeid ainevaldkonnas, milles tema teadmised ja oskused ei vastanud nõutavale tasemele.

(7) Täiendava õppetöö tulemusi kontrollib ja hindab aineõpetaja. Hinded kantakse Stuudiumi ja täiendava õppetöö lehele.

(8) Aastahinne pannakse välja pärast täiendavat õppetööd, arvestades täiendava õppetöö tulemusi.

§ 12. Klassikursust kordama jätmine

(1) 1.–6. klassis võib õppenõukogu põhjendatud otsusega erandjuhul jätta õpilase klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamas õppeaines pandud välja aastahinne „puudulik“ või „nõrk“ ning

1) täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud;

2) õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme.

(2) Õppenõukogu kaasab otsuse tegemisse õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsus peab kajastama kaalutlusi, millest tulenevalt on leitud, et õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks on otstarbekas jätta õpilane klassikursust kordama.

§ 13. Õpilase järgmise klassi üleviimine

(1) Õpilase järgmise klassi üleviimise otsustab õppenõukogu.

(2) 1.–6. klassis viiakse õpilane, keda ei ole jäetud täiendavale õppetööle, järgmise klassi enne õppeperioodi lõppu.

(3) Õpilane, kes jäeti täiendavale õppetööle, kuid keda ei jäeta klassikursust kordama, viiakse järgmise klassi üle hiljemalt 30. augustiks.

8. jagu

ÕPILASTE JUHENDAMISE JA HARIDUSLIKE ERIVAJADUSTEGA ÕPILASTE ÕPPEKORRALDUSE PÕHIMÕTTED

§ 18. Hariduslike erivajadustega õpilased ja nende õppe korraldamine

(1) Hariduslike erivajadustega on õpilane, kelle eriline andekus, õpiraskused, terviserike, puue, käitumis- ja tundeeluhäired, pikemaajaline õpest eemal viibimine või kooli õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õpikeskkonnas (õppevahendid, õpperuumid, suhtluskeel, sealhulgas viipekeel või muud alternatiivsed kommunikatsioonid, tugipersonal, spetsiaalse ettevalmistusega pedagoogid ja muu selline) või taotletavates õpitulemustes.

(2) Kui eesti õppekeelega põhikoolis õpib eesti keelest erineva emakeelega õpilane, võib kool õpilase vanema nõusolekul eesti keele õpet korraldada «Eesti keel teise keelena» ainekava alusel.

(3) Eestis vähem kui kolm aastat elanud õpilase puhul võib lapsevanema taotlusel loobuda B-võõrkeele õppest.

(4) Koolis töötab haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija, kelleks on eripedagoog ja kelle ülesandeks on hariduslike erivajadustega õpilaste õppe ja arengu toetamiseks vajaliku koostöö korraldamine tugispetsialistide, andekate õpilaste juhendajate ja õpetajate vahel.

(5) Hariduslike erivajadustega õpilase õppe koordineerija toetab ja juhendab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel ning teeb õpetajale, vanemale ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks, tehes selleks koostööd õpetajate, lapsevanemate ja tugispetsialistidega.

(6) Direktori või tema volitatud koolitöötaja otsusel võib haridusliku erivajadusega õpilasele rakendada järgmisi meetmeid: kooli tugispetsialistide (logopeedi, eripedagoogi,) teenus, individuaalse õppekava rakendamine. Vajadusel võib õpilase suhtes rakendada tugi- ja mõjutusmeetmeid (PGS § 58 lõige 3 p. 10): Pärast õppetundide lõppemist koolis viibimise kohustus koos määratud tegevusega kuni 1,5 tunni ulatuses ühe õppepäeva jooksul.

(7) Kui õpilase hariduslik erivajadus tuleneb tema andekusest, tagatakse talle individuaalse õppekava rakendamine ning vajaduse korral täiendav juhendamine aineõpetajate poolt või teiste vastava valdkonna spetsialistide poolt haridusprogrammide või teiste haridusasutuste kaudu.

(8) Meetme rakendamise perioodil jälgivad õpilasega tegelevad õpetajad ja tugispetsialistid õpilase arengut ja toimetulekut.

(9) Meetmete rakendamise tulemuslikkuse hindamiseks kirjeldavad kõik meetme rakendamisel osalenud õpetajad ja tugispetsialistid vähemalt kord õppeaastas õpilase individuaalsuse kaardis õpilase arengut ja toimetulekut ning esitavad omapoolseid soovitusi.

(10) Meetmete rakendamise perioodi lõpul hindab haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega meetme tulemuslikkust ning teeb ettepanekud vanemale ja vajaduse korral kooli direktorile edasisteks tegevusteks: meetme rakendamise lõpetamine; meetme rakendamise jätkamine samal või tõhustatud viisil; meetme vahetamine või muu meetme lisamine; täiendavate uuringute teostamine, eriarsti, erispetsialisti või nõustamiskomisjoni poole pöördumise soovitamine.

(11) Haridusliku erivajaduse tuvastamiseks läbiviidud pedagoogilis-psühholoogilise hindamise tulemused, õpetajate täiendavad tähelepanekud ja soovitused õpilase tugevate ja arendamist vajavate külgede kohta, kooli tugispetsialistide soovitused, testimiste ja uuringute tulemused ning nõustamiskomisjoni soovitused õppe korraldamiseks ja sellest tulenevalt õpilasele rakendatud meetmed dokumenteeritakse haridusliku erivajadusega õpilase arengu ja toimetuleku jälgimiseks koostatud individuaalse arengu jälgimise kaardil. Individuaalse arengu jälgimise kaardi koostamise ja täitmise eest vastutavad isikud koolis vastutab eripedagoog.

(12) Koolis töötavad õpiabirühmad, kuhu võetakse vastu ajutiste ainealaste õpiraskustega ja väljakujunemata õpioskustega ning logopeediliste probleemidega põhikooli õpilane või õpilane, kes vajab õpioskuste ja -harjumuste kujundamiseks toetavat õppekorraldust. Õpiabirühma võetakse vastu ka lihtsustatud õppel olev õpilane, kes õpib klassis, kus õppetöö toimub põhikooli riikliku õppekava järgi.

(13) Õpilane võetakse õpiabirühma vastu individuaalse arengu jälgimise kaardi alusel erivajadustega õpilaste õppe koordineerija ettepanekul ja kooli direktori otsusel.

(14) Kooli direktori otsusega mittenõustumisel on õpilasel või piiratud teovõimega õpilase puhul vanemal õigus otsus vaidlustada kümne tööpäeva jooksul arvates päevast, mil ta sai teada lõikes 4 või 11 nimetatud otsusest, saates kooli direktorile sellekohase kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis teate. Õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema poolt teate saatmisel õpilast õpiabirühma vastu ei võeta.

(15) Õpiabirühma tunnid toimuvad vastava ainetunni ajal või pärast õppetunde.

(16) Õpilasele koostatakse õpiabitundideks individuaalne õppekava lähtudes vastava klassi klassi- või aineõpetaja töökavast.

(17) Õpiabitundides viiakse läbi järgmisi tegevusi:

- 1) korrigeeritakse kõnepuudeid ja arendatakse suulist ja kirjalikku kõnet lähtuvalt kõnepuude mehhanismist või olemusest;
- 2) arendatakse kognitiivseid oskusi;
- 3) kujundatakse ja arendatakse eripedagoogiliste võtete abil õpioskusi ja õpivilumusi.

(18) Õpiabitundide arv määratakse lähtuvalt iga õpilase vajadustest ja vastavalt kooli võimalustest. Õpilastele, kes õpivad tavaklassis põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava alusel, rakendatakse tegevusi õpiabirühmas vähemalt kuus tundi nädalas.

(19) Õpiabirühma, mille piirnomiks on 6 õpilast, võib moodustada erinevate klasside õpilastest.

(20) Õpilasi võib õpiabirühma suunata ka õppeaasta jooksul.

§ 19. Individuaalse õppekava koostamine või muu tugisüsteemi määramine õpilasele, et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused

Individuaalse õppekava määramisel ja koostamisel lähtutakse „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 18 sätestatust,

(1) Kool võib teha õpilast õpetades muudatusi või kohandusi õppeajas, õppesisus, õppeprotsessis ja õppekeskkonnas. Kui muudatuste või kohandustega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine võrreldes kooli õppekavaga või riiklikes õppekavades sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine, tuleb õpilasele koostada riiklikes õppekavades sätestatud korras individuaalne õppekava.

(2) Kui haridusliku erivajadusega õpilasele koostatud individuaalse õppekavaga nähakse ette riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine või kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamine, võib individuaalset õppekava rakendada nõustamiskomisjoni soovitusel.

(3) Individuaalse õppekava koostamisel kaasatakse õpilane või piiratud teovõimega õpilase puhul vanem ning vajaduse kohaselt õpetajaid ja tugispetsialiste.

§ 20. Karjääriteenuste korraldus koolis

1. Uuemõisa Lasteaed-Algkoolis tegeletakse elukestva õppe ja karjääriplaneerimisalase tööga kogu õpilase kooliaja jooksul. Karjääriplaneerimise suunamisega tegelevad kõik aineõpetajad, klassijuhatajad, õppealajuhatajad, tugisüsteemide liikmed, koolijuht ja lapsevanemad. Koolis toimub reaalselt terve rida tegevusi, mis on karjääriplaneerimise tähtsateks komponentideks. Soovitav tulemus antud kontekstis on õpilaste arenemine isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.

(1) Karjääriplaneerimise eesmärgi on suurel määral tinginud tänapäeva pidevalt muutuv ühiskond, sealhulgas töömaailma muutumine ning ootuste ja nõudmiste teisenemine. Vaimset, sotsiaalset ja füüsilist keskkonda kujundades jälgib kool, et:

- 1) koolis luuakse vastastikusel lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel põhinevad ning kokkuleppeid austavad suhted õpilaste, vanemate, õpetajate, kooli juhtkonna ning teiste õpetuse ja kasvatusesega seotud osaliste vahel. Ühiselt heakskiidetud reeglite kehtestamine kooli kodukorras ja selle järgimine kõikide kooliga seotud osapoolte poolt soodustab karjääriteenuste toetava keskkonna kujunemist;
- 2) märgatakse ja tunnustatakse kõigi õpilaste pingutusi ja õpiedu, hoidutakse õpilaste sildistamisest ja nende eneseusu vähendamisest. Selline suhtumine tagab õpilaste adekvaatse minapildi kujunemise ning õppimisehuvi ja motiveerituse elukestvaks õppimiseks. Õpilaste tunnustussüsteemi loomine koolis on üks tegevus, mis nimetatud aspekti realiseerumisele kaasa aitab;
- 3) luuakse õpilastele võimalusi näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises ning tegutseda nii üksi kui ka koos kaaslastega.
- 4) kooliraamatukogus on õpilastele olemas kättesaadavad karjääriteemalised materjalid : DVD erinevate ametite tutvustused, ilukirjanduslikke lasteraamatuid elukutsetest
- 5) õpet korraldatakse ka väljaspool kooli ruume (sealhulgas kooliõues, looduses, muuseumides, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses õpikeskkonnas. Ettevõtete või asutuste külastamine klassijuhatajatundide, ainetundide raames soodustab otseselt

elukestva õppe ja karjääriplaneerimist, kuna õppekäikudel saavad õpilased reaalses keskkonnas tutvuda erinevate ametitega, ettevõtte või asutuste struktuuriga ja jälgida tööprotsessi.

(2) Õpilast suunatakse:

- 1) teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi, mis aitavad kaasa adekvaatse enesehinnangu kujunemisele ning kutseplaanide konkreetsemaks muutumisele;
- 2) arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisoskusi ning teabega ümberkäimise oskusi;
- 3) arendama oskust seada endale eesmärgid ning tegutseda neid ellu viies süsteemselt;
- 4) kujundama valmisolekut elukestvalt õppida ja kutseotsuseid teha ning tundma haridus- ja koolitusvõimalusi;
- 5) tutvuma erinevate ametite ja elukutsetega, nende arenguga minevikus ja tulevikus, tundma õppima töösuhteid reguleerivaid õigusakte ning kodukoha majanduskeskkonda.

(3) Karjääriõppe rakendamise vormid Uuemõisa Lasteaed- Algkoolis on:

- 1) õppeprotsessi osana;
- 2) arenguveestluse osana;
- 3) huvialategevuse osana;
- 4) loov- ja uurimuslike tööde osana;
- 5) ühiskondlik ja heategev töö

(4) Karjääriplaneerimistöö alased tegevused ainetundides on järgmised:

- 1) õpilaste silmaringi arendamine;
- 2) positiivse mõtlemisoskuse arendamine;
- 3) otsustus- ja vastutusvõime arendamine;
- 4) meeskonnatööoskuste arendamine;
- 5) loovuse ja loogilise mõtlemise arendamine;
- 6) õpilase individuaalsuse arvestamine õpetamisel;
- 7) huvi ja uudishimu äratamine ning selle rahuldamise viiside õpetamine;
- 8) planeerimise (aja, tegevuse) õpetamine;
- 9) õpilaste juhendamine iseseisva uurimistöö või faktide kogumise ja kokkuvõtete tegemise käigus jne.

(5) Karjääriplaneerimistöö alased tegevused on järgmised:

- 1) kus toimuvad arutelud, rühmatööd, töölehtede täitmine, saab õpilane infot enese kohta (milline inimene ma olen, milline on minu iseloom, oskused, kogemused, hobid, tugevad/nõrgad küljed, väärtushinnangud). Klassijuhatajatundidesse kutsutakse erinevaid külalisi, kes arendavad õpilase silmaringi ning ühtlasi tutvustavad erinevaid ameteid ja töömaailma;
- 2) õppekäikudel, kus tutvutakse erinevate töökohtadega ning elukutsetega. Teadlikkus töömaailmast on karjääriplaneerimise vundament. Oluline on see, et õpilasel tekiks üldistatud ettekujutus pidevalt muutuvast töömaailmast ja seda mõjutavatest teguritest ning et ta mõistaks tööturu ja hariduse vahelisi seoseid enda karjääri planeerimisel;
- 3) lapsevanemate koosolekutel, mis annavad võimaluse kõneleda teemal, kuidas oma lapsi karjääri planeerimise osas suunata;
- 4) arenguveestluse käigus on võimalik muude teemade hulgas arutada karjääri planeerimisega seotud teemasid. Arenguveestluse kaugem eesmärk on intelligentse, väärika inimese kujunemine. Selline inimene mõistab ennast ja teisi, võtab vastustust

inimsuhetes, tuleb iseseisvalt toime reaalses elukeskkonnas, oskab lahendada probleeme, tasakaalustada emotsioone ja olla avatud. Seega on arenguvestluse eesmärgid väga tugevalt elukestva õppe ja karjääri planeerimise teemadega seotud.

(6) Karjääriplaneerimise üldteemad on järgmised:

- 1) enesetundmine – õpilased õpivad tundma enda isiksuseomadusi, mõistavad enda kui isiksuse arenguvõimalusi ja isiksuslikku tervikut. Arenevad suhtlemis- ja koostööoskused, mis aitavad õpilastel paremini hakkama saada erinevates õpingu- ja tööturutsituatsioonides ning teistega koostööd tehes. Õpilased kujundavad adekvaatse ja stabiilse enesehinnangu, mis on aluseks oma elutee otstarbekale planeerimisele ja valikute tegemisele;
- 2) õppimisvõimaluste ja töömaailma tundmine – õpilased saavad teadmisi tööturust, Eesti ja Euroopa majanduskeskkonnast. Õpilased tutvuvad haridus- ja koolitusvõimalustega, tööturu ja haridustasemetega vaheliste seostega, mis aitavad neil teha teadlikke elukutse- ja haridusteevalikuid. Õpilastes kujuneb soov ja valmisolek elukestvaks õppimiseks ja iseseisvaks karjääriotsuste tegemiseks;
- 3) planeerimine ja otsustamine – õpilased õpivad koondama ja süstematiseerima informatsiooni iseendast, töömaailma võimalustest, nõudmistest ja õppimisvõimalustest ning seostavad seda oma tuleviku plaanidega. Õpilased õpivad kasutama erinevaid karjääriinfoallikaid. Õpilased koostavad isikliku tegevuskava oma karjääriplaanide teostamiseks.

2. Rõhuasetused on kooliastmeti erinevad. Esimese ja teise kooliastme õpilaste karjääriõppes pühendatakse rohkem enesetundmisele, väärtuskasvatusele, oma perekonna ja kodukandiga seotud töömaailma avastamisele.

(1) Teema käsitlemine I kooliastmes aitab õpilasel kujundada positiivset hoiakut õppimisse ning toetab esmaste õpioskuste omandamist. Mänguliste tegevuste abil aidatakse õpilasel kujundada ning õppida tundma ennast ja lähiümbruse töömaailma, tuginedes õpilase kogemustele igapäevaelust. Õpilasele tutvustatakse erinevaid tegevusalasid ja ameteid, nende olulisust ning omavahelisi seoseid. I kooliastme tegevused:

- 1) lugemispalades ja ülesannetes käsitletakse karjääriõppe temaatikat, tutvustatakse vanemate töökohti ja ameteid
- 1) õppekäigud vanemate töökohtadesse, kohalikesse ettevõtetesse;
- 2) klassiekskursioonid ettevõtetesse;
- 3) kohtumised erinevate elukutsete esindajatega;
- 4) omaloomingu, eneseväljenduse, näitekunsti ja spordi kaudu;
- 5) teadliku õpitahte kujundamine viktoriinide ja võistluste kaudu.

(2) Teema käsitlemine II kooliastmes keskendub õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele, oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele. Eesmärk on aidata õpilasel kujundada põhilisi õpioskusi, empaatiavõimet ning suhtlemis- ja enesekontrollioskusi. Õpilasele tutvustatakse erinevaid elukutseid ja töid ning nende seost inimeste individuaalsete eelduste ja huvidega. II kooliastme tegevused:

- 1) lõimituna õppe- ja klassijuhataja töösse;
- 2) teadliku õpitahte kujundamine võistluste ja olümpiaadide kaudu;
- 3) õppekäigu vanemate töökohtadesse ainekavast ja klassijuhataja töökavast lähtudes;
- 4) õppekäigud ametiasutustesse ja ettevõtetesse;
- 5) kohtumised erinevate elukutsete esindajatega;
- 6) omaloomingu, eneseväljenduse, näitekunsti ja spordi kaudu.

10.jagu

ÕPETAJA TÖÖKAVA KOOSTAMISE PÕHIMÕTTED

§ 21. Õpetaja töökava koostamise põhimõtted põhikoolis

(1) Õpetaja töökava on dokument, mille alusel toimub õppe- ja kasvatustöö õppetunnis . Õppe- ja kasvatustöö peamiseks vormiks on tund, kuid õppetöö võib toimuda ka teistes õppevormides (loeng, õppekäik, e-õpe, projektitöö, iseseisev töö jne.)

(2) Töökava koostamine ja arendamine kuulub õpetaja pädevusse. Iga õpetaja koostab töökavad igaks õppeveerandiks iga aine ja klassi kohta, kus ta tunde annab. Õpetaja töökavas täpsustatakse kooli õppekava üldosas ja ainekavas esitatut, arvestades konkreetseid õpilasi ja kooli materiaalseid ressursse, õpetajatevahelist koostööd ning õppeaasta üldist tegevuskava. Töökava koostamise ja rakendamisega saab õpetaja endale suuremad õigused, aga ka suurema vastutuse.

(3) Töökava vormistatakse kalenderplaanina, mis peab sisaldama järgmist:

- õppeaine nimetus
- õpetaja nimi
- klass
- nädala koormus- tundide arv nädalas
- õppenädal
- teema ja alateemad
- käsitletavad põhimõisted
- kasutatavad meetodid
- kasutatav õppekirjandus ja õppevahendid
- oodatavad õpitulemused
- ainetevaheline lõimumine
- kontrollimise/hindamise aeg ja moodused
- märkused

(4) Õpetaja töökava on õpetaja põhitöövahend, mis pidevalt täieneb ja muutub. Kõik töökavas jooksva töö käigus kooli sisemisest töökorraldusest tingitult toimunud või plaanitud muudatused fokseerib õpetaja märkuste lahtris.

(5) Õpetaja paneb töökava üles kooli serveri võrgukettale hiljemalt iga õppeveerandi teiseks tööpäevaks.

§ 22. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

(1) Kooli õppekava muutmise algatamine

1) Kooli õppekava uuendamine või täiendamine toimub algatustaotluse alusel, mis tuleb esitada kooli direktorile kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis koos ettepanekute ja põhjendustega. Kooli õppekava uuendamist ja täiendamist võib taotleda iga asjast huvitatud isik.

2) Kui kooli õppekava uuendamise või täiendamise vajadus on tingitud muudatustest õigusaktides, siis algatab kooli põhimääruse muutmise kooli direktor.

(2) Kooli õppekava muudatuste ettevalmistamine

1) Kui esitatud taotlus on asjakohane, siis kutsub direktor kokku õppekava uuendamise ja täiendamise töörühma, kes otsustab õppekava uuendamise või täiendamise vajaduse ning positiivse otsuse korral valmistab ette kooli õppekava muudatused.

2) Kooli õppekava muudatused tuleb töörühmal ette valmistada kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõuna. Kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu peab olema kooskõlas kehtiva õigusega.

(3) Kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu esitamine enne selle kehtestamist arvamuse saamiseks hoolekogule, õppenõukogule, õpilasesindusele

1) Kooli direktor esitab kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu enne kehtestamist arvamuse andmiseks hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule. Arvamuse küsimisel lähtub kooli direktor „Haldusmenetluse seaduses“ §-st 16.

2) Kooli direktor vaatab hoolekogu, õpilasesinduse ja õppenõukogu arvamused läbi. Kui hoolekogu, õpilasesindus või õppenõukogu on leidnud, et kavandatavad õppekava muudatused on vastuolus kehtiva õigusega, siis kutsub direktor kokku õppekava uuendamise ja täiendamise töörühma, kes viib kooli õppekava muudatused vastavusse kehtiva õigusega.

(4) Kooli õppekava kehtestamine

1) Tulenevalt „Põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest“ § 17 lõikest 2 on kooli õppekava kehtestajaks kooli direktor. Kooskõlas „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse“ § 71 lõikega 3, toimub kooli õppekava kehtestamine käskkirjaga, mis vastab „Haldusmenetluse seaduses“ sätestatud nõuetele.

2) Kui kooli direktor jätab kooli õppekava muudatused kehtestamata, siis algab kooli õppekava uuendamise või täiendamise protsess algusest peale.

(5) Kooli õppekava muudatuste avalikustamine

1) Kool avalikustab, tulenevalt „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“ § 69 lõikes 1 sätestatud nõudest, kooli õppekava koos muudatustega kooli veebilehel ja loob kooli raamatukogus võimalused kooli õppekavaga tutvumiseks.

2) Kooli õppekava muudatused esitatakse kooli õppekava terviktekstis, näidates ära õppekava muutused viitega direktori käskkirja numbrile ja kuupäevale, millega õppekava muudeti. Samuti märgitakse muudatuse viite juurde muudatuse jõustumise kuupäev.

§ 23. Rakendussätted

(1) Uuemõisa Lasteaed- Algkooli õppekava jõustub 01.09.2011. a.

(2) Kuni 01.09.2013. a on koolis õppe- ja kasvatustegevuse alusdokumentideks lisaks käesolevale kooli õppekavale Uuemõisa algkooli õppekava 11. september 2002, mis on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 25. jaanuari 2002. a määruse nr 56 „Põhikooli ja gümnaasiumi riiklik õppekava” (RT I 2002, 20, 116; 2007, 61, 392) alusel ning „Põhikooli ja gümnaasiumi riiklik õppekava”.

Lisa 1

eesti keele ja kirjanduse ainekavad

EESTI KEEL JA KIRJANDUS

Ainevaldkonna kirjeldus

Keel on rahvuskultuuri ja rahvusliku identiteedi kandja ning tema valdamine kõnes ja kirjas on inimese mõtlemisvõime kujunemise, vaimse arengu ning sotsialiseerumise alus ja eeldusi. Eesti keele hea valdamine on eduka õppimise eeldus kõigis õppeainetes.

Ainevaldkonna õppeained toetavad eeskätt õpilase emakeele- ja kirjanduspädevuse ning kommunikatiivsete oskuste arengut. Ainevaldkonna õppeainetes omandatakse keele- ja kirjandusteadmisi ning erinevaid lugemise, kirjutamise ja suhtlemise kogemusi. Teadmiste ning kogemuste alusel kujuneb õpilasest teadlik, aktiivne ja vastutustundlik lugeja, kirjutaja ning suhtleja. Ainevaldkonna õppeained toetavad ka õpilase identiteedi ja enesetunnetuse kujunemist ning kultuurilist ja sotsiaalset arengut.

1.–4. klassini on eesti keel õppeaine, mille õppimine arendab kõiki keelelisi osaoskusi (kõnelemine, kuulamine, lugemine, kirjutamine, õigekeelsus) nii teabe- ja tarbetekstide kui ka kirjandustekstide lugemise, reflekteerimise ja kirjutamise toel. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob tekstikeskne käsitusviis ning keeleliste osaoskuste arendamine. Kirjandusõpetus taotleb küll eeskätt õpilaste kirjandushuvi ja lugejavõimete kujunemist ning kõlbelis-emotsionaalset arengut kirjandusteoste lugemise ja mõtestamise toel, kuid kirjandustundides vaadeldakse ka ilukirjanduskeele eripära ning arendatakse õpilaste suulist ja kirjalikku väljendusoskust.

Ainevaldkonna õppeainete lõimimise põhialus on avar käsitus tekstidest, hõlmates nii suulisi kui ka kirjalikke, tarbe- ja ilukirjandustekste, samuti pildilise, graafilise ning teiste tekstiliikide kombinatsioone. Ainevaldkonna õppeainete koostoimes omandatakse teiste õppeainete õppimiseks vajalikke kuulumis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisstrateegiaid, kujuneb soov ning oskus oma mõtteid väljendada.

Keelekasutust ning oskust tekste mõista ja luua arendatakse teksti- ja õigekeelsusõpetuse kaudu. Eesti keelt ja kirjandust õppides omandab õpilane keelelise suhtluse oskused ja vilumused, õpib oma mõtteid ning tundeid väljendada, kuulnud ja loetut analüüsima ning kogutud teavet üldistama. Kirjanduse lugemine ja käsitlemine tundides avardab õpilase kultuuri- ja elukogemusi, rikastab sõnavara, soodustab kirjandushuvi ning lugejavõimete ja isiksuse arengut.

Ainevaldkonna õppeained tervikuna toetavad õpilaste keelepädevuse ja kommunikatiivsete oskuste kujunemist ning esteetilist, kultuurilist ja sotsiaalset arengut.

Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Õpilaste väärtuspädevuse kujundamisel on ainevaldkonnal väga oluline koht, arvestades kirjanduse kui kunstiaine spetsiifikat. Kirjandusõpetuses on peamine rõhk kõlbeliste ja esteetilisemotsionaalsete väärtuste ning kultuuriväärtuste kujunemisel loetavate ilukirjandus- ja aimetekstide alusel. Ka keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi: keelt kui rahvuskultuuri kandjat, keeleoskust kui inimese identiteedi tähtsat osa. Keeleõpetus väärtustab funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse.

Keele- ja kirjandusõpetus arendavad olulisi õpipädevusi: kuulumis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, eri allikatest teabe hankimist ja selle

kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.

Ainevaldkonna õppeained toetavad sotsiaalse pädevuse kujunemist, avardades õpilase maailmapilti ja ettekujutust inimsuhetest ning kujundades suhtluspädevust: suulise ja kirjaliku suhtluse oskusi, suhtluspartneri arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamist ja põhjendamist oskust.

Enesemääratluspädevuse ja ettevõtlikkuspädevuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka õpilaste igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, seisukohavõtu ja lahenduste otsimisega nii keele- ja kirjandustundides kui ka loovtöodes. Enesekohase ja ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.

Lõiming

Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Ainevaldkonna õppeained toetavad teiste valdkonnapädevuste saavutamist, sest keele- ja kirjandustundides arendavad õpilased oma suulist ja kirjalikku väljendusoskust ning suhtlusoskust, õpivad lugema ja mõistma eri liiki tekste, sh teabe- ja tarbetekste, arendavad kirjandustekste lugedes oma sõnavara ning avardavad maailmapilti; õpivad kirjutama eri tüüpi tekste (sh arvamust, referaati, juhendit), kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; õpivad koostama ning vormistama uurimistöid, kasutama allikaid ja viitama neile; harjuvad kasutama eri liiki sõnaraamatuid ning käsiraamatuid.

Võõrkeelte grammatilist süsteemi tundma õppides on toeks emakeeletundides omandatud keelemõisted, võõrsõnade õppimine soodustab võõrkeelte õppimist. Väliskirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu, õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi õpitava keele maa, selle kultuuri ning kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Samas eeldab heade õpitulemuste ja korrektse keelekasutuse saavutamine, et ka matemaatikatundides töötataks tekstiga õppesisu või -ülesande mõistmise nimel ning nõutaks elementaarsete õigekirjanõuete järgimist kirjalikes töodes.

Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd. Õpilane peab õppima õigesti kirjutama kohanimesid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Loodusalased tekstid eesti keele õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutluspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugetajale.

Sotsiaalainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Samaaegu toetavad sotsiaallaineid õppides omandatud teadmised ajaloost, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimesest kirjandusteostes kajastatud ühiskonnaelu probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajaloosündmuste nimetuste õigekirja norme; ajaloo- ja ühiskonnatundides tuleks neid teadmisi konkreetsete näidete toel kinnistada. Arutlusoskust ning info hankimise,

tõlgendamise ja kasutamise oskusi on tarvis ning neid arendatakse nii ainevaldkonna kui ka sotsiaallainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades.

Kunstiainete õpet toetab eeskätt kirjanduse kui kunstiaine õppimine. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustratsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami terviklik käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete komponentide eritlemist ja analüüsi, mida võiks teha koostöös kunstiõpetajaga. Kirjandusteose käsitluse illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitamine, mis eeldab aineõpetajate koostööd.

Läbivad teemad

Valdkonna õppeainete eesmärgiseade, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel on erineval määral silmas peetud kõiki õppekava läbivaid teemasid olenevalt kooliastmest, õppeaine spetsiifikast ja seostest ühe või teise läbiva teemaga. Läbivad teemad „Väärtused ja kõlblus” ning „Kultuuriline identiteet” on ainevaldkonna õppeainetele eriomased teemad, mida käsitletakse läbivalt ilukirjandust ning kultuuriteemalisi teabetekste lugedes ja analüüsides, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades.

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” eesmärgiseadega on kooskõlas kõik ainevaldkonnas taotletavad pädevused: õpipädevus, funktsionaalne lugemisoskus, suuline ja kirjalik väljendusoskus ning tekstiloomine. Arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada. Õpetegevus võimaldab õpilasel märgata oma ainespetsiifilisi kalduvusi ning arendada loomevõimeid.

Läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng” ning „Tervis ja ohutus” käsitus taotleb õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikuks, vastutustundlikuks ning tervist ja turvalisust väärtustavaks inimeseks. Ainevaldkonna õppeainetes toetatakse neid arengusuundumusi teemakohaste tekstide, sh meediatekstide valiku ja analüüsi ning neis tõstatatud probleemide üle arutlemisega suulises ja kirjalikus vormis.

Läbiva teema „Teabekeskkond” käsitlemine ainevaldkonna õppeainetes hõlmab eri allikatest (sh internetist) teabe hankimist, selle kriitilist hindamist ja kasutamist nii keeleteadmiste ning õppeteemakohaste teadmiste laiendamiseks kui ka tekstiloomes.

EESTI KEEL

Üldalused:

* õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli eesti keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit, suhtub lugupidamisega teiste rahvaste keeltesse ja kultuuridesse;
- 2) tajub keeleoskust õpioskuste alusena ja oma identiteedi olulise osana, kujuneb teadlikuks keelekasutajaks;
- 3) omandab põhiteadmised keelest ja õigekirjaoskuse, tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasiõppimisel;
- 4) arendab keeleoskust kui eneseväljendus- ja suhtlusvahendit, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;
- 5) õpib asjakohaselt kasutama eri suhtluskanaleid; arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
- 6) õpib tundma eri tekstiliike, nende seoseid ja kasutamisevõimalusi, arendab oma tekstitööoskusi nii tekstide vastuvõtja kui ka loojana;
- 7) arendab kriitilist mõtlemist ning analüüsi-, järeldus- ja põhjendusoskust;
- 8) harjub oma kirjakeeleoskuse täiendamiseks kasutama sõna- ja käsiraamatuid ning veebiallikaid;
- 9) suhtub tolerantselt eesti keele kui võõrkeele kasutamisse ja toetab muu emakeelega kaaslaste eesti keele omandamist;
- 10) loeb eakohast väärtkirjandust, huvitub ilukirjandusest

* õppeaine kirjeldus

Keel kui kultuuri kandja ja mõtlemise põhivahend on oluline inimese tunnetuslikus arengus ning tema maailmapildi kujunemises. Keel kui ühiskonna toimimise põhivahendeid on tähtis inimese sotsialiseerumisel, tema kujunemisel ühiskonna tegusaks liikmeks. Sotsiaalne kirjaoskus tähendab kriitilist ja teadlikku toimimist keele toel nii isiklikus ja avalikus sfääris kui ka õppimises ja töös.

Keel toimib tekstide kujul igas valdkonnas ning selle olukorratüüpides erinevalt; igaühele neist on omased kindlat liiki tekstid oma eri- ja üldsõnavara ning kirjakeele või argigrammatikaga. Seepärast on inimesele ühtviisi vajalikud teadmised ja oskused, mis hõlmavad keelt, selle variante ja tekste ning lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ning loomisega. Eesti keelel kui emakeelel ja hariduskeelel on õppekavas eriline koht: eesti keele oskus on nii õppekava omandamise alus kui ka eesmärk.

I kooliastmes on kolm õppevaldkonda: suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine), lugemine ja kirjutamine. Suuline keelekasutus hõlmab eneseväljendust argiolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edasiandmist. Lugemise õpetamisel kujundatakse oskust töötada tekstiga eakohaste juhiste alusel. Kirjutamise õpetusega kujundatakse õigekirjaoskus õpitud keelendite piires ja suutlikkus end eesmärgipäraselt kirjalikult väljendada.

II ja III kooliastmes on neli õppevaldkonda: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloomine ning õigekeelsus ja keelehoole.

Suulise ja kirjaliku suhtluse õpetusega kujundatakse oskust silmast silma, telefoni, kirja ja meili teel ning interneti keskkonnas kahe- või mitmepoolselt toimida, tekste kokku võtta ja vahendada ning saavutada häid tulemusi rühma- ja paaristöös.

Teksti vastuvõtu õpetuse kaudu kujuneb teadlik suhe pikemate suuliste ja kirjalike tekstidega: kujundatakse oskust tekste valida ning leida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, teadvustades

kuulamise ja lugemise strateegiaid, võimet teksti järjest sügavamini mõista ning tekstile reageerida.

Tekstiloomet õpetusega kujundatakse mitmekülgset ja eesmärgistatud eneseväljenduse oskust, mille puhul inimene tajub olukorda ja adressaati ning suudab oma mõtteid vajaliku täpsusega ja tekstiliigile omases vormis väljendada ning edastada.

Õigekeelsuse ja keelehoolde õpetusega kujundatakse keeleteadlikkust ning teadmisi keelest; eesti nüüdiskirjakeele teadlikku kasutamist, aga ka arusaamist keele arengust ja muutumisest. Valdkond annab aluse edenemisele teistes, eespool nimetatud õppevaldkondades, annab teadmisi eesti kirjakeele ja murrete stiilirikkusest ning kirjavara mitmekülsusest.

Õppevaldkondade lõimimise tulemusel areneb eakohaselt õpilase mõtlemisvõime, suhtlusoskus, enesetunnetus ja identiteet. Ta on võimeline eetiliselt, olusid ja partnerit arvestades suhtlema; kuulamise- ja lugemismaterjali oma eesmärkidel kriitikameelega valima ning analüüsima; tekstide toel teadlikumalt õppima ja tegutsema.

Eesti keel kui õppeaine annab õpilasele võimaluse pidevalt ja mitmekülgsest suhelda, lugeda ja kirjutada, arendada oma loomevõimet ning tekitab huvi nüansirikka ja tõhusa suhtluse, mitut liiki ja laadi tekstide ning keele vastu.

*** hindamine**

Õpitulemused on kindlaks määratud kooliastmeti kahel tasemel: üldised õpitulemused ja õppevaldkondade õpitulemused. Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste) ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute või numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane teab, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid.

I kooliastmes hinnatakse õpilase:

- 1) suulist keelekasutust, s.o kõnelemist ja kuulamist;
- 2) lugemist, s.o lugemistehnikat, teksti mõistmist ja vabalugemist;
- 3) kirjutamist, s.o kirjatehnikat, õigekirja ja kirjalikku tekstiloomet.

II kooliastmes hinnatakse õpilase:

- 1) suulist ja kirjalikku suhtlust;
- 2) tekstide vastuvõttu;
- 3) tekstiloomet;
- 4) tekstide õigekeelsust.

Teadmiste ja oskuste hindamine

Õpilase ainealaseid teadmisi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega.

I klassis on hinnanguline hindamine

Hindamine viie palli süsteemis

Hinne „5“ ehk „väga hea“ - saavutatud õpitulemus vastab taotletavale õpitulemusele täiel määral ja ületab neid.

Hinne „4“ ehk „hea“ - saavutatud õpitulemus vastab üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotlevatele õpitulemustele.

Hinne „3“ ehk „rahuldav“ - saavutatud õpitulemus võimaldab õpilasel edasi õppida ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel.

Hinne „2“ ehk „puudulik“ - õpilase areng õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel.

Hinne „1“ ehk „nõrk“ - saavutatud õpitulemused ei võimalda edasisel õppimisel hakkamasaamist ning õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.

Kirjalike tööde hindamine viie palli süsteemis

Hinne „5“ - 90-100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust

Hinne „4“ - 75-89% maksimaalsest punktide arvust

Hinne „3“ - 50-74% maksimaalsest punktide arvust

Hinne „2“ - 20-49% maksimaalsest punktide arvust

Hinne „1“ - 0-19% maksimaalsest punktide arvust

I kooliastme õpitulemused

3. klassi lõpetaja:

- 1) kuulab mõtestatult eakohast teksti; töötab tekstiga õpetaja juhiste alusel;
- 2) mõistab suulisi ja kirjalikke küsimusi ning vastab nendele; kasutab kõnes ja kirjas sobivalt lühivastuseid ning terviklauseid;
- 3) kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit ja olukorda; jutustab endast ning oma lähiümbruses toimunut;
- 4) loeb õpitud teksti selgelt, ladusalt, õigesti ning mõistmisega; mõistab muu hulgas lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti;
- 5) loeb eakohast ilu- ja aimekirjandust;
- 6) jutustab ja kirjutab küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnade või kava toel;
- 7) kirjutab õpitud keelendite piires õigesti; kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja – seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga;
- 8) hangib otstarbekohast teavet eri allikatest; kasutab eakohaseid sõnaraamatuid.

Suuline keelekasutus

3. klassi lõpetaja:

- 1) kuulab mõtestatult eakohast teksti; toimib sõnumi või juhendi järgi;
- 2) väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid;
- 3) vaatlleb sihipäraselt, kirjeldab nähtut ning märkab erinevusi ja sarnasusi;
- 4) avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta;
- 5) annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi;
- 6) jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskeemi ning küsimuste toel; mõtleb loole alguse ja lõpu;
- 7) leiab väljendumiseks lähedase ja vastandtäheendusega sõnu;
- 8) esitab luuletust peast.

Lugemine

3. klassi lõpetaja:

- 1) loeb nii häälega kui ka endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ning kaarti;
- 2) loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga;
- 3) töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel;
- 4) vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta;
- 5) eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku ning keeldu;
- 6) tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna ja kirja;
- 7) on lugenud läbi vähemalt 12 eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust;
- 8) teab nimetada mõnd lastekirjanikku.

Kirjutamine

3. klassi lõpetaja:

- 1) kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga;
- 2) kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile ning vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt;
- 3) valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täisja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu;
- 4) märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöörsõnade õpitud lõppe ning tunnuseid;
- 5) teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestikjärjestuses;
- 6) kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed;
- 7) piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;
- 8) kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ning kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna);
- 9) koostab kutse, õnnitluse, teate ja e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega ümberjutustusi ning teisi loovtöid küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel.

1. klass

1. Suuline keelekasutus

Õppesisu

Kuulamine

- Helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel.
- Õpetaja ja kaaslaste kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslaste ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.
- Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Häälduse harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale.

Kõnelemine

- Töö lähedase tähendusega sõnaga, sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine.
- Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel.
- Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.
- Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.
- Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine. Esemete, nähtuste, tegelaste jms võrdlemine, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitamine.
- Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks.
- Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine loomuliku tooniga.

Õpitulemused

- eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas), täishääliku pikkusi;
- toimib õpetaja ja kaaslaste suulise juhendi järgi;
- kuulab õpetaja ja kaaslaste esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuulatud lause, jutu sisu;
- teab, et sõnadel on lähedase või vastandtäheendusega sõna ja nimetab neist mõningaid;
- väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab;
- jutustab suunavate küsimuste toel kuuldust, nähtust, loetust;
- koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu,
- esitab luuletust peast;

2. Lugemine

Õppesisu

- Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus jm.
- Trükitähtede (nii suurte kui väikeste) tundma õppimine. Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine.
- Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo, oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.
- Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.
- Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades.

- Jutustava, kirjeldava, teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitlus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine.
- Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel.
- Üksikute tingmärkide lugemine, tähenduse tabamine (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms). Skeemide, kaartide, tabelite lugemine lasteraamatutes, lasteajakirjanduses ja kooli kirjalikes tekstides.
- Loole lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine.
- Küsimustele vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu kirjas. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga. Jutu, muinasjutu, luuletuse, mõistatuse eristamine.
- *Tekstid*: liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend.
- Loetud raamatu autori, kunstniku (illustraatori), tegelaste nimetamine, loetust jutustamine. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine (lõbus, tõsine, igav jne).
- Huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust täiskasvanu abiga.

Õpitulemused

- tunneb häälik-tähestist vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt;
- mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu;
- vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud;
- mõtleb jutule alguse või lõpu;
- on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav ...).

3. Kirjutamine

Õppesisu

Kirjatehnika

- Kirjaeelharjutused. Kirjutamine pliiatsi ja kriidiga, joonistähedde kirjutamine. Väikeste kirjatähedde õppimine. Suurte kirjatähedde õppimine (vajadusel 2.klassis). Tähtede seostamine, sõna ja lause ladumine ja kirjutamine.
- Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine, puhtus, käekirja loetavus. Teksti ärakiri tahvlilt, õpikust.

Õigekeelsus

- Häälik, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik, võõrtähedde vaatlus. Häälikute märkimine kirjas. Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikuühendi vaatlus. Täishäälikupikkuse eristamine ja õigekiri, kaashääliku pikkusega tutvumine. Sulghäälik (k, p, t) omasõnade alguses. *i* ja *j* ning *h* sõna alguses seoses tähtede õppimisega.
- Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimeses. Liitsõna vaatlus (moodustamine).
- Sõnade lõpu õigekiri – *d* ja –*vad* (mitmus) ning –*b* (tegusõna 3.pööre) õigekirjaga tutvumine.
- Tutvumine jutustava (väit-), küsi- ja hüüdlausega. Lause lõpumärgid: punkt, (küsi- ja hüüumärgi vaatlemine). Koma lauses (teksti vaatlus).
- Oma kirjutusvea parandamine õpetaja abiga.
- Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine. Lünkumberjutustuse kirjutamine.

Tekstiloom

- Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitlus (kujundamine näidise järgi).

- Jutu kirjutamine pilditäiendusena (pildi allkiri, tegelaskõne jms). Jutule lõpu kirjutamine. Loovtöö kirjutamine (pildi, pildiseeria, küsimuste järgi).

Õpitulemused

- kasutab õigeid kirjutamisvõtteid, teab, kuidas väikesi ja suuri kirjatähti kirjutata- takse ning sõnas õigesti seostatakse;
- kirjutab tahvlilt ära;
- täidab tahvlinäidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, varustab töö kuupäevaga;
- koostab näidise järgi kutse;
- eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset;
- kirjutab omasõnade algusesse *k, p, t*;
- kirjutab õigesti lühemaid (kuni 2-silbilisi) sõnu ja lauseid;
- teab, et lause lõpeb punktiga;
- teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte;
- kirjutab õigesti oma nime.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- Infootsing
- Emakeelenädal

Lõiming ja läbivad teemad

Kunsti- ja tööõpetus

Pildiseeria järgi jutustamine, tööjuhendist arusaamine

Loodusõpetus

Funktsionaalne lugemine, vestlus ja arutelu

Matemaatika

Funktsionaalne lugemine

Muusika

Luule, sõnarütm, riim

Kehaline kasvatus

Korralduste mõistmine

„Väärtused ja kõlblus“

Viisakus suhtlemisel, ausus, käitumine ja selle tagajärg, erinevus teistest

„Kultuuriline identiteet“

Minu kodukoht, pere, rahvuskultuur

„Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

Hobid väljaspool kooli

„Tervis ja ohutus“

Käitumis- ja viisakusreeglid, isiklik hügieen, liiklusohutus

„Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“

Loodus minu ümber, säästlik tarbimine

„Teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon“

Arvuti ja teler kui silmaringi avardaja, ohud internetis

2. klass

1. Suuline keelekasutus

Õppesisu

- Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk suluta kaashäälikul.
- Õpetaja ja kaaslase suulise mitmeastmelise juhendi meeldejätmine ja selle järgi toimimine.
- Õpetaja ettelõetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine. Kaaslase ettelugemise kuulamine ja hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana).
- Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja sisule
- Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses.
- Sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks.
- Kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud. Nii enese kui teiste tööde tunnustav kommenteerimine. Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine.
- Sündmuse, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil. Mõtete väljendamine täislausetena.
- Eri meeleoluga luuletuste (aastaajad, laste elu) mõtestatud peast esitamine.

Õpitulemused

- eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi;
- kuulab õpetaja ja kaaslase eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil;
- koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil;
- kasutab kõnes terviklauseid;
- teab ja leiab vastandtäheendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu;
- väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust;
- annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu;
- koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu;
- vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel;
- esitab luuletust peast.

2. Lugemine

Õppesisu

- Lugemistehnika arendamine: oma lugemisvea parandamine, sobiva intonatsiooni kasutamine.
- Endamisi eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõistev lugemine.
- Teksti sisu aimamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine

(teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu). Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelasel iseloomustamine.

- Tekstiliikide eristamine: lisanduvalt jutustus, näidend, vanasõna. Õpiku sõnastiku kasutamine.
- *Tekstid*: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend.
- Loetud raamatu tutvustamine ja soovimine. Vajalikku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga.

Õpitulemused

- loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu;
- mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu;
- vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese infoga seotud) küsimustele;
- leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel;
- tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna;
- kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi;
- on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi.

3.Kirjutamine

Õppesisu

Kirjatehnika

- Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seoses nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel. Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine.

Õigekeelsus

- Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri; *k, p, t* s-i ja *h* kõrval; *i* ja *j* silbi alguses, *h* sõna alguses; suur algustäht oma kooli ja tuttavates kohanimes; silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted; sõnade lõppu kirjutatakse *-d* (mida teed?), *-te* (mida teete?), *-sse* (kellesse? millesse?), *-ga* (kellega? millega?), *-ta* (kelleta? milleta?). *ma, sa, ta, me, te, nad* õigekiri.
- Lauseliik ja lõpumärk (jutustav e väit- ja küsilause). Koma kasutamine liitlauses *et, sest, aga, kuid* puhul.
- Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (20-25 sõna lihtlausetena).
- Kirjavea parandamine, kui veale tähelepanu juhitakse; kirjavea vältimine, kui vaeohtlikule kohale tähelepanu juhitakse.

Tekstiloomed

- Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel. Lausete moodustamine ja tekstiks seostamine.
- Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu. Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutlemine.

Õpitulemused

- kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid;
- kirjutab tahvlilt või õpikust ära;

- täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, kirja joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga;
- koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate;
- kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil;
- eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit;
- kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse;
- märgib kirjas õigesti täishäälikuid;
- teab peast võõrtähtedega tähestikku;
- alustab lauset suure algustähga ja lõpetab punkti või küsimärgiga;
- kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimedes;
- kirjutab õigesti sõnade lõppu -d (mida teed?), -te (mida teete?), -sse (kellesse? millesse?), -ga (kellega? millega?), -ta (kelleta? milleta?);
- kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (20–25 sõna lihtlausetena).

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- Infootsing
- Emakeelenädal

Lõiming ja läbivad teemad

Kunsti- ja tööõpetus

Pildiseeria järgi jutustamine, tööjuhendist arusaamine

Inimeseõpetus

Vestlus ja arutelu

Muusika

Luule, sõnarütm, riim

Loodusõpetus

Funktsionaalne lugemine, vestlus ja arutelu, infootsing arvutis

Matemaatika

Funktsionaalne lugemine

Kehaline kasvatus

Korralduste mõistmine

„Väärtused ja kõlblus“

Viisakus suhtlemisel, erinevus teistest, arusaamine heast ja halvast

„Kultuuriline identiteet“

Minu kodukoht, perekond, suhted, rahvuskultuur

„Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

Hobid väljaspool kooli

„Tervis ja ohutus“

Käitumis- ja viisakusreeglid, isiklik hügieen, liiklusohutus

„Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“

Loodus minu ümber, lemmikloomad ning vastutus nende eest, säästlik tarbimine

„Teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon“

Arvuti ja teler kui silmaringi avardaja, ohud Internetis

3. klass

1. Suuline keelekasutus

Õppesisu

- Pikema suulise juhendi meeldejätmine ja selle järgi toimimine. Kaaslaste juhtnööride kuulamine, nende järgi toimimine. Õpetaja ettelugemise järel (ainealane tekst, lõikhaaval) oluliste mõistete ja seoste leidmine.
- Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk sulghääliku pikkusel.
- Selge häälduse jälgimine teksti esitamisel.
- Kõne eri nüansside esiletoomine dramatiseeringus, esinemistes. Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine ning mõtete sobiv sõnastamine (sõnavalik, parasiitkeelendite vältimine, mõtte lõpuleviimine). Kõnelemine eri olukordades: vestlus tundmatuga, sh telefonitsi, klassi/kooli esindamine, võistkonda kutsumine, koostgevusest loobumine jms. Erinevate käitumisviiside ja koostöövormide võrdlemine. Oma arvamuse avaldamine, kaaslaste arvamuse küsimine.
- Erinevate strateegiate kasutamine kõneülesannetes (nt võrdlemine, kirjeldamine). Eritüübiliste küsimuste moodustamine (nt intervjuu tegemiseks).
- Kuuldud tekstist lühikokkuvõtte sõnastamine. Lavastuse, kuuldud proosa-, luule- ja ainetekstide sisu reprodutseerimine. Kuuldud teabe rühmitamine skeemi, märksõnade jm alusel. Kuuldu (nähtu) kommenteerimine; hinnangud tegelastele, sisule. Tekstide kriitiline kuulamine (fakti ja fantaasia eristamine jms).
- Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus. Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine.
- Sõnavara arendamine: lähedase tähendusega sõna, sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine, vastandsõna leidmine.
- Luuletuse, dialoogi mõtestatud esitamine.

Õpitulemused

- kuulab mõtestatult eakohast teksti; toimib sõnumi või juhendi järgi;
- väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid;
- vaatleb sihipäraselt, kirjeldab nähtut ning märkab erinevusi ja sarnasusi;
- avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta;
- annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi;
- jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskeemi ning küsimuste toel; mõtleb loole alguse ja lõpu;
- leiab väljendumiseks lähedase ja vastandtähtsusega sõnu;
- esitab luuletust peast.

2. Lugemine

Õppesisu

- Ladus ja automatiseerunud lugemine.
- Eri liiki tekstide (sõnamänguline tekst) lugemine; tarbetekstide (kava, retsept, ajalehetekst, teatmeteose tekst) lugemine ja nende järgi toimimine (juhend, eeskiri jms).

- Oma ja kaaslaste lugemistehnika hindamine.
- Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, remarkide, üksiksõnade jm alusel. Enne lugemist olemasolevate teemakohaste teadmiste ja kogemuste väljaselgitamine, oma küsimuste esitamine ning uute teadmiste vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada). Aime- ja õppekirjanduses olevate skeemide, kaartide, diagrammide, tabelite lugemine. Loetava kohta kava, skeemi/kaardi koostamine.
- Teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste iseloomustamine.
- Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine.
- Luuletuse sisu eripära määramine (loodus, nali jne), nn sisseelav lugemine; riimuvate sõnade toel värsside loomine. Pikemate jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine.
- Tekstide eristamine, lisandub kiri.
- Õpiku sõnastiku iseseisev kasutamine.
- *Tekstid*: muinasjutt, värssmuinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, seiklusjutt, näidend, muistend
- Loetud raamatust lühikokkuvõtte tegemine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine. Raamatute leidmine iseseisvalt, ka kataloogi või e-otsingut kasutades

Õpitulemused

- loeb nii häälega kui ka endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ning kaarti;
- loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga;
- töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel;
- vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta;
- eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku ning keeldu;
- tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna ja kirja;
- on lugenud läbi vähemalt 12 eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust;
- teab nimetada mõned lastekirjanikke.

3. Kirjutamine

Õppesisu

- Kirjutamise tehnika süvendamine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine. Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane välimus).
- Töö vormistamine, puhtus, käekirja loetavus; teksti ära kirja. Tahvlilt, õpikust ja etteütlemise järgi kirjutamine. Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi (ümbrik, retsept).
- Tähestikulise järjekorra koostamine. Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. Täis- ja suluta kaashääliku pikkuse kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri. *k, p, t* s-i ja *h* kõrval. *i* ja *j* õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes). *h* sõna alguses.
- Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus).
- Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses.
- Poolitamise harjutamine.
- Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, tuntumates kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes.

- Nimi- omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus. Käändsõnavormide moodustamine küsimuste alusel. sse-lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus. Olevik ja minevik. Pöördelõppude õigekirjutus.
- Jutustav (väit-), küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgid. Koma kasutamine loetus; *et, sest, vaid, kuid, aga, siis, kui* puhul; sidesõnad, mis koma ei nõua. Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (30–40 sõna).
- Oma kirjavea iseseisev leidmine.
- Sõnavara: lähedase ja vastandtäheendusega sõna. Sõnatäheenduse omandamine ja täpsustamine.
- Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks. Tarbeteksti (ajaleheartikli, teate, nimekirja jne) kirjutamine. Ümberjutustuse (jutustuse, kirjelduse) kirjutamine tugisõnade, skeemi, kaardi või kava toel. Loovtöö kirjutamine (vabajutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi toel, fantaasialugu); teksti ülesehitus: loo alustus, sisu, lõpetus. Sündmusest, isikust ja loomast kirjutamine. Jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Kirja kirjutamine.

Õpitulemused

- kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga;
- kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile ning vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt;
- valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu;
- märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöörsõnade õpitud lõppe ning tunnuseid;
- teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestikjärjestuses;
- kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed;
- piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;
- kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ning kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna);
- koostab kutse, õnnitluse, teate ja e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega ümberjutustusi ning teisi loovtöid küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- Infootsing
- Emakeelenädal

Lõiming ja läbivad teemad

Matemaatika

Funktsionaalne lugemine

Võõrkeel

Võõrkeelsetest mõistetest arusaamine

Muusika

Luule, sõnarütm, riim

Loodusõpetus

Funktsionaalne lugemine, vestlus ja arutelu, infootsing Internetis

Inimeseõpetus

Vestlus ja arutelu

Kunsti- ja tööõpetus

Tööjuhendist arusaamine

Kehaline kasvatus

Korralduste mõistmine

„Väärtused ja kõlblus“

Viisakus suhtlemisel, enesehinnang, ausus enese ja teiste vastu, erinevus teistest

„Kultuuriline identiteet“

Minu kodukoht, pere, pühad ja tavad, rahvuskultuur

„Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

Hobid väljaspool kooli

„Tervis ja ohutus“

Käitumis- ja viisakusreeglid, isiklik hügieen, liiklusohutus

„Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“

Loodus minu ümber, lemmikloomad ning vastutus nende eest, säästlik tarbimine

„Teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon“

Arvuti ja teler kui silmaringi avardaja, ohud Internetis

II kooliastme õpitulemused

6. klassi lõpetaja:

1. suhtleb eesmärgipäraselt ning valib kontekstile vastava suhtluskanali;
2. oskab teha kuuldust ja loetust kokkuvõtet ning anda hinnangut nii suuliselt kui ka kirjalikult;
3. tunneb põhilisi tekstiliike ning oskab õpi- ja elutarbelisi tekste eesmärgipäraselt kasutada;
4. oskab luua õppetööks ja eluks vajalikke tekste ning neid korrektselt vormistada;
5. tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise põhietappe ning oskab neid rakendada;
6. tunneb eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;
7. oskab kasutada ÕSi ja teisi õigekeelsusallikaid.

Suuline ja kirjalik suhtlus

6. klassi lõpetaja:

1. valib juhendamise toel suhtluskanali; peab sobivalt telefonivestlusi ning kirja- ja meilivahetust;
2. leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi;
3. esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid;
4. võtab loetut ja kuuldut lühidalt kokku nii suulises kui ka kirjalikus vormis.

Teksti vastuvõtt

6. klassi lõpetaja:

1. tunneb õpitud tekstiliike (tarbe-, teabe- ja meediatekste) ning nende kasutamise võimalusi;
2. loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste;
3. võrdleb tekste omavahel, esitab küsimusi ja arvamusi ning teeb lühikokkuvõtteid;
4. kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid.

Tekstiloomine

6. klassi lõpetaja:

1. leiab juhendamise toel tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatukogust ning internetist;
2. tunneb esinemise ettevalmistuse põhietappe;
3. tunneb kirjutamise põhietappe;
4. jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt;
5. esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne);
6. kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju (ka e-kirju ja sõnumeid), oskab leida ning täita lihtsamaid planke ja vorme;
7. avaldab viisakalt ning olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis;
8. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid tekste luues ning seostades.

Õigekeelsus ja keelehoole

6. klassi lõpetaja:

1. tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust ning järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;

2. moodustab ning kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid;
3. kontrollib õigekeelsussõnaraamatust sõna tähendust ja õigekirja;
4. rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsides ja hinnates.

*** hindamine**

Õpitulemused on kindlaks määratud kooliastmeti kahel tasemel: üldised õpitulemused ja õppevaldkondade õpitulemused. Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste) ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute või numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane teab, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid.

I kooliastmes hinnatakse õpilase:

- 1) suulist keelekasutust, s.o kõnelemist ja kuulamist;
- 2) lugemist, s.o lugemistehnikat, teksti mõistmist ja vabalugemist;
- 3) kirjutamist, s.o kirjatehnikat, õigekirja ja kirjalikku tekstiloomet.

II kooliastmes hinnatakse õpilase:

- 1) suulist ja kirjalikku suhtlust;
- 2) tekstide vastuvõttu;
- 3) tekstiloomet;
- 4) tekstide õigekeelsust.

Teadmiste ja oskuste hindamine

Õpilase ainealaseid teadmisi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega.

Hindamine viie palli süsteemis

Hinne „5“ ehk „väga hea“ - saavutatud õpitulemus vastab taotletavale õpitulemusele täiel määral ja ületab neid.

Hinne „4“ ehk „hea“ - saavutatud õpitulemus vastab üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotlevatele õpitulemustele.

Hinne „3“ ehk „rahuldav“ - saavutatud õpitulemus võimaldab õpilasel edasi õppida ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel.

Hinne „2“ ehk „puudulik“ - õpilase areng õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel.

Hinne „1“ ehk „nõrk“ - saavutatud õpitulemused ei võimalda edasisel õppimisel hakkamasaamist ning õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.

Kirjalike tööde hindamine viie palli süsteemis

Hinne „5“ - 90-100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust

Hinne „4“ - 75-89% maksimaalsest punktide arvust

Hinne „3“ - 50-74% maksimaalsest punktide arvust

Hinne „2“ - 20-49% maksimaalsest punktide arvust

Hinne „1“ - 0-19% maksimaalsest punktide arvust

4. klass

1. Suuline ja kirjalik suhtlus

Õppesisu

- Hääliku pikkuste eristamine.
- Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine.
- Õpetaja ettelugemise järel (ainealane tekst, lõikhaaval) oluliste mõistete ja seoste leidmine. Kuuldud tekstist lühikokkuvõtte sõnastamine. Kuuldud teabe rühmitamine skeemi, märksõnade jm alusel.
- Tekstide kriitiline kuulamine (fakti ja fantaasia eristamine jms). Lavastuse, kuuldud proosa-, luule- ja ainetekstide sisu ümberjutustamine.
- Visuaalsed ja tekstilised infoallikad, nende usaldusväärsus. Fakt ja arvamus.
- Sõnavara avardamine ja täpsustamine, töö sõnastikega. Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis.
- Vestlus etteantud teema piires. Küsimustele vastamine, esitlus, tutvustus. Erinevate käitumisviiside ja koostöövormide võrdlemine. Oma arvamuse avaldamine, seisukoha põhjendamine, kaaslaste arvamuse küsimine. Lisateabe otsimine.
- Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine ning mõtete sobiv sõnastamine (sõnavalik, parasiitkeelendite vältimine, mõtte lõpuleviimine).
- Dialoogi ja dramatiseeringu koostamine ja esitamine. Pantomiim. Rollimäng.
- Erinevate strateegiate kasutamine kõneülesannetes (nt võrdlemine, kirjeldamine). Eritüübiliste küsimuste moodustamine (nt intervjuu tegemiseks).
- Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.

Õpitulemused

- Kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi;
- annab lühidalt edasi kuuldu sisu;
- väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes;
- esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi;
- väljendab oma arvamust, annab infot edasi selgelt ja ühemõtteliselt;
- leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi;
- kasutab sõnastikke ja teatmeteoseid;
- esitab peast luuletuse või rolliteksti.

2. Teksti vastuvõtt

Õppesisu

- Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine; lugemist hõlbustavad võtted. Oma lugemise jälgimine ning lugemisoskuse hindamine.
- Tööjuhendi lugemine. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart jm). Tekstide võrdlemine etteantud ülesande piires.
- Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Kujundlik keelekasutus (piltlik väljend). Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, remarkide, üksiksõnade jm alusel. Enne lugemist

olemasolevate teemakohaste teadmiste ja kogemuste väljaselgitamine, oma küsimuste esitamine ning uute teadmiste vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada).

- Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koht, aeg ja tegelased. Sündmuste järjekord. Arutlemine tekstis käsitletud teema üle. Tegelaste käitumise motiivide analüüs. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Küsimustele vastamine tekstinäidetega või oma sõnadega. Töö tekstiga: tundmatute sõnade tähenduse selgitamine, märkmete tegemine loetu põhjal, märksõnaskeemi, küsimuste koostamine. Loetava kohta kava, skeemi/kaardi koostamine. Rollimäng. Dramatiseering.
- Luuletuse sisu eripära määramine (loodus, nali jne); riimide leidmine ja loomine, riimuvate sõnade toel värsside loomine. Luuletuse ja proosateksti mõtestatud esitamine (meeleolu, laad).
- Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine.
- Huvipakkuva raamatu leidmine, iseseisev lugemine, vajaliku info leidmine. Loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine.
- Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt, ka kataloogi või e-otsingut kasutades.
- Tekstiliikide eristamine: jutustus, muinasjutt, luuletus, näidend, vanasõna, kõnekäänd, kiri
- Ilukirjandus: kunstmuinasjutt, tõsielujutt eakaaslastest, ilu- ja aimekirjandus loomadest, seiklusjutt, näidend, rahvaluule, värsslugu, vanasõnad ning kõnekäändud.

Õpitulemused

- loeb eakohast teksti ladusalt ja mõtestatult; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti;
- otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse;
- vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidete või oma sõnadega, koostab teksti kohta küsimusi;
- leiab teksti peamõtte;
- kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise kohta ja tegelasi;
- leiab tekstist vajalikku infot;
- tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kõnekäändu, kirja;
- on läbi lugenud vähemalt neli eakohast väärtkirjandusteost (raamatut);
- tutvustab loetud kirjandusteose sisu ja tegelasi ning kõneleb loetust.

3. Tekstiloomine

Õppesisu

- Ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, loov, valikuline kavapunktide järgi, märksõnade ja küsimuste toel. Aheljutustamine.
- Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamisega.
- Loetu ja kuuldu põhjal jutustamine, kirjeldamine. Esemel, olendi, inimese kirjeldamine. Iseloomulike tunnuste esitamine.
- Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt.
- Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele, mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid.
- Jutustus pildi või pildiseeria põhjal, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu, kirjeldus, seletus, veenmiskiri, tarbetekstid (juhend, nimekiri, retsept,

e-kiri, teade), ajakirjandustekstid (uudis, intervjuu, pildi allkiri, kuulutus, reklaam, arvamuskirjutamine).

- Protsesskirjutamine: kirjutamiseks valmistumine (märksõnad, idee- või mõtteskeem, tsentriline kaart, sündmuste kaart, muusika, pilt, rollimäng jne), teksti eri versioonide kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine.

Õpitulemused

- jutustab ja kirjutab loetust ning läbielatud sündmusest;
- jutustab tekstilähedaselt, kokkuvõtlikult kavapunktide järgi, märksõnaskeemi ja küsimuste toel;
- kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit, inimest;
- kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile;
- kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a. ümberjutustusi) küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel;
- teeb oma tekstiga tööd.

4. Õigekeelsus ja keelehoole

Õppesisu

Üldteemad

- Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled.

Häälikuõpetus ja õigekiri

- Tähestik. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Võõrtähed ja -häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend.
- Kaashäälikuühendi õigekiri. *g, b, d* s-i kõrval (nt *jalgsi, kärbsed*). *h* õigekiri.
- *i* ja *j* õigekiri (tegijanimi). Tutvumine *gi-* ja *ki-*liite õigekirjaga.
- Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).
- Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri.
- Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri.
- Nimi ja nimetus. Isiku- ja kohanimed, ametinimetused ja üldnimetused.
- Eakohase teksti eksimatu ärakiri tahvilt. Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (40–60 sõna, 20 ortogrammi). Oma kirjavea iseseisev leidmine.

Sõnavaraõpetus

- Sünonüümid. Antonüümid.
- Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhisõna, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused.

Vormiõpetus

- Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses.
- Nimisõna. Omadussõna. Asesõna. Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine.

Lauseõpetus

- Lause. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi. Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ja kasutamine. Otsekõne ja saatelause.

Õpitulemused

- märgib kirjas õigesti lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja kaashäälikuid;
- märgib sõnades õigesti kaashäälikuühendit;

- kirjutab sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse;
- pöörab tegusõnu olevikus;
- moodustab ainsust ja mitmust, olevikku ja minevikku;
- poolitab sõnu (õpitud reeglite piires);
- kasutab õpitud keelendeid nii kõnes kui kirjas vastavalt suhtlemise eesmärgile, funktsioonile ja suhtluspartnerile, jälgib oma tekstis õpitud ortograafiareegleid;
- kirjutab suure algustähega isiku ja kohanimed ja väike algustähega õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetused;
- tunneb ära liitsõna;
- leiab vead enda ja kaaslaste kirjutistes õpitud keelendite piires; parandab leitud vead sõnaraamatu, käsiraamatu, kaaslaste ja/või õpetaja abiga.
- kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti (40–60 sõna, 20 ortogrammi).

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- Tarbe- ja ajakirjandustekstid
- Infootsing
- E-kirja koostamine
- Emakeelenädal

Lõiming ja läbivad teemad

Võõrkeel

Võõrkeelsetest mõistetest arusaamine, sõnastiku kasutamine

Matemaatika

Funktsionaalne lugemine

Muusika

Luule, sõnarütm, riim, rahvalaulud

Loodusõpetus

Funktsionaalne lugemine, vestlus ja arutelu, infootsing Internetis

Kunsti- ja tööõpetus

Tööjuhendist arusaamine, teemakohase lisainformatsiooni otsimine

Kehaline kasvatus

Korralduste mõistmine

„Väärtused ja kõlblus“

Viisakus suhtlemisel, enesehinnang, erinevus teistest, kohustused ja vastutus

„Kultuuriline identiteet“

Minu kodukoht, sallivus teistsuguste inimeste suhtes, rahvuskultuur

„Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

Hobid väljaspool kooli, erinevad ametid

„Tervis ja ohutus“

Käitumis- ja viisakusreeglid, isiklik hügieen, liiklusohutus

„Keskond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“

Minu osa looduse hoidmisel, säästlik tarbimine, lemmikloomad ning vastutus nende eest

„Teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon“

Arvuti ja teler kui silmaringi avardaja, ohud Internetis

5. klass

1. Suuline ja kirjalik suhtlus

Õppesisu

- Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis.
- Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine.
- Suuline arvamused avaldus etteantud teema piires, vastulausele reageerimine, seisukohast loobumine. Väite põhjendamine.

Õpitulemused

- Valib juhendamise toel suhtluskanali;
- leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi;
- esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid;

2. Teksti vastuvõtt

Õppesisu

- Eesmärgistatud lugemine, lugemist hõlbustavad võtted.
- Tööjuhendi lugemine. Kava, mõttekaart, joonis jm visualiseerivad vahendid.
- Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart).
- Kokkuvõtte konkreetsest materjalist (õppetekst, arutus).
- Kuuldu konspekteerimine.
- Trükitised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine.
- Visuaalselt esitatud info (foto, joonis, graafik) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine.

Õpitulemused

- loeb ja kuulab isiklikust huvist ning õppimise eesmärkidel nii huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutabelisi tekste;
- rakendab tuttavat liiki teksti lugemisel ja kuulamisel eri viise ja võimalusi;
- valib juhendamise toel oma lugemisvara;

3. Tekstiloom

Õppesisu

- Ümberjutustamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, valikuline.
- Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt. Lühiettekanade esitamine.
- Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esem, olendi, inimese kirjeldamine.
- Autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine.
- Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumustest jutustamine ning kirjutamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus.
- Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.

- Arutlemine. Probleemide nägemine vaadeldavas nähtuses. Põhjuse ja tagajärje eristamine.

Õpitulemused

- jutustab, kirjeldab, arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt;
- esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne).

4. Õigekeelsus ja keelehoole

Õppesisu

Üldteemad

- Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled.
- Sugulaskeeled ja sugulasrahvad.

Häälikuõpetus ja õigekiri

- Tähestik. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend.
- Kaashäälikuühendi õigekiri.
- Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).

Sõnavaraõpetus

- Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused.
- Sõnavara avardamine ja täpsustamine. Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist).

Vormiõpetus

- Sõnaliigid: tegusõnad, käandsõnad ja muutumatud sõnad.
- Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses. Tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis.
- Käandsõna. Käandsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käänamine. Käänded, nende küsimused ja tähendus. Õige käände valik sõltuvalt lause kontekstist.
- Ainsus ja mitmus.

Lauseõpetus

- Lause. Alus ja öeldis. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses. Koondlause kasutamine tekstis.
- Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ja kasutamine.

Muud õigekirja teemad

- Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku- ja kohanimed.

Õpitulemused

- tunneb eesti keele häälikusüsteemi,
- järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;
- moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid;
- rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- Tarbe- ja ajakirjandustekstid
- Infootsing

- E-kirja koostamine
- Referaadi koostamine
- Emakeelnädal

Lõiming ja läbivad teemad

Võõrkeel

Võõrkeelsetest mõistetest arusaamine, sõnastiku kasutamine

Ajalugu

Funktsionaalne lugemine

Inimeseõpetus

Vestlus ja arutelu ümbritsevast elust

Muusika

Luule, sõnarütm, riim, rahvalaulud

Loodusõpetus

Funktsionaalne lugemine, vestlus ja arutelu, infootsing Internetis

Matemaatika

Funktsionaalne lugemine

Kunsti- ja tööõpetus

Tööjuhendist arusaamine, teemakohase lisainformatsiooni otsimine

Kehaline kasvatus

Korralduste mõistmine

„Väärtused ja kõlblus“

Viisakus suhtlemisel, enesehinnang, iseenda ja teiste vajadused ja huvid

„Kultuuriline identiteet“

Minu kodukoht, sallivus teistsuguste inimeste suhtes, rahvuskultuur

„Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

Hobid väljaspool kooli, erinevad ametid, enesearendamine

„Tervis ja ohutus“

Käitumis- ja viisakusreeglid, isiklik hügieen, turvalisus, liiklusohutus

„Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“

Minu osa looduse hoidmisel, säästlik tarbimine, hädasolija aitamine

„Teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon“

Arvuti ja teler kui silmaringi avardaja ning infoallikas, Internet kui ohuallikas, käitumine suhtlusportaalides

6. klass

1. Suuline ja kirjalik suhtlus

Õppesisu

- Arvamuse avaldamine, põhjendamine paaris- või rühmatöö käigus, kõnejärg. Kaaslase parandamine, täiendamine. Arvamuse tagasivõtmine, kaaslasega nõustumine, kaaslase täiendamine, parandamine.
- Kaasõpilaste töödele hinnangu andmine ja tunnustuse avaldamine.
- Klassivestlus, diskussioon. Telefonivestlus: alustamine, lõpetamine.
- Suhtlemine virtuaalkeskkonnas: eesmärgid, võimalused, ohud (privaatse ja avaliku ala eristamine). E-kiri.

Õpitulemused

- Valib juhendamise toel suhtluskanali; peab sobivalt telefoni- ja mobiilivestlusi, kirja- ja meilivahetust;
- võtab loetut ja kuuldut lühidalt kokku nii suulises kui ka kirjalikus vormis.
- leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi.

2. Teksti vastuvõtt

Õppesisu

- Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid, eesmärgistatud kuulamine/vaatamine. Oma sõnadega kokkuvõtte tegemine. Saatekava.
- Trükiajakirjandus. Pressifoto. Karikatuur. Pildiallkiri. Teabegraafika.
- Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam.
- Tarbetekstide keel: kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid.
- Skeemist, tabelist, kuulutusest, sõiduplaanist, hinnakirjast andmete kirjapanek ja seoste väljatoomine.

Õpitulemused

- tunneb tavalisi tekstiliike ja nende kasutusvõimalusi;
- võrdleb tekste omavahel, esitab küsimusi ja arvamusi ning teeb lühikokkuvõtte;
- kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid tekstide tõlgendamisel ja seostamisel.

3. Tekstiloom

Õppesisu

- Protsesskirjutamine: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine.
- Kirjandi ülesehitus. Sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus. Mustand. Oma vigade leidmine ja parandamine.
- Alustekst, selle edasiarenduse lihtsamaid võtteid. Lisateabe otsimine. Erinevatest allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest, selle väljakirjutamine. Uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega, selle rakendamine konkreetsest tööülesandest lähtuvalt.

- Visuaalsed ja tekstilised infoallikad, nende usaldusvärsus. Teksti loomine pildi- ja näitmaterjali põhjal. Fakt ja arvamus.
- Kiri, ümbriku vormistamine.
- Lühiettekanne, esitlus Internetist või teatmeteostest leitud info põhjal. Privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika.

Õpitulemused

- leiab juhendamise toel tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatukogust ja internetist;
- tunneb esinemise ettevalmistuse põhietappe;
- tunneb kirjutamisprotsessi põhietappe;
- kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju (ka e-kirju ja sõnumeid), oskab leida ja täita lihtsamaid planke ja vorme;
- avaldab viisakalt ja olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikus vormis;
- kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid tekste luues ja seostades.

4. Õigekeelsus ja keelehoole

Õppesisu

Üldteemad

- Kirjakeel, argikeel ja murdekeel

Häälikuõpetus ja õigekiri

- *g, b, d* s-i kõrval. *h* õigekiri. *i* ja *j* õigekiri (tegijanimed ja liitsõnad). *gi-* ja *ki-*liite õigekiri. Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus, sulghäälik sõna keskel.
- *f-i* ja *š* õigekiri. Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).
- Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatust kui veebivariandist).

Sõnavaraõpetus

- Kirjakeelne ja kõnekeelne sõnavara, uudissõnad, murdesõnad, släng.
- Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist).

Vormiõpetus

- Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõna käänamine koos nimisõnaga. *lik-* ja *ne-*liiteliste omadussõnade käänamine ja õigekiri. Omadussõnade võrdlusastmed. Võrdlusastmete kasutamine. Omadussõnade tuletusliited. Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (*ne-* ja *line-*liitelised omadussõnad).
- Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ja järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ja numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis. Asesõnade käänamine ja kasutamine.
- Sõnaraamatute kasutamine käandsõna põhivormide kontrollimiseks.

Lauseõpetus

- Liitlause. Lihtlause sidumine liitlauseks. Sidesõnaga ja sidesõnata liitlause. Kahe järjestikuse osalausega liitlause kirjavahemärgistamine.
- Otsekõne ja saatelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ja järel.
- Otsekõne kirjavahemärgid. Otsekõne kasutamise võimalusi.
- Üte ja selle kirjavahemärgid.

Muud õigekirja teemad

- Algustäheõigekiri: ajaloosündmused; ametinimetused ja üldnimetused; perioodikaväljaanded; teoste pealkirjad.
- Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri, lühendite lugemine.

Õpitulemused

- tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpuhte ja lihtvormide kasutust, järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;
- moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid;
- leiab ja kontrollib „Eesti õigekeelsus-sõnaraamatust“ sõna tähendust ja õigekirja;
- tunneb ära õpitud tekstiliigi;
- rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- Tarbe- ja ajakirjandustekstid
- Infootsing
- E-kirja koostamine
- Referaadi koostamine
- Suuline ettekanne
- Emakeelenädal

Lõiming ja läbivad teemad

Võõrkeel

Võõrkeelsetest mõistetest arusaamine, sõnastiku kasutamine

Ajalugu

Funktsionaalne lugemine

Muusika

Luule, sõnarütm, riim, rahvalaulud

Loodusõpetus

Funktsionaalne lugemine, vestlus ja arutelu, infootsing Internetis

Matemaatika

Funktsionaalne lugemine

Inimese- ja ühiskonnaõpetus

Vestlus ja arutelu ühiskonnakriitilistel teemadel

Kunsti- ja tööõpetus

Tööjuhendist arusaamine, teemakohase lisainformatsiooni otsimine

Kehaline kasvatus

Korralduste mõistmine

„Väärtused ja kõlblus“

Viisakus suhtlemisel, enesehinnang, iseenda ja teiste vajadused ja huvid, õiglus ja ebaõiglus, kohustused ja vastutus, üksiolek ja hirmud

„Kultuuriline identiteet“

Rahvuskultuuri eripära ja olulisus rahvale, kultuuride mitmekesisus, käitumine erinevas kultuuriruumis, külalislahkus, erinevate rahvaste uskumused ja tavad

„Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

Minu hobid ja huvid, avastamisrõõm ja õppimiskogemused, minu tulevik

„Tervis ja ohutus“

Käitumis- ja viisakusreeglid, isiklik hügieen ja tervis, turvalisus, liiklusohutus

„Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“

Minu osa looduse hoidmisel, säästlik tarbimine, hädasolija aitamine

„Teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon“

Arvuti ja teler kui silmaringi avardaja ning infoallikas, Internet kui ohuallikas, käitumine suhtlusportaalides.

Põhikooli lõpetaja:

1. mõistab eesti keele tähtsust rahvuskultuuris ning hea keeleoskuse vajalikkust;
2. tuleb toime eesti kirjakeelega isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides; järgib kirjutades eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;
3. suhtleb eesmärgipäraselt, valib konteksti sobiva suhtluskanali; väljendub kõnes ja kirjas asjakohaselt ja selgelt;
4. osaleb diskussioonides ja rühmatöös, avaldab oma arvamust põhjendatult ja keeleliselt korrektselt;
5. kuulab ja loeb arusaamisega eri liiki tekste, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; vahendab loetut ja kuuldut suuliselt ning kirjalikult;
6. leiab asjakohast teavet meediast ja internetist, hindab seda kriitiliselt ning kasutab sihipäraselt;
7. tunneb tekstiliike ja nende kasutusvõimalusi ning oskab eesmärgipäraselt valmistuda eri liiki tekstide koostamiseks ja esitamiseks;
8. kirjutab eri liiki tekste ja vormistab need korrektselt;
9. kasutab sõna- ja käsiraamatuid ning leiab õigekeelsusabi veebiallikatest.

Suuline ja kirjalik suhtlus

Põhikooli lõpetaja:

1. oskab valida suhtluskanalit; peab sobivalt telefonivestlusi ning asjalikku kirja- ja meilivahetust;
2. käsitleb koos partneri või rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid ning lahendab probleemülesandeid, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi;
3. oskab algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada nii suhtlust kui ka teemasid; väljendab oma seisukohti ning sõnastab vajaduse korral oma eriarvamuse;
4. esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid;
5. võtab loetut ja kuuldut eesmärgipäraselt kokku ning vahendab nii suulises kui ka kirjalikus vormis.

Teksti vastuvõtt

Põhikooli lõpetaja:

1. orienteerub tekstimaailmas: tunneb peamisi tekstiliike (tarbe-, teabe- ja meediažanre), nende põhijooni ning kasutamise võimalusi;
2. loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutabelisi tekste;
3. teab, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist;
4. suudab teha järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust;
5. teab peamisi mõjutusvahendeid;
6. seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli;
7. reageerib tekstidele sihipäraselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning sobivas vormis: võrdleb tekste omavahel, osutab, mis tekstis on jäänud arusaamatuks, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega;

8. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendades, tekste seostades ning tekstile reageerides.

Tekstiloom

Põhikooli lõpetaja:

1. leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt oma teabeallikaid ning osutab nendele sobivas vormis;
2. tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise protsesse ning kohandab neid oma eesmärkidele;
3. oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikest ettekannet ja kõnet);
4. oskab eesmärgipäraselt kirjutada ning suuliselt esitada eri liiki tekste: referaati, kirjandit; kommentaare ja arvamusalvusi; elulugu, avaldusi, seletuskirju ja taotlusi; vormistab tekstid korrektselt;
5. seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga eesmärgiga ning teiste tekstidega; vahendab kuuldud ja loetud tekste sobiva pikkuse ning täpsusega, allikale viidates;
6. põhjendab ning avaldab viisakalt, asja- ja olukohaselt oma arvamust ning seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikus vormis;
7. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades.

Õigekeelsus ja keelehoole

Põhikooli lõpetaja:

1. väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest; suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi; edastab võõrkeeles kuuldud ja loetud infot korrektses eesti keeles, arvestades eesti keele kasutuse väljakujunenud tavaid;
2. tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides;
3. järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; oskab õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest; kasutab arvuti õigekirjakorrektorit;
4. teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme ning lauseehituse peajooni; tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ning kasutada;
5. teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; kasutab tekste koostades tavakohast ülesehitust ning vormistust;
6. leiab oma sõnavara rikastamiseks keeleallikatest sõnade kontekstitähendusi, kasutusviise ja mõistesuhteid;
7. teab suulise ja kirjaliku keelevormi erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest;
8. teab eesti keele põlvnemist ja murdeid ning kirjakeele arengu põhetappe;
9. rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates.

II kooliastme õpitulemused

6. klassi lõpetaja:

1. on lugenud eakohast erižanrilist väärtkirjandust, kujundanud selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendanud lugejaoskusi;
2. mõistab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat;
3. tõlgendab, analüüsib ja mõistab teoses kujutatud lugu ning tegelassuhteid, elamusi ja väärtusi;
4. mõistab ning aktsepteerib erinevaid seisukohti, mis võivad tekkida kirjandusteost lugedes;
5. jutustab teksti- või elamuspõhiselt ning arutleb teoses toimunu üle, väljendades end korrektselt;
6. kirjutab nii jutustavaid kui ka kirjeldavaid omaloomingulisi töid, väljendades end korrektselt;
7. kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid, sh sõnaraamatuid ja internetti.

Lugemine

6. klassi lõpetaja:

1. on läbi lugenud vähemalt kaheksa eakohast erinevasse žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost (raamatut);
2. loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist;
3. tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi ning kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja -kogemustest.

Jutustamine

6. klassi lõpetaja:

1. jutustab tekstilähedaselt kavapunktide või märksõnade toel;
2. jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;
3. jutustab piltteksti põhjal ning selgitab selle sisu.

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused

6. klassi lõpetaja:

1. koostab teksti kohta eri liiki küsimusi;
2. vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega;
3. koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu;
4. järjestab teksti põhjal sündmused ning määrab nende toimumise aja ja koha;
5. kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende suhteid, hindab nende käitumist, lähtudes üldtunnustatud moraalinormidest, ning võrdleb iseennast mõne tegelasega;
6. leiab lõigu kesksed mõtted ja sõnastab peamõtte;
7. arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ning põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;
8. otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

6. klassi lõpetaja:

1. tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, võrdlusi ning algriimi;
2. seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust;
3. mõtestab luuletuse tähendust, tuginedes iseenda elamustele ja kogemustele.

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine

1. 6. klassi lõpetaja seletab oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muistendi, muinasjutu, kõnekäänu ja vanasõna olemust.

Esitamine

1. 6. klassi lõpetaja esitab peast luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust.

5. Omalooming

1. 6. klassi lõpetaja kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid, sh kirjeldavat ja jutustavat teksti.

Lisa 2

A-võõrkeele inglise keele ja B-võõrkeele vene keele ainekavad

Üldosa

A-võõrkeel on enamikule õpilastest esimene kokkupuude teise keele ja kultuuriga, mistõttu üks A-võõrkeele õppe olulisemaid ülesandeid on äratada õpilastes huvi teiste keelte ja kultuuride vastu ning tekitada võõrkeele õppeks motivatsiooni.

Võõrkeele kui suhtlusvahendi omandamine on pikaajalist pingutust nõudev tegevus, mis eeldab õppija aktiivset osalust.

A-võõrkeele õppimisel saadud õpioskused on aluseks järgmiste võõrkeelte omandamisel.

Õppija keeleoskuse arengut toetab ka lõimitud aine- ja keeleõpe.

Õpetuses lähtutakse kommunikatiivse õpetuse põhimõtetest. Rõhk on interaktiivsel õppimisel ja õpitava keele kasutamisel.

Kommunikatiivne keeleoskus (suhtluspädevus) hõlmab kolme komponenti: keelelist, sotsiolingvistilist ja pragmaatilist.

Keeleteadmised ei ole eesmärk omaette, vaid vahend parema keeleoskuse omandamiseks.

Keele struktuuri õpitakse kontekstis, järk-järgult jõutakse grammatikareeglite teadliku omandamise juurde.

Sotsiolingvistilise pädevuse kaudu areneb õppija keelekasutuse olukohasus (viisakusreeglid, keeleregister jm).

Pragmaatilise pädevuse kaudu areneb õppija võime mõista ja luua tekste.

Suhtluspädevust arendatakse keeleliste toimingute (kuulamine, lugemine, rääkimine, kirjutamine) kaudu.

Keeleõppe telje moodustavad teemavaldkonnad, mille kaudu ja piires kujundatakse suhtluspädevust. Põhikoolis on teemade käsitlemisel lähtepunktiks Mina ja minu lähiümbrus. Kõigis kooliastmetes ja klassides käsitletakse teemasid kõigist teemavaldkondadest, kuid rõhuasetused ja maht on erinevad. Teemade käsitlemisel lähtutakse vastava kooliastme õpilaste kogemustest, huvidest ja vajadustest.

Keeletunnis suheldakse peamiselt õpitavas võõrkeeles. Emakeelt võib kasutada vajaduse korral selgituste andmiseks.

Oluline on ka õpioskuste arendamine, sealhulgas oskus seada endale õpieesmärke ja analüüsida oma õpitulemusi, kasutades nt Euroopa keelemappi või õpimappi.

Kõigis kooliastmetes on oluline osa paaris- ja rühmatööl. Õpilasi suunatakse üha enam tegema eakohast iseseisvat tööd (lugema, infot hankima, projektides osalema jne.).

Õppetegevusi kavandades lähtutakse didaktilistest põhiprintsiipidest (lähemalt kaugemale, tuntult tundmatule, lihtsalt keerulisele, konkreetsele abstraktsele) ning keelekasutuse vajadustest (alustades sagedamini kasutatavatest sõnadest ja vormidest).

Võõrkeeleõppes on kesksel kohal tegevused, mis nõuavad keele eesmärgistatud kasutamist ning lõimivad erinevaid keeleoskuse aspekte.

Õpitava võõrkeelega tihedama kontakti loomiseks, suhtluspädevuse ja kultuuriteadlikkuse arendamiseks ergutatakse õpilasi kasutama õpitavat keelt ka väljaspool keeletundi. Selleks sobivad erinevad ülesanded: iseseisev lugemine, teabe otsimine eri allikatest, projektitööd, kus õpilased töötavad õpetaja juhendamisel koos, kasutades kõiki osaoskusi. Õpilaste motiveerimiseks on soovitatav aidata neil leida kirjasõpru, korraldada õppereise ja õpilasvahetust ning kutsuda keeletundi õpitavat keelt emakeelena kõnelejaid.

Kõigis kooliastmetes on oluline õppijat motiveerida ning kujundada temas positiivset hoiakut keeleõppesse. Eduelamuse saavutamiseks luuakse tundides positiivne õhkkond ja väärtustatakse õppija iga edusammu.

Õppimist toetab kujundav hindamine, igal õppeperioodil antakse õppijale tagasisidet kas

sõnalise hinnangu või hinde vormis. Tunnustatakse ka tulemuse saavutamiseks tehtud jõupingutusi. Vigu käsitletakse normaalse keeleõppe osana, nende analüüsimine soodustab õpitava mõistmist ning võimaldab õpilasel oma keelekasutust korrigeerida. Õpetaja hinnangute kõrval kasutatakse õppes enesehindamist ja kaaslaste antud hinnanguid, võttes vajaduse korral abiks nt Euroopa keelemapi.

Õppe- ja kasvatusesmärgid

Põhikooli A-võõrkeele õpetusega taotletakse, et õpilane:

1. saavutab iseseisva keelekasutaja taseme, mis võimaldab selles keeles igapäevastes situatsioonides suhelda ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid originaaltekste;
2. huvitub võõrkeelte õppimisest ja nende kaudu silmaringi laiendamisest;
3. omandab oskuse märgata ja väärtustada erinevate kultuuride eripära;
4. omandab oskuse edaspidi õppida võõrkeeli ning pidevalt täiendada oma keeleoskust;
5. huvitub õpitavat keelt kõnelevatest maadest ja nende kultuurist;
6. oskab kasutada eakohaseid võõrkeelseid teatmeallikaid (nt teatmeteosed, sõnaraamatud, Internet), et leida vajalikku infot ka teistes valdkondades ja õppeainetes.

Hindamine

Õpetaja tutvustab õppeaasta ja õppeveerandi alguses ning enne mahukamaid töid hindamiskriteeriume.

I kooliaste

Õpitulemuste hindamisel lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosast.

I kooliastmes hinnatakse põhiliselt positiivset õpitulemust, rõhk on sisulisel tagasisidel, mille käigus tõstetakse esile õpilase edusamme. Õpetaja juhib tähelepanu puudustele taktitundeliselt, osutades võimalustele neist üle saada.

I kooliastmes hinnatakse põhiliselt kuulatud tekstist arusaamist ja suulist väljendusoskust.

Õpilasele tuleb selgitada, et hindamine on õppeprotsessi loomulik osa. Õpilane hakkab õpetaja juhendamisel oma edukusele hinnangut andma. Eesmärk on, et õpilane õpiks esialgu koostöös õpetajaga sõnastama seda, mida ta on enda arvates hästi omandanud, mille omandamiseks peab ta veel tööd tegema ja/või milliseid oskusi ta peaks veel endas arendama. Selleks sobivad töövormid (nt tunni ja/või teema lõpus lühikokkuvõtted, vestlused, eneseanalüüsilehed jmt), mis võimaldavad õpilasel lühidalt kirjeldada seda, mida uut ja huvitavat ta on õppinud või teada saanud.

I kooliastmes võib enesehinnanguid anda emakeeles, kuid õpetaja peaks õpilast julgustama ka võõrkeelt kasutama. Oluline on, et kõik õpilased saaksid oma mõtted ja arvamuse välja öelda.

II kooliaste

Õpitulemuste hindamisel lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosast.

Õpilasele tuleb selgitada, et hindamine on õppeprotsessi loomulik osa. II kooliastmes hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult, andes tagasisidet eelkõige selle kohta, mida õpilane on hästi teinud. Ülesande eesmärgist lähtudes hinnatakse kas ühte kindlat või mitut keeleoskuse aspekti (nt sisu, ülesehitust, sõnavara, kõne ladusust, grammatika õigsust). Mahukaid kompleksseid kontrolltöid soovitatakse teha mitte sagedamini kui kord veerandis. Õpilane hakkab koostöös kaaslaste ja õpetajaga seadma endale õpieesmärgid ning andma hinnangut oma teadmistele ning oskustele.

Eesmärgiks on, et õpilased õpiks koostöös sõnastama, mida nad on enda arvates hästi

omandanud ja/või mille omandamiseks peavad nad veel tööd tegema. Õpetaja valib töövormid (nt tunni ja/või teema lõpus lühikokkuvõtted, vestlused, eneseanalüüsilehed jmt), mis võimaldavad õpilastel oma tööd analüüsida (kirjeldada seda, mida ta teha oskab ning mida uut ja huvitavat ta on õppinud või teada saanud). Õpilasel peab olema võimalus saada tagasisidet oma keeleoskustaseme kohta.

Õpilane annab õpetaja juhendamisel õppeprotsessile ja oma tööle hinnangu õpitavas võõrkeeles, isegi kui eneseväljendusoskus on piiratud.

Õpitulemuste saavutamine

I kooliaste

Õpitulemuste saavutamiseks I kooliastmes on oluline õpetuse mängulisus, sest selles vanuses õpib õpilane põhiliselt tegutsedes.

Rõhk on kuulamisel ning rääkimisel. Õpilased õpivad eristama võõrkeele häälikuid, sõnarõhku ja lauseintonatsiooni ning omandavad õige hääldusluse. Kuulamisel kasutatakse põhiliselt adapteeritud ja õpiotstarbelisi tekste (nt lühidialoogid ja -monoloogid). Suur osakaal on salmidel (sh rütmisalmid) ja lauludel. Õpetaja julgustab õpilasi analoogia põhjal kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid. Loetakse ja kirjutatakse peamiselt seda, mis on suuliselt juba õpitud. Õpitu kinnistamine tagatakse selle süstemaatilise kordamise ja eelnenud materjaliga seostamise teel.

Õpetaja tutvustab õpetatava keele maa(de)le iseloomulikke kultuuritavasid, nt rahvuspuhi, kasutades erinevaid näitlikustamise vahendeid (nt filmilõigud, muusikavideod).

Metoodiliste võtete valikul lähtutakse eakohasusest.

Osaoskuste arendamiseks sobivad:

- 1) teatud sõnale või fraasile reageerimine (nt käetõstmine, püstitõusmine, esemele või pildile osutamine);
- 2) loetellu sobimatu sõna äratundmine;
- 3) pildi täiendamine kuuldu põhjal;
- 4) tähelepanelikku kuulamist nõudvad mängud (nt bingo);
- 5) laulude ja luuletuste kuulamine ning nende põhjal ülesande täitmine (nt ridade järjestamine, riimuvate sõnade leidmine);
- 6) häälega lugemine;
- 7) dialoogide, laulude ja luuletuste esitamine;
- 8) rääkimine pildi alusel;
- 9) ärakirja tegemine ja mudeli järgi kirjutamine

II kooliaste

II kooliastmes julgustab õpetaja õpilast võõrkeeles suhtlema, suurendades suulise suhtluse kõrval järk-järgult kirjaliku väljenduse mahtu.

Paralleelselt suulise väljendusoskusega suureneb järk-järgult kirjalike tööde maht, tähelepanu pööratakse õigekirjaoskuse ja tekstilooma arendamisele. Õpilast harjutatakse järjekindlalt kasutama sõnastikke ja sõnaraamatuid.

Õpilase sõnavara laiendamiseks juhatakse teda iseseisvalt lugema (nt kodulugemine).

Tekstidest arusaamise õpetamiseks ja kontrollimiseks kasutatakse mitmekesiseid eakohaseid töövõtteid (nt ennustav lugemine/kuulamine; lühi-, valik- ja õige/vale-vastustega küsimused). Suulist suhtlemisoskust arendatakse eri laadi paaris- ja rühmatöödega (nt mängud, ja rollimängud).

Vigade/eksimuste parandamiseks kasutab õpetaja erinevaid võtteid.

Oluline on julgustada õpilast oma mõtteid väljendama ja mitte teda pidevalt katkestada.

Teemade käsitlemisel on oluline osa teiste kultuuride tundmaõppimisel ning kõrvutamisel oma kultuuriga (nt e-õppe võimaluste kasutamine).

Osaoskuste arendamiseks sobivad:

- 1) eri liiki eakohaste tekstide kuulamine ja lugemine;
- 2) eakohaste adapteeritud tekstide iseseisev lugemine;
- 3) ülesande täitmine kuuldu ja loetu põhjal (nt tabeli täitmine, joonise täiendamine);
- 4) erinevat liiki etteütluse kirjutamine;
- 5) järjestusülesanded (nt sõnad lauseteks, laused/lõigud tekstiks);
- 6) eakohased projektid;
- 7) lühiettekanded (nt projektide kokkuvõtted, pildi kirjeldus, huvialade tutvustamine);
- 8) rollimängud;
- 9) mudelkirjutamine (nt sõnumid, postkaardid, lühikesed kirjad)

Õpioskuste areng, õpimotivatsioon

I kooliaste

Paralleelselt üleklassi- ja individuaalse tööga suunab õpetaja õpilasi paaris- ja rühmatööle. I kooliastmes on õpetaja abi igasuguse töö organiseerimisel väga tähtis, sest õpilastel pole veel vajalikke oskusi (nt rühmatöös üksteisega arvestamine, tegevuste jaotamine).

Et toetada õpimotivatsiooni ning luua pingevara õhkkond, tuleb silmas pidada:

- toetada tuleb lapse loomulikku huvi teda ümbritseva elu vastu ja rakendada see võõrkeele õppimise teenistusse;
- ülesanded peavad olema eakohased;
- õpetamisel tuleb arvestada erineva võimekusega õpilaste vajadusi, pakkudes neile parajat pingutust nõudvaid ülesandeid;
- õppeprotsessis on vigade tegemine loomulik; õpetaja analüüsib õpilaste vigu ning vajadusel korrigeerib oma tegevust;
- õpilase jõupingutusi tuleb tunnustada, võrdlemata teda teistega ning rõhutamata võistlust;
- hinnete ületähtsustamist tuleb vältida;
- ülesanded peavad olema vaheldusrikkad ja töövõtted mitmekesised, kuna I kooliastmes tüdib õpilane kiiresti.

II kooliaste

II kooliastmes kasutab õpilane õppimisel palju mehaanilist kordamist. Õpetaja juhendamisel teadvustab õpilane selle strateegia piiratust ning õpib kasutama ka efektiivsemaid õpistrateegiaid (nt mõttekaardid, õpitava materjali ümberorganiseerimine ja süstematiseerimine, tegevuse ja aja kavandamine). Õpilast suunatakse tunnis õpitut loominguliselt rakendama ja kasutama oma keeleteadmisi uutes analoogsetes suhtlussituatsioonides.

II kooliastmes vajavad õpilased nii paaris-, rühma- kui ka individuaalse töö juhendamist. Selle kooliastme lõpul võib rühmatööd kasutada ka keerukamate ja aeganõudvamate projektide puhul.

Et toetada õpimotivatsiooni ning luua pingevara õhkkond, tuleb silmas pidada:

- õpetamisel tuleb silmas pidada teismelise õpilase huve, elukogemust;
- õpetamisel tuleb arvestada erineva võimekusega õpilaste vajadusi, pakkudes neile parajat pingutust nõudvaid ülesandeid;
- õppeprotsessis on vead loomulikud; õpetaja analüüsib õpilaste vigu, vajadusel korrigeerib oma tegevust ning suunab õpilasi oma vigu märkama ja parandama;
- õpilase jõupingutusi tuleb tunnustada, kasutamata võrdlemist teistega ning rõhutamata võistlust;
- õpilast tuleb suunata märkama oma edusamme ja võrdlema oma saavutusi varasematega;

- hinnete ületähtsustamist tuleb vältida;
- ülesanded peavad olema eakohased, õpilane peab mõistma ülesande eesmärki.

Õpitulemused ja õppesisu

Õpitulemused

I kooliastme õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust.

3. klassi lõpetaja:

- 1) saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest;
- 2) kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kooli) kirjeldamiseks;
- 3) reageerib adekvaatselt väga lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
- 4) on omandanud esmased teadmised õpitava keele maast ja kultuurist;
- 5) suhtub positiivselt võõrkeele õppimisesse;
- 6) kasutab esmaseid õpioskusi (kordamist, seostamist) võõrkeele õppimiseks;
- 7) oskab õpetaja juhendamisel töötada nii paaris kui ka rühmas.

Keeleoskuse hea tase 3. klassi lõpus:

Kuulamine A1.2	Lugemine A1.1	Rääkimine A1.2	Kirjutamine A1.1
Saab aru selgelt hääldatud fraasidest, lausetest ja tuttava situatsiooniga seotud lühikestest dialoogidest. Mõistab selgelt ja aeglaselt antud juhiseid ning pöördumisi. Vajab kordamist, osutamist, piltlikustamist vms.	Tunneb õpitava keele tähemärke. Tunneb tekstis ära tuttavat nime, sõnad (sh rahvusvaheliselt kasutatavad) ja fraasid. Loeb sõnu, fraase ja lauseid õpitud sõnavara ulatuses; arusaamist võib toetada pildimaterjal.	Oskab lühidalt tutvustada iseennast ja oma ümbrust. Saab hakkama õpitud sõnavara ja lausemallide piires lihtsate dialoogidega; vajab vestluskaaslase abi. Hääldusvead võivad põhjustada arusaamatusi. Kõnes esineb kordusi, katkestusi ja pause.	Tunneb õpitava keele kirjatähti, valdab kirjatehnikat, oskab õpitud fraase ja lauseid ümber kirjutada (ära kiri). Oskab kirjutada isikuandmeid (nt vihiku peale). Koostab lühikesi lauseid õpitud mallide alusel.

II kooliastme õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust.

6. klassi lõpetaja:

- 1) saab õpitud temaatika piires aru lausetest ja sageli kasutatavatest väljenditest;
- 2) mõistab olulist õpitud temaatika piirides;
- 3) kirjutab lühikesi tekste õpitud temaatika piires;
- 4) tuleb toime teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades võõrkeelt emakeelena kõnelejaga;
- 5) teadvustab eakohaselt õpitava maa ja oma maa kultuuri sarnasusi ja erinevusi ning oskab neid arvestada;
- 6) rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;

- 7) töötab õpetaja täpsustavate juhiste järgi iseseisvalt, paaris ja rühmas;
8) seab endale õpieesmärgid ning hindab koostöös kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi.

Keeleoskuse hea tase 6. klassi lõpus:

Kuulamine A2.2	Lugemine A2.2	Rääkimine A2.2	Kirjutamine A2.2
Suudab jälgida enda jaoks tuttava valdkonna mõttevahetust ning eristada olulist infot. Saab aru olmesfääris kuulatud üldkeelse suhtluse sisust (nt poes, bussis, hotellis, piletilevis). Vajab sageli kuuldu täpsustamist	Loeb lihtsamaid tavatekste (nt reklaamid, menüüd, ohuhoiatused) tuttavatel teemadel ja saab aru neis sisalduvast infost. Suudab mõnikord aimata sõnade tähendust teksti toel	Oskab rääkida oma huvidest ja tegevustest. Tuleb toime olmesfääris suhtlemisega. Oskab väljendada oma suhtumist ja eelistusi. Suudab alustada, jätkata ja lõpetada vestlust tuttavatel teemadel, kuid võib vajada abi. Kasutab õpitud põhisosavara ja lausemalle valdavalt õigesti. Spontaanses kõnes on vigu. Kõne on arusaadav, kuigi esineb hääldusvigu ja sõnade otsimist.	Oskab kirjutada lühikesi kirjeldavat laadi jutukest oma kogemustest ja ümbritsevast. Koostab lihtsaid isiklikke kirju. Oskab kasutada sidesõnu <i>aga, sest, et</i> jt. Rakendab õpitud õigekirjareegleid (nt algustähe ortograafia, kirjavahemärgid).

Õppesisu

I KOOLIASTE

III klass (140 tundi, 4 tundi nädalas)

MINA JA TEISED

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: anda õpilastele julgus ja oskus ennast ning kaaslasi tutvustada
Õppesisu Enese ja kaaslaste tutvustus
Põhimõisted: nimi, rahvus, sugu, vanus, elukoht
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Enda tutvustamine klassikaaslasele. 2. Tutvumise ja tutvustamise rollimäng rühmades. 3. Teemakohase sõnavara harjutamine ja kinnistamine veebikeskkonnas ristsõnu lahendades
Õpitulemused: - Oskab end põhimõisteid kasutades inglise keeles tutvustada . - Oskab kaaslasi tutvustada. - Tunneb teemakohast sõnavara.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Rollimängu ning rühmatööde käigus saab õpilane oskuse ja julguse nii ennast kui kaaslasi tutvustada.
Lõiming: enesetutvustuse teemat saab lõimida emakeeletunniga.
Õppevahendid: õpik, töövihik, rollimängu kaardid

KODU JA LÄHIÜMBRUS

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: enda kodust ja lähiümbrusest rääkimine annavad õpilasele enesekindlust.
Õppesisu pereliikmete tutvustus ja kodu asukoha lühikirjeldus
Põhimõisted: nimi, vanus, sugu, riik, linn/maakoht, mõni iseloomustav omadussõna jmt
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Pereliikmete tutvustamine. 2. Kodukoha lühike tutvustamine.
Õpitulemused: - Oskab tutvustada pereliikmeid, tunneb vastavat sõnavara. - Oskab lühidalt kirjeldada oma kodu asukohta ning teab vastavat sõnavara. - Sõnavara harjutamine veebikeskkonnas.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud sõnavara harjutamine iseseisvalt veebikeskkonnas.

Lõiming: pereliikmete tutvustamine on seotud inimeseõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

KODUKOHT EESTI

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Eesti riik on väike ja väikese riigi kodanikud peavad maailmas pidevalt oma kodumaad tutvustama
Õppesisu Eesti riigi nimi, pealinn, oma rahvus ja keel; aastaaegade nimetused ja põhilised aastaaegade ilma kirjeldavad omadussõnad, kodukohta ümbrust iseloomustav sõnavara
Põhimõisted: hea/halb ilm, päikseline, vihmane jmt, mets, meri, park jmt
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Eesti riigiga seotud sõnavara – riigi nimi, pealinn, rahvus ja keel. 2. Aastaaegade seotud sõnavara kinnistamine veebikeskkonnas. 3. Erinevate aastaaegade kirjeldamine. 4. Kodukoha ümbruse kirjeldamine erinevatel aastaaegadel.
Õpitulemused: • Teab Eesti vabariigiga seotud sõnavara. • Teab aastaaegade seotud sõnavara, oskab kirjeldada ilma erinevatel aastaaegadel. • Oskab kirjeldada kodukoha ümbrust erinevatel aastaaegadel.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded, sõnavara harjutamine iseseisvalt veebikeskkonnas.
Lõiming: teemat saab siduda emakeelega, loodusõpetusega, inimeseõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

IGAPÄEVAELU. ÕPPIMINE JA TÖÖ

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: igapäevaelus toimuv on lapsele tähtis ning ta soovib sellest rääkida. Põnev on teada saada erinevate riikide laste igapäevaeluga seonduvat ning ka enda tavalisi toiminguid teistele tutvustada.
Õppesisu tavalisemad päevatoimingud kodus ja koolis ning nende tegevustega seotud esemed/vahendid.
Põhimõisted: toimingud kodus, igapäevaeluks vajalikud esemed, päev koolis, koolitarbed
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Teemakohase sõnavara kinnistamine veebikeskkonnas. 2. Kaaslasele oma koduste igapäevaste toimingute kirjeldamine. 3. Kaaslastega oma koolipäeva tegevustest rääkimine.
Õpitulemused: • Teab kodus ja koolis igapäevatoimingutega seotud tegevuste ning esemete teemakohast sõnavara.

Oskab oma päevast kaaslasele jutustada kasutades teemakohast sõnavara.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded, sõnavara harjutamine iseseisvalt veebikeskkonnas.
Lõiming: teemat saab siduda emakeelega ja inimeseõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

VABA AEG

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: huvid ühendavad inimesi, sarnaste eelistustega inimestega saab uusi tutvusi sõlmida ning arutleda ennast huvitavate teemade üle.
Õppesisu lihtsamad tegevused ja eelistused
Põhimõisted: muusika kuulamine, rattasõit, lemmiktoit jmt
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Teemakohase sõnavara kinnistamine veebikeskkonnas. 2. Lemmiktegevuste ja huvitalade tutvustamine kaaslasele.
Õpitulemused: - Tunneb teemakohast sõnavara. - Oskab oma huvialadest põgusalt rääkida.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded, sõnavara harjutamine iseseisvalt veebikeskkonnas.
Lõiming: teemat saab siduda inimeseõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, lisatöölehed, internet, näitvahendid

II KOOLIASTE

IV klass (140 tundi, 4 tundi nädalas)

MINA JA TEISED

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: suhtlemine saab alguse iseendast ning kaaslastest. Enesekindel suhtleja lööb elus läbi ja saab hakkama. Väga oluline oskus elus on enda tutvustamine.
Õppesisu iseloomu kirjeldav sõnavara, enda ja teiste välimuse kirjeldus
Põhimõisted: kasv ja kehaehitus, riietus, juuste ja silmade värv jne);
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Enda ja kaaslaste iseloomu kirjeldamine. 2. Enda ja kaaslaste välimuse kirjeldus. 3. Teemakohase sõnavara harjutamine ja kinnistamine veebikeskkonnas.
Õpitulemused: - Oskab kirjeldada enda ning kaaslaste iseloomu. - Oskav kirjeldada enda ning kaaslaste välimust. - Teab teemaga seonduvat sõnavara.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded, sõnavara harjutamine iseseisvalt veebikeskkonnas.
Lõiming: teemat saab lõimida emakeelega
Õppevahendid: õpik, töövihik, lisatöövahendid

KODU JA LÄHIÜMBRUS

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: tutvus maailmaga algab kodust, julgus suhtlemiseks algab kodust. Kodu ja lähiümbruse kirjeldamine annab võimaluse oma kodukohta maailmas laiemalt tutvustada.
Õppesisu kodu/elukoha sõnavara
Põhimõisted: korter, maja, eri ruumid, oma tuba, sisustus jmt
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Sõnavara kinnistamine veebikeskkonnas. 2. Oma kodu kirjeldamine kasutades vastavat sõnavara. 3. Rühma- ja paaristööd, kus paarilisele või rühmakaaslastele tutvustatakse oma kodu.
Õpitulemused: - Tunneb teemakohast sõnavara. - Oskab kaaslastele oma kodu kirjeldada.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded, sõnavara harjutamine iseseisvalt veebikeskkonnas.
Lõiming: teemat saab siduda inimeseõpetusega

Õppevahendid: õpik, töövihik, lisatöölehed, internet, näitvahendid

KODUKOHT EESTI

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Eesti riik on väike ja väikese riigi kodanikud peavad maailmas pidevalt oma kodumaad tutvustama
Õppesisu Eesti asukoha määratlemine
Põhimõisted: põhiilmakaared, naaberriigid
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Eesti asukoha kirjeldamine põhiilmakaari kasutades. 2. Eesti asukoha kirjeldamine naaberriikide kaudu. 3. Teemakohase sõnavara kinnistamine veebikeskkonnas.
Õpitulemused: - Teab teemakohast sõnavara. - Oskab Eesti asukohta kirjeldada põhiilmakaari ning naaberriike kasutades.
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded, sõnavara harjutamine iseseisvalt veebikeskkonnas.
Lõiming: teemat saab siduda ühiskonnaõpetusega ning loodusõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, lisatöölehed, internet, näitvahendid

RIIGID JA NENDE KULTUUR

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: võõrkeelt õppides on tähtis tunda ka selle riigi kultuuri. Inglise keelt kõneletakse maailmas väga paljudes riikides ning selleks, et keelenüansse paremini mõista aitab oluliselt kaasa nende riikide kultuuri tundmine.
Õppesisu põhilised tähtpäevad ja nendega seotud olulisemad tavad; igapäevaelu kombed
Põhimõisted: jõulud, lihavõtted, valentinipäev; suhtlemine kodus ja väljaspool kodu
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Tähtpäevade tähistamine Ühendkuningriigis – millised on kombed ja traditsioonid, video vaatamine, töö tekstiga, arutelud. 2. Teemakohase sõnavara kinnistamine veebikeskkonnas.
Õpitulemused: - Teab, kuidas tähistatakse põhilisi tähtpäevi Ühendkuningriigis. - Teab teemakohast sõnavara.
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded, sõnavara harjutamine iseseisvalt veebikeskkonnas.
Lõiming: teemat saab siduda emakeelega, ajaloo ja inimeseõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, lisatöölehed, video, internet, näitvahendid

IGAPÄEVAELU. ÕPPIMINE JA TÖÖ

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: kommunikatiivse keeleoskuse arendamiseks sobivad väga hästi turvalised teemad, kus laps saab rääkida oma igapäevastest asjadest, koolist, vanemate tööst.
Õppesisu päevakavajärgsed tegevused kodus, koolis ja vabal ajal, transpordivahendid, lihtsamad ostud erinevates poodides
Põhimõisted: päevaplaan, helistamine, laua katmine, erinevate tegevustega seotud esemed/vahendid jmt
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Oma päevaplaanist rääkimine - mis kell tõueb, mida teeb, millal kooli läheb, millal koduseid töid teeb, millal sööb lõunat, õhtust ning millal magama läheb. 2. Koolipäeva tutvustamine - millised õppeained on tunniplaanis ning mida lapsed nendes tundides teevad. 3. Millega lähen kooli, vanemad tööle, milliseid transpordivahendeid veel on – arutlemine 4. Poe mängimine – millised kaubad on poes, kuidas müüjaga suhelda, kuidas erinevaid kaupu küsida. 5. Teemakohase sõnavara kinnistamine veebikeskkonnas.
Õpitulemused: • Oskab kirjeldada oma päevaplaani. • Oskab rääkida tunniplaanist ning tegevustest koolis. • Oskab kirjeldada, milliseid transpordivahendeid inimesed kasutavad. • Oskab poes lihtsamaid kaupu küsida. • Teab teemakohast sõnavara.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded, sõnavara harjutamine iseseisvalt veebikeskkonnas.
Lõiming: teemat saab siduda emakeelega, inimeseõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, lisatöölehed, internet, näitvahendid

VABA AEG

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: huvid ühendavad inimesi, sarnaste eelistustega inimestega saab uusi tutvusi sõlmida ning arutleda ennast huvitavate teemade üle.
Õppesisu huvid
Põhimõisted: sport, filmid, raamatud, kollektsioneerimine, reisimine jmt
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Oma huvide tutvustamine rühmakaaslastele. 2. Arutelu rühmakaaslastega erinevate huvialade kohta. 3. Teemakohase sõnavara kinnistamine veebikeskkonnas

Õpitulemused: • Teab erinevaid huvialasid, oskab neid kirjeldada. • Oskab rääkida oma huvialast. • Teab teemakohast sõnavara.
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded, sõnavara harjutamine iseseisvalt veebikeskkonnas.
Lõiming: teemat saab siduda emakeelega, inimeseõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, lisatöölehed, internet, näitvahendid

V klass (140 tundi, 4 tundi nädalas)

MINA JA TEISED

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: suhtlemine saab alguse iseendast ning kaastlastest. Enesekindel suhtleja lööb elus läbi ja saab hakkama. Väga oluline oskus elus on enda tutvustamine.
Õppesisu enesetunne ja tervis
Põhimõisted: hea/halb tuju, kehaosad, kuidas olla terve, halva enesetunde põhjused, nõuanded jne
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Kaastlastega enesetundest rääkimine. 2. Kaaslasele nõuannete andmine. 3. Tervislike nõuannete andmine. 4. IKT – videomaterjalide põhjal olukorra kirjeldamine ning nõuannete andmine. 5. Teemakohase sõnavara täiendamine veebikeskkonnas.
Õpitulemused: • Oskab väljendada oma enesetunnet. • Oskab kaaslasele enesetunde osas nõu anda. • Oskab anda tervisele kasulikke nõuandeid.
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded, sõnavara harjutamine iseseisvalt veebikeskkonnas.
Lõiming: teemat saab lõimida emakeelega ning terviseõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, videomaterjal

KODU JA LÄHIÜMBRUS

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: tutvus maailmaga algab kodust, julgus suhtlemiseks algab kodust. Kodu ja lähiümbruse kirjeldamine annab võimaluse oma kodukohta maailmas laiemalt tutvustada.

Õppesisu koduümbrust kirjeldav sõnavara
Põhimõisted: majad, park, põld, teed, väljakud jmt
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Sõnavara kinnistamine veebikeskkonnas. 2. Piltide põhjal ümbruse kirjeldamine. 3. Oma koduümbruse kirjeldamine paarilisele või rühmakaaslasele.
Õpitulemused: - Tunneb ja oskab kasutada teemakohast sõnavara. - Oskab kaaslasele kirjeldada oma koduümbrust, saab aru ja tunneb ära kaaslase kirjeldatud ümbruse.
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded, sõnavara harjutamine iseseisvalt veebikeskkonnas.
Lõiming: teemat saab siduda loodusõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, lisatöölehed, internet, näitvahendid

KODUKOHT EESTI

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Eesti riik on väike ja väikese riigi kodanikud peavad maailmas pidevalt oma kodumaad tutvustama
Õppesisu linna ja maad iseloomustav sõnavara, põhiline sümboolika ja põhilised tähtpäevad
Põhimõisted: lipp, rahvuslill ja –lind, jõulud, jaanipäev jmt
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Plakati koostamine Eesti põhilise sümboolika kohta. 2. Esitluse koostamine põhiliste tähtpäevade tähistamise kohta. 3. Kirjeldava jutu koostamine elu kohta maal ning linnas – mis on erinevused, mida sarnast.
Õpitulemused: - Oskab tutvustada Eesti riigi sümboleid. - Oskab lühidalt rääkida põhilistest tähtpäevadest ning nendega seotud kommetest-tavadest. - Oskab kirjeldada elu maal ning linnas, sellel teemal arutleda. - Teab teemakohast sõnavara.
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded, sõnavara harjutamine iseseisvalt veebikeskkonnas.
Lõiming: teemat saab siduda ühiskonnaõpetusega ning loodusõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, lisatöölehed, internet, näitvahendid

RIIGID JA NENDE KULTUUR

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: võõrkeelt õppides on tähtis tunda ka selle riigi kultuuri. Inglise keelt kõneletakse maailmas väga paljudes riikides ning selleks, et keelenüansse paremini mõista aitab oluliselt kaasa nende riikide kultuuri tundmine.
Õppesisu õpitava keele riigi/riikide olulisemad sümbolid
Põhimõisted: lipp, rahvuslind ja -lill jmt
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Tutvumine Ühendkuningriigi ning teiste inglise keelt kõnelevate riikide olulisemate sümbolitega. 2. Teemakohase sõnavara kinnistamine veebikeskkonnas.
Õpitulemused: • Teab Ühendkuningriigi ning teiste inglise keelt kõnelevate riikide olulisemaid sümboleid, oskab neid riike lühidalt tutvustada. • Teab teemakohast sõnavara.
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded, sõnavara harjutamine iseseisvalt veebikeskkonnas.
Lõiming: teemat saab siduda emakeelega, ajaloo ja inimeseõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, lisatöölehed, internet, näitvahendid

IGAPÄEVAELU. ÕPPIMINE JA TÖÖ

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: kommunikatiivse keeleoskuse arendamiseks sobivad väga hästi turvalised teemad, kus laps saab rääkida oma igapäevastest asjadest, koolist, vanemate tööst.
Õppesisu söögikorrad ja toiduained, tervislik toiduvalik; igapäevane hügieen, lihtne sõnavara enesetunde kirjeldamiseks; koolipäeva kirjeldamine, kooli ja klassi iseloomustav sõnavara, tunniplaan,
Põhimõisted: söögikorrad, puu- ja juurviljad, tervislik toitumine, hügieenitarbed, õppeained, ruumid koolimajas
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Toitumisalane arutelu, plakati koostamine. Oma söömisharjumuste kirjeldamine. 2. Hügieeni ja puhtuse hoidmise kohta video vaatamine, arutelu rühmas. 3. Hea ja halva enesetunde ning selle põhjuste kirjeldamine. 4. Kooli ja klassi kirjeldamine – erinevad ruumid, korrused; kooli plaani joonistamine. 5. Tunniplaani kirjeldamine – millised õppeained on, kui tihti, mida tundides tehakse. 6. Teemakohase sõnavara kinnistamine veebikeskkonnas.
Õpitulemused: • Oskab arutleda tervisliku toitumise teemal. • Oskab tutvustada igapäevase hügieeni põhimõtteid. • Oskab rääkida oma enesetundest ning selle põhjustest. • Oskab kirjeldada kooli ning klassi. • Teab õppeainete nimetusi ning tundides toimuvaid tegevusi. • Teab teemakohast sõnavara.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded, sõnavara harjutamine iseseisvalt veebikeskkonnas.
Lõiming: teemat saab siduda emakeelega, inimeseõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, lisatöölehed, internet, näitvahendid

VABA AEG

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: huvid ühendavad inimesi, sarnaste eelistustega inimestega saab uusi tutvusi sõlmida ning arutleda ennast huvitavate teemade üle.
Õppesisu erinevad vaba aja veetmise viisid
Põhimõisted: mitmesugused tegevused, üksi, sõprade, pereliikmetega jmt
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Arutelu erinevate vaba aja veetmise viiside kohta. 2. Plakati koostamine meelistegevuste kohta vabal ajal, selle tutvustamine. 3. Teemakohase sõnavara kinnistamine veebikeskkonnas.
Õpitulemused: - Teab erinevaid vaba aja veetmise viise. - Oskab rääkida oma meelistegevustest. - Teab teemakohast sõnavara.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded, sõnavara harjutamine iseseisvalt veebikeskkonnas.
Lõiming: teemat saab siduda emakeelega, inimeseõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, lisatöölehed, internet, näitvahendid

VI klass (105 tundi, 3 tundi nädalas)

MINA JA TEISED

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: suhtlemine saab alguse iseendast ning kaaslastest. Enesekindel suhtleja lööb elus läbi ja saab hakkama. Väga oluline oskus elus on enda tutvustamine.
Õppesisu suhted sõpradega ja ühised tegevused; viisakusväljendid ja -normid
Põhimõisted: kellele mida ja kuidas öelda, kuidas käituda jne
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Arutelu rühmakaaslastega, milliseid tegevusi õpilased koos sõpradega teevad. 2. erinevate tüüpsituatsioonide lahendamine ning nendes käitumine.

3. IKT – videote vaatlemine veebikeskkonnas ning nende analüüsimine.
4. Teemakohase sõnavara kinnistamine veebikeskkonnas.
Õpitulemused: • Õpilane suhtleb kaaslastega enesekindlalt ning vabalt. • Teab teemakohast sõnavara. • Teab, kuidas käituda erinevates situatsioonides.
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded, sõnavara harjutamine iseseisvalt veebikeskkonnas.
Lõiming: teemat saab lõimida emakeelega ning inimeseõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, videomaterjal

KODU JA LÄHIÜMBRUS

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: tutvus maailmaga algab kodust, julgus suhtlemiseks algab kodust. Kodu ja lähiümbruse kirjeldamine annab võimaluse oma kodukohta maailmas laiemalt tutvustada.
Õppesisu pereliikmete ja lähisugulaste iseloomustus, ametid, tegevusalad, huvid
Põhimõisted: pereliikmete kodused tööd ja tegevused.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Teemakohase sõnavara kinnistamine veebikeskkonnas. 2. Oma pereliikmete ja lähisugulaste kirjeldamine ja iseloomustamine. 3. Pereliikmete ja lähisugulaste ameti kirjeldamine. 4. Pereliikmete ja lähisugulaste tegevustalade ning huvide kirjeldamine. 5. Pereliikmete koduste tegevuste kirjeldamine.
Õpitulemused: • Tunneb ja oskab kasutada teemakohast sõnavara. • Oskab jutustada oma pereliikmete kodustest tegemistest. • Oskab jutustada oma pereliikmete huvidest ning ametitest.
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded, sõnavara harjutamine iseseisvalt veebikeskkonnas.
Lõiming: teemat saab siduda emakeelega inimeseõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, lisatöölehed, internet, näitvahendid

KODUKOHT EESTI

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Eesti riik on väike ja väikese riigi kodanikud peavad maailmas pidevalt oma kodumaad tutvustama
Õppesisu ilmastikunähtused; käitumine ja tegevused looduses eri aastaegadel
Põhimõisted: ilmastik, aastaajad

Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Eesti ilma kirjeldamine. 2. Tegevuste kirjeldamine erinevatel aastaaegadel. 3. Teemakohase sõnavara kinnistamine veebikeskkonnas. 4. Videote vaatamine ja analüüsimine.
Õpitulemused: - Oskab kirjeldada Eesti ilma ning tegevusi erinevatel aastaaegadel. - Tunneb teemakohast sõnavara.
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded, sõnavara harjutamine iseseisvalt veebikeskkonnas.
Lõiming: teemat saab siduda ühiskonnaõpetusega ning loodusõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, lisatöölehed, internet, näitvahendid

RIIGID JA NENDE KULTUUR

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: võõrkeelt õppides on tähtis tunda ka selle riigi kultuuri. Inglise keelt kõneletakse maailmas väga paljudes riikides ning selleks, et keelenüansse paremini mõista aitab oluliselt kaasa nende riikide kultuuri tundmine.
Õppesisu Eesti naaberriikide nimed, rahvused, keeled, tähtsad kuupäevad, mõned eakohased aktuaalsed ühiskondlikud teemad, mis kajastavad selle kooliastme õpilaste huvi ringi ja käsitletavaid teemasid
Põhimõisted: Eesti naaberriigid, rahvused ja keeled, tuntumad sündmused ja saavutused ja nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast, Euroopa Liit; Londoni vaatamisväärsused
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Eesti naaberriikide tutvustamine, millised rahvused ning keeled esinevad naaberriikides. 2. Teiste riikidega seotud olulisemate sündmuste ja traditsioonide kirjeldamine. 3. Tteab Londoni vaatamisväärsusi, oskab neid lühidalt kirjeldada.
Õpitulemused: - Oskab öelda Eesti naaberriike ning seal elavaid rahvuseid ja kõneldavaid keeli. - Oskab lühidalt kirjeldada erinevate riikidega seotud olulisemaid sündmusi ning traditsioone. - Oskab nimetada ning lühidalt kirjeldada Londoni vaatamisväärsusi.
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded, sõnavara harjutamine iseseisvalt veebikeskkonnas.
Lõiming: teemat saab siduda emakeelega, ajalooga ja inimeseõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, lisatöölehed, internet, näitvahendid

IGAPÄEVAELU. ÕPPIMINE JA TÖÖ

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: kommunikatiivse keeleoskuse arendamiseks sobivad väga hästi turvalised teemad, kus laps saab rääkida oma igapäevastest asjadest, koolist, vanemate tööst.
Õppesisu tee küsimine ja juhatamine, koolitee kirjeldus; koolivaheajad; tuntumad ametid ja nendega seotud tegevused.
Põhimõisted: parem/vasak pool, otse jmt
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Tee küsimine paariliselt; paarilisele tee juhatamine. 2. Oma koolitee kirjeldamine, mida näen kooliteel. 3. Mida tegin koolivaheajal – teksti koostamine ning arutelu rühmas. 4. Milliseid tuntud ametid inimesed peavad ning mida nendes ametites teevad. 5. Teemakohase sõnavara kinnistamine veebikeskkonnas.
Õpitulemused: • Oskab teed küsida ning ka teed juhatada. • Oskab kirjeldada oma kooliteed. • Oskab jutustada oma koolivaheajast. • Teab tuntumaid ametid ning nendega seotud tegevusi. • Teab teemakohast sõnavara.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded, sõnavara harjutamine iseseisvalt veebikeskkonnas.
Lõiming: teemat saab siduda emakeelega, inimeseõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, lisatöölehed, internet, näitvahendid

VABA AEG

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: huvid ühendavad inimesi, sarnaste eelistustega inimestega saab uusi tutvusi sõlmida ning arutleda ennast huvitavate teemade üle.
Õppesisu erinevad vaba aja veetmise viisid ja nendega seotud keskkond/ümbrus, esemed; eelistuste põhjendamine.
Põhimõisted: mitmesugused tegevused üksi, sõprade, pereliikmetega jmt
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Oma hobide tutvustamine rühmakaaslasel. 2. Erinevate vaba aja veetmise viisidega tutvumine videot vaadates ning arutledes. 3. Milliseid tegevusi õpilane eelistab vabal ajal teha – kirjeldus ning arutelu paarilisega, rühmas, teksti koostamine oma eelistuste kohta. 4. Teemakohase sõnavara kinnistamine veebikeskkonnas.
Õpitulemused: • Oskab lühidalt oma huviala tutvustada. • Teab erinevaid vaba aja veetmise viise, oskab kirjeldada nendega seonduvat.

- Oskab jutustada oma vabaaja tegevuste eelistusest. - Teab teemakohast sõnavara.
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded, sõnavara harjutamine iseseisvalt veebikeskkonnas.
Lõiming: teemat saab siduda emakeelega, inimeseõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, lisatöölehed, internet, näitvahendid

Keeleteadmised: inglise keel A-keelena

Keelepädevus põhineb keeleteadmistel.

- Keeleteadmiste tabel näitab, millisel kooliastmel mingit keeleteadmist õpetama hakatakse, mitte selle omandamist. Keeleteadmiste tabel ei kajasta keelepädevuse kujunemist.
- Keeleteadmisi tuleb vaadelda ühtsete keeleoskustasemete kontekstis, lähtudes sellest, milliseid grammatika komponente mingil tasemel kirjeldatud keeletoiiminguteks võiks vaja minna.
- Keelestruktuurid on esitatud kooliastmeti ja need on seotud sellel kooliastmel saavutatava keeleoskustasemega, seega tuleb neid käsitleda koos osaoskuste tabeli ning kooliastmete õpitulemustega osaoskustes

A-keel	I kooliaste	II kooliaste
LAUSEÕPETUS	Tähestik; suur ja väike täht nimes; lihtlause; korraldused (käskiv kõne); enam kasutatavad rinnastavad sidesõnad (<i>and, but</i>).	Õigekiri õpitud sõnavara piires; sõnajärg jaatavas, eitavas, küsivas lauses; rindlause; kaudne kõne (saatelause olevikus); suur ja väike algustäht (kuud, nädalapäevad, keeled, riigid); kirjavahemärgid (punkt, koma, küsi- ja hüüumärk, ülakoma); rinnastavad sidesõnad (<i>too, or</i>); alistavad sidesõnad (<i>when, because</i>).
TEGUSÕNA	Present Simple (<i>be/have</i>); Present Continuous.	Põhi- ja abitegusõnad; modaaltegusõnad (<i>can, must, may</i>); isikuline tegumood (<i>Present Simple, Past Simple, Future Simple, Past Continuous, Present Perfect</i>). Enam kasutatavad reegli- ja ebareeglipärased tegusõnad; <i>going-to</i> tulevik.

NIMISÕNA	Ainsus ja reegliäärane mitmus; omastav kääne; umbmäärane ja määrav artikkel+loendatav nimisõna.	Ebareegliäärane mitmus (<i>man/men, tooth/teeth</i>); aluse ja öeldise ühildumine; umbmäärane ja määrav artikkel+loendatav nimisõna; artikli puudumine; enam kasutatavad väljendid artiklitega ja ilma (<i>go home, have a headache, go to the theatre</i>).
OMADUSSÕNA	Üldlevinud omadussõnad (<i>good, big, red</i>).	Omadussõnade võrdlusastmed; omadussõnade võrdlemine (<i>as...as, more... than</i>); <i>so/such</i> +omadussõna.
ASESÕNA	Isikulised asesõnad; omastavad asesõnad.	Siduvad asesõnad (<i>that, who</i>); omastavate asesõnade absoluutvormid (<i>mine, yours</i>); umbmäärased asesõnad ja nende liitvormid (<i>some/any/no</i>).
EESSÕNA	Enam kasutatavad eessõnad koha- ja ajamäärustes (<i>in, on, at, to</i>).	Aja-, koha- ja viisimäärustes esinevad eessõnad; enam kasutatavad eessõnalised väljendid (<i>next to, in the middle</i>).
ARVSÕNA	Põhiarvud 1–20; telefoninumbrid.	Põhi- ja järgarvud; lihtmurrud (<i>pool, veerand</i>); kuupäevad, aastaarvud.
MÄÄRSÕNA	Levinumad aja- ja kohamäärsõnad (<i>now, here</i>); hulga- ja määramäärsõnad (<i>many, much</i>).	Määrsõnade moodustamine; sagedusmäärsõnad (liitega <i>-ly</i>); järjestavad määrsõnad; ebareegliäärased määrsõnad (<i>fast</i>); viisimäärsõnad; hulga- ja määramäärsõnad (<i>a little, a few</i>).
SÕNATULETUS		Arvsõna tuletusliited (<i>-teen, -ty</i>); nimisõna tuletusliited (<i>-er, -or</i>); määrsõna tuletusliide <i>-ly</i> .

Vene keel (B võõrkeel)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: võimalus õppida oma maa teiste kogukondade keelt ja omandada nende kasutamise oskus, mis lubab rahuldada järgmisi suhtlusvajadusi; 1. Vahetada teavet ja ideid teist keelt rääkivate noorukitega 2. Ajada v'älisriigis oma asju ja aidata seda teha riigis viibivatel v'älismaalastel
Õppesisu Kõne(suuline, kirjalik, dialoog, , kuulamine, lugemine, kirjutamine) Tekst.Õigekeelsus (intonatsioon, rõhk) Tähestik. Antonüümid, sünonüümid.Sõnaliigid (nimisõna,asesõna, omadussõna, tegusõna) Sugu ja arv.
Põhimõisted: infinitiiv, antonüüm, sünonüüm, asesõna, tegusõna, nimisõna, omadussõna
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1.Kuulamine, kordamine, lugemine, kirjutamine, jutustamine, vestlus, deklameerimine, ära kiri, etteütlus.
Õpitulemused: õpilane oskab • Õigekirja ja õiget hääldust; • Kitjutada enda ja teiste vanust; • Õelda oma nime, vanust, elukohta, kooli ja klassi kus ta õpib; • Väljendada teadmist, teadmatust, suhtumist ,võimalikkust, võimatut; • Vestelda kodustest tegevustest ja vabast ajast; • Tutvustada oma perekonda; • Aru saada lihtsast kirjalikust tekstist ja vastata küsimustele; • Lageda; • Kirjutada õnnitluskaarti, aadressi ja elukohta; • Eristada naissugu, meessugu ja kesksugu; • Tervitada hüvasti jätta, tutvuda, tutvustada; • Ettepanekut teha ühistegevuseks; • Nimisõnade ainsust ja mitmust; • Omadussõnade ühildumist nimisõnaga; • Asesõnade ühildumist nimisõnaga; • Tegusõna pööramist olevikus ja minevikus; • Nimetada värve; • Loendada , kirjutada numbreid 1-1000-ni ; • Tánada, vabandad, pakkuda
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Füüsiline õppekeskkond, (klassiruumid) grupid, ristsõnad, sõnamängud, vestlus, IKT
Õppevahendid: Õpik, töövihik, sõnastik, pildid, raha (rublad, kopikad), CD mängija, arvuti
Lõiming: Antud õppeainega kujundatakse tehnoloogia, matemaatika, loodusõpetuse ja joonistamisepädevust. Tähtis roll on teemal „Kultuuriline idenditeet“

Lisa 3

Matemaatika ainekava

MATEMAATIKA ÕPETAMISEST I KOOLIASTMES.

ÕPPEAINE SISU

Matemaatika õpetamise ülesandeks on loogilise mõtlemise ja loovuse arendamine, matemaatiliste oskuste, teadmiste ja vilumuste kujundamine, huvi äratamine ja säilitamine matemaatika vastu ning positiivse suhtumise loomine ainesse.

Ainevaldkonna kuuluvus

Ainevaldkonda kuulub matemaatika, mida õpitakse 1. klassist 6. klassini. Matemaatika nädalatundide jaotumine kooliastmeti on järgmine:

I kooliaste - 13 nädalatundi

II kooliaste – 15 nädalatundi

Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonnas

Matemaatika õppimise kaudu arenevad matemaatikapädevuse kõrval kõik ülejäänud üldpädevused.

Väärtuspädevus. Matemaatika on erinevaid kultuure ühendav teadus, kus õpilased saavad tutvuda eri maade ja ajastute matemaatikute töödega. Õpilasi suunatakse tunnetama loogiliste mõttekäikude elegantsi ning õpitavate geomeetriliste kujundite ilu ja seost arhitektuuri ning loodusega (nt sümmeetria, kuldlõige). Matemaatika õppimine eeldab järjepidevust, selle kaudu arenevad isiksuse omadustest eelkõige püsivus, sihikindlus ja täpsus. Kasvatatakse sallivalt suhtuma erinevate matemaatiliste võimetega õpilastesse.

Sotsiaalne pädevus. Vastutustunnet ühiskonna ja kaaskodanike ees kasvatatakse sellesisuliste tekstülesannete lahendamise kaudu. Rühmatöös on võimalik arendada koostööskust.

Enesemääratluspädevus. Matemaatikat õppides on tähtsal kohal õpilaste iseseisev töö. Iseseisva ülesannete lahendamise kaudu võimaldatakse õpilasel hinnata ja arendada oma matemaatilisi võimeid.

Õpipädevus. Matemaatikat õppides on väga oluline tunnetada materjali sügavuti ning saada kõigest aru. Probleemülesandeid lahendades arendatakse analüüsimise, ratsionaalsete võtete otsingu ja tulemuste kriitilise hindamise oskust. Väga oluline on üldistamise ja analoogia kasutamise oskus; oskus kanda õpitud teadmisi üle sobivatesse kontekstidesse. Õpilases kujundatakse arusaam, et keerukaid ülesandeid on võimalik lahendada üksnes tema enda iseseisva mõtlemise teel.

Suhtluspädevus. Matemaatikas arendatakse suutlikkust väljendada oma mõtet selgelt, lühidalt ja täpselt. Eelkõige toimub see hüpoteese ja teoreeme sõnastades ning ülesande lahendust vormistades. Tekstülesannete lahendamise kaudu areneb oskus teksti mõista: eristada olulist

ebaolulisest ja otsida välja etteantud suuruse leidmiseks vajalikku infot. Matemaatika oluline roll on kujundada valmisolek erinevatel viisidel (tekst, graafik, tabel, diagramm, valem) esitatud info mõistmiseks, seostamiseks ja edastamiseks. Arendatakse suutlikkust formaliseerida tavakeeles esitatud infot ning vastupidi: esitada matemaatiliste sümbolite ja valemite sisu tavakeeles.

Ettevõtlikkuspädevus. Selle pädevuse arendamine peaks matemaatikas olema kesksel kohal. Uute matemaatiliste teadmiseni jõutakse sageli vaadeldavate objektide omaduste analüüsimise kaudu: uuritakse objektide ühiseid omadusi, mille alusel sõnastatakse hüpotees ning otsitakse ideid hüpoteesi kehtivuse põhjendamiseks. Sellise tegevuse käigus arenevad oskus näha ja sõnastada probleeme, genereerida ideid ning kontrollida nende headust. Tõenäosusteooria, funktsioonide ja protsentarvutusega ülesannete lahendamise kaudu õpitakse uurima objekti erinevate parameetrite põhjustatud muutusi, hindama oma riske ja toimima arukalt. Ühele ülesandele erinevate lahenduste leidmine arendab paindlikku mõtlemist ning ideede genereerimise oskust. Ettevõtlikkuspädevust arendatakse mitmete eluliste andmetega ülesannete lahendamise kaudu.

Läbivad teemad

Õppekava üldosas toodud läbivad teemad realiseeritakse põhikooli matemaatikaõpetuses eelkõige õppetegevuse sihipärase korraldamise ja käsitletava aine juures viidete tegemise kaudu. Näiteksseostub läbiv teema „Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine” matemaatika õppimisel järk-järgult kujundatava õppimise vajaduse tajumise ning iseseisva õppimise oskuse arendamise kaudu. Sama läbiv teema seondub näiteks ka matemaatikatundides hindamise kaudu antava hinnanguga õpilase võimele abstraktselt ja loogiliselt mõelda. Oma tunnetusvõimete reaalne hindamine on aga üks olulisemaid edasise karjääri planeerimise lähtetingimusi. Õpilast suunatakse arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö-, otsustamis- ja infoga ümberkäimise oskusi.

Läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng” probleemistik jõuab matemaatikakursusesse eelkõige ülesannete kaudu, milles kasutatakse reaalseid andmeid keskkonnaressursside kasutamise kohta. Neid andmeid analüüides arendatakse säästvat suhtumist ümbritsevasse ning õpetatakse väärtustama elukeskkonda. Võimalikud on õuesõppetunnid. Matemaatikaõpetajate eeskuju järgides õpivad õpilased võtma isiklikku vastutust jätkusuutliku tuleviku eest ning omandama sellekohaseid väärtushinnanguid ja käitumishinnanguid. Kujundatakse kriitilist mõtlemist ning probleemide lahendamise oskust, hinnatakse kriitiliselt keskkonda ja inimeste perspektiive. Selle teema käsitlemisel on tähtsal kohal protsentarvutus, muutumist ja seoseid kirjeldav matemaatika ning statistika elemendid.

Teema „Kultuuriline identiteet” seostamisel matemaatikaga on olulisel kohal matemaatika ajaloo elementide tutvustamine ning ühiskonna ja matemaatikateaduse arengu seostamine. Protsentarvutuse ja statistika abil saab kirjeldada ühiskonnas toimuvaid protsesse mitmekultuurilisuse teemaga seonduvalt (eri rahvused, erinevad usundid, erinev sotsiaalne positsioon ühiskonnas jne).

Läbivat teemat „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitletakse eelkõige matemaatikat ja teisi õppeaineid lõimivate ühistegevuste (uurimistöode, rühmatööde, projektide jt) kaudu, millega arendatakse õpilastes koostöövalmidust ning sallivust teiste isikute tegevusviiside ja arvamuste suhtes. Sama teemaga seondub näiteks protsentarvutuse ja statistika elementide

käsitlemine, mis võimaldab õpilastel aru saada ühiskonna ning selle arengu kirjeldamiseks kasutatavate arvnäitajate tähendusest.

Eriline tähendus matemaatika jaoks on läbival teemal „Tehnoloogia ja innovatsioon”. Matemaatikakursuse lõimingute kaudu tehnoloogia ja loodusainetega saavad õpilased ettekujutuse tehnoloogiliste protsesside kirjeldamise ning modelleerimise meetoditest, kus matemaatikal on tihti lausa olemuslik tähendus (ja osa). Õpilase jaoks avaneb see eelkõige tegevusi kavandades ja ellu viies ning lõpptulemusi hinnates rakendatavate mõõtmiste ja arvutuste kaudu. Õpilast suunatakse kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi IKT), et lahendada elulisi probleeme ning tõhustada oma õppimist ja tööd. Matemaatika õpetus peaks pakkuma võimalusi ise avastada, märgata seaduspärasusi ning seeläbi aidata kaasa loovate inimeste kujunemisele. Seaduspärasusi avastades rakendatakse mitmesugust õpitarkvara.

Teema „Teabekeskkond” seondub eriti oma meediamanipulatsioone käsitlevas osas tihedalt matemaatikakursuses käsitletavate statistiliste protseduuride ja protsentarvutusega. Õpilast juhatakse arendama kriitilise teabeanalüüsi oskusi.

Läbiv teema „Tervis ja ohutus” realiseerub matemaatikakursuses ohutus- ja tervishoiualaseid reaalseid andmeid sisaldavate ülesannete kaudu (nt liikluskeskkonna, liiklejate ja sõidukite liikumisega seotud tekstülesanded, muid riskitegureid käsitlevate andmetega protsentülesanded ja graafikud). Eriti tähtis on kiirusest tulenevate õnnetusjuhtumite põhjuste analüüs. Matemaatika sisemine loogika, meetod ja süsteemne ülesehitus on iseenesest olulised vaimset tervet inimest kujundavad tegurid. Ka emotsionaalse tervise tagamisel on matemaatikaõpetusel kaalukas roll. Ahaaeftiga saadud probleemide lahendused, kaunid geomeetrilised konstruktsioonid jms võivad pakkuda õpilasele palju meeldivaid emotsionaalseid kogemusi.

Matemaatika õppimine ja õpetamine peaksid pakkuma õpilastele võimalikult palju positiivseid emotsioone. Teema „Väärtused ja kõlblus” külgneb eelkõige selle kõlbelse komponendiga – korralikkuse, hoolsuse, süstemaatilisuse, järjekindluse, püsivuse ja aususe kasvatamisega. Õpetaja eeskujul on oluline roll tolerantse suhtumise kujunemisel erinevate võimetega kaaslastesse.

Matemaatikaõpetusega taotletakse, et 3. klassi õpilane:

- arutleb loogiliselt, põhjendab ja tõestab;
- modelleerib looduses ja ühiskonnas toimuvaid protsesse;
- püstib ja sõnastab hüpoteese ning põhjendab neid matemaatiliselt;
- töötab välja lahendusstrateegiaid ja lahendab erinevaid probleemülesandeid;
- omandab erinevaid info esitamise meetodeid;
- kasutab õppides IKT vahendeid;
- väärtustab matemaatikat ning tunnes rõõmu matemaatikaga tegelemisest;
- rakendab matemaatikateadmisi teistes õppeainetes ja igapäevaelus (Põhikooli 2010).

Õppetegevuses tuleb arvestada:

- matemaatika kursuste loogilist, järjepidevat ülesehitust;
- matemaatika lõimimist loodud- ja inimõpetusega;

- õpilase individuaalsete iseärasustega ja meeskonnatöö oskuste kujundamisega (aktiivõppe meetodite, rühmatöö, probleemõppe jm kaudu);
- õpilaste iseseisva töö oskuste kujundamist.

Õpitulemused

I kooliastme lõpuks õpilane:

- saab aru õpitud reeglitest ja oskab neid täita;
- loeb, mõistab ja edastab eakohaseid matemaatilisi tekste;
- näeb matemaatikat ümbritsevas elus ning kirjeldab seda arvude või geomeetriliste kujundite abil;
- loendab ümbritseva maailma esemeid ning liigitab ja võrdleb neid ühe-kahe tunnuse järgi;
- kasutab suurus mõõtes sobivaid abivahendeid ning mõõtühikuid;
- kasutab digitaalseid õppematerjale (sh õpiprogramme, elektroonilisi töölehti);
- tunnetab soovi ning vajaduse erinevust;
- tunneb huvi ümbritseva vastu; tahab õppida;
- hoiab korras oma töökohta, tegutseb klassis ja rühmas teisi arvestavalt, mõistes, et see on oluline osa töökultuurist;
- oskab ohuolukordi analüüsida ning jõuab olemasolevatest faktidest arutluse kaudu järeldusteni.

Lõiming teiste ainetega

Ringitunnis „Nupukad nuputajad“ kasutavad lapsed peast arvutamise harjutamiseks Pranglimist (www.miksike.ee).

Matemaatika ja emakeele lõiming peaks matemaatika õpetuses realiseeruma eelkõige korrektset emakeele kasutuses matemaatiliste tekstide esitamisel. Põhikoolis on nendeks tekstideks tavaliselt ülesannete lahendused. Nii nagu emakeeles, nii ka matemaatikas peavad õpilaste poolt kirja pandud laused sisaldama kirjavahemärke, punkti lause lõpus jne. Just kirjavahemärgid ja punktid lause lõpus ununevad õpilastel matemaatiliste tekstide kirjanekul sageli. Punkt lause lõpus kipub kaduma eriti siis, kui lause lõpeb mingi matemaatilise avaldisega.

Lisaks sellele võiks matemaatikaõpetaja leida aega ka selleks, et

- - pöörata tähelepanu arvsõnade kokku- ja lahkukirjutamisele,
- - selgitada, milliste arvude järele ja millal lisatakse punkt,
- - selgitada, kuidas paigutatakse harilik murd kirjareale,
- - õpetada matemaatiliste avaldiste poolitamist,
- - selgitada õpilastele mõistete number ja arv erisust jne.

Emakeelenädalal täidavad lapsed viimasel päeval töölehti, kus läheb vaja arvutamist. Mängutoas mängivad lauamängu „Scrabble“, kus iga laps peab ise kokku arvutama oma sõna eest saadud punktisumma. Võimalusel leidma mänguplatsilt koha, kust saab sõna eest kõige rohkem punkte.

Järgnevalt on välja toodud esimese kooliastme matemaatikaõpetuses käsitlemist leidvad teemad, alateemad, põhimõisted ning õpitulemused.

Muusikaõpetuses on olulisel kohal muusikateooria, millest osa toetub matemaatikas õpitavale hariliku murru mõistele. Käsitledes harilikke murde matemaatikas, oleks otstarbekas vaadelda nende murdude ühe rakendusena ka erinevate noodivälvuste kirjapanekut.

IKT kasutamine

Peast arvutamise harjutamiseks kasutatakse Pranglimist (www.miksike.ee).

1. klass (3 tundi nädalas).

Käsitletavat teemad, alateemad, põhimõisted	Õpitulemused
1. Tegevuste ja mõistete eelkäsitlus (12 tundi) - Ruumiliste ja tasandiliste kujundite kirjeldamine (kuup, ruut, kera, ring, risttahukas, püramiid, silinder, koonus, kolmnurk, nelinurk, viisnurk, kuusnurk). - Kujundite osad (tahud, servad, tipud, küljed, nurgad). - Punkt, sirgjoon (sirge), kõverjoon, sirglõik (lõik). - Esemeid eristavad tunnused. Järjestusseosed (suurem, väiksem, pikem, lühem jne). - Esemete ühised tunnused. Ekvivalentsusseosed (ühepikkused, ühesuurused jt). - Ühiste tunnustega esemete hulk. Hulga tunnus, selle sõnastamine. Hulga diagramm. Esemete klassifitseerimine (kuni kolme tunnuse alusel). - Esemete arvu määramine loendamise teel. Loendamise omadused. - Hulkadevahelised seosed (rohkem, vähem, võrdselt). Esemete võrdlemine hulkade üksühese vastavuse seose ja loendamise abil. Hulga ja tema osahulga võrdlemine. - Tekstülesannete koostamise eelkursus: kahe antud hulga järgi jutukese koostamine hulkade ühendamise, ühendist ühe osa eemaldamise ja hulkade võrdlemise kohta.	Õpilane: - eristab lihtsamaid tasandilisi- ja ruumilisi kujundeid (kuup, ruut, kera, ring, ristkülik, kolmnurk, nelinurk); - leiab ja nimetab tahud, servad, tipud, küljed, nurgad; - kasutab joonlauda; - rühmitab geomeetrilisi kujundeid nende ühiste tunnuste alusel; - loendab esemeid; - võrdleb hulki.
2. Arvud 1- 100. Liitmine ja lahutamine 100 piires. 2.1 Arvud 10- ni. Liitmine ja lahutamine 10-e piires. (48 tundi)	Õpilane: loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb 1-10

• Arv kui loendamise tulemus. Arvude jada 10-ni. • Arvude võrdlemine: võrratud, võrdlus (märgid $>$, $<$, $=$ ja nende kasutamine). • Arvu asukoht arvujadas, järgarvud. • Paaris – ja paaritud arvud. • Seosed ühe võrra suurem ja ühe võrra väiksem. Märkide $+$ ja $-$ ning sõnade pluss ja miinus kasutuselevõtt. Liitmine ja lahutamine. 2.2 Arvud 11-20. Liitmine ja lahutamine 20 piires. • Arvude 11-20ehitus, lugemine ja kirjutamine. • Ühe ja kahekohalised arvud. • Seosed arvude 1- 20 jadas, arvude, kirjalik ja suuline võrdlemine. • Liitmine ja lahutamine teise kümne piires. • Ühekohaliste arvude liitmine ja lahutamine 20 piires. Üleminekuga täiskümnest liitmise ja lahutamisega tutvustamine. 2.3 Arvud 21-100. Liitmine ja lahutamine 100 piires. • Arvude 21-100 ehitus kümnendsüsteemis, arvude lugemine ja kirjutamine. • Arvude suuline ja kirjalik võrdlemine 100 piires. • Täiskümnete liitmine ja lahutamine 100 piires. • Arvude ehitusel põhinev liitmine ja lahutamine.	ni; • liidab ja lahutab 10-e piires. Õpilane: • loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb arve 1- 20- ni; • liidab ja lahutab peast arve 20 piires ilma üleminekuta. Õpilane: • loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb naturaalarve 1- 100- ni; • määrab arvu asukohta arvude jadas 100- ni.
3. Suurused. (36 tundi) • Ümbritsevate esemete pikkuse, laiuse ja kõrguse mõõtmine. • Pikkusühiku sentimeeter kasutuselevõtt. (Sirglõikude mõõtmine joonlaua abil sentimeetrites ning nõutava pikkusega sirglõigu joonestamine). • Tutvumine pikkusühikuga meeter. • Kujutluse loomine kilogrammist ja liitrist. • Kroon ja sent. Kroonide saamine 10-, 20- ja 50- sendistest müntidest. • Kella tundmine. Täis-, veerand-, pool- ja kolmveerandtundides.	Õpilane: • mõõdab joonlaua abil sirglõigu pikkust. Õpilane tunneb: • pikkusühikut sentimeeter; • pikkusühikut meeter; • massiühikut kilogramm ja mahuühikut liiter. Õpilane: • moodustab 10-, 20- ja 50- sendistest müntidest eurosid. • Tunneb täis-, veerand-, pool- ja kolmveerandtunni tähendust; • koostab, analüüsib ja lahendab ühetehtelisi tekstülesandeid.

Teksülesannete koostamine kahe antud suuruse järgi. Teksülesannete analüüs ja lahendamine peast.	
--	--

Ajavaru kordamiseks 9 tundi.

2. klass (5 tundi nädalas).

Käsitletavat teemad, alateemad, põhimõisted	Õpitulemused
1. Arvud 1000- ni Liitmine ja lahutamine 1000 piires. 1.1 Naturaalarvud 20- ni. Liitmine ja lahutamine 20 piires (kordamine). - Arv 0. Seosed arvude jadas 0-20. Arvu 0 liitmine ja lahutamine. Arvude võrdlemine peast ja kirjalikult. - Liitmine ja lahutamine 20 piires. Mõistete liidetav, summa, vähendatav, vähendaja, vahe kasutuselevõtt. - Liitmise ja lahutamise vaheline seos. - Liitmise vahetavuse seadus. - Arvu ühelised ja kümnelised, arv üheliste ja kümneliste summana. - Liitmine ja lahutamine teise täiskümne piires. - Liitmine ja lahutamine üleminekuga täiskümnest. - Liitmise põhiülesannete päheõppimine. - Võrratus, selle põhjendamine liitmise abil.	Õpilane: - Võrdleb suuliselt ja kirjalikult naturaalarve 20-ni - liidab ja lahutab peast üleminekuga täiskümnest.
1.2 Täht arvu tähisena. - Võrdustes tähe arvvaartuse leidmine proovimise teel. - Tabelülesannete kasutusele võtmine.	Õpilane: leiab võrdustes tähe arvvaartust proovimise teel.
1.3 Naturaalarvud 100- ni. Liitmine ja lahutamine 100 piires. - Täiskümned. Täiskümnete lugemine, kirjutamine, liitmine ja lahutamine. - Kahekohaliste arvude ehitus, nende kirjutamine täiskümnete ja üheliste summana. - Kahekohaliste arvude võrdlemine peast ja kirjalikult. - Peast ühekohalise ja kahekohalise arvu liitmine ja ühekohalise arvu lahutamine kahekohalisest arvust (üleminekuga ja üleminekuga täiskümnest). - Peast kahekohalise arvu liitmine kahekohalisega ja kahekohalisest	Võrdleb suuliselt ja kirjalikult naturaalarve 100- ni

arvust (üleminekuta ja üleminekuga täiskümnest).	
1.4 Tutvumine kirjaliku liitmise ja lahutamise algoritmiga. Ühekohalise arvu ja kahekohalise arvu kirjalik liitmine (üleminekuta ja üleminekuga täiskümnest).	
1.5 Naturaalarvud 1000- ni. Täiskümnete ja – sadade liitmine ja lahutamine 1000 piires. - Kolmekohalised arvud; arv järkarvude summana. Arvude järjestamine ja võrdlemine. - Täiskümnete ja – sadade liitmine ja lahutamine.	Õpilane: - loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb naturaalarve 0-1000. - liidab ja lahutab peast arve 100 piires.
2. Korrutamine ja jagamine 20 piires. - Korrutamise olemus. Sõnade korrutamine ja korda ning märgi kasutamine. 2- ga, 3- ga, 4- ga, 5-ga korrutamine 20 piires. - Jagamise olemus. Sõnade jagamine ja jagatud ning märgi : kasutamine. - Korrutamise ning jagamise vaheline seos. - Lihtsamad jagamisülesanded 20 piires.	Õpilane: - tunneb korrutamise olemust; - tunneb jagamise olemust.
3. Suurused. (36 tundi) - Pikkusühikud: sentimeeter (cm), detsimeeter (dm), meeter (m)- nende kasutamine mõõtmisel, ühikutevahelised seosed, kilomeeter (km)- tutvumine. - Massiühikud: gramm (g), kilogramm (kg), tonniga (t)- tutvumine ja nendevahelised seosed. - Mahuühik: liiter (l). - Mõõtühikute praktiline kasutamine ülesannete lahendamisel. - Murdarvud mõõtmistulemusena: pool, kilo, veerand kilo, pool liitrit, veerand liitrit. - Rahatähed . Euro (e)ja sent (s), nendest nõutava summa koostamine, rahavahetusülesanded. - Kella tundmine, kellaaja arvestamine: tund, minut, sekund. - Temperatuuri mõõtmine: termomeeter, skaala. - Ühe- ja kahekohaliste teksülesannete koostamine, analüüsimine ja lahendamine.	Õpilane kasutab ja teisendab: - pikkusühikuid sentimeeter, detsimeeter, meeter; - massiühikuid gramm, kilogramm; - mahuühikuid liiter, - käibelolevaid rahaühikuid euro, sent; - ajaühikuid tund, minut, sekund. Õpilane: - kirjeldab mõõtühikute suurust tuttavate suuruste kaudu. - Koostab, analüüsib ja lahendab ühetehtelisi tekstülesandeid.

4. Kujundid. (10 tundi) - Kolmnurk, nelinurk- nende tipud, küljed, nurgad. Täisnurk, nelinurk, ristkülik, ruut. - Sirgjoon ja ringjoon. Ringjoone joonistamine sirkliga. - Viis- ja kuusnurgaga, silindriga, koonusega ja püramiididega sarnaste esemete leidmine ümbrusest ja piltidelt. - Kuubi ja püramiidi mudel (pinnalaotuse kokkupanemine).	Õpilane: - tähistab sirglõiku ja kujundeid, tippe - eristab lihtsamaid tasandilisi (ruut, ring, ristkülik, kolmnurk, nelinurk) ja ruumilisi kujundeid (kera, kuup, risttahukas, püramiid, silinder, koonus).
--	--

3. klass (5 tundi nädalas)

Käsitletavat teemad, alateemad, põhimõisted	Õpitulemused
1. Arvud 10 000-ni. Tehted 10 000 piires. (64 tundi) 1.1 Liitmine ja lahutamine 100 piires. - Peast liitmine ja lahutamine 100 piires. - Tähe arvvaartuse leidmine võrdustes. - Kahekohaliste arvude kirjalik liitmine ja lahutamine. - Avaldis. Sulgude kasutamine avaldises. - Tehete järjekord. Avaldise väärtus. - Võrdused ja võrratused. - Tabeli kujul ülesannete lahendamine.	Õpilane: - liidab ja lahutab arve peast 100 piires; - Leiab võrdustes tähe arvvaartuse proovimise ja analoogia põhjal; - määrab õige tehte järjekorra avaldises;
1.2 Korrutamine ja jagamine. - Korrutamine kui võrdsete liidetavate liitmine. Mõisted tegur ja korrutis. - Korrutamise kommutatiivsus (selle sõnastamine). Kommutatiivsuse kasutamine arvutustes. - Korrutamine arvudega 1 ja 0 - Korrutamise põhiülesannete (korrutustabeli) päheõppimine. - Jagamine kui korrutamise pöördtehe. Mõistete jagatav, jagaja, jagatis kasutamine. - Korrutamisel ja jagamisel tehtes puuduva komponendi leidmine andmete ja otsitava vaheliste seoste kaudu. Korrutamise ja jagamise vaheline seos. - Arvust osa ja osa järgi arvu leidmine. Tutvumine murdudega $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$. - Summa korrutamine ja jagamine arvuga. - Peast kahekohaliste arvu korrutamine	Õpilane: - valdab korrutustabelit, - korrutab ja jagab peast ühekohalise arvuga 100 piires. - Selgitab murdude $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$ tähendust; - leiab nende murdude põhjal osa arvust ning osa järgi arvu. - Tunneb nelja aritmeetilise tehte liikmete ja tulemuste nimetusi;

ja jagamine ühekohalise arvuga. Kahekohalise arvu jagamine kahekohalise arvuga. Tehete järjekord liitmist, lahutamist, korrutamist ja jagamist sisaldavates avaldistes.	määrab õige tehete järjekorra avaldistes.
1.3 Liitmine ja lahutamine 10 000 piires. - Arvud, nende esitus üheliste, kümneliste, sajaliste ja tuhandeliste summana. - Arvude lugemine, kirjutamine ja võrdlemine. - Kirjalik liitmine ja lahutamine 10 000 piires.	Õpilane: - loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb naturaalarve 0-10 000; - esitab arvu üheliste, kümneliste, sajaliste ja tuhandeliste summana; - liidab ja lahutab kirjalikult 10 000 piires.
2. Suurused (44 tundi) - Pikkusmõõtude süsteem millimeetrist kilomeetrini, mõõtude teisendamine, vahemaade arvutamine. - Massiühikud grammist tonnini, tsenter (ts)- nende teisendamine. - Sajand, aasta, kuu, nädal, ööpäev, tund, minut, sekund. Ajaühikute vahelises seosed. Aja arvutamine kella ja kalendri järgi. - Väärtuste mõõtmine euro ja sent. Majandusülesanded. - Ühe- ja kahetehteliste teksülesannete lahendamine. Teksülesannete koostamine avaldise järgi.	Õpilane: - kasutab mõõtes sobivaid mõõtühikuid; - kirjeldab mõõtühikute suurust temale tuttavate suuruste kaudu; - hindab looduses kasugusi ning lahendab liiklusohutuse ülesandeid; - tunneb kella ja kalendrit ning seostab seda oma elu tegevuste ja sündmustega; - teisendab pikkus-, massi- ja ajaühikuid; - arvutab nimega arvudega; - koostab ühetehtelisi teksülesandeid; - analüüsib ja lahendab iseseisvalt erinevat tüüpi ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid; - hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust.
3. Kujundid (20 tundi) - Murdjoon, selle pikkus. - Hulknurk, selle ümbermõõt. - Võrdkülgne kolmnurk, selle joonestamine sirkli ja joonlaua abil ning tema ümbermõõdu arvutamine	Õpilane: - eristab lihtsamaid geomeetrilisi (punkt, sirge, lõik, ring, riskülik, ruut, kolmnurk, nelinurk, viisnurk, kuusnurk, risttahukas, kuup, püramiid, kera, silinder, koonus); - eristab geomeetriliste kujundite põhilisi elemente: kül, nurk, tipp, serv, tahk. - Leiab ümbritsevast ainekavaga määratud tasandilisi ja ruumilisi kujundeid; - rühmitab geomeetrilisi kujundeid nende ühiste tunnuste alusel; - joonestab tasandilisi kujundeid; - konstrueerib võrdkülgse kolmnurga

	ning etteantud raadiusega ringjoone; • mõõdab õpitud geomeetriliste kujundite küljed ning arvutab ümbermõõdu.
--	--

Hindamine

1. klassis kasutatakse kirjeldavaid sõnalisi hinnanguid, millel puudub numbriline ekvivalent. 2. ja 3. klassis kasutatakse hindamisel viie palli süsteemi. Viie palli süsteemis hinnatavate kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, et kui kasutatakse punktiarvestust ja õpetaja ei ole andnud teada teisiti, koostatakse tööd nii, et hindegaga „5” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindegaga „4” 75–89%, hindegaga „3” 50–74%, hindegaga „2” 20–49% ning hindegaga „1” 0–19%.

Matemaatika õpitulemusi hinnates võetakse aluseks tunnetuslikud protsessid ja nende hierarhiline ülesehitus. 1. Faktide, protseduuride ja mõistete teadmine: meenutamine, äratundmine, info leidmine, arvutamine, mõõtmine, klassifitseerimine/järjestamine.

Teadmiste rakendamine: meetodite valimine, matemaatilise info eri viisidel esitamine, modelleerimine, rutiinsete ülesannete lahendamine. 3. Arutlemine: põhjendamine, analüüs, süntees, üldistamine, tulemuste hindamine, mitterutiinsete ülesannete lahendamine.

Hindamise vormidena kasutatakse kujundavat ja kokkuvõtvat hindamist.

Kujundav hindamine annab infot ülesannete üldise lahendamisoskuse ja matemaatilise mõtlemise ning õpilase suhtumise kohta matemaatikasse.

1. Õppetunni või muu õppetegevuse ajal antakse õpilasele tagasisidet aine ja ainevaldkonna teadmistest ja oskustest ning õpilase hoiakutest ja väärtustest.

2. Koostöös kaaslaste ja õpetajaga saab õpilane seatud eesmärkide ja õpitulemuste põhjal täiendavat, julgustavat ning konstruktiivset tagasisidet oma tugevuste ja nõrkuste kohta.

3. Praktiliste tööde ja ülesannete puhul ei hinnata mitte ainult töö tulemust, vaid ka protsessi.

Kokkuvõtva hindamise korral võrreldakse õpilase arengut õppekavas toodud oodatavate tulemustega, kasutades numbrilist hindamist. Õpilaste teadmisi ja oskusi kontrollitakse kolmel tasemel: teadmine, rakendamine ning arutlemine. Õpilane saab hinde „hea”, kui ta on omandanud matemaatika ainekavas esitatud õpitulemused teadmise ja rakendamise tasemel, ning hinde „väga hea”, kui ta on omandanud õpitulemused arutlemise tasemel.

MATEMAATIKA ÕPETAMISEST II KOOLIASTMES.

ÕPPEAINE SISU

Matemaatikaõpetusega taotletakse, et 6. klassi õpilane:

- kasutab erinevaid matemaatilise info esitamise viise ning oskab üle minna ühelt esitusviisilt teisele;
- liigitab objekte ja nähtusi ning analüüsib ja kirjeldab neid mitmuse tunnuse järgi;
- tunneb probleemülesande lahendamise üldist skeemi;
- leiab ülesannetele erinevaid lahendusteid;
- põhjendab oma mõttekäike ja kontrollib nende õigsust;
- kasutab arvutusvahendeid arvutamiseks ja tulemuste kontrollimiseks;
- näitab üles initsiatiivi lahendada kodus ja koolis matemaatilist laadi probleeme;
- kasutab enda jaoks sobivaid õpioskusi, vajaduse korral otsib abi ja infot erinevatest teabeallikatest.

Lõiming teiste ainetega

Ringitunnis „Nupukad nuputajad“ kasutavad lapsed peast arvutamise harjutamiseks Pranglimist (www.miksike.ee).

Matemaatika ja emakeele lõiming peaks matemaatika õpetuses realiseeruma eelkõige korrektsetes emakeele kasutuses matemaatiliste tekstide esitamisel. Põhikoolis on nendeks tekstideks tavaliselt ülesannete lahendused. Nii nagu emakeeles, nii ka matemaatikas peavad õpilaste poolt kirja pandud laused sisaldama kirjavahemärke, punkti lause lõpus jne. Just kirjavahemärgid ja punktid lause lõpus ununevad õpilastel matemaatiliste tekstide kirjanekul sageli. Punkt lause lõpus kipub kaduma eriti siis, kui lause lõpeb mingi matemaatilise avaldisega.

Lisaks sellele võiks matemaatikaõpetaja leida aega ka selleks, et

- - pöörata tähelepanu arvsõnade kokku- ja lahkukirjutamisele,
- - selgitada, milliste arvude järele ja millal lisatakse punkt,
- - selgitada, kuidas paigutatakse harilik murd kirjareale,
- - õpetada matemaatiliste avaldiste poolitamist,
- - selgitada õpilastele mõistete number ja arv erisust jne.

Emakeelenädalal täidavad lapsed viimasel päeval töölehti, kus läheb vaja arvutamist. Mängutoas mängivad lauamängu „Scrabble“, kus iga laps peab ise kokku arvutama oma sõna eest saadud punktisumma. Võimalusel leidma mänguplatsilt koha, kust saab sõna eest kõige rohkem punkte.

Järgnevalt on välja toodud teise kooliastme matemaatikaõpetuses käsitlemist leidvad teemad, alateemad, põhimõisted ning õpitulemused.

Matemaatika lõiming ajalooga võiks realiseeruda eelkõige läbi matemaatikas õpetatava seostamise matemaatika enese arengu ajalooga.

Muusikaõpetuses on olulisel kohal muusikateooria, millest osa toetub matemaatikas õpitavale hariliku murru mõistele. Käsitledes harilikke murde matemaatikas, oleks otstarbekas vaadelda nende murdude ühe rakendusena ka erinevate noodivälvuste kirjapanekut.

IKT kasutamine

Peast arvutamise harjutamiseks kasutatakse Pranglimist (www.miksike.ee).

4.klass (5 tundi nädalas)

Käsitletavat teemat ja alateemat	Õpitulemused
1. Arvutamine Naturaalarvud miljonini (48 tundi) - Arvude lugemine ja kirjutamine 0– 1 000 000 - Arvude ehitus (järgud, järguühikud, järkarvud) - Liitmise ja lahutamise omadused - Kirjalik liitmine ja lahutamine - Naturaalarvude korrutamine - Korrutamise omadused	Õpilane: - loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb naturaalarve 1 000 000 piires; - eristab paaris- ja paarituid arve; - selgitab näidete varal termineid arv ja number; kasutab neid ülesannetes; - nimetab arvus järke, tunneb järguühikuid ja järkarve; - kirjutab naturaalarve järkarvude summana ja järguühikute kordsete summana; - nimetab liitmise ja lahutamise tehte komponente (liidetav, summa, vähendatav, vähendaja, vahe); - kirjutab liitmistehte vastava lahutamistehte ja vastupidi; - sõnastab ja esitab üldkujul liitmise omadusi (liidetavate vahetuvuse ja rühmitamise omadus) ja kasutab neid arvutamise hõlbustamiseks; - sõnastab ja esitab üldkujul arvust summa ja vahe lahutamise ning arvule vahe liitmise omadusi ja kasutab neid arvutamisel; - liidab ja lahutab peast kuni kolmekohalisi arve; - liidab ja lahutab kirjalikult arve miljoni piires, selgitab oma tegevust; - nimetab korrutamise tehte komponente (tegur, korrutis); - esitab kahe arvu korrutise võrdsete liidetavate summana või selle summa korrutisena; - kirjutab korrutamistehte vastava

• Kirjalik korrutamine • Tehete järjekord • Naturaalarvude jagamine • Jäägiga jagamine • Kirjalik jagamine • Arv null tehtes • Murrud • Rooma numbrid	jagamistehte ja vastupidi; • sõnastab ja esitab üldkujul korrutamise omadusi; tegurite vahetuvus, tegurite rühmitamine, summa korrutamine arvuga; • kasutab korrutamise omadusi arvutamise lihtsustamiseks; • korrutab peast arve 100 piires; • korrutab naturaalarvu 10, 100 ja 1000-ga; • arvutab enam kui kahe arvu korrutist; • korrutab kirjalikult kuni kahekohalisi naturaalarve ja kuni kolmekohalisi arve järkarvudega; • tunneb tehete järjekorda sulgudeta ja ühe paari sulgudega arvavaldises; • nimetab jagamistehte komponente (jagatav, jagaja, jagatis); • jagab peast arve korrutustabeli piires; • kontrollib jagamistehte tulemust korrutamise abil; • selgitab, mis tähendab “üks arv jagub teisega”; • jagab jäägiga ja selgitab selle jagamise tähendust; • jagab nullidega lõppevaid arve peast 10, 100 ja 1000-ga; • jagab nullidega lõppevaid arve järkarvudega; • jagab summat arvuga; • jagab kirjalikult arvu ühekohalise ja kahekohalise arvuga; • liidab ja lahutab nulli, korrutab nulliga; • selgitab, millega võrdub null jagatud arvuga ja nulliga jagamise tähendust; • selgitab murru lugeja ja nimetaja tähendust; • kujutab joonisel murdu osana tervikust; • nimetab joonisel märgitud terviku osale vastava murru; • arvutab osa (ühe kahendiku, kolmandiku jne) tervikust;
--	---

	• loeb ja kirjutab enamkasutatavaid Rooma numbreid kuni kolmekümneni (XXX).
2. Andmed ja algebra (32 tundi) • Kiirus. Kiirusühikud • Arv- ja tähtavaldis. Tähtavaldiselise väärtuse arvutamine • Tekstülesanded	Õpilane: • selgitab kiiruse mõistet ning kiiruse, teepikkuse ja aja vahelist seost; • kasutab kiirusühikut km/h lihtsamates ülesannetes; • arvutab kahe- ja kolmetehteliste arvavaldiselise väärtuse; • leiab ühetehtelisest võrdusest tähe arvaväärtuse proovimise või analoogia teel; • lahendab kuni kahetehtelisi elulise sisuga tekstülesandeid; • koostab ise ühetehtelisi tekstülesandeid; • hindab lihtsama kontekstiga ülesande lahendustulemuse reaalsust.
3. Geomeetrilised kujundid ja mõõtühikud (50 tundi) • Pikkusühikud • Naturaalarvu ruut • Pindalaühikud • Massiühikud	Õpilane: • nimetab pikkusühikuid mm, cm, dm, m, km, selgitab nende ühikute vahelisi seoseid; • mõõdab igapäevaelus ettetulevaid pikkusi, kasutades sobivaid mõõtühikuid; • toob näiteid erinevate pikkuste kohta, hindab pikkusi silma järgi; • teisendab pikkusühikuid ühenimelisteks; • selgitab arvu ruudu tähendust, arvutab naturaalarvu ruudu; • teab peast arvude 0- 10 ruutusi; • kasutab arvu ruutu ruudu pindala arvutamisel; • selgitab pindalaühikute mm², cm², dm², m², ha, km² tähendust; • kasutab pindala arvutamisel sobivaid ühikuid; • selgitab pindalaühikute vahelisi seoseid; • nimetab massiühikuid g, kg, t – selgitab massiühikute vahelisi seoseid; kasutab massi arvutamisel sobivaid ühikuid;

• Mahuühikud • Rahaühikud • Ajaühikud • Temperatuuri mõõtmine • Arvutamine nimega arvudega • Kolmnurk • Nelinurk, ristkülik ja ruut	• toob näiteid erinevate masside kohta, hindab massi ligikaudu; • kirjeldab mahuühikut liiter, hindab keha mahtu ligikaudu; • nimetab Eestis käibelolevaid rahaühikuid, selgitab rahaühikute vahelisi seoseid, kasutab arvutustes rahaühikuid; • nimetab aja mõõtmise ühikuid tund, minut, sekund, ööpäev, nädal, kuu, aasta, sajand; • teab ajaühikute vahelisi seoseid; • loeb termomeetri skaalalt temperatuuri kraadides, märgib etteantud temperatuuri skaalale; • kasutab külmakraadide märkimisel negatiivseid arve; • liidab ja lahutab nimega arve; • korrutab nimega arvu ühekohalise arvuga; • jagab nimega arve ühekohalise arvuga, kui kõik ühikud jaguvad antud arvuga; • kasutab mõõtühikuid tekstülesannete lahendamisel; • otsib iseseisvalt teabeallikatest näiteid erinevate suuruste (pikkus, pindala, mass, maht, aeg, temperatuur) kohta, esitab neid tabelis. • leiab ümbritsevast ruumist kolmnurki, nelinurki, ristkülikuid ja ruute ning eristab neid; • nimetab ja näitab kolmnurga külgi, tippu ja nurki; • joonestab kolmnurga kolme külje järgi; • arvutab kolmnurga ümbermõõtu nii külgede mõõtmise teel kui ka etteantud küljepikkuste korral; • nimetab ja näitab ristküliku ja ruudu külgi, vastaskülgi, lähiskülgi, tippu ja nurki; • joonestab ristküliku ja ruudu nurklaua abil; • arvutab ristküliku ja ruudu
---	---

	ümbermõõdu; • selgitab kolmnurga ja nelinurga ümbermõõdu tähendust ja näitab ümbermõõtu joonisel; • selgitab ristküliku ja ruudu pindala tähendust joonise abil; • teab peast ruudu ja ristküliku ümbermõõdu ja pindala valemeid; • arvutab ristküliku ja ruudu pindala; • kasutab ümbermõõdu ja pindala arvutamisel sobivaid mõõtühikuid; • arvutab kolmnurkadest ja tuntud nelinurkadest koosneva liitkujundi ümbermõõtu ja pindala; lahendab vastavaid tekstülesandeid.
--	--

5.klass (5 tundi nädalas)

Käsitletavat teemasid ja alateemasid	Õpitulemused
1. Arvutamine (54 tundi) • Arvutamine naturaalarvudega • Miljonite klass ja miljardite klass • Naturaalarvude võrdlemine • Naturaalarvude ümardamine etteantud täpsuseni • Liitmis- ja korrutamistehte põhiomadused ja nende rakendamine. Sulgude avamine. • Kirjalik korrutamine ja jagamine. Arvu kuup. Tehete järjekord. • Jaguvuse tunnused (2-ga, 3-ga, 5-ga, 9-ga, 10-ga) • Arvu tegurid ja kordsed.	Õpilane: • loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb naturaalarve kuni miljardini; • määrab arvu järke ja klasse; • kirjutab naturaalarve järk-arvude summana ja järguühikukordsete summana; • teab ümardamisreegleid ja ümardab arvu etteantud täpsuseni; • selgitab ja kasutab liitmise ja korrutamise seadusi; • liidab ja lahutab kirjalikult naturaalarve miljardi piires; • korrutab kirjalikult kuni kolmekohalisi naturaalarve; • jagab kirjalikult kuni 5-kohalisi arve kuni 2-kohalise arvuga; • selgitab naturaalarvu kuubi tähendust ja leiab arvu kuubi; • otsustab (tehet sooritamata), kas arv jagub 2-ga, 3-ga, 5-ga, 9-ga või 10-ga; • leiab arvu tegureid ja kordseid;

• Algarvud ja kordarvud, algtegur. • Arvude suurim ühistegur ja vähim ühiskordne. • Kümnendmurd. Arvutamine kümnendmurdudega • Murdarv, harilik murd, murru lugeja ja nimetaja. • Kümnendmurrud. Kümnendmurru ümardamine. • Tehted kümnendmurdudega. • Taskuarvuti, neli põhitehet.	• teab, et arv 1 ei ole alg- ega kordarv; • esitab arvu algtegurite korrutisena; • otsustab 100 piires, kas arv on alg- või kordarv; • esitab naturaalarvu algarvuliste tegurite korrutisena; • leiab arvude suurima ühisteguri (SÜT) ja vähima ühiskordse (VÜK); • loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb kümnendmurde; • kujutab kümnendmurde arvkiirel; • ümardab kümnendmurde etteantud täpsuseni; • liidab ja lahutab kirjalikult kümnendmurde; • korrutab ja jagab peast kümnendmurde järguühikutega (10, 100, 1000, 10 000 ja 0,1; 0,01; 0,001); • korrutab kirjalikult kuni kolme tüvenumbriga kümnendmurde; jagab kirjalikult kuni kolme tüvenumbriga murdu murruga, milles on kuni kaks tüvenumbrit; • tunneb tehete järjekorda ja sooritab mitme tehete ülesandeid kümnendmurdudega; • sooritab arvutuste kontrollimiseks neli põhitehet taskuarvutil.
2. Andmed ja algebra (42 tundi) • Arvavaldis, tähtavaldis, valem • Arvavaldis lihtsustamine sulgude avamise ja ühisteguri sulgudest väljatoomisega. • Avaldis väärtuse arvutamine	Õpilane: • tunneb ära arvavaldis ja tähtavaldis; • lihtsustab ühe muutujaga täisarvuliste kordajatega avaldis; arvutab lihtsa tähtavaldis väärtuse; • kirjutab sümbolites tekstina kirjeldatud lihtsamaid tähtavaldisi; • eristab valemit avaldisest; • kasutab valemit ja selles sisalduvaid tähiseid arvutamise lihtsustamiseks; • tunneb tehete järjekorda (liitmine/ lahutamine, korrutamine/ jagamine, sulud), arvutab kuni neljatehteliste arvavaldis väärtusi; • avab sulgusid arvavaldis korral; toob ühise teguri sulgudest välja;

- Võrrandi ja selle lahendi mõiste. Võrrandi lahendamine proovimise ja analoogia teel. - Arvandmete kogumine ja korrastamine - Skaala. Sagedustabel - Diagrammid (tulp-, sirglõik- ja sektordiagramm) - Aritmeetiline keskmine - Tekstülesanded. Lihtsamate sh igapäevaeluga seotud tekstülesannete lahendamine	- tunneb ära võrrandi, selgitab, mis on võrrandi lahend; - lahendab proovimise või analoogia abil võrrandi, mis sisaldab ühte tehet ja naturaalarve; - selgitab, mis on võrrandi lahendi kontrollimine; - kogub lihtsa andmestiku; - koostab sagedustabeli; - tunneb mõistet sagedus ning oskab seda leida; - tajub skaala tähendust arvkiire ühe osana; - loeb andmeid erinevatelt skaaladelt ja toob näiteid skaalade kasutamise kohta; - loeb ja analüüsib andmeid tulp- ja sektordiagrammilt; - joonistab õpitub diagrammitüüpe; - arvutab aritmeetilise keskmise; - lahendab kuni kahetehtelisi tekstülesandeid.
3. Geomeetrilised kujundid ja mõõtmine (32 tundi) - Sirglõik, murdjoon, kiir, sirge - Nurk, nurkade liigid - Kõrvunurgad. Tippnurgad	Õpilane: - joonestab ja tähistab punkti sirge, kiire ja lõigu; - joonestab etteantud pikkusega lõigu; - mõõdab antud lõigu pikkuse; - arvutab murdjoone pikkuse; - joonestab, liigitab ja mõõdab nurki; tähistab nurga tipu ja kirjutab nurga nimetuse sümbolites (näiteks $\angle ABC$); - kasutab malli nurga mõõtmiseks ja etteantud suurusega nurga joonestamiseks; - teab täisnurga ja sirgnurga suurust; - leiab jooniselt kõrvunurkade ja tippnurkade paare; - joonestab kõrvunurki ja teab, et kõrvunurkade summa on 180°; - arvutab antud nurga kõrvunurga suuruse; - joonestab tippnurki ja teab, et

• Paralleelsed ja ristuvad sirged • Kuubi ja risttahuka pindala ja ruumala • Pindalaühikud ja ruumalaühikud • Plaanimõõt	tippnurgad on võrdsed; • joonestab lõikuvaid ja paralleelseid sirgeid; • joonestab paralleellükke abil paralleelseid sirgeid; • tunneb ja kasutab sümboleid $\parallel$ ja $\perp$; • arvutab kuubi ja risttahuka pindala ja ruumala; • teab ja teisendab ruumalaühikuid; • kasutab ülesannete lahendamisel mõõtühikute vahelisi seoseid; • selgitab plaanimõõdu tähendust ja kasutab seda ülesandeid lahendades.
---	--

Ajavaru kordamiseks 47 tundi.

6.klass (5 tundi nädalas)

Käsitletavat teemasid ja alateemasid	Õpitulemused
1. Arvutamine • Arvutamine positiivsete harilike murdudega • Harilik murd, selle põhiomadus. Hariliku murru taandamine ja laiendamine • Harilike murdude võrdlemine • Ühenimeliste murdude liitmine ja lahutamine. Erinimeliste murdude liitmine ja lahutamine. • Kümnenndmurru teisendamine harilikuks murruks ning hariliku murru teisendamine kümnenndmurruks • Harilike murdude korrutamine	Õpilane: • teab murru lugeja ja nimetaja tähendust; teab, et murrujoonel on jagamismärgi tähendus; • tunneb harilikku murdu; • kujutab harilikke murde arvkiirel; • kujutab joonisel harilikku murdu osana tervikust; • tunneb liht- ja liigmurde; • teab, et iga täisarvu saab esitada hariliku murruna; • taandab murde nii järkjärgult kui suurima ühisteguriga, jäädes arvutamisel saja piiresse; • teab, milline on taandumatu murd; • laiendab murdu etteantud nimetajani; • teisendab murde ühenimelisteks ja võrdleb neid; • teab, et murdude ühiseks nimetajaks on antud murdude vähim ühiskordne; • liidab ja lahutab ühenimelisi ja erinimelisi murde; • esitab liigmurru segaarvuna ja vastupidi; • korrutab harilikke murde omavahel ja

• Pöördarvud • Harilike murdude jagamine • Arvutamine harilike ja kümnendmurdudega	murdarve täisarvudega; • tunneb pöördarvu mõistet; • jagab harilikke murde omavahel ja murdarve täisarvudega ning vastupidi; • tunneb segaarvude liitmise, lahutamise, korrutamise ja jagamise eeskirju ja rakendab neid arvutamisel; • teisendab lõpliku kümnendmurru harilikuks murruks ja hariliku murru lõplikuks või lõpmatuks perioodiliseks kümnendmurruks; • leiab hariliku murru kümnendlähendi ja võrdleb harilikke murde kümnendlähendite abil; • arvutab täpselt avaldiste väärtusi, mis sisaldavad nii kümnend- kui harilikke murde, ümar ja nurksulge ning ei tekita negatiivseid vahe- ega lõpptulemusi.
2. Andmed ja algebra • Protsendi mõiste • Osa leidmine arvust • Tekstülesanded	Õpilane: • tunneb protsendi mõistet; • leiab osa tervikust; • leiab arvust protsentides määratud osa; • lahendab igapäevaelulet ugenevaid ülesandeid protsentides määratud osa leidmisele (ka intressiarvutused); • lahendab ja koostab mitmetehtelisi tekstülesandeid; • kontrollib ja hindab tekstülesande tulemust.
3. Geomeetrilised kujundid ja mõõtmine (60 tundi) • Ringjoon. Ring. Ringi sektor. Ringjoone pikkus. • Ringi pindala • Peegeldus sirgest, telgsümmeetria. • Peegeldus punktist,	Õpilane: • teab ringjoone keskpunkti, raadiuse ja diameetri tähendust; • joonestab etteantud raadiuse või diameetriga ringjoont; • leiab katseliselt arvu π ligikaudse väärtuse; • arvutab ringjoone pikkuse ja ringi pindala; • joonestab etteantud suurusega sektoreid; • loeb andmeid sektordiagrammilt; • eristab joonisel sümmeetrilised kujundid;

tsentraalsümmeetria. • Lõigu poolitamine. Antud sirge ristsirge • Nurga poolitamine • Kolmnurga nurkade summa • Kolmnurga joonestamine kolme külje järgi, kahe külje ja nende vahelise nurga järgi, ühe külje ja selle lähisnurkade järgi • Kolmnurkade võrdsuse tunnused • Kolmnurkade liigitamine • Võrdhaarse kolmnurga omadusi • Kolmnurga alus ja kõrgus • Kolmnurga pindala	• joonestab sirge (ja punkti) suhtes antud punktiga sümmeetrilist punkti, antud lõiguga sümmeetrilise lõigu ja antud kolmnurga või nelinurgaga sümmeetrilist kujundi; • kasutades IKT võimalusi (internetiotsing, pildistamine) toob näiteid õpitud geomeetristest kujunditest ning sümmeetriast arhitektuuris ja kujutavas kunstis; • poolitab sirkli ja joonlauaga lõigu ning joonestab keskristsirge; • poolitab sirkli ja joonlauaga nurga; • näitab joonisel ja nimetab kolmnurga tippe, külgi ja nurki; • joonestab ja tähistab kolmnurga, arvutab kolmnurga ümbermõõdu; • leiab jooniselt ja nimetab kolmnurga lähisnurki, vastasnurki, lähiskülgi, vastaskülgi; • teab ja kasutab nurga sümboleid; • teab kolmnurga sisenurkade summat ja rakendab seda puuduva nurga leidmiseks; • teab kolmnurkade võrdsuse tunnuseid KKK, KNK, NKN ning kasutab neid ülesannete lahendamisel; • liigitab joonistel etteantud kolmnurki nurkade ja külgede järgi; • joonestab tervanurkse, täisnurkse ja nürinurkse kolmnurga; • joonestab erikülgse, võrdkülgse ja võrdhaarse kolmnurga; • joonestab kolmnurga kolme külje järgi, kahe külje ja nende vahelise nurga järgi ning ühe külje ja selle lähisnurkade järgi; • näitab ja nimetab täisnurkse kolmnurga külgi; • näitab ja nimetab võrdhaarses kolmnurgas külgi ja nurki; • teab võrdhaarse kolmnurga omadusi ja kasutab neid ülesannete lahendamisel; • tunneb mõisteid alus ja kõrgus, joonestab iga kolmnurga igale alusele kõrguse; mõõdab kolmnurga aluse ja kõrguse ning arvutab pindala.
4. Positiivsed ja negatiivsed täisarvud • Negatiivsed arvud. Arvtelg.	Õpilane: • selgitab negatiivsete arvude tähendust,

Positiivsete ja negatiivsete täisarvude kujutamine arvteljel. Vastandarvud. Arvu absoluutväärtus. Arvude järjestamine. Arvutamine täisarvudega. - Koordinaattasand. Punkti asukoha määramine tasandil. - Temperatuuri graafik, ühtlase liikumise graafik ja teisi empiirilisi graafikuid. - Tekstülesanded	toob nende kasutamise kohta elulisi näiteid; - teab, et naturaalarvud koos oma vastandarvudega ja arv null moodustavad täisarvude hulga; - võrdleb täisarve ja järjestab neid; - teab arvu absoluutväärtuse geomeetrilist tähendust; - leiab arvu absoluutväärtuse; - liidab ja lahutab positiivsete ja negatiivsete täisarvudega, tunneb arvutamise reegleid; - vabaneb sulgudest, teab, et vastandarvude summa on null ja rakendab seda teadmist arvutustes; - rakendab korrutamise ja jagamise reegleid positiivsete ja negatiivsete täisarvudega arvutamisel; - arvutab kirjalikult täisarvudega; - määrab punkti koordinaate ristkoordinaadistikus; - joonestab lihtsamaid graafikuid; - loeb graafikuid, sh liiklusohutuslaste graafikute lugemine ja analüüsimine; kahe- ja lihtsamate kolmetehteliste tekstülesannete analüüsimine ja lahendamine.
---	---

Hindamine

Viie palli süsteemis hinnatavate kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, et kui kasutatakse punktiarvestust ja õpetaja ei ole andnud teada teisiti, koostatakse tööd nii, et hindegaga „5” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindegaga „4” 75–89%, hindegaga „3” 50–74%, hindegaga „2” 20–49% ning hindegaga „1” 0–19%.

Matemaatika õpitulemusi hinnates võetakse aluseks tunnetusprotsessid ja nende hierarhiline ülesehitus.

1. Faktide, protseduuride ja mõistete teadmine: meenutamine, äratundmine, info leidmine, arvutamine, mõõtmine, klassifitseerimine/järjestamine;

2. Teadmiste rakendamine: meetodite valimine, matemaatilise info eri viisidel esitamine, modelleerimine, rutiinsete ülesannete lahendamine; 3. Arutlemine: põhjendamine, analüüs, süntees, üldistamine, tulemuste hindamine, mitterutiinsete ülesannete lahendamine.

Hindamise vormidena kasutatakse kujundavat ja kokkuvõtvat hindamist. Kujundav hindamine annab infot ülesannete üldise lahendamisoskuse ja matemaatilise mõtlemise ning õpilase suhtumise kohta matemaatikasse.

1. Õppetunni või muu õppetegevuse vältel antakse õpilasele tagasisidet aine ja ainevaldkonna teadmistest ja oskustest ning õpilase hoiakutest ja väärtustest.
2. Koostöös kaaslaste ning õpetajaga saab õpilane seatud eesmärkide ja õpitulemuste põhjal täiendavat, julgustavat ning konstruktiivset tagasisidet oma tugevuste ja nõrkuste kohta.
3. Praktiliste tööde ja ülesannete puhul ei hinnata mitte ainult töö tulemust, vaid ka protsessi.

Kokkuvõtva hindamise korral võrreldakse õpilase arengut õppekavas toodud oodatavate tulemustega, kasutades numbrilist hindamist. Õpilaste teadmisi ja oskusi kontrollitakse kolmeltasemel: teadmine, rakendamine ja arutlemine. Õpilane saab hinde „hea”, kui ta on omandanud matemaatika ainekavas esitatud õpitulemused teadmise ja rakendamise tasemel, ning hinde „väga hea”, kui ta on omandanud õpitulemused arutlemise tasemel.

Lisa 4

Loodusõpetuse ainekava

I kooliaste

Loodusõpetus 1–3. klass 175 tundi

Sissejuhatus

Loodusõpetusega kujundatakse loodusteaduste- ja tehnoloogiaalast kirjaoskust, mis moodustab loodusteadusliku pädevuse. Loodusteaduslik pädevus väljendub loodusteaduste- ja tehnoloogiaalases kirjaoskuses, mis hõlmab oskust vaadelda, mõista ja selgitada loodus-, tehis- ja sotsiaalses keskkonnas (edaspidi keskkonnas) eksisteerivaid objekte ja protsesse, analüüsida keskkonda kui terviküsteemi, märgata selles esinevaid probleeme ja kasutada nende lahendamisel loodusteaduslikku meetodit, võtta vastu igapäevaelulisi keskkonnavalaseid pädevaid otsuseid ja prognoosida nende mõju, arvestades nii loodusteaduslikke kui ka sotsiaalseid aspekte, tunda huvi loodusteaduste kui maailmakäsitluse aluse ja areneva kultuurinähtuse vastu, väärtustada looduslikku mitmekesisust ning vastutustundlikku ja säästvat eluviisi.

Loodusõpetus on integreeritud õppeaine, milles loodust käsitletakse kui tervikut. Selline lähenemine vastab põhikooli noorema astme õpilaste maailmakäsitlusele ning võimaldab vältida loodusteaduslike teadmiste killustatust ja kujundada õpilastel tunnetusoskusi. Õpetaja peab loodusõpetust õpetades kavandama selliseid õpitegevusi, mis võimaldavad õpilasel õpitavaga seotut ise kogeda nii klassiruumis kui ka igapäevaelus. Õpetaja motiveerib õpilast, planeerib otstarbeka tegevuse, mõjutab ja suunab õpilaste väärtushinnanguid ning hoiakuid, annab tagasisidet tegevuse õnnestumise kohta.

I kooliastme õpilane mõistab kõige paremini seda, mis on seotud tema kogemustega. Õpilane õpib selles vanuseastmes kõige tulemuslikumalt siis, kui tal on võimalik õpitavat kogeda – meelte abil tajuda. Eluslooduse tundmaõppimine peaks üldjuhul toimuma looduses. Uurimuslikke ülesandeid saab täita eelkõige õppekäikudel, välitundides või ka kodutööna. Klassis saab korraldada katseid. Õpikuteksti lugemine ning selle põhjal töövihiku täitmine ei ole kõige sobilikum viis looduslaste teadmiste omandamiseks.

Metoodikast

Aineõpetusliku tööviisi kõrval võib kasutada üld- ja aineõpetuse kombineeritud varianti. Lisaks õpikutele ja töövihikutele võiks kasutada ka muid õppematerjale. Näiteks saab vastavatel täiendõppekursustel („Avastustee“ projekt „Avasta meeli“ <http://avastustee.ee/>, Junior Achievementi majandusõppekursused <http://www.ja.ee/opetajatele> jms) teadmisi, töölehti ja õppevahendeid õppekavaga seotud teemade õpetamiseks.

Õppeprotsessi planeerimisel lähtutakse järgmisest:

- Orienteerumine õpilasele. Sisu valiku olulisteks kriteeriumideks on õpilaste huvid, kogemused, võimed. Õpitav väärtustub õpilase silmis, kui see seondub tema enda ja tema ümbrusega. Õpetaja loob aktiivsust soodustava õpikeskkonna ja suunab õppeprotsessi.
- Teaduslikkus. Põhikooli nooremas astmes ei ole võimalik kasutada rangeid teaduslikke definitsioone, vaid tuleb piirduda lihtsamate mõistete seletamisega. Põhikooli noorema astme õpilastele on jõukohased vaid empiirilised uurimismeetodid ja lihtsamad teadusliku mõtlemise menetlused.

- Orienteerumine looduse vahetule kogemisele. Loodusõpetuse õppimisel on õpilaste peamisteks tunnetusobjektideks looduse objektid, nähtused ja protsessid ning nende vahelised seosed. Väga tähtis on õpilaste praktiline tegevus looduse objektidega või nende mudelitega.
- Orienteerumine tegevusele. Loodusõpetuse õpetamise eesmärgid on saavutatavad vaid õpilaste aktiivse õpitegevuse tulemusena. Õppeprotsess peab suurendama õpilaste iseseisvust ja loovust, samuti kujundama kollektiivse töö oskusi.
- Probleemsus. Teadmiste ja oskuste omandamisel ning loovvõimete kujundamisel on tähtsal kohal probleemide lahendamine.

Õppetööd saab mitmekesistada infotehnoloogiat kasutades.

Selleks, et harjutada õpilasi oma töö tulemusi teistega jagama, ennast selgelt ja arusaadavalt väljendama, koostööd tegema ja -planeerima, teistega arvamusi vahetama ning nendega arvestama, tuleb ka loodusõpetuses planeerida lisaks üleklassitööle ja individuaalsele tööle ka paaris- ning rühmatööd.

Teemade ajaline planeering on soovituslik, teemade läbimise aega ja järjekorda võib õpetaja töökavast lähtuvalt muuta.

Lõiming

Üldpädevuste arendamine

Loodusõpetuse teemade õppimine arendab kõiki üldpädevusi.

Enesemääratluspädevust ja õpipädevust arendatakse loodusobjektide kirjeldamise ning uurimise kaudu.

Suhtluspädevust arendab keelekasutus, uut liiki tekstide mõistmine ja kasutamine.

Ettevõtlikkuspädevust arendab uurimuslike tööde tegemine, kus püstitatakse uusi probleeme (hüpoteese), mis veenvalt ära põhjendatakse või ümber lükatakse.

Väärtuspädevust ja sotsiaalsed pädevust arendavad õpilaste ühine tegevus, rühmatööd ja praktilised tööd.

Valdkonnapädevuste arendamine

Kunstipädevuse kujunemist toetavad uurimistulemuste vormistamine, esitluste tegemine, näitustel käimine, looduse ilu väärtustamine õppekäikudel jms. **Kehakultuuri pädevus:** praktiliste tegevuste ja ülesannete kaudu kinnistub terviseteadlik käitumine ning tervisliku toitumise ja sportliku eluviisi koostoimimise väärtustamine. **Matemaatikapädevuse** kujunemist toetatakse eelkõige uurimusliku õppe kaudu, arendades loovat ja kriitilist mõtlemist. Uurimuslikus õppes on tähtis koht andmete analüüsil ja tõlgendamisel, tulemuste esitamisel tabelite, graafikute ja diagrammidena. Loodusnähtuste seoste uurimisel rakendatakse matemaatilisi mudeleid. **Keelepädevust** ja funktsionaalset lugemisoskust kujundab teabeallikate abil töötamine, mis rikastab õpilaste sõnavara. Oma töö esitlemine ja valikute põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Iseseisva töö ja projektide jaoks teabe otsimine ning uurimine aitab kaasa võõrkeelte omandamisele. **Sotsiaalne pädevus** kujuneb, kui ühiselt õpitakse järgima käitumisreegleid, teistega arvestama ja oma arvamust kaitsma. Elukeskkonda väärtustava hoiaku omaksvõtmine soodustab õpilase kujunemist aktiivseks vastutustundlikuks kodanikuks. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe kaudu kujundatakse **tehnoloogilist pädevust**.

Läbivate teemadega arvestamine

Loodusõpetusel on kandev roll on läbiva teema „**Keskkond ja jätkusuutlik areng**“ elluviimisel. Elu ja elukeskkonna säilitamiseks vajalikud väärtushinnangud aitavad ellu rakendada ka läbivat teemat „**Väärtused ja kõlblus**“. Praktiliste tööde kaudu arendatakse õpilaste oskust rakendada ohutusnõudeid – läbiv teema on siin „**Tervis ja ohutus**“. Loodusõpetus toetab läbivat teemat „**Tehnoloogia ja innovatsioon**“ IKT rakendamise kaudu aineõpetuses. Läbivat teemat „**Elukestev õpe ja karjääri planeerimine**“ aitab rakendada tutvumine inimese elukeskkonna ja tema rolliga nüüdisaegses maailmas.

Algatusvõime ja koostöö toetamine on tihedalt seotud läbiva teema „**Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus**“ rakendamisega. Oma ideede realiseerimise ja uurimuste läbiviimise oskused on põhilisemaid aineesmärke. Ettevõtlikkust toetavad projektid annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovida. „**Kultuuriline identiteet**“ – tutvumine koduümbruse esemelise kultuuri ja enda toitumistavade ja loob eeldused, et teadvustada oma kohta paljude erinevate kultuuridega maailmas. Õpitakse märkama ja kasutama rahvuslikke elemente. Läbivat teemat „**Teabekeskkond**“ rakendatakse töö kavandamisel ja ainealastes projektides. Info kogumiseks õpitakse kasutama mitmesuguseid teabekanaleid ning hindama kogutud informatsiooni usaldusväärsust.

Õppe diferentseerimine

Nii klassitöös kui uurimuslike tööde tegemisel tuleb arvestada õpilaste individuaalsete iseärasustega. Klassis leidub alati õpilasi, kes suudavad töö valmis teha teistest kiiremini. Õpilased vajavad ülesande lahendamiseks erineval määral aega. Õppetöö ja tööjuhendid on vaja koostada nii, et ülesanded oleksid erineva keerukusega.

Keskendumisraskustega õpilased vajavad pidevat tähelepanu ja tagasisidet. Võimaluse korral võiks neile teha eraldi tööjuhendid, kus tööetapid sisaldavad lühiajalisi tegevusi, ulatuslikumad ülesanded tuleks esitada selgepiiriliste etappidena, et iga osa tegemine annaks tunde millegi saavutamisest.

Hindamine

Hindamise eesmärk on toetada eelkõige õpilase arengut ja õpimotivatsiooni. Motiveerijaks ei tohi kujuneda hinne. Märksa olulisem on näidata, kuidas õpitu praegu ja tulevikus õpilase enda eluga seotud on – kuidas õpitud kasutada saab.

Õpitulemusi hinnatakse selle vanuseastme hindamispõhimõtete järgi. Hinnangute andmisel ja numbrilisel hindamisel võetakse aluseks ainekavaga määratletud õpitulemused ning nende sõnastamiseks kasutatavad tegevused.

Kujundavalt hinnatakse õppe kestel toimuvat ja keskendutakse eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside antakse õigeaegselt ja täpselt ning kirjeldatakse õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi. Esitatakse ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut. Kujundavas hindamises on tähtis koht õpilase enesehinnangul.

Kokkuvõtva hindamise korral võrreldakse õpilase õpitulemusi tema õppe aluseks olevas kooli ainekavas toodud oodatavate tulemustega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega.

Uurimuslike tööde puhul ei hinnata ainult lõpptulemust, vaid ka protsessi. Arvestatakse uurimisküsimuse sõnastamise/esitamise oskust, uurimistööde tegemise korrektsust, mõõtmise täpsust, juhendi ja ohutusnõuete järgimist, kogutud andmete töötlemise (kirjeldamine, võrdlemine jne) ning tulemuste vormistamise õigsust ja korrektsust ning tulemuste üldistamist oma teadmiste taustal.

Käitumisele (nagu huvi tundmine, tähtsuse mõistmine, väärtustamine, vajaduste arvestamine ning käitumine laboratooriumis ja looduses) antakse hinnanguid.

Kooliastme õpitulemused

I kooliastme õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust.

Väärtused ja hoiakud

3. klassi õpilane

- 1) tunneb huvi looduse ja selle uurimise vastu ning kasutab julgelt loovust ja fantaasiat;
- 2) mõistab, et inimene on osa loodusest ning inimeste elu sõltub loodusest, suhtub loodusesse säästvalt;
- 3) märkab looduse ilu ja erilisust ning väärtustab oma kodukoha elurikkust ja maastikulist mitmekesisust;
- 4) hoolib elusolenditest ja nende vajadustest;
- 5) liigub looduses turvaliselt, kahjustamata loodusväärtusi ja iseennast.

Uurimisoskused

3. klassi õpilane

- 1) teeb lihtsamaid loodusvaatlusi ning uurimuslikke tegevusi;
- 2) sõnastab oma meelte abil saadud kogemusi ning nähtuste ja objektide omadusi;
- 3) teeb lihtsaid vahendeid kasutades praktilisi töid, järgides juhendeid ja ohutusnõudeid;
- 4) vormistab vaatlusinfo, teeb järeldusi ning esitleb neid;
- 5) kasutab õppetekstides leiduvaid loodusteaduslikke mõisteid suulises ja kirjalikus kõnes;
- 6) kasutab õpitud loodusteaduslikke teadmisi ja oskusi igapäevaelus otsuseid tehes.

Loodusvaatlused

3. klassi õpilane

- 1) teeb ilmavaatlusi, iseloomustab ilma ning valib ilmale vastava välisriietuse;
- 2) kirjeldab looduslikke ja tehisklikke objekte erinevate meeltega saadud teabe alusel;
- 3) märkab muutusi looduses ning seostab neid aastaegade vaheldumisega;
- 4) toob näiteid erinevate organismide eluavalduste ja omavaheliste seoste kohta erinevatel aastaegadel;
- 5) toob näiteid looduses toimuvate aastaajaliste muutuste tähtsuse kohta inimese elus;
- 6) tunneb kodukoha levinumaid taime- ja loomaliike;
- 7) käitub loodushoidlikult ning järgib koostegutsemise reegleid.

Loodusnähtused

3. klassi õpilane

- 1) eristab elus- ja eluta looduse objekte ja nähtusi ning vaatleb, nimetab, kirjeldab ja rühmitab neid;
- 2) eristab tahkeid ja vedelaid aineid ning omab ohutunnet tundmatute ainete vastu;
- 3) teeb juhendi järgi lihtsamaid praktilisi töid, järgides ohutusnõudeid;
- 4) kaalub kehi, mõõdab temperatuuri ja pikkusi korrektselt, valides sobivaid mõõtmisvahendeid;
- 5) selgitab kompassi töö põhimõtet, toetudes magnetiga tehtavale katsele;
- 6) teeb katsega kindlaks elektrit juhtivad ja mittejuhtivad ained ning rakendab saadud teadmisi elektririistade ohutul kasutamisel;

- 7) oskab ette näha liikumisega seotud ohuolukordi; teab, millest sõltub liikuva keha peatamise aeg ja tee pikkus.

Organismide mitmekesisus ja elupaigad

3. klassi õpilane

- 1) kirjeldab taimede, loomade ja seente välisehitust, seostab seda elukeskkonnaga ning toob näiteid nende tähtsuse kohta looduses;
- 2) eristab seeni, taimi ja loomi toitumise, kasvamise ning liikumisvõime järgi;
- 3) teab, et ühte liiki kuuluvad organismid on sarnased;
- 4) eristab kala, kahepaikset, roomajat, lindu ja imetajat ning selgrootut, sh putukat;
- 5) kirjeldab õpitud loomaliikide eluviise ja elupaiku;
- 6) eristab õistaime, okaspuud, sõnajalg- ja sammaltaime;
- 7) teab seente mitmekesisust, eristab söödavaid ja mürgiseid kübarseeni ning oskab vältida mürgiste seentega seotud ohtusid;
- 8) arvestab taimede ja loomade vajadusi ning suhtub neisse vastutustundlikult;
- 9) toob näiteid erinevate organismide seoste kohta looduses ning koostab õpitud liikidest lihtsamaid toiduahelaid;
- 10) tunneb põhjalikult ühte taime-, seene- või loomaliiki, tuginedes koostatud uurimuslikule ülevaatele.

Inimene

3. klassi õpilane

- 1) kirjeldab inimese välisehitust, kasutades mõõtmistulemusi;
- 2) järgib tervisliku toitumise põhimõtteid ja hügieeninõudeid ning väärtustab tervislikke eluviise;
- 3) teadvustab inimese vajadusi, tarbib vastutustundlikult, väldib enda ja teiste tervise kahjustamist ning toimib keskkonda hoidvalt;
- 4) toob näiteid, kuidas inimene sõltub loodusest ning muudab oma tegevusega loodust;
- 5) võrdleb inimeste elu maal ja linnas.

Plaan ja kaart

3. klassi õpilane

- 1) saab aru lihtsast plaanist või kaardist ning leiab kooliümbruse plaanilt tuttavaid objekte;
- 2) mõistab, et kaardi järgi on võimalik tegelikkust tundma õppida;
- 3) näitab Eesti kaardil oma kodukohta, suuremaid kõrgustikke, saari, poolsaari, lahtesid, jõgesid, järvesid ja linnu;
- 4) määrab kompassi abil põhja- ja lõunasuunda;
- 5) kirjeldab Eesti kaardi järgi objektide asukohti, kasutades ilmakaari.

Õpitulemused ja õppesisu

I klass

INIMESE MEELED JA AVASTAMINE (25)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema suunab õpilasi märkama ja uurima ümbritsevat maailma, arendab õpilaste keskkonnatundlikkust, mis on keskkonnateadlikkuse oluliseks komponendiks. Kasutades erinevaid meeli (kuulmine, nägemine, kompimine, maitsmine, haistmine), õpitakse vaatlema, võrdlema ja rühmitama erinevaid elus- ja eluta looduse objekte, nende omadusi.
Õppesisu: Inimese meeled ja avastamine. Elus ja eluta. Asjad ja materjalid.
Põhimõisted: omadus, meeled, elus, eluta, elusolend, looduslik, tehisk, tahke, vedel.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1. Meelte kasutamine mängulises ja uurimuslikus tegevuses. 2. Elus- ja eluta looduse objektide rühmitamine. 3. Õppekäik kooliümbruse elus- ja eluta loodusega tutvumiseks. 4. Tahkete ja vedelate ainete omaduste võrdlemine. 5. Looduslike ja tehismaterjalide/objektide rühmitamine.
Õpitulemused: Õpilane 1) teab erinevaid omadusi; 2) oskab oma meelte abil omadusi määrata; 3) teab, et taimed, loomad ja seened on elusolendid; 4) teab nimetada elusa ja eluta looduse objekte ja nende omadusi; 5) viib läbi lihtsamaid loodusvaatlusi ning uurimuslikke tegevusi; 6) eristab elus- ja eluta looduse objekte ja nähtusi ning vaatleb, nimetab, kirjeldab ja rühmitab neid; 7) oskab käituda õppekäigul loodussõbralikult; 8) teab, et on olemas looduslikud ja inimese tehtud asjad ning materjalid; 9) kirjeldab looduslikke ja tehiskke objekte erinevate meeltega saadud teabe alusel; 10) sõnastab oma meelte abil saadud kogemusi ning nähtuste ja objektide omadusi; 11) eristab tahkeid ja vedelaid aineid ning omab ohutunnet tundmatute ainete suhtes; 12) eristab inimese valmistatud looduslikust; 13) tunneb huvi looduse ja selle uurimise vastu, kasutab julgelt loovust ja fantaasiat; 14) märkab looduse ilu ja erilisust, väärtustab oma kodukoha elurikkust ja maastikulist mitmekesisust; 15) väärtustab maailma tunnetamist oma meelte kaudu; 16) tunneb rõõmu looduses viibimisest; 17) väärtustab nii looduslikku kui inimese loodut ning suhtub kõigesse sellesse säästvalt;

18) väärtustab enda ja teiste tööd.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused: Teemasid „Inimese meeled ja avastamine“, „Elus ja eluta“ ning „Asjad ja materjalid“ käsitletakse lõimituna, st elus- ja eluta looduse objektide ning asjade ja materjalidega tutvutakse erinevate meelde kaudu. Siin on abiks niinimetatud keskkonnamängud, mis suunavad meelte kasutamisele ning aitavad luua emotsionaalset sidet loodusega. Õpetuse eesmärkide saavutamiseks kasutatakse vaatlust, kirjeldamist, mõõtmist, võrdlemist, järjestamist, rühmitamist. Õpilaste tundeelu arendamisel on olulised kogemused looduse ilust, samuti looduses liikumise oskus ja positiivsed emotsioonid. Õpilastes arendatakse huvi ümbritseva keskkonna vastu, tutvustades kooliümbruse loodust elamuslikel õppekäikudel ja ekskursioonidel. Õpikeskkond peab äratama huvi looduse vastu ning arendama õpilaste loovust. Õpetus peab olema õpilase jaoks relevantne, st tähenduslik: arusaadav ning seostatud õpilaste igapäevase elu ja nende huvidega. Õpikeskkonda laiendatakse klassiruumist kooliõue, muuseumisse ja loodusesse, rakendades uurimuslike elementidega õuesõpet. Õppevahendid: luubid, topsluubid, seinatabelid, kollektsioonid, kollektsioonikarbid, mulaažid, auvised Eesti loodusest jne. Teemat toetab „Avastustee“ projekti „Avasta meeli“ õpetajaraamat ja teemakast (projekti materjale saavad vaid kursuse läbinud õpetajad). Lõiming: Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalset, enesemääratlus-, õpi-, suhtlus- ja matemaatikapädevust. Teemal on oluline roll läbiva teema „Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“ elluviimisel. Elu ja elukeskkonna säilitamiseks vajalikud väärtushinnangud aitavad ellu rakendada ka läbivat teemat „Väärtused ja kõlblus“. Eesti keel: lugemispalad; muusika: kuulamisega seotud mängud; kehaline kasvatus: liikumismängud, kasutades erinevaid meeli; tööõpetus: käeline tegevus.

AASTAAJAD (40 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Aastaajaliste muutustega ja nende tekkepõhjustega tutvumine suunab õpilasi märkama ja uurima looduses toimuvaid protsesse, nende põhjusi ja tagajärgi ning mõju inimesele.
Õppesisu: Aastaaegade vaheldumine looduses seoses soojuse ja valguse muutustega. Taimed, loomad ja seened erinevatel aastaaegadel. Kodukoha elurikkus ja maastikuline mitmekesisus.
Põhimõisted: suvi, sügis, talv, kevad, soojus, valgus, taim, loom, seen, kodukoht, veekogu, maastik, loomastik, taimestik.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1. Õppekäigud aastaajaliste erinevuste vaatlemiseks. Maastikuvaatlus. 2. Puu ja temaga seotud elustiku aastaringne jälgimine. 3. Tutvumine aastaajaliste muutustega veebipõhiselt. 4. Tutvumine kooli ümbrusega õppekäikudel.
Õpitulemused: Õpilane

- 1) teab, et looduses aset leiduvad muutused sõltuvalt aastaegadest ning valgusest ja soojusest;
- 2) märkab muutusi looduses ja seostab neid aastaegade vaheldumisega, kirjeldab aastaajalisi muutusi (kõnes, kirjas, joonistades);
- 3) toob näiteid looduses toimuvate aastaajaliste muutuste tähtsusest inimese elus;
- 4) teeb lihtsamaid loodusvaatlusi, kannab vaatlusinfo tabelisse, jutustab vaatlusinfo/tabeli põhjal ilma muutumisest;
- 5) teeb soojuse ja valguse peegeldumise kohta katseid, sõnastab järeldused;
- 6) oskab ennast kaitsta päikesepõletuse eest;
- 7) teab, et elusolendite mitmekesisus ja aktiivsus sõltub aastaegadest;
- 8) toob näiteid erinevate organismide eluavalduste ja omavaheliste seoste kohta erinevatel aastaegadel;
- 9) oskab käituda õppekäigul loodussõbralikult;
- 10) tunneb kodu- ja kooliümbrust, teab kodu- ja kooliümbruse tüüpilisemaid taimi ja loomi;
- 11) vormistab vaatlusinfo, teeb järeldusi ning esitleb neid;
- 12) oskab vaadelda, nimetada, rühmitada ja kirjeldada kodukoha, kooliümbruse elusa ja eluta looduse objekte;
- 13) oskab käituda veekogudel;
- 14) teab tuntumaid kodukoha/kooliümbruse vaatamisväärsusi;
- 15) mõistab, et aastaajalised muutused mõjutavad tema enda ja teiste elu;
- 16) tunneb huvi looduse ja selle uurimise vastu;
- 17) liigub looduses turvaliselt, kahjustamata loodusväärtusi ja iseennast, järgib koostegutsemise reegleid;
- 18) tunneb huvi oma kodukoha, inimeste/ajaloo/looduse vastu;
- 19) hoiab oma kodukoha loodust ja ehitisi.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Aastaajaliste muutuste märkamiseks on väga olulised loodusvaatlused erinevatel aastaegadel. Soovitav on lõimida teema „Aastaajad“ teemaga „Meeled ja avastamine“. Samas paigas erinevatel aastaegadel saadud meelelised kogemused aitavad tajuda toimuvaid muutusi. Ühe puu ja sellega seotud elustiku aastaringne vaatlus suunab märkama muutusi eluslooduses. Teema käsitlemiseks sobivaid loodusvaatluste töölehti leiab aadressilt <http://www.sagadi.ee/pages.php3/080304>.

Tiigrihüppe kodulehelt (<http://www.tiigrihype.ee/?op=body&id=34>) leiab õppematerjali „Õppekäigud looduses“ (e-töölehed).

Erinevad vaatlusinfotabelid võiksid olla klassis seinal ja neid võiks täita kogu klass koos õpetajaga. Vaatlusandmete põhjal toimuvad arutelud peaksid suunama põhjuste ning tagajärgede seoste mõistmisele. Tähtsal kohal on õpetuses aastaajaliste muutuste mõju inimesele, ohutus ja tervishoid.

Lõiming:

Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalsed, enesemääratlus-, õpi-, suhtlus- ja matemaatikapädevust. Teemat saab lõimida **kunstiõpetusega**, kujutades loodust erinevatel aastaegadel; **eesti keelega**: lugemispalad; **kehalise kasvatuses**: liikumismängud tuule tugevuse määramiseks ja tunnetamiseks; **käelise tegevusega**: tuulelipu, termomeetri ja termomeetri ümbrise valmistamine, ruumilise pilvederaamatu tegemine jms.

Teemal on oluline roll läbiva teema „Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“ elluviimisel. Elu ja elukeskkonna säilitamiseks vajalikud väärtushinnangud aitavad ellu rakendada ka läbivat teemat „Väärtused ja kõlblus“.

Õppevahendid: luubid, topsluubid, seinatabelid, kollektsioonid, kollektsioonikarbid, mulaažid, auvised Eesti loodusest jms, projekti „Avastustee“ õpetajaraamat ja teemakastid „Vaatle ilma“, „Avasta meeled“.

II klass

ORGANISMID JA ELUPAIGAD (20 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Erinevate elukeskkondade taimede ja loomadega ning nende peamiste eluavaldustega tutvumine õpetab mõistma organismide ja elukeskkonna seoseid ning märkama elurikkust ja kohastumusi.
Õppesisu: Maismaataimed ja -loomad, nende välisehitus ja mitmekesisus. Taimede ja loomade eluavaldused: toitumine ja kasvamine. Koduloomad. Veetaimede ja -loomade erinevus maismaa organismidest.
Põhimõisted: puu, põõsas, rohttaim, teravili, juur, vars, leht, õis, vili, keha, pea, jalad, saba, kael, tiivad, nokk, suled, karvad, toitumine, kasvamine, elupaik, kasvukoht, metsloom, koduloom, lemmikloom, soomused, uimed, lõpused, ujulestad.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1. Loodusvaatlused: taimede välisehitus, loomade välisehitus. 2. Ühe taime või looma uurimine, ülevaate koostamine. 3. Uurimus: taime kasvu sõltuvus soojusest ja valgusest. 4. Loomaia või loomapargi külastus või lemmikloomapäeva korraldamine. 5. Õppekäik: organismid erinevates elukeskkondades.
Õpitulemused: Õpilane 1) teab õpitud maismaaloomi ja -taimi, teab loomade ja taimedega seotud ohtusid ning looduslikke ohte; 2) oskab rühmitada ja ära tunda kodukoha levinumaid taime- ja loomaliike; 3) kasutab õppetekstides leiduvaid loodusteaduslikke mõisteid suulises ja kirjalikus kõnes; 4) kirjeldab taimede ja loomade välisehitust, seostab selle elupaiga ja kasvukohaga ning toob näiteid nende tähtsusest looduses; 5) oskab teha lihtsamaid loodusvaatlusi; 6) teab, et organism hingab, toitub, kasvab, paljuneb; 7) kirjeldab õpitud maismaaloomade välisehitust, toitumist ja kasvamist, seostab neid elupaigaga; 8) kirjeldab taimede välisehitust, märkab ja kirjeldab taimede arengut; 9) eristab mets- ja koduloomi; 10) teab, miks peetakse koduloomi, ja oskab nimetada nende vajadusi; 11) teab koduloomadega seotud ohtusid; 12) oskab märgata ja kirjeldada koduloomade arengut; 13) teab õpitud veetaimi ja -loomi; 14) teab, et on olemas erinevad elupaigad, et erinevatel organismidel on erinevad nõuded elukeskkonnale; 15) teab maismaa- ja veetaimede põhierinevusi; 16) vaatab taimi ja loomi erinevates elukeskkondades; 17) suhtub hoolivalt elusolenditesse ja nende vajadustesse; 18) väärtustab veetaimede ja -loomade mitmekesisust ja tähtsust looduses; 19) suhtub vastutustundlikult koduloomadesse, ei jäta koduloomi hoolitsuseta; 20) väärtustab uurimuslikku tegevust.
Õppetegevus ja metoodilised soovitusd: Teema käsitlemisel orienteerutakse looduse vahetule kogemisele. Õpilaste peamiseks tunnetusobjektideks on looduse objektid, nähtused ja protsessid ning nende vahelised seosed. Väga tähtis on õpilaste praktiline tegevus looduses. Õppeprotsessi

planeerimisel lähtutakse püstitatud probleemide teaduslikkusest, nende olulisusest õpilastele ning eakohasusest.
Aineõpetusliku tööviisi kõrval võib kasutada üld- ja aineõpetuse kombineeritud varianti. Rakendatakse individuaalset, paaris- ja rühmatööd. Õppetegevus võib toimuda klassiruumis või väljaspool seda, nt muuseumis või õuesõppena keskkonnaameti või RMK looduskeskustes. Peamiste praktiliste tegevustena, mis kindlustavad õpitulemuste saavutamise, rakendatakse uurimuslikke ja praktilisi töid: objektide, sh looduslike objektide vaatlemist, võrdlemist, rühmitamist, mõõtmist, katsete läbiviimist, kollektsooni koostamist.
Lõiming: Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalset, enesemääratlus-, õpi- ja suhtluspädevust. Teemal on oluline roll läbiva teema „Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“ elluviimisel. Elu ja elukeskkonna säilitamiseks vajalikud väärtushinnangud aitavad ellu rakendada ka läbivat teemat „Väärtused ja kõlblus“.
Õppevahendid: luubid, seinatabelid, kollektsoonid (nt käbide, viljade ja seemnete kollektsoonid), binokulaarmikroskoop, mudelid, mulaažid, auvised Eesti loodusest jne.

INIMENE (20 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema loob aluse inimese kui loodusteaduste uurimisobjekti ja keskkonna seoste mõistmisele. Tutvutakse inimese tervist mõjutavate teguritega ning tervisliku eluviisi tähenduse ja tähtsusega.
Õppesisu: Inimene. Välisehitus. Inimese toiduvajadused ja tervislik toitumine. Hügieen kui tervist hoidev tegevus. Inimese elukeskkond.
Põhimõisted: keha, kehaosad, toit, toiduaine, tervis, haigus, asula (linn, alev, küla).
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1. Enesevaatlus, mõõtmine. 2. Oma päevamenüü tervislikkuse hindamine. 3. Õppekäik: asula kui inimese elukeskkond.
Õpitulemused: Õpilane 1) teab kehaosade nimetusi; 2) näitab ja nimetab kehaosi; 3) kirjeldab inimese välisehitust, kasutades mõõtmistulemusi; 4) teab, et toituda tuleb võimalikult mitmekesiselt ning regulaarselt ja et väär toitumine toob kaasa tervisehäireid; 5) teab, et kiirtoidud ei ole tervislikud; 6) oskab järgida tervisliku toitumise põhimõtteid ning hügieeninõudeid; 7) oskab leida toiduainete pakenditelt talle vajalikku teavet; 8) teab, kuidas hoida oma tervist, silmi, hambaid; 9) teab, kelle poole tervisemurega pöörduda; 10) järgib hügieeninõudeid, hoolitseb keha puhtuse eest; 11) oskab näha ohtu tundmatutes esemetes, eristada tervisele kasulikke ja kahjulikke tegevusi; 12) teab, et inimesed elavad erinevates elukeskkondades; 13) toob näiteid, kuidas inimene oma tegevusega muudab loodust; 14) teab, et oma tegevuses tuleb teistega arvestada; 15) tarbib vastutustundlikult, väldib enda ja teiste tervise kahjustamist ning

toimib keskkonda hoidvalt; 16) võrdleb inimeste elu maal ja linnas; 17) väärtustab inimest ja tema vajadusi ning tervist. 18) väärtustab tervislikku eluviisi, tervislikku toitumist ja puhtust; 19) püüab vältida enda ja teiste tervise kahjustamist; 20) väärtustab erinevaid huvisid ja harrastusi.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused: Inimese välisehitust ja tervislikku toitumist on soovitatav käsitleda koos teemaga „Mõõtmine ja võrdlemine“. Õpilaste pikkust võib mõõta juba kooliaasta alguses ja fikseerida selle mõõtskaalale või andmetena tabelisse, kooliaasta lõpus on võimalik tulemusi võrrelda. Tervisliku toidu teema juures saab kaaluda nii toiduainete soovituslikke koguseid kui ka õpilase isiklikku menüüsse kuuluvaid toiduaineid. Uurimuslikku tegevust pakuvad nii õpilaste päevamenüüde kui ka toiduainete pakendiinfo analüüs. Oluline on seostada teema õpilase igapäevase eluga, tema harjumustega, analüüsida neid ja kavandada vajaduse korral muutusi. Õppetegevus võib toimuda nii klassiruumis kui ka väljaspool kooli, nt muuseumis või toidupoes käimine. Inimese elukeskkonnaga tutvumiseks on vajalik õppekäik asulasse, jälgimaks inimtegevuse positiivset ja ka negatiivset mõju ümbritsevale keskkonnale. Tähelepanu võiks pöörata sarnasuste ja erinevuste vaatlemisele, kirjeldamisele, järjestamisele vastavalt pikkusele või laiusele, informatsiooni märkimisele kujundlikult joonistele ja tabelitesse, suhtelise pikkuse ja suuruse ennustamisele, standardsete ja mittestandardsete mõõtmisvahendite kasutamisele ja valmistamisele, ühikute kümnekaupa rühmitamisele suure hulga ühikute loendamisel, algus- ja lõpp-punkti kasutamisele mõõtmisel, mõõtmistulemuste tõlgendamisele jms.
Õppevahendid: seinatabelid, mudelid, mulaažid, toiduainete pakendite näidised. „Avastustee“ teema „Avasta mõõdud“ õpetajaraamat, teemakast.
Lõiming: Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalset, enesemääratlus-, õpi-, suhtlus-, matemaatika- ja ettevõtlikkuspädevust. Teema on oluline läbivate teemade „Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“ ning „Tervis ja ohutus“ käsitlemisel. Soovitatav on see lõimida inimeseõpetuse II klassi teemaga „Mina ja tervis“.

MÕÕTMINE JA VÕRDLEMINE (15 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema on oluline uurimuslikus õppes, luues aluse andmete korrektse kogumise, vormistamis- ja analüüsisioskuste kujundamisele.
Õppesisu: Kaalumise, pikkuse ja temperatuuri mõõtmine.
Põhimõisted: mõõtühik, termomeeter, temperatuur, kaalud, kaalumise, mõõtmine, katse.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1. Kehade kaalumise. 2. Õpilaste pikkuste võrdlemine ja mõõtmine. 3. Temperatuuri mõõtmine erinevates keskkondades.
Õpitulemused: Õpilane 1) teab, et mõõtmine on võrdlemine mõõtühikuga; 2) viib läbi lihtsate vahenditega tehtavaid praktilisi töid, järgides juhendeid ja

ohutusnõudeid; 3) kaalub kehi, mõõdab temperatuuri ja pikkusi korrektselt, valides sobivaid mõõtmisvahendeid; 4) mõistab mõõtmise vajalikkust, saab aru, et mõõtmine peab olema täpne.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused: Sellised tegevused nagu katsetamine vaatlemine, võrdlemine, mõõtmine ja järjestamine on soovitatav seostada teemadega „Inimene“, „Organismid ja elupaigad“ ning „Ilm“. Nt õppekäikudel saab mõõta temperatuure erinevates keskkondades: veekogudes, õhus, erinevates hoonetes, küttekehade ja akende läheduses jne. Inimkeha mõõtmist saab seostada vanade mõõtühikutega, nt vaks, küünar jne. Mõõta võib loodusobjekte erinevates elukeskkondades: puu lehelaba pikkust valguse käes ja varjus, puude kõrgust, läbimõõtu jne. Aineõpetusliku tööviisi kõrval võib kasutada üld- ja aineõpetuse kombineeritud varianti. Rakendatakse individuaalset, paaris- ja rühmatööd.
Õppevahendid: praktiliste tööde vahendid: mõõdulindid, erinevad kaalud, termomeeter (üks kahe õpilase kohta).
Lõiming: Teema on väga tähtis matemaatika-pädevuse kujundamisel. Antud õppeteemaga kujundatakse ka väärtus-, sotsiaalset, enesemääratlus-, õpi- ja suhtluspädevust.

ILM (15 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kujundab loodusvaatluste läbiviimise, andmete kogumise ja järelduste tegemise oskust. Teema näitab looduslike tingimuste otsest mõju inimtegevusele ja aitab seeläbi mõtestada inimese ja looduse seoseid.
Õppesisu: Ilmastikunähtused. Ilmavaatlused.
Põhimõisted: pilvisus, tuul, õhutemperatuur, sademed: vihm, lumi.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1. Ilma vaatlemine. 2. Õhutemperatuuri mõõtmine. 3. Ilmaennustuse ja tegeliku ilma võrdlemine.
Õpitulemused: Õpilane 1) teeb ilmavaatlusi, iseloomustab ilma; 2) teeb ilmaste põhjal järeldusi ning riietub vastavalt; 3) tunneb huvi uurimusliku tegevuse vastu.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused: Teemat võib käsitleda seostatuna teiste loodusõpetuse teemadega. Otsene seos on teemaga „Mõõtmine ja võrdlemine“, kuid ka teemadega „Inimene“ ning „Organismid ja elupaigad“ käsitlemisel on tähtis pöörata tähelepanu ilmastikule: nt enne õppekäike tuleks tutvuda ilmasteatega ning õppekäikude ajal võiks teha ilmavaatlusi ja võrrelda hiljem ilmaennustust tegelike ilmaoludega. Ilmavaatlusi võib teha erinevatel aastaaegadel pikemate perioodidena individuaalse, paaris- või rühmatööna.
Õppematerjalid: vahendid ilmavaatluste läbiviimiseks, sh termomeetrid, sademete kogujad, vaatlustabelid. „Avastustee“ „Vaata ilma“ õpetajaraamat ja teemakast.
Lõiming: Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalset, enesemääratlus-, õpi-, suhtlus-, matemaatika- ja ettevõtlikkuspädevust. Teema on oluline läbivate teemade „Keskkond

ja ühiskonna jätkusuutlik areng“ ning „Tervis ja ohutus“ käsitlemisel. Lõiming tööõpetusega, eesti keelega, muusikaga, kehalise kasvatusega.

III klass

ORGANISMIDE RÜHMAD JA KOOLELU (16 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema loob aluse elurikkuse süsteemseks ja süstemaatiliseks tundmaõppimiseks. Saadakse ülevaade tähtsamatest organismirühmadest, nende tunnustest ja seostest elukoosluses. Teema aitab mõista elurikkuse tähtsust ja kaitse vajadusi.
Õppesisu: Taimede mitmekesisus. Loomade mitmekesisus. Seente mitmekesisus. Liik, kooslus, toiduahel.
Põhimõisted: õistaim, vili, seeme, okaspuu, käbi, sõnajalg, sammal, selgroogsed, kalad, kahepaiksed, roomajad, linnud, imetajad, soomused, selgrootud, ussid, putukad, ämblikud, seeneniidistik, kübarseen, eosed, hallitus, pärm, liik, kooselu, taimtoiduline, loomtoiduline, segatoiduline, toiduahel.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1. Lihtsa kollektsiooni koostamine mõnest organismirühmast. 2. Looma välisehituse ja eluviisi uurimine. 3. Seente vaatlemine või hallitusseente kasvamise uurimine. 4. Õppekäik organismide kooselu uurimiseks erinevates elupaikades. 5. Liikide võrdlus.
Õpitulemused: Õpilane 1) teab, et taimed on elusad organismid; 2) teab, et taimed vajavad päikesevalgust ning toodavad seente ja loomade poolt kasutatavaid toitaineid ja hapnikku; 3) nimetab ja oskab näidata taimeosi, leida tunnuseid, mille abil taimi rühmitada; 4) eristab õistaime, okaspuud, sõnajalg- ja sammaltaime; 5) teab, et loomade hulka kuuluvad putukad, ämblikud, ussid, kalad, konnad, maod, linnud ja imetajad; 6) teab, et ühte rühma kuuluvatel loomadel on sarnased tunnused; 7) teab, et rästik, puuk ja herilane on ohtlikud; 8) eristab kala, kahepaikset, roomajat, lindu ja imetajat ning selgrootut, sh putukat; 9) kirjeldab õpitud loomaliikide eluviise ja elupaiku; 10) oskab seostada loomade ehituslikke ja käitumuslikke eripärasid nende elukeskkonnaga; 11) tunneb ära õpitud loomi piltide järgi ja looduses; 12) väldib loomadega seotud ohte (mürgiseid ja ohtlikke loomi); 13) teab seente mitmekesisust ja seda, et seened elavad mullas ja teistes organismides; 14) teab, et mõningaid seeni kasutatakse toiduainete valmistamiseks ning pagaritööstuses; 15) eristab söödavaid ja mürgiseid kübarseeni; 16) oskab vältida mürgiste seentega (sh hallitusseentega) seotud ohtusid; 17) eristab seeni taimedest ja loomadest; 18) tunneb õpitud seeni piltide järgi ja looduses; 19) teab, et igal liigil on nimi; 20) teab, et ühte liiki kuuluvad organismid on sarnased; 21) teab, et looduses on kõik omavahel seotud, et toiduvõrgustike abil saab

iseloostustada organismidevahelisi suhteid; 22) koostab õpitud liikidest lihtsamaid toiduahelaid; 23) tunneb põhjalikult ühte taime-, seene- või loomaliiki, tuginedes koostatud uurimusülevaatele; 24) mõistab, et (liiki)de mitmekesisus on üks loodusrikkusi; 25) mõistab, et iga organism on looduses tähtis; 26) saab aru, et kõik taimed ja loomad on vajalikud, et nad on osa loodusest ja neid peab kaitsma; 27) mõistab, et seened on elusorganismid ning neid tuleb kaitsta nagu teisigi organisme.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused: Teema käsitlemisel on oluline laiendada õpikeskkonda klassiruumist nii virtuaalsesse maailma (veebimaterjalid: http://bio.edu.ee/loomad/ ja http://bio.edu.ee/taimed/) kui ka reaalsesse looduskeskkonda, muuseumi, loomaaeda ja botaanikaaeda. Vajalik on kasutada naturaaloobjekte ja kollektsioone, tutvuda loomade, taimede ja seentega vaatluste ja lihtsate uurimuste abil ning võrrelda erinevate rühmade konkreetseid esindajaid erinevate tunnuste osas. Väga tähtsad on praktilised õppekäigud, milleks sobivaid töölehti leiab aadressil http://www.sagadi.ee/pages.php3/080304.
Õppevahendid: luubid, topsluubid, seinatabelid, kollektsioonid, binokulaarmikroskoop, mudelid, mulaažid, lihtsad määrajad, auvised Eesti loodusest jne.
Lõiming: Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalset, enesemääratlus-, õpi-, suhtlus- ja matemaatika pädevust. Teema on oluline läbivate teemade „Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“ ning „Tervis ja ohutus“ käsitlemisel.

LIIKUMINE (4 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema seostub liiklemise turvalisusega.
Õppesisu: Liikumise tunnused. Jõud liikumise põhjusena (katseliselt). Liiklusohutus.
Põhimõisted: liikumine, kiirus, jõud.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1. Oma keha jõu tunnetamine liikumise alustamiseks ja peatamiseks. 2. Liikuvate kehade kauguse ja kiiruse hindamine.
Õpitulemused: Õpilane 1) teab liikumise tunnust: keha asukoht muutub teiste kehade suhtes; 2) eristab liikumist ja paigalseisu; 3) teab, et keha ei saa hetkeliselt liikuma panna ega peatada; 4) teab, et pidurdamisel läbib keha teatud teepikkuse; 5) teab, millest sõltub liikuva keha peatamise aeg ja tee pikkus (kiirus, teekatte libedus); 6) oskab ette näha liikumisega seotud ohuolukordi, 7) oskab tänavat (teed) ohutult ületada; 8) oskab hinnata sõidukite liikumissuunda, -kiirust ja kaugust; 9) oskab valida jalgrattaga, rulaga ja rulluiskeudega sõitmiseks turvalise koha ja sobiva kiiruse;

10) oskab kasutada turvavahendeid; 11) suhtub positiivselt liikumisse kui kehalisse tegevusse.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused: Õppimine peaks toimuma katsete kaudu. Näiteks pidurdamisteedekonna sõltuvust liikumiskiirusest saab uurida jalgrattaga sõites. Vastava ohutu platsi ja julgestajate olemasolu korral saab teha ka vastavad katsed autoga. Otstarbekas on teha koostööd politseiga. Koostöös politseiga tuleks siiski vältida šokiteraapiat, sest selleks on õpilased liiga haavatavad. „Avastustee” järgi „Pallid ja kaldpinnad”, õpikeskkonnaks õu, liuväli, suusarada, võimla vms.
Õppevahendid: kasutamiseks sobivad seinatabelid, mudelid, mõõdulindid, „Avastustee” teema „Pallid ja kaldpinnad” õpetajaraamat ja teemakast.
Lõiming: Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalset, enesemääratlus-, õpi-, suhtlus- ja matemaatikapädevust. Lõimida kehalise kasvatusesega.

ELEKTER JA MAGNETISM (5 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema seostub turvalisusega elektriseadmete käsitlemisel.
Õppesisu: Vooluring. Elektrijuhid ja mitteelektrijuhid. Elektri kasutamine ja säästmine. Ohutusnõuded. Magnetnähtused. Kompas.
Põhimõisted: vooluallikas, elektripirn, juhe, lüliti, juht, mittejuht, ohutus, magnetpoolus, lõunapoolus, põhjapoolus, kompass, ilmakaared.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1. Lihtsa vooluringi koostamine (lüliti vajalikkuse kindlakstegemine, võrdlemine, omakoostatud vooluringi võrdlemine klassis kasutatava vooluringiga, järeldamine). 2. Ainete elektrijuhtivuse kindlakstegemine (Õpilane teeb katseliselt kindlaks, kas aine juhib elektrit või mitte). Koduse elektritarbimisega tutvumine, elektri säästmise võimalustega tutvumine. 3. Püsimagnetitega tutvumine. Välitöö õues: põhja- ja lõunasuuna kindlakstegemine kompassi abil.
Õpitulemused: Õpilane 1) teab lüliti osa vooluringis; 2) teab, et mõned ained juhivad elektrivoolu ja teised ei juhi; 3) teab, et niiske keskkond juhib elektrivoolu ja et elekter võib olla ka ohtlik; 4) oskab pistikut pistikupeast õigesti välja tõmmata; 5) eristab töötavat ja mittetöötavat vooluringi; 6) teeb katsega kindlaks elektrit juhtivad ja mittejuhtivad ained ning rakendab saadud teadmisi elektririistade ohutul kasutamisel; 7) kasutab elektrit säästlikult; oskab käsitseda majapidamis- ja olmeelektronikat ning elektronikaseadmeid; 8) saab aru elektri säästmise vajalikkusest; 9) saab aru, et koduses majapidamises kasutatav elekter on inimesele ohtlik ja sellega ei tohi mängida.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Õppimine toimugu katsetamise kaudu. Ohutuse mõttes tehakse katseid taskulambipatareiga. Vajalikke vahendeid saab füüsikaõpetajalt. Koolis, kus puudub III kooliaste, tuleb vahendid hankida.

Õppevahendid:

Praktiliste tööde vahendid kahe õpilase kohta: vooluallikas (taskulambipatarei 4,5 V), taskulambipirn alusel, lüliti, kolm ühendusjuhet, kaks magnetit, väikseid naelu, kompass.

Lõiming:

Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalsed, enesemääratlus-, õpi-, suhtlus- ja matemaatikapädevust.

PLAAN JA KAART (10 tundi)
Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Teema annab ülevaate plaanist ja kaardist kui teatud maa-ala mudelist, mille koostamisel kasutatakse leppemärke. Õpitakse lugema infot koduümbruse plaanilt ja Eesti kaardilt ning seda vahendama. Luuakse alus edasisteks geograafiaõpinguteks.

Õppesisu: Kooliümbruse plaan. Eesti kaart. Ilmakaared ning nende määramine kaardil ja looduses. Tuntumad kõrgustikud, madalikud saared, poolsaared, lahed, järved, jõed ja asulad Eesti kaardil.

Põhimõisted: plaan, pealtvaade, legend, leppemärk, leppevärv, kaart, kaardi legend, põhi- ja vaheilmakaared, kõrgustik, madalik, saar, poolsaar, laht, järv, jõgi, asulad.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

1. Pildi järgi plaani koostamine.
2. Plaani järgi liikumine kooli ümbruses, mõõtkavata plaani täiendamine.
3. Eesti kaardi tundmaõppimine Eesti kaardi põhiste lauamängude või pusle abil.
4. Ilmakaarte määramine kaardil, õues kompassiga või päikese järgi.
5. Õppekursioon oma maakonnaga tutvumiseks.

Õpitulemused:

Õpilane

- 1) teab, et kaart on suurema maa-ala mudel ja et värvused ja märgid kaardil on leppemärgid;
- 2) saab aru lihtsast plaanist või kaardist, leiab kooliümbruse plaanilt tuttavaid objekte;
- 3) kirjeldab kaardi abil tegelikke objekte, tunneb kaardil värvide järgi ära maisma ja veekogud;
- 4) mõistab, et kaardi abil on võimalik tegelikkust tundma õppida;
- 5) teab põhiilmakaari ja vaheilmakaari;
- 6) teab õpitud kaardiobjekte ja oma kodukohta asukohta kaardil;
- 7) kirjeldab Eesti kaardi järgi objektide asukohti, kasutades ilmakaari;
- 8) määrab kompassi abil põhja- ja lõunasuunda;
- 9) näitab Eesti kaardil oma kodukohta, suuremaid kõrgustikke, madalikke, saari, poolsaari, lahtesid, jõgesid, järvesid ja linnu;
- 10) seostab kaardiobjektid ilmakaartega (nt Valga asub Lõuna-Eestis)
- 11) saab aru, et ilmakaarte tundmine ning nende määramisoskus on elus vajalik;
- 12) mõistab, et kaardi järgi on võimalik maastikul orienteeruda;
- 13) mõistab, et kaartide kasutamine on vajalik ja uurimine põnev;
- 14) saab aru kaardi legendi ja leppemärkide tundmise vajalikkusest ja sellest, et kaardi või plaani (mudeli) abil on tegelikkust parem tundma õppida.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Olulised on praktilised tegevused: plaani koostamine ja täiendamine, plaani järgi orienteerumine, ilmakaarte määramine. Teemat võib käsitleda seostatuna teiste loodusõpetuse teemadega, nt kanda plaanile erinevate organismirühmade esindajaid. On tähtis, et õpilased omandaksid objektide seinakaardil näitamise oskused.. Võib koostada maastikumängu kooliümbruse suuremõõtkavalise kaardiga.

Õppevahendid: seinatabelid, auvised Eesti loodusest, Eesti seinakaart, kooliümbruse kaart, Eesti kaardi põhised lauamängud jne.

Lõiming:

Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalset, enesemääratlus-, õpi-, suhtlus- ja matemaatikapädevust.

II KOOLIASTE

Loodusõpetus 4.–6. klass

245 tundi

Nõuded õppetegevusele

Teises kooliastmes tuginetakse esimesel kooliastmel saavutatud õpitulemustele. Õppetegevuste planeerimisel on tähtis toetada õpilaste õpimotivatsiooni ja kujundada huvi loodusteaduste õppimise ning loodusteadustega seotud elukutsete vastu. Kujundatakse arusaamu loodusteaduste ja tehnoloogia tähtsusest meie igapäevaelus. Õpikeskkond peab võimaldama olla õpilastel loov ja õpetus peab olema õpilase jaoks relevantne.

Oluline on planeerida õpilaste huvidest ja kogemustest lähtuvaid uurimuslikke õppeülesandeid. Uurimisoskuste arendamisel pööratakse eraldi tähelepanu uuringute planeerimisele, läbiviimisele ning tulemuste analüüsile, tõlgendamisele ja esitamisele. Rakendatakse erinevaid õppemeetodeid, sh rollimänge hoiakuliste pädevuste kujundamiseks.

Peamised praktilised tegevused, mis kindlustavad kooliastme õpitulemuste saavutamise:

- uurimuslikud tööd;
- loodusvaatlused;
- objektide vaatlus, mõõtmine, katsete läbiviimine;
- õpimapi koostamine;
- kollektiooni koostamine;
- töö arvutipõhiste õpikeskkondadega;
- töö veebimaterjalidega;
- õpilasprogrammides osalemine.

Tegevuste valik on õpetaja pädevuses.

Nõuded füüsilisele õpikeskkonnale

Vahendid

Laborinõude komplektid, filtrid, alused/kandikud, piirituslambid, termomeetrid, sademete koguja, valgusallikas, kaalud, mõõdulindid, luubid, topsluubid, pintsetid, mikroskoobid, binokulaar, demonstratsioonmikroskoop, vaatlustoru, vahendid preparaatide tegemiseks, seinatabelid, kollektioonid, kollektioonikarbid, mudelid, mulaažid, atlased, Eesti kaardid, gloobus, taevakaardid, auvised Eesti loodusest, “Avastustee” teemakastid.

Nõuded hindamise osas

Õpitulemuste hindamine II kooliastme loodusõpetuses lähtub õppekava üldosas, aga ka teistes hindamist reguleerivates dokumentides toodud põhimõtetest. Otseselt hinnatakse teadmisi ja nende rakendamise oskust, kaudselt ka üldoskusi, sealhulgas õpioskusi (nt refereerimine, materjali analüüsimine, kirjaliku töö vormistamine, koostööoskused). Loodusteaduslike teadmiste ja oskuste kõrval antakse hinnanguid väärtuselistes ning hoiakulistes küsimustes. Hinnangute andmisel ja numbrilisel hindamisel lähtutakse õppe-eesmärkidest ja ainekavaga määratletud õpitulemustest.

Õpitulemused jagunevad loodusõpetuses kolme valdkonda: a) mõtlemistasandite arendamine loodusõpetuse kontekstis, b) uurimuslikud oskused ning c) hoiakud ja väärtuselised pädevused.

Hindamisel arvestatakse õpilaste individuaalseid iseärasusi ja mõtlemistasandite arengut. Madalamat järku mõtlemistasandid hõlmavad teadmist ja arusaamist ning kõrgemat järku tasandid analüüsi, sünteesi ja hinnangute andmist (hindamist). Rakendamise tasand võib ühel juhul kuuluda madalamale (enamasti arusaamise), teisel aga kõrgemale tasandile.

Hindamisel peetakse silmas üht peaesmärki: kujundada huvi loodusainete õppimise ning uurimusliku tegevuse vastu. Loodusteadusliku kirjaoskuse alaoskusi ja huvi loodusteaduste vastu kujundatakse praktiliste töödega. Praktiliste tööde puhul hinnatakse töö tulemuse kõrval ka protsessi. Uurimuslike oskuste hindamisel pööratakse tähelepanu probleemide tuvastamisele, küsimuste ja hüpoteeside sõnastamisele, katse kavandamisele, andmete kogumisele ja esitamisele, andmete analüüsimisele ja tõlgendamisele, järelduste tegemisele ja selgituste pakkumisele. Samuti hinnatakse taustainfo kogumise, küsimuste sõnastamise, töövahendite käsitlemise, katse läbiviimise, mõõtmise, andmekogumise, täpsuse tagamise, ohutusnõuete järgimise, tabelite ja diagrammide analüüsi, järelduste tegemise ning tulemuste esitamise oskusi. Hinnatakse oskust sõnastada probleeme, samuti aktiivset osalust aruteludes ja oma arvamuse väljendamist ning põhjendamist.

Väärtuste ja hoiakute hindamist võimaldavad situatsiooni- ja rollimängud, kusjuures piirduakse suulise või kirjaliku hinnanguga.

Üldistavad õpitulemused

VÄÄRTUSED JA HOIAKUD

6. klassi lõpetaja

- 1) tunneb huvi loodusteaduste õppimise vastu;
- 2) väärtustab uurimuslikku tegevust looduse tundmaõppimisel;
- 3) väärtustab bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust ning säästvat eluviisi;
- 4) toimib keskkonnateadliku tarbijana, väärtustab tervislikku toitu;
- 5) märkab kodukoha ja Eesti keskkonnaprobleeme, on motiveeritud osalema eakohastes keskkonnakaitseüritustes.

UURIMUSLIK ÕPE

6. klassi lõpetaja

- 1) sõnastab uurimisküsimusi/probleeme ja kontrollib hüpoteese;
- 2) kavandab õpetaja juhendamisel lihtsamaid praktilisi töid;
- 3) viib läbi katseid, järgides praktilise töö juhendeid;
- 4) arutleb loodusteadusliku uurimuse ja praktiliste tööde juhendite üle;
- 5) valib ja kasutab ohutusnõudeid järgides õigesti sobilikke mõõtevahendeid;
- 6) analüüsib andmeid, teeb järeldusi ja esitab uuringu tulemusi;
- 7) leiab eri allikatest loodusteaduslikku teavet, hindab infoallika usaldusväärsust;
- 8) oskab vastandada teaduslikku ja mitteteaduslikku seletust.

ÜLDISED LOODUSTEADUSLIKUD TEADMISED

6. klassi lõpetaja

- 1) tunneb igapäevaelus ära loodusteaduslikke teemasid, loodusteaduslikke probleeme ja küsimusi;
- 2) saab aru loodusteaduslikust tekstist, tõlgendab ja rakendab õpitud teadusmõisteid, sümboleid ja ühikuid nähtuse ja protsesside selgitamisel;
- 3) tuginedes loodusteaduslikele teadmistele, teeb tõendusmaterjalide põhjal järeldusi ja otsustusi;
- 4) selgitab teaduslikele faktidele tuginedes põhjuse ja tagajärje seoseid;
- 5) kasutab või koostab mudelit, näitamaks arusaamist seostest, protsessidest, süsteemidest;
- 6) kirjeldab ja võrdleb organismide, ainete või protsesside sarnasusi ja erinevusi;
- 7) selgitab organismide kohastumusi õhus, vees või mullas kui elukeskkonnas ning

- põhjendab loodus- ja keskkonnakaitse vajalikkust;
- 8) saab aru inimtegevuse ja keskkonna vahelistest seostest kodukoha ja Eesti kontekstis.

IV KLASS (70 TUNDI)

MAAILMARUUM (14 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema on õpilastele eriliselt huvipakkuv. Ainus kord põhikooli jooksul tutvutakse maailmaruumi ehitusega, tähtedega, Päikesesüsteemiga ja Maa liikumisega Päikesesüsteemis.
Õppesisu: Päike ja tähed. Päikesesüsteem. Tähistaevas. Tähtkujud. Suur Vanker ja Põhjanaan. Galaktikad. Astronoomia.
Põhimõisted: maailmaruum, Päike, Maa, Kuu, tiirlemine, pöörlemine, ööpäev, aasta, täht, planeet, satelliit, Päikesesüsteem, tähtkuju, Suur Vanker, Põhjanaan, galaktika, astronoomia.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1. Mudeli valmistamine Päikese ja planeetide suuruse ning omavahelise kauguse kujutamiseks. 2. Öö ja päeva vaheldumise mudeldamine. 3. Maa tiirlemise mudeldamine. 4. Tähistaeva vaatlused. Põhjanaanala leidmine tähistaevas.
Õppetegevus ja metoodilised soovitusd: Selgitatakse, et see, mida me näeme, ei pruugi veel tõde olla. Tavamõistete „päike tõuseb“ ja „päike loojub“ selgitamine Maa tiirlemise mudeldamise abil. Tutvustatakse astronoomia kui teaduse selgitusi astroloogia ja tähtkujude tegeliku olemuse kohta. Maailmaruumi käsitlemisel on oht kalduda seletav-illustratiivsesse õppeprotsessi. Siiski saab kogu teemat käsitleda probleemide lahendamisenä, kusjuures tõendusmaterjaliks on vaatlustulemused, aga ka kirjalikud allikad. Esikohale tuleb seada õpilaste arvamused (oletused, hüpoteesid), mida erineval viisil kontrollitakse. Õpetamist illustreeritakse fotodega kosmosest, samuti animatsioonidega taevakehade liikumisest.
Õpitulemused: Õpilane 1) tunneb huvi maailmaruumi ehituse vastu; 2) märkab tähistaeva ilu; 3) nimetab Päikesesüsteemi planeetid; 4) kirjeldab joonise põhjal Päikesesüsteemi ehitust; 5) kirjeldab praktilise töö tulemusena loodud mudeli põhjal Päikese ning planeetide suhtelisi suurusi ja omavahelisi kaugusi; 6) mudeldab Kuu tiirlemist ümber Maa; 7) mudeldab Maa tiirlemist ümber Päikese; 8) mudeldab Maa pöörlemist ning põhjendab gloobuse ja valgusti (taskulambi) abil öö ja päeva vaheldumist Maal; 9) kirjeldab tähtede asetust galaktikas; 10) teab, et Päikesesüsteem asub galaktikas nimega Linnutee; 11) jutustab müüti Suurest Vankrist; 12) leiab taevafääril ja taevakaardil Suure Vankri ja Põhjanaanala ning määrab põhjasuuna; 13) teab, et astronoomid uurivad kosmilisi kehi; 14) eristab astronoomiat kui teadust ja astroloogiat kui inimeste uskumist; 15) leiab eri allikaist infot maailmaruumi kohta etteantud teemal, koostab ja esitab ülevaate.
Süvendav ja laiendav tegevus: Ülevaade maailmaruumi objektist võimaldab esitust erinevatel tasemetel.
Õppevahendid: taevakaart, valgusallikas, gloobus, soovitav on ka binokkel Kuu vaatlemiseks.

Lõiming: matemaatika: suured arvud, pikkus- ja ajaühikud; eesti keel: tekstide lugemine, mõistmine ja sisu jutustamine. Keelepädevust kujundab teabeallikate abil töötamine, kirjelduste, iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Sotsiaalset pädevust kujundatakse ühistegevuste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe ning IKT kasutamise kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Kehakultuuri pädevust kujundatakse õuesõppes praktilistes tegevustes ja õppekäikudel. Matemaatikapädevuse kujunemist toetatakse eelkõige uurimusliku õppe kaudu. Antud teemaga toetatakse läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ rakendamist.

PLANEET MAA (10 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õpitakse infot hankima, kasutades erinevaid kaarte ja atlast, täitma kontuurkaarti. Tutvutakse planeet Maa mitmepalgelisusega looduskatastroofide kontekstis.
Õppesisu: Gloobus kui Maa mudel. Maa kujutamine kaartidel. Erinevad kaardid. Mandrid ja ookeanid. Suuremad riigid Euroopa kaardil. Geograafilise asendi iseloomustamine. Eesti asend Euroopas. Looduskatastroofid: vulkaanipursked, maavärinad, orkaanid, üleujutused.
Põhimõisted: gloobus, mudel, looduskaart, riikide kaart, kontuurkaart, atlas, ekvaator, põhja- ja lõunapoolkera, põhja- ja lõunapoolus, manner, ookean, meri, geograafiline asend, riigipiir, naaberriik, vulkaan, laava, lõõr, maavärin, orkaanid, üleujutused.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1. Gloobuse kui Maa mudeli valmistamine. 2. Õpitud objektide kandmine kontuurkaardile. 3. Erinevate allikate kasutamine info leidmiseks ja ülevaate koostamiseks looduskatastroofide kohta.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused: Gloobuse kui mudeli õppimise tulemusena peaks kujundama mudeli teadusmõistelisena. Tavamõistes on mudel objekti suurendatud-vähendatud koopia. Seoses „mängugloobuse“ valmistamisega saab arutleda selle üle, mida gloobusele kanda ja mida mitte. Gloobuse kujundamisel ei peaks lähtuma klassis olevast gloobusest, vaid hoopis Maa kosmosefotodest või Maa joonistest, mida leiab internetist külluses. Gloobuse kui Maa mudeli tegemisel peaks mandrid ja ookeanid sellele joonistama. Geograafilise asendi iseloomustamist alustatakse Eestist (asend põhjapoolkeral, piirnevus naaberriikide ja veekogudega), iseloomustamisel kasutatakse ilmakaari. Euroopa kaarti peaks õppima mänguliste tegevuste kaudu. Tähtis on, et õpilased teaksid Euroopa suuremate riikide paiknemist ja leiaksid atlase registri abil kaardil üles ka tundmatud kohad. Looduskatastroofide on soovitatav tutvustada videoklippide, meedias ilmunud artiklite ja piltide abil. Katastroofid seostatakse ohuga inimese elule ja tegevusele. Õpilased võivad rühmatööna koostada infoallikate põhjal postri ja selle abil mõnda looduskatastroofi teistele esitleda. Soovitatav on koostada vulkaani mudel.
Õpitulemused: Õpilane 1) huvitub Maal toimuvatest loodusprotsessidest, nende toimumise põhjustest ja tagajärgedest; 2) kirjeldab gloobust kui Maa mudelit: kuju, pöörlemine, leppemärkide tähendus; 3) teab, mida tähendab väljend „poliitiline kaart“; 4) nimetab riigi geograafilise asendi tunnused; 5) iseloomustab maailma poliitilise kaardi järgi etteantud riigi, sh Eesti geograafilist asendit;

6) leiab atlase kaardilt kohanime registri järgi tundmatu koha; 7) kirjeldab vulkaanipurset (tuhapilv, mürgised gaasid, laavavoolud) ja sellega kaasnevat ohtusid loodusele, sh inimesele. Teab, et Maa sisemuses on piirkondi, kus kivimid pole kõvad. 8) toob näiteid erinevate looduskatastroofide kohta ning iseloomustab nende mõju loodusele ja inimeste tegevusele.
Süvendav ja laiendav tegevus: Ülevaade looduskatastroofist võimaldab esitust erinevatel tasemetel.
Õppevahendid: gloobus, maailma atlas, kontuurkaardid, vulkaani mudel (soovitav ise valmistada). Võimaluse korral 4D-kino: maavärin, vulkaanipurse.
Lõiming: loodusõpetus: ilmakaared; tehnoloogia, kunstiõpetus: gloobuse ja vulkaani mudeli valmistamine; ajalugu: Euroopa poliitiline kaart. Keelepädevust kujundab teabeallikatega töötamine, kirjelduste, iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Sotsiaalset pädevust kujundatakse ühistegevuste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe ning IKT kasutamisega kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Kehakultuuripädevust kujundatakse õuesõppes praktiliste tegevuste ja õppekäikudega. Matemaatikapädevuse kujunemist toetatakse eelkõige uurimusliku õppe kaudu. Antud temaga toetatakse läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ rakendamist.

ELU MITMEKESISUS MAAL (26 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Tutvutakse ühe- ja hulkraksete organismidega ning nende eluavaldustega. Omandatakse üldised teadmised hulkrakse taime- ja loomorganismi terviklikkusest ja eluavalduste üldistest põhimõtetest ning erinevatest keskkonnatingimustest Maal. Omandatakse ettekujutus elu arengust Maal. Õpitakse kasutama mikroskoopi. Tutvutakse Maa erinevate piirkondade (kõrb, vihmamets, polaaralad, kõrgmäestikud) looduslike tingimustega (põhiliselt temperatuuri ja sademete erinevus Eestiga võrreldes) ja elustikuga mõnede näidete varal.
Õppesisu: Organismide mitmekesisus: ühe- ja hulkraksed organismid. Organismide eluavaldused: toitumine, hingamine, paljunemine, kasvamine, arenemine, reageerimine keskkonnatingimustele. Elu erinevates keskkonnatingimustes. Elu areng Maal.
Põhimõisted: rakk, üherakne organism, bakter, hulkrakne organism, toitumine, hingamine, paljunemine, kasvamine, arenemine, keskkonnatingimused, kõrb, vihmamets, mäestik, jäävöönd, kivistised, hiidsisalikud ehk dinosaurused.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1. Erinevate rakkude vaatlemine ja võrdlemine. 2. Raku mudeli ehitamine või uurimine multimeedia materjalide abil. 3. Seemnete idanemise uurimine erinevates keskkonnatingimustes. 4. Taimede ja loomade kohanemise uurimine muutuvates keskkonnatingimustes. 5. Organismide eluavalduste uurimine looduses.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused: Teema piires käsitletakse toitumist, hingamist, paljunemist ja arenemist ning organismide seotust päikeseenergiaga. Käsitletakse loomade kohastumusi ja käitumist erinevates elukeskkondades. Antud teemade käsitlemisel saab kasutada iseseisvaid, paaris- ja rühmatöid, rollimänge, arutelusid, projektõpet, praktilisi ja uurimuslikke töid. Õpikeskkonda võib laiendada loodus- ja tervishoiumuuseumidesse (näiteks: Eesti loodusmuuseum http://www.loodusmuuseum.ee, Tartu Ülikooli loodusmuuseum http://www.natmuseum.ut.ee/, Tartu Ülikooli geoloogiamuuseum http://www.ut.ee/BGGM/), vaadata seal vastavaid näituseid. Rakendada tuleb IKT-d ja ainetunde võib läbi viia arvutiklassis.

Üherakuliste organismidega tutvumiseks ja rakkude uurimiseks tuleks võimaldada õpilastel kasutada mikroskoobe ja arvuteid. Seemnete idanemist võivad õpilased uurida iseseisva tööna kodus või ühistegevusena klassis. Rakumudeli ehitamiseks saab kasutada joonistusvahendeid, arvutiprogramme või kasutada looval moel mingeid muid käepäraseid vahendeid mudeli ehitamiseks.

Keskkonnatingimuste mitmekesisusega tutvumiseks on soovitatav vaadata pilte, õppefilme või arvutianimatsioone erinevatest Maa piirkondadest, koostada postreid erinevate liikide ning nende kohastumuste kohta. Soovitatav on võrrelda keskkonnatingimusi konkreetsete paikade näitel. Näiteks Sahara kõrb, Himaalaja mäestik, Antarktis, Amazonase vihmamets võrreldes Eesti oludega (temperatuuri ja sademete erinevused, aastaegade esinemine, taimede ja loomade kohastumuste näited, inimtegevuse näited sealsetes piirkondades). Inimtegevuse tutvustamisel võiks keskenduda sellele, mis oleks õpilase elus teisiti, kui ta nendes piirkondades elaks.

Elu arengu teemat on soovitatav ilmetada kivististe uurimisega.

Õpitulemused:

Õpilane

- 1) tunneb huvi loodusteaduste õppimise vastu;
- 2) märkab looduse ilu ja erilisust, väärtustab bioloogilist mitmekesisust;
- 3) märkab elusolendite eluavaldusi ja arvestab neid oma igapäevaelus;
- 4) oskab kasutada valgusmikroskoopi;
- 5) selgitab ühe- ja hulkraksete erinevust;
- 6) nimetab bakterite eluavaldusi ning tähtsust looduses ja inimese elus;
- 7) võrdleb taimede, loomade, seente ja bakterite eluavaldusi;
- 8) toob näiteid taimede ja loomade kohastumise kohta kõrbes, vihmametsas, mäestikes ning jäävööndis;
- 9) teab, et kõik organismid koosnevad rakkudest;
- 10) teab, et keskkonnatingimused erinevad Maal;
- 11) nimetab organismide eluavaldused.

Süvendav ja laiendav tegevus:

Huvilised õpilased võivad koostada esitlusi dinosauruste või mõne Maa piirkonna kohta, võrreldes kunagist dinosauruste maailma tänapäevasega või mõnd maailma paika Eestiga. Võimalik on mikroskoopida erinevaid objekte. Soovitatav on tutvuda ka binokulaariga.

Õppevahendid: valgusmikroskoop, vahendid preparaatide tegemiseks (alusklaasid, katteklaid, prepareerimisnõelad, skalpellid, pintsetid), laboratoorsete tööde vahendid (kandik, nõud, alused), lasteentsüklopeedia vm teatmeteosed Maa erinevatest loodusvöönditest, atlas, kivistised, teemakohased veebimaterjalid ja arvutiprogrammid ning vastavad töölehed veebimaterjalidega tutvumiseks.

Lõiming:

Keelepädevust kujundab teabeallikatega töötamine ning kirjelduste ja iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Sotsiaalne pädevus kujuneb ühistegevuste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Kunstiõpetusega seondub postrite koostamine. Teema toetab läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ rakendamist. Elukeskkonda väärtustava hoiaku omaksvõtmine soodustab õpilase kujunemist aktiivseks vastutustundlikuks kodanikuks.

INIMENE (20 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Omandatakse ülevaade inimese välis- ja siseehitusest võrdluses imetajate loomadega. Omandatakse ettekujutus inimese arengust Maal.

Õppesisu: Inimese ehitus: elundid ja elundkonnad. Elundkondade ülesanded. Organismi terviklikkus. Tervislikud eluviisid. Inimese põlvnemine. Inimese võrdlus selgroogsete loomadega. Taimed, loomad, seened ja mikroorganismid inimese kasutuses.

Põhimõisted: elund, kude, elundkond, nahk, lihased, luustik, süda, veresoon, arter, veen, kopsud, maks, magu, soolestik, peensool, jämesool, pärak, meeleeelundid, närvid, peaaaju, seljaaju, munandid, munasarjad, emakas, viljastumine, näärmed, neerud.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

1. Elundi mudeli valmistamine ja/või talitluse uurimine.
2. Katsed ja laboritööd inimese elundite talituse uurimiseks.
3. Ülevaate koostamine inimese seosest ühe taime-, looma-, seeneliigi või bakterirühmaga.
4. Menüü analüüsimine, lähtudes tervisliku toitumise põhimõtetest.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Antud teemade käsitlemisel saab kasutada iseseisvaid, paaris- ja rühmatöid, rollimänge, arutelusid, projektõpet, õpimapi koostamist, praktilisi ja uurimuslikke töid. Õpikeskkonda võib laiendada loodus- ja tervishoiumuuseumisse (<http://www.tervishoiumuuseum.ee/>), käia vastavatel näitustel. Rakendada tuleb IKT-d ja tunde võib läbi viia arvutiklassis.

Teema piires käsitletakse inimese elundeid ja elundkondi, toitumist, hingamist, kasvamist ja paljunemist ning seotust teiste organismidega. Õpitakse inimese välisehitusega seotud terminoloogiat ja omandatakse algsed teadmised inimese siseehitusest. Õpilane õpib tundma elundite peamisi ülesandeid. Vaadeldakse inimesele bioloogiliselt lähedasi liike ja inimese põlvnemist. Anatoomilisi teemasid saab illustreerida bioloogias kasutatavate seinatabelite, makettide, mulaažide, mudelite ja preparaate abil.

Kujundatakse oskust valida tervislikku toitu ja koostada menüüd. Menüüd võivad õpilased koostada iseseisva tööna kodus või ühistegevuse raames ainetunnis. Arvutiprogrammidest toetab antud teema käsitlemist koolinoorte tervisliku toitumise veebileht AMPSER <http://www.ampser.ee/>, mille abil saab analüüsida päevamenüüd, võrrelda toiduaineid ja teha õigeid toiduainete valikuid, osaleda mälumängus, et toitumisalaseid teadmisi võrrelda teistega.

Inimese terviklikkuse uurimiseks võib kasutada veebipõhise uurimusliku õpikeskkonna „Noor looduseuurija“ <http://bio.edu.ee/noor/> materjale: „Energiavajadus“, „Gaasivahetus“, „Pulsi kiirus“, „Toitainete energiasisaldus“, „Hingamissagedus“.

Teema „Taimed, loomad, seened ja mikroorganismid inimese kasutuses tutvumiseks“ juures on soovitatav vaadata õppefilme või arvutivideosid, koostada uurimusi või postreid erinevate liikide kasutamise kohta.

Inimese elundite talituse uurimiseks võib teha järgmist: 1) uurida füüsilise koormusega kaasnevaid pulsisageduse muutusi; 2) valmistada mudel (vahenditeks õhupall, joogikõrs ja joogitops) kopsude töö põhimõttest arusaamiseks; 3) mõõta täispuhutava õhupalli ja mõõdulindi abil kopsu mahtu jne.

Õpitulemused:

Õpilane

- 1) väärtustab inimest ja tema vajadusi ning tervislikke eluviise;
- 2) mõistab, et inimene on looduse osa ning tema elu sõltub loodusest;
- 3) toimib keskkonnateadliku tarbijana ning väärtustab tervislikku toitu;
- 4) kirjeldab inimese elundkondade ülesandeid ja talitluse üldisi põhimõtteid ning vastastikuseid seoseid;
- 5) seostab inimese ja teiste organismide elundeid nende funktsioonidega;

6) võrdleb inimest selgroogsete loomadega; 7) analüüsib lihtsa katse või mudeli järgi inimese elundi või elundkonna talitust; 8) toob näiteid taimede, loomade, seente ja bakterite tähtsuse kohta inimese elus; 9) põhjendab tervisliku eluviisi põhimõtteid ning koostab tervisliku päevamenüü; 10) nimetab inimese elundkondade tähtsamaid elundeid; 11) teab, et inimene ja tema eellased kuuluvad loomariiki; 12) teab, et paljude loomade ja inimese ehituses on sarnaseid jooni; 13) teab erinevate elusorganismide tähtsust inimese elus.
Süvendav ja laiendav tegevus: Koostöös kehalise kasvatusõpetajaga võib uurida mitmesuguste harjutuste mõju inimese organismile (pulsisageduse mõõtmine, harjutuste mõju lihastele vms).
Õppevahendid: Anatoomiliste teemade illustreerimiseks bioloogias kasutatavad seinatabeleid, maketid, mudelid, mulaažid, preparaadid, videofilmid, arvutiprogrammid. Ohutus seoses asulateemaga: „Siia-sinna läbi linna“ (liiklusmäng OÜ-lt Primarius/Ziil, koostöös Harju Päästeameti ja Tiigrihüppe SA-ga). http://www.play.ee/ .
Lõiming: Keelepädevust kujundab teabeallikate abil töötamine, kirjelduste, iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Sotsiaalne pädevus kujuneb ühistegevuste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Kehakultuuri pädevust kujundatakse praktiliste tegevuste ja ülesannetega. Kinnistub terviseteadlik käitumine ning tervisliku toitumise ja sportliku eluviisi koostoimimise väärtustamine. Kunstipädevusega seondub postrite koostamine. Teema toetab läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng“, „Väärtused ja kõlblus“ ning praktiliste tööde kaudu „Tervis ja ohutus“ rakendamist.

V KLASS (70 TUNDI)

JÕGI JA JÄRV. VESI KUI ELUKESKKOND (26 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Veekogu uurides rakendatakse loodusteaduslikku meetodit, kujundatakse uurimisoskusi, õpitakse vormistama ja esitama uurimistulemusi. Teema abil õpitakse tundma vee kui elukeskkonna põhiomadusi ja iseärasusi, vee aastaringset liikumist, sellest tulenevaid nähtusi, taimede ja loomade kohastumusi eluks veekeskkonnas, veeorganismide elu erinevatel aastaaegadel, Eesti mageveekogude tähtsamaid taime- ja loomaliike, hõljumi ja vetikate osa veekogus. Õpitakse koostama magevee-elustikus esinevat teoreetilist toiduvõrgustikku ja üksikuid toiduahelaid. Tutvutakse Eesti jõgede ja järvedega.

Õppesisu: Loodusteaduslik uurimus. Veekogu kui uurimisobjekt. Eesti jõed. Jõgi ja selle osad. Vee voolamine jões. Veetaseme kõikumine jões. Eesti järved, nende paiknemine. Taimede ja loomade kohastumine eluks vees. Jõgi elukeskkonnana. Järvevee omadused. Toitainete sisaldus järvede vees. Elutingimused järves. Jõgede ja järvede elustik. Toiduahelate ja toiduvõrgustike moodustumine tootjatest, tarbijatest ning lagundajatest. Jõgede ja järvede tähtsus, kasutamine ning kaitse. Kalakasvatus.

Põhimõisted: jõgi, jõesäng, suue, lähe, peajõgi, lisajõgi, jõestik, jõe langus, voolukiirus, kärestik, juga, suurvesi, madalvesi, järv, umbjärv, läbivoolujärv, rannajärv, tootjad, tarbijad, lagundajad, toiduahel, toiduvõrgustik, hõljum, rohevetikas, vesikirp, veeõitsemine, kaldataim, veetaimed, lepiskala, röövkala.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

1. Loodusteaduslik uurimus kodukoha veekogu näitel: probleemi püstitamine ja uurimisküsimuste esitamine, andmete kogumine, analüüs ning tulemuste üldistamine ja esitamine.
2. Kahe Eesti jõe või järve võrdlemine kaardi ning teiste infoallikate järgi.
3. Veeorganismide määramine lihtsamate määramistabelite põhjal.
4. Vesikatku elutegevuse uurimine.
5. Tutvumine eluslooduse hääldetega, kasutades audiovisuaalseid materjale.
6. Siseveekogude selgroogsetega ja taimedega tutvumine, kasutades veebimaterjale aadressidel <http://bio.edu.ee/loomad/> ja <http://bio.edu.ee/taimed/>.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Antud teemade käsitlemisel on põhirõhk uurimuslikul õppel, mille raames saab kasutada ka muid õppetegevusi: iseseisvaid, paaris- ja rühmatöid, rollimänge, arutelusid jne. Koostatakse loodusteaduslik uurimus ühe veekogu näitel. Peale koolilähedase veekoguga tutvumise võib veekogude bioloogilise mitmekesisuse mõistmiseks käia ka loodusmuuseumides (näiteks: Eesti loodusmuuseum <http://www.loodusmuuseum.ee>, Tartu Ülikooli loodusmuuseum <http://www.natmuseum.ut.ee/>).

Omandatakse arusaamu mikro- ja pisiorganismide osast elukoosluste kujunemisel veekogus. Üherakuliste organismidega tutvumiseks ja vee-elustiku uurimiseks tuleks võimaldada õpilastel kasutada mikroskoobe ja luupe. Uurimused võivad õpilased vormistada iseseisva tööna kodus või ühistegevusena klassis. Veekogu mudeli kujundamiseks saab kasutada joonistusvahendeid või arvutiprogramme. Tutvuda võiks järve või tiigi veetemperatuuri muutumisega ööpäeva jooksul ja võrrelda seda ööpäevaringse õhutemperatuuri muutusega.

Rakendada saab IKT-d ja ainetunde võib läbi viia arvutiklassis.

Veebimaterjalid: <http://bio.edu.ee/loomad/> ja <http://bio.edu.ee/taimed/> sisaldavad töölehti ainetunni läbiviimiseks arvutiklassis või iseseisvaks tööks ning võimaldavad tutvuda siseveekogude selgroogsete loomade ja taimedega.

Jõe- ja järvevaatluste läbiviimiseks saab kasutada rahvusvahelise keskkonnaprojekti Naturewatch

eestikeelseid õppematerjale (õpetajale juhendid ja õpilastele töölehed) veebiaadressil <http://www.elfond.ee/et/teemad/teised-teemad/loodusharidus/lastele/loodusvaatlused>.

Järve elukeskkonna uurimiseks võib kasutada ka veebipõhise uurimusliku õpikeskkonna „Noor looduseuurija“ <http://bio.edu.ee/noor/> materjale.

Võimalikult palju mõisteid omandatakse praktilise tööga. Soovitav on teema jagada pooleks: välitööd ja uurimuse vormistamine ning infoallikate ja kaartide kasutamine veekogude iseloomustamiseks. Jõgede iseloomustamisel seostatakse jõe voolukiirus (kiire- või aeglasevooluline) pinnamoega (madalik, kõrgustik, pankrannikult kukkuv juga). Suur- ja madalvee esinemist kirjeldatakse soovitatavalt kohaliku veekogu näitel, seostades selle mõjuga inimese eluolule. Suuremate jõgede-järvede õppimisel tähtsustatakse ka kodukoha veekogusid.

Õpitulemused:

Õpilane

- 1) väärtustab siseveekogude maastikulist mitmekesisust;
- 2) märkab inimtegevuse mõju kodukoha siseveekogudele;
- 3) väärtustab veetaimede ja -loomade mitmekesisust ja tähtsust looduses;
- 4) väärtustab uurimuslikku tegevust;
- 5) käitub siseveekogude ääres keskkonnateadlikult ja -hoidlikult ning järgib ohutusnõudeid;
- 6) kirjeldab loodusteadusliku meetodi rakendamist veekogu uurimisel;
- 7) oskab läbi viia loodusteaduslikku uurimust veekogu kohta ja esitada uurimistulemusi;
- 8) nimetab ning näitab kaardil Eesti suuremaid jõgesid ja järvi;
- 9) iseloomustab ja võrdleb kaardi ning piltide järgi etteantud jõgesid (paiknemine, lähe ja suue, lisajõed, languse ja voolukiiruse seostamine);
- 10) iseloomustab vett kui elukeskkonda, kirjeldab elutingimuste erinevusi jõgedes ja järvedes ning selgitab vee ringlemise tähtsust järves;
- 11) kirjeldab jõe ja järve elukooslust, nimetab jõgede ja järvede tüüpilisemaid liike;
- 12) toob näiteid taimede ja loomade kohastumuste kohta eluks vees ja veekogude ääres;
- 13) koostab uuritud veekogu toiduahelaid/toiduvõrgustikke;
- 14) teab jõe ja järve elukoosluste tüüpilisi liike;
- 15) selgitab, kuidas loomad vees hingavad ja liiguvad;
- 16) teab Eesti suuremaid järvesid ja jõgesid;
- 17) tunneb pildil ära joa ja kärestiku;
- 18) selgitab maismaa ja veetaimede erinevusi;
- 19) selgitab veeõitsengu põhjuseid.

Uurimuslikud oskused:

Õpilane

- 1) sõnastab uurimisküsimusi/-probleeme ja kontrollib hüpoteese;
- 2) kavandab õpetaja juhendamisel lihtsamaid praktilisi töid;
- 3) teeb katseid, järgides praktilise töö juhendeid;
- 4) arutleb loodusteadusliku uurimuse ja praktiliste tööde juhendite üle;
- 5) kasutab ohutusnõudeid järgides õigesti sobilikke mõõtevahendeid;
- 6) analüüsib andmeid, teeb järeldusi ja esitab uuringu tulemusi;
- 7) leiab eri allikatest loodusteaduslikku teavet ning hindab infoallika usaldusväärsust;
- 8) oskab vastandada teaduslikku ja mitteteaduslikku seletust.

Süvendav ja laiendav tegevus:

Võimaldab kodukoha veekogu süvendatud uurimist liikide määramise, vee omaduste mõõtmise, mõõtmistulemuste plaanistamise jms tasemel. Ülevaade uurimusest võimaldab esitust erinevatel tasemetel.

Õppevahendid: mikroskoop, veeloomade ja -taimede määramise tabelid, kahv, anumad veeproovide võtmiseks, termomeeter, uuritava veekogu kaart (soovitav ise koostada), vahendid preparaate tegemiseks (alusklaasid, katteklaasid, prepareerimisnõelad, skalpellid, pintsetid), laboratoorsete tööde vahendid (kandik, nõud, alused), luubid (igale õpilasele).
Lõiming: matemaatika: andmete kogumine ja süstematiseerimine; eesti keel: kirjelduste ja iseloomustuste koostamine; kunstiõpetus: mapi kujundamine; muusika: muusikateosed veekogudest; inimeseõpetus: kehaline aktiivsus. Keelepädevust kujundab teabeallikatega töötamine ning kirjelduste ja iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Sotsiaalne pädevus kujuneb ühistegevuste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Kehakultuuri pädevust kujundatakse praktiliste tegevuste ja ülesannetega. Matemaatikapädevuse kujunemist toetatakse eelkõige uurimusliku õppe kaudu. Uurimuslikus õppes on tähtis koht andmete analüüsil, tõlgendamisel ja süstematiseerimisel ning tulemuste esitamisel tabelite, graafikute ja diagrammidena. Teema toetab läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng“, „Väärtused ja kõlblus“ ning praktiliste tööde kaudu „Tervis ja ohutus“ rakendamist.

VESI KUI AINE, VEE KASUTAMINE (18 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Põhjavee kui valdava osa Eestimaa joogivee kvaliteet on tähtis igale inimesele.
Õppesisu: Vee omadused. Vee olekud ja nende muutumine. Vedela ja gaasilise aine omadused. Vee soojuspaisumine. Märgamine ja kapillaarsus. Põhjavesi. Joogivesi. Vee kasutamine. Vee reostumine ja kaitse. Vee puhastamine.
Põhimõisted: aine, tahkis, vedelik, gaas, aurumine, veeldumine, tahkumine, sulamine, soojuspaisumine, märgamine, kapillaarsus, aine olek, kokkusurutavus, voolavus, lenduvus, põhjavesi, allikas, joogivesi, setitamine, sõelumine, filtreerimine.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1. Vee omaduste uurimine (vee oleku muutumine; vee soojuspaisumine; vee liikumine soojendamisel; märgamine; kapillaarsus). 2. Erineva vee võrdlemine. 3. Vee liikumine erinevates pinnastes. 4. Vee puhastamine erinevatel viisidel. 5. Vee kasutamise uurimine kodus või koolis.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused: Vee olekute muutumise käsitlemisel on didaktiliseks probleemiks, kuidas kujundada teadusmõiste <i>veeaur</i>. Kõnekeeles on <i>veeaur</i> kasutusel udu tähenduses. Lause „Ma näen keeva vee kohal veeauru“ on väär, sest veeaur pole nähtav. See, mida keeva vee kohal on näha, on piiskadeks kondenseerunud vesi ehk udu. Põhjavee kujunemise selgitamiseks võiks vee liikumist jälgida erinevates pinnastes (liiv, savi). Märkamise ja kapillaarsuse uurimise katset tuleks teha ka mullaga (näiteks: vesi imbub mulda ka siis, kui lillepotti kasta altpoolt). Katsete kavandamisel lähtuda uurimuslikkusest: näiteks pindpinevuse katses lahendatakse probleem, miks liuskur saab veepinnal püsida. Eelnevalt tuleks märkamisega seoses arutada, kas liuskuri jalad saavad vees märjaks. Vee reostumise näitlikustamiseks võib veele lisada nii lahustuvaid (sool, väetised) kui lahustumatuid (liiv, õli) aineid ja proovida neid siis veest kätte saada ehk vett puhastada.
Õpitulemused: Õpilane

- 1) tunneb huvi looduse uurimise vastu ja väärtustab uurimistegevust;
- 2) väärtustab säästvat eluviisi ja toimib keskkonnateadliku veetarbijana;
- 3) võrdleb tahkiseid, vedelikke ja gaase nende üldiste omaduste seisukohast (kuju, ruumala);
- 4) teab, et veeaur on aine gaasilisena ja selle üldised omadused on samasugused nagu õhul;
- 5) võrdleb jääd, vett ja veeauru;
- 6) teab, et vesi jäätumisel paisub, ja põhjendab jää ujumist vees;
- 7) kirjeldab jää sulamistemperatuuri ja vee keemistemperatuuri mõõtmise katset;
- 8) teab, et veeaur on vesi gaasilises olekus;
- 9) teab, et jää sulamistemperatuur on sama mis vee tahkumis(külmumis)temperatuur;
- 10) nimetab jää sulamis- ja keemistemperatuuri;
- 11) kirjeldab vee keemist;
- 12) kirjeldab veeauru kondenseerumist keeva vee kohal (külm keha ja niiske õhu jahtumine);
- 13) kirjeldab vee soojuspaisumise katset ja kujutab vaadeldavat joonisel;
- 14) põhjendab, miks vett soojendatakse anuma põhjast;
- 15) kirjeldab mürgamist ja mittemürgamist ning toob näiteid mürguvatest ja mittemürguvatest ainetest, kirjeldab kapillaarsuse katseid ja toob näiteid kapillaarsuse ilmnemisest looduses;
- 16) kirjeldab vee puhastamise katseid;
- 17) hindab kodust tarbevee hulka ööpäevas ja teeb ettepanekuid tarbevee hulga vähendamiseks;
- 18) teeb juhendi järgi vee omaduste uurimise ja vee puhastamise katseid;
- 19) selgitab põhjavee kujunemist ja võrdleb katse abil erinevate pinnaste vee läbilaskvust;
- 20) kirjeldab joogivee saamise võimalusi ning põhjendab vee säästliku tarbimise vajadust;
- 21) toob näiteid inimtegevuse mõju ja reostumise tagajärgede kohta veekogudele.

Süvendav ja laiendav tegevus:

Õpilane teeb lisakatseid, näiteks määrab, kui kiiresti kuivab taldrikule valatud klaasitäis vett. Igapäevaelus toimivate muutuste vaatlemine ja kirjeldamine, segude võrdlemine, ideede, tähelepanekute ning kogemuste vahetamine kirjutamise, joonistamise, arutluste ning ettekannete abil.

Õppevahendid: termomeetrid, läbipaistvad topsid vee liikumise uurimiseks erinevates pinnastes, katseklaasid, soojendi, filterpaber, sõelad, termos jää lühiajaliseks säilitamiseks, erinevaid materjale mürgamise uurimiseks, „Avastustee“ projekti „Muutused“ teemakast, õpetajaraamat.

Lõiming:

Loodusõpetus: veekogud.

Keelepädevust kujundab teabeallikate abil töötamine ning kirjelduste ja iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Sotsiaalset pädevust kujundatakse ühistevõimete raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe ning IKT kasutamise kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Kehakultuuri pädevust kujundatakse õuesõppes praktiliste tegevustega ja õppekäikudel. Matemaatikapädevuse kujunemist toetatakse eelkõige uurimusliku õppe kaudu. Antud teemaga toetatakse läbiva teema „Keskond ja jätkusuutlik areng“ rakendamist.

ASULA ELUKESKKONNANA (8 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Looduse säästmist ja hindamist tuleb alustada oma lähemast ümbrusest. Samas on maa- ja linnakeskkond erinevad elupaigad nii inimesele kui ka teistele liikidele.

Õpitakse tundma linna- ja maa-asulate erinevust, loodus- ja tehiskeskkonna vahet ja vahet ning keskkonnategureid asulas ja nende erinevust looduslikust keskkonnast ning taimi ja inimkaaslejaid loomi asulas. Omandatakse põhiarusaamad keskkonna ja tervise seotusest ning asula kui elukeskkonna keskkonnaprobleemidest.

Õppesisu: Elukeskkond maa-asulas ja linnas. Eesti linnad. Koduasula plaan. Elutingimused asulas. Taimed ja loomad asulas.
Põhimõisted: tehiskooslus, asula plaan, parasiit, inimkaasleja loom, prahitaim, park.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1. Eestit või oma kodumaakonda tutvustava ülevaate koostamine. 2. Õppekäik asula elustikuga tutvumiseks. 3. Keskkonnaseisundi uurimine koduasulas. 4. Minu unistuste asula – keskkonnahoidliku elukeskkonna mudeli koostamine.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused: Omandatakse oskus võrrelda erinevaid asulatüüpe nii looduslikust kui sotsiaalsest aspektist. Antud teemade käsitlemisel rakendatakse iseseisvaid, paaris- ja rühmatöid, rollimänge, arutelusid, projektõpet, praktilisi ja uurimuslikke töid jne. Õpikeskkonda laiendatakse kooliümbrusse, korraldades õppekäike asula elustikuga tutvumiseks, külastatakse sotsiaal-kultuurilisi objekte, ettevõtteid, veepuhastusjaamu, tehnoparke jne, tutvutakse erinevate tehnoloogiliste lahendustega, mis parendavad inimeste elu asulas. Uuritakse loodus- ja tehiskeskkonna osakaalu koduasulas. Koduasula keskkonnaseisundi uurimiseks võib praktilise tegevuse raames teha uurimistöö indikaatorliikide, linnakeskkonna samblike, liikide arvu jne määramiseks. Võrdlusuurimusi võib koostada küla, aedlinna, uusrajoonide, linnakeskuse ja tööstuspiirkonna kohta. Rakendada saab IKT-d ja ainetunde võib läbi viia arvutiklassis. Pargivaatlusteks saab kasutada rahvusvahelise keskkonnaprojekti Naturewatch eestikeelseid õppematerjale (õpetaja juhendmaterjalid ja õpilaste töölehed) veebiaadressil http://www.elfond.ee/et/teemad/teised-teemad/loodusharidus/lastele/loodusvaatlused. Antud teemat saab tervikuna käsitleda erinevaid aineid lõimiva projekti „Minu unistuste asula – keskkonnahoidliku elukeskkonna mudeli koostamine“ raames. Õpilased koostavad rühmades asula projekti, pidades silmas veevarustust ja kanalisatsiooni, heitvee puhastamist; elektrienergia võrku, päikese-, tuule- ja hüdroenergiast elektri tootmist; transporti ja teedevõrgustikku; hoonete kütmist ja keskkütet, soojavõrgustikku; transpordivahendite ja kütteallikate keskkonnareostust ja muid keskkonda saastavaid allikaid, nt prügi. Eesti maakondi ja suuremaid linnu võiks õppida kaardipusle või muude mängude abil. Võib koostada koduasula või kooliümbruse mõõtkavatu plaani, kuhu kantakse ümbruskonna tähtsamad objektid.
Õpitulemused: Õpilane 1) märkab oma kodukoha ilu ja erilisust; 2) väärtustab elukeskkonna terviklikkust, säästvat eluviisi, järgib tervislikke eluviise; 3) tunneb huvi asula elukeskkonna uurimise vastu, kasutab julgelt loovust ja fantaasiat; 4) mõistab, et inimeste elu asulas sõltub looduslikest ressurssidest; 5) hoolib asula elusolenditest ja nende vajadustest; 6) liigub asulas turvaliselt; 7) tegutseb asulas loodus- ja kultuuriväärtusi ning iseennast kahjustamata; 8) märkab kodukoha keskkonnaprobleeme ning on motiveeritud osalema eakohastes keskkonnakaitseüritustes; 9) teab ja näitab kaardil Eesti maakonnakeskusi ja suuremaid linnu; 10) võrdleb erinevate teabeallikate järgi oma koduasulat mõne teise asulaga; 11) iseloomustab elutingimusi asulas ning toob näiteid inimkaaslejate loomade kohta; 12) koostab asulat iseloomustavaid toiduahelaid; 13) võrdleb keskkonnatingimusi maa-asulas ja linnas; 14) toob näiteid asula elustikku ja inimese tervist kahjustavate tegurite kohta;

15) hindab kodukoha õhu seisundit samblike esinemise põhjal; 16) teeb ettepanekuid keskkonnaseisundi parandamiseks koduasulas; 17) teab, kuidas tingimused linnas kahjustavad linnapuid ja inimese tervist; 18) teab inimkaaslejaid loomi; 19) nimetab tehnoloogilisi lahendusi asulas, mis parendavad inimeste elutingimusi.
Süvendav ja laiendav tegevus: Projekt „Minu unistuste asula“ võimaldab teemat arendada nii süvendatult kui laiendatult. Sobivad orienteerumismängud, kus asulaga seotud tegevusi saab siduda kaardiõpetusega. Elustiku tundmaõppimist soodustavad praktilised tööd, nagu lindude toidulauavaatlused, asula puu- ja põõsaliikide ajatamine jms.
Õppevahendid: Eesti halduskaart, koduasula kaart, mitmesugused määrajad asula elustikuga tutvumiseks (puude-põõsaste määraja, samblike määraja, lindude määraja), asula elustikku tutvustavad seinatabelid, pildid, mulaažid, videofilmid, teemakohased veebimaterjalid ja arvutiprogrammid ning töölehed veebimaterjalidega tutvumiseks, Junior Achievementi materjali „Meie maakonnad“ töölehed, „Siia-sinna läbi linna“ (liiklusring OÜ-lt Primarius/Ziil, koostöös Harju Päästeameti ja Tiigrihüppe SA-ga). http://www.play.ee/ .
Lõiming: Loodusõpetus: plaan ja kaart. Projektiga „Minu unistuste asula“ on hõlmatud loodusõpetus, ajalugu, inimeseõpetus, ühiskonnaõpetus, matemaatika, eesti keel, kunst. Keelepädevust kujundab teabeallikatega töötamine ning kirjelduste ja iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Sotsiaalset pädevust kujundatakse ühistegevuste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe ning IKT kasutamise kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Kehakultuuri pädevust kujundatakse praktiliste tegevuste ja õppekäikudega. Matemaatikapädevuse kujunemist toetatakse eelkõige uurimusliku õppe kaudu. Antud teemaga toetatakse läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng“, „Väärtused ja kõlblus“, „Tehnoloogia ja innovatsioon“, „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“, „Kultuuriline identiteet“ ning „Tervis ja ohutus“ rakendamist.

PINNAVORMID JA PINNAMOOD (8 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Pinnavorme ja pinnamoodisid õppides saavad õpilased esmase ettekujutuse erinevatest pinnavormidest oma kodukohas ja Eestis. Mitmete pinnavormide nimetusi kasutatakse tavamõistetena (mägi, org, nõlv jmt) igapäevaelus ning paljud mõisted (linnamägi, kõrgustik, mäestik jmt) jooksevad läbi ka emakeele- ja ajalooõpikutest. Tehakse tutvust, kuidas pinnavorme ja pinnamoodi kaardil kujutatakse. Õpitakse kirjeldama samakõrgusjoonte järgi pinnavormi kuju, absoluutset ja suhtelist kõrgust ning nõlvade kallet ja kaardi järgi oma kodumaakonna ja Eesti pinnamoodi, nimetades ning näidates pinnavorme kaardil. Oluline on selgitada pinnamoe mõju inimtegevusele ja tuua näiteid inimtegevuse mõju kohta koduümbruse pinnamoele.
Õppesisu: Pinnavormid, nende kujutamine kaardil. Kodukoha ja Eesti pinnavormid ning pinnamood. Suuremad kõrgustikud, madalikud ja tasandikud, Põhja-Eesti paekallas. Mandrijää osa pinnamoe kujunemises. Pinnamoe mõju inimtegevusele ja inimese kujundatud pinnavormid.
Põhimõisted: pinnavorm, künkas, org, nõgu, mägi, nõlv, alam, samakõrgusjoon, suhteline ja absoluutne kõrgus, kõrgustik, tasandik, madalik, paekallas, pinnamood, mandrijää, voor, moreen, rändrahn.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1. Künka mudeli koostamine ning künka kujutamine kaardil samakõrgusjoontega. 2. Koduümbruse pinnavormide ja pinnamoe iseloomustamine.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Tähtis on teema siduda igapäevaeluga ja arutleda, kuidas pinnamood mõjutab meie elu ja tegevust (ehitamine, põlluharimine, sportimisvõimalused, teed jmt). Teema õppimist tuleks alustada kõige lihtsamatest mõistetest, nagu mägi, nõgu, org, nõlv, võimaluse korral oma kooliümbruse või kodupiirkonna näidetel. Soovitatav on kasutada pilte õpilastele tuttavatest ümbruskonna pinnavormidest või korraldada õppekäik nendega tutvumiseks.

Samakõrgusjoonte õppimiseks võiks igal õpilasel olla varem valmistatud künka mudel, mida saab teha nii plastiliinist, savist, kartulist kui ka muust materjalist.

Koduse ülesandena võivad õpilased joonistada ühe pinnavormi samakõrgusjoontega ja hiljem neid joonistusi vahetades tuleb seda pinnavormi kirjeldada (kuju, kõrgus, nõlvade kalle jne).

Eesti suurematest pinnavormidest peaks õpilased teadma ja kaardil oskama näidata Pandivere, Haanja, Otepää ja Sakala kõrgustikku ning nende kõrgemaid tippe.

Mandrijää tegevust Eesti pinnamoe kujunemises võiks õpetaja tutvustada jutustusena ja näidata fotosid voortest, rändrahnudest jne.

Õpitulemused:

Õpilane

- 1) kirjeldab samakõrgusjoonte järgi pinnavormi kuju, absoluutset ja suhtelist kõrgust ning nõlvade kallet;
- 2) kirjeldab kaardi järgi oma kodumaakonna ja Eesti pinnamoodi, nimetades ning näidates pinnavorme kaardil;
- 3) toob näiteid mandrijää mõju kohta Eesti pinnamoe kujunemisele;
- 4) selgitab pinnamoe mõju inimtegevusele ja toob näiteid inimtegevuse mõju kohta koduümbruse pinnamoele.

Süvendav ja laiendav tegevus:

Liivakastis modelleerida maastik ja see kaardistada. Koostöös kunstiõpetusega modelleerida erinevaid maastikke: näiteks kuppelmaastik Haanjas või Otepääl, Vooremaa, Ida-Virumaa aherainemäed vms. Modelleerida võiks ka kooliümbruse maastikku. Iga õpilane võib kujundada ka oma ideaalmaastiku.

Õppevahendid: Eesti looduskaart, kodukoha suuremõõtkavaline kaart, Eesti atlas, kontuurkaardid, plastiliin (savi) künka mudeli valmistamiseks, Junior Achievementi materjali „Meie riik“ töölehed.

Lõiming: loodusõpetus: planeet Maa – atlase, kaartide kasutamine; **eesti keel:** pinnamoe kirjeldused mitmesugustes juttudes, Kalevipoja lood; **ajalugu:** linnamäed, maalinnad; **käsitöö:** künka mudeli valmistamine, maastiku modelleerimine.

SOO ELUKESKKONNANA (10 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Teemaga käsitletakse soid, nende erinevaid tüüpe, levikut ja teket, elutingimusi soos ja soode loodusvarasid. Iseloomustatakse soode elustikku, liikide omavahelisi suhteid ning soode kasutamist ja kaitset koos vastavate kaitsealadega. Soo ei ole ainult kooslus, soo on ka vee säilitaja, puhkemaastik, turba leiukoht jne. Tihti ei ole õpilased varem soos käinud, teema käsitlemine võimaldab õpilastel tutvuda ühe Eesti olulise loodusrikkusega, mida suuremas osas Euroopas enam alles pole.

Õppesisu: Soo elukeskkonnana. Soode teke ja paiknemine. Soode areng: madal soo, siirdesoo ja raba. Elutingimused soos. Soode elustik. Soode tähtsus. Turba kasutamine. Kütteturba tootmise tehnoloogia.

Põhimõisted: madal soo, siirdesoo, raba, älves, laugas, turbasammal, turvas.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

1. Sookoosluse uurimine õppekäigu, mudelite või veebimaterjalide põhjal.
2. Turbasambla omaduste uurimine.
3. Kollektiooni koostamine õppekursioonil.
4. Soo selgroogsetega ja taimedega tutvumine, kasutades veebimaterjale <http://bio.edu.ee/loomad/>, <http://bio.edu.ee/taimed/>.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Antud teemade käsitlemisel rakendatakse iseseisvaid, paaris- ja rühmatöid, rollimänge, arutelusid, projektõpet, praktilisi ja uurimuslikke töid jne. Korraldatakse õppekäik rabasse. Soo elustiku liigiliste esindajatega tutvumiseks võib külastada loodusmuuseumi (Eesti loodusmuuseum <http://www.loodusmuuseum.ee>; Tartu Ülikooli loodusmuuseum <http://www.natmuseum.ut.ee/>) või loomaaeda (<http://www.loomaaed.ee/>) ja loomaparde jne.

Turbasambla ehitusega tutvumiseks võivad õpilased kasutada mikroskoobe või arvuteid. Sookooslust võivad õpilased uurida iseseisva tööna kodus või ühistegevusena klassis.

Rakendada saab IKT-d ja ainetunde võib läbi viia arvutiklassis.

Veebimaterjalid <http://bio.edu.ee/loomad/> ja <http://bio.edu.ee/taimed/> sisaldavad töölehti ainetunni läbiviimiseks arvutiklassis või iseseisvaks tööks ning võimaldavad tutvuda soode selgroogsete ja taimedega.

Soo elukeskkonnana on jäetud kevadel viimaseks teemaks, et oleks võimalik õppekäigule minna. Õppekäigule peaks järgnema kokkuvõtete tegemine, sh soos elavate ja kasvavate liikide iseloomustamine. Soo on üks võimalik kooslus, mille taimedest näiteks herbaariumi koostada (kuid seda võib teha ka mõne muu koosluse liikide kohta).

Kui mullateema juures seda ei tehta, siis siin saab võrrelda ka turvast ja mulda kui erinevaid kasvukeskkondi, samas ka kui loodusvarasid.

Õpitulemused:
Õpilane

- 1) väärtustab soo bioloogilist mitmekesisust;
- 2) suhtub vastutustundlikult soo elukeskkonda;
- 3) väärtustab uurimuslikku tegevust;
- 4) iseloomustab kaardi järgi soode paiknemist Eestis ja oma kodumaakonnas;
- 5) oskab põhjendada Eesti sooderohkust;
- 6) selgitab soode kujunemist ja arengut;
- 7) seostab raba kui elukeskkonna eripära turbasambla ehituse ja omadustega;
- 8) võrdleb taimede kasvutingimusi madalsoos ja rabas;
- 9) koostab soo kooslust iseloomustavaid toiduahelaid;
- 10) selgitab soode tähtsust ja kaitse vajadust;
- 11) teab soo kui elukoosluse tüüpilisi liike;
- 12) teab turbasambla ehituse iseärasusi;
- 13) teab soo arenguetape.

Süvendav ja laiendav tegevus:

Tutvumine turbatootmise protsessiga, turba kui kütuse plussid ja miinused, turbarabade paiknemine. Sood kui kaitsealad, looduskaitse põhimõtete tutvumine ühe soo näitel.

Õppevahendid: Eesti soode kaart, mikroskoobid, luubid, sootemate illustreerimiseks kasutatavad seinatabeleid, maketid, mudelid, mulaažid, preparaadid, herbaariumid, kollektioonid, videofilmid, arvutiprogrammid.

Lõiming:

Loodusõpetus: pinnamood, jõgi ja järv.

Keelepädevust kujundab teabeallikatega töötamine ning kirjelduste ja iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust.

Sotsiaalset pädevust kujundatakse ühistegevuste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe

ning IKT kasutamise kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Kehakultuuri pädevust kujundatakse praktiliste tegevuste ja õppekäikudega. Matemaatikapädevuse kujunemist toetatakse eelkõige uurimusliku õppe kaudu. Antud teemaga toetatakse läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ ning „Tervis ja ohutus“ rakendamist.

VI KLASS (105 TUNDI)

MULD (12 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Teemat õppides saavad õpilased ettekujutuse mulla koostisest mullaproovide kirjeldamise ja võrdlemise kaudu. Praktiliste töödega (mulla vee- ja õhusisalduse määramine) kinnistatakse oskust püstitada hüpoteese, neid katseliselt tõestada ja katsetest kokkuvõtet teha. Mullakaevet vaatlemine aitab saada ettekujutust mulla ehitusest ja arengust ning mulla ja taimkatte vahelistest seostest. Mullaorganisme ja nende elutegevust õpitakse seostama mullas toimuvate laguprotsessidega ning aineriingega. Rõhutatakse mullatekke pikaajalisust ning muldade kaitse vajadust.

Õppesisu: Mulla koostis. Muldade teke ja areng. Mullaorganismid. Aineriinge. Mulla osa kooslustes. Mullakaevet. Vee liikumine mullas.

Põhimõisted: muld, aineriinge, kivimite murenemine, mulla tahke osa, mullasõmerad, mullaõhk, mullavesi, huumus, huumushorisont, liivmuld, savimuld.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

1. Mullaproovide võtmine, kirjeldamine ja võrdlemine. Komposti valmistamine.
2. Mulla vee- ja õhusisalduse katseline kindlaksmääramine.
3. Mulla ja turba võrdlemine.
4. Mullakaevet kirjeldamine ühe õpitava koosluse (aia, põllu, metsa, või niidu) näitel.

Õppetegevus ja metoodilised soovitus:

Kirjeldatakse ja võrreldakse erineva koostisega mullaproove (nt aiamuld, kompostmuld, liivmuld, savimuld, turvasmuld). Mullaproovid saab ära kasutada komposti valmistamisel, seepärast oleks aia- ja põlluteema juures uuritava komposti tegemist hea alustada mullateema alguses.

Mulla vee- ja õhusisaldus määratakse katseliselt. Õpitakse püstitama hüpoteesi ja seda katseliselt tõestama ning katsetest kokkuvõtet tegema.

Mullas elavate organismidega tutvutakse vaatlemine teel, kirjeldatakse neid ja seostatakse organismide olemasolu mullas aineriingega. Töölehti vihmausside elutegevuse uurimiseks saab aadressilt <http://www.miksike.ee/documents/main/elehed/8kl6tssisu.htm>.

Õppekäigul, mis võib toimuda ka kevadel, tutvutakse ühe mullaprofiiliga ja seostatakse see vastava taimekooslusega (aed, põld, mets või niit).

Õpitulemused:

Õpilane

- 1) kirjeldab ja võrdleb erinevaid mullaproove, nimetades mulla koostisosi;
- 2) põhjendab katset, et mullas on õhku ja vett;
- 3) selgitab muldade kujunemist ja mulla tähtsust looduses;
- 4) tunneb mullakaevet ära huumushorisondi;
- 5) kirjeldab huumuse teket ja selle osa aineriinges.
- 6) teab, et muld tekib kivimite murenemise ja surnud organismide (peamiselt taimede) lagunemissaadustest.
- 7) teab, et taimed kinnituvad mulda juurtega, hangivad juurte abil mullast vett ja selles lahustunud toitaineid, mis taime lagunedes taas mulda jõuavad.

Süvendav ja laiendav tegevus:

Mullamonoliitide valmistamine uuritud mullakaevest (kui erinevatel aastatel teha erinevates kohtades mullakaevet, koguneb mullamonoliitidest rohkem näidiseid). Õpetaja saab ümbruskonna mullakaardiga tutvuda maa-ameti kodulehel <http://xgis.maaamet.ee/xGIS/XGIS>. Eesmärk pole määrata mullatüüpe, vaid valida kaardi järgi koht, mille põhjal monoliite teha.

Õppevahendid: luubid, binoklaar, läbipaistvad topsid või katseklaasid, põleti.

Lõiming: matemaatika: andmete kogumine, tõlgendamine ja esitamine; **emakeel:** vaatluste ja nähtuste kirjeldamine.

AED JA PÕLD ELUKESKKONNANA (15 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Aia ja põllu teema on seotud inimese igapäevase toidulauaga. Õpitakse tundma tüüpilisi põllu- ja aiataimi, seostatakse taimede kasvutingimusi ja toidu kvaliteeti. Arendatakse ilumeelt, väärtustatakse koduümbruse heakorda. Vaadeldakse loodus- ja tehiskeskkonna vahekorda.

Õppesisu: Mulla viljakus. Aed kui kooslus. Fotosüntees. Aiataimed. Viljapuu- ja juurviljaaed, iluaed. Põld kui kooslus. Keemilise tõrje mõju loodusele. Mahepõllumajandus. Inimtegevuse mõju mullale. Mulla reostumine ja hävimine. Mulla kaitse.

Põhimõisted: fotosüntees, orgaaniline aine, väetis, viljavaheldus, liblikõielised, mügarbakterid, sümbioos, kultuurtaim, umbrohi, kahjurid, taimehaigused, keemiline tõrje, biotõrje, mahepõllumajandus, köögi- ja puuvili, sort, maitsetaim, ravimtaim, iluaed.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

1. Komposti tekkimise uurimine.
2. Ühe aia- või põllutaimena seotud elustiku uurimine.
3. Aia- ja põllukultuuride iseloomustamine ning võrdlemine, kasutades konkreetseid näidisobjekte või veebipõhiseid õppematerjale.
4. Uurimus aia- ja põllusaaduste osast igapäevases menüüs või uurimus ühe põllumajandussaaduse (sh loomakasvatussaaduse) töötlemisest toiduaineks.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Antud teemade käsitlemisel rakendatakse iseseisvaid, paaris- ja rühmatöid, rollimänge, arutelusid, projektõpet, praktilisi ja uurimuslikke töid jne. Õpikeskkonda võib laiendada kooliümbrusse, tutvumaks näiteks aia- või põllukoosluste elustikuga või põlluharimisviisidega. Võimaluse korral käiakse tutvumas põllumajanduse ja toiduainetetööstuse ettevõtetega. Esteetilisest vaatenurgast pööratakse tähelepanu kodu- ja kooliümbruse heakorrale, iluaedade tähtsusele.

Aia ja põllu eluskooslustega seotuna käsitletakse fotosünteesi ja orgaanilise aine mõistet.

Kujundatakse arusaama, et taimede/fotosünteesi tähtsus on orgaanilise aine moodustumine (mitte ainult hapniku tootmine).

Analüüsitakse mulla-elustiku, viljavahelduse, mügarbakterite ja väetiste mõju mullaviljakuse kujunemisele. Õpitakse tundma mahepõllumajanduse põhimõtteid, võrreldakse mahe- ja traditsioonilist põllumajandust. Omandatakse teadmised erinevatest putuka- ja umbrohutõrjeviisidest ning nende mõjust elusorganismidele. Tähelepanu pööratakse tuntumate aia- ja põllukultuuride ning ravimtaimede tundmaõppimisele.

Aia- ja põllukultuuride iseloomustamisel tuleb seostada liike ka inimese toidu ja selle kvaliteediga. Selle teema juures võib koostada kollektsiooni (nt seemned).

Aia ja põllu elukeskkonna uurimiseks võib kasutada ka veebipõhise uurimusliku õpikeskkonna „Noor looduseuurija“ <http://bio.edu.ee/noor/> materjale.

Õpitulemused:

Õpilane

- 1) tunneb huvi looduse uurimise vastu;
- 2) väärtustab koduümbruse heakorda;
- 3) väärtustab tervislikku toitu, eelistab eestimaist;
- 4) mõistab, et inimene on looduse osa ning elu sõltub põllumajandusest ja loodusvaradest;
- 5) mõistab, et keskkonnatingimuste muutmine inimese poolt häirib looduslikku tasakaalu;
- 6) väärtustab kodukoha elurikkust ja maastikulist mitmekesisust;
- 7) väärtustab mahepõllumajanduse toodangut;
- 8) selgitab fotosünteesi tähtsust orgaanilise aine tekkes;
- 9) kirjeldab mullaelustikku ning toob näiteid seoste kohta erinevate mullaorganismide vahel;
- 10) toob esile aia ja põllukoosluse sarnasused ning selgitab inimese rolli nende koosluste kujunemises;
- 11) tunneb õpitud kultuurtaimi ja rühmitab neid;
- 12) koostab õpitud liikidest toiduahelaid ja toiduvõrgustikke;
- 13) toob näiteid saagikust mõjutavate tegurite kohta;
- 14) võrdleb keemilist ja biotõrjet ning põhjendab, miks tasub eelistada mahepõllumajanduse tooteid;
- 15) toob näiteid muldade kahjustumise põhjuste ja tagajärgede kohta;
- 16) toob näiteid põllumajandussaaduste osa kohta igapäevases toidus;
- 17) teab aia- ja põllu elukoosluse tüüpilisi liike;
- 18) teab, et mullas elab palju väikseid organisme, kellest paljud on lagundajad;
- 19) teab, et mulla viljakus on oluline taimekasvatuse seisukohalt;
- 20) teab, et taimed toodavad orgaanilist ainet ja selles protsessis eraldub hapnikku;
- 21) teab, et inimene muudab keskkonnatingimusi ja et mullad vajavad kaitset.

Süvendav ja laiendav tegevus:

Ravimtaimed, mida saab aias kasvatada, erinevatest taimedest tee valmistamine ja degusteerimine, õunarikkal aastal näiteks õunasortide määramine (2-3 sorti ja juhendid, mille järgi sorte määratakse), koostöös kodundusega erinevatest teraviljadest toidu valmistamine, kooliümbruse lillepeenra kujundamine, kooliaia olemasolu korral püsi- ja suvelilleliikidega tutvumine, sügisnäituste korraldamine (nn Nunnu konkurss) jms.

Õppevahendid: aia ja põllu teema illustreerimiseks kasutatavad seinatabeleid, maketid, mudelid, mulaažid, preparaadid, kollektsioonid, videofilmid, arvutiprogrammid.

Lõiming loodusõpetusega: muld.

METS ELUKESKKONNANA (14 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Tutvutakse metsa kui elukoosluse iseärasustega, käsitletakse erinevaid metsatüüpe, lähtudes bioloogilisest ja majanduslikust aspektist. Metsa näitel käsitletakse ökosüsteemi mõistet. Õpitakse tundma Eesti metsade tuntumaid taime ja loomaliike ning koostama metsa kui ökosüsteemi teoreetilist toiduvõrgustikku ja üksikuid toiduahelaid. Uuritakse metsade kasutamist, inimõju metsale ning tutvutakse metsade tähtsuse ja kaitsega.

Õppesisu: Elutingimused metsas. Metsa kui elukooslus. Eesti metsad. Metsarinded. Nõmme-, palu-, laane- ja salumets. Eesti metsade iseloomulikud liigid, nendevahelised seosed. Metsade tähtsus ja kasutamine. Puidu töötlemine. Metsade kaitse.

Põhimõisted: ökosüsteem, põlismets, loodusmets, majandusmets, jahiulukid, sõralised, tippkiskja, metsarinded, metsatüübid: nõmmemets, palumets, salumets, laanemets.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

1. Tutvumine metsa kui koosluse ja selle elustikuga.
2. Eesti metsade valdavate puuliikide võrdlemine, kasutades näidisobjekte või veebipõhiseid õppematerjale.
3. Uurimus: mets igapäevaelus / metsaga seotud tarbeesemed.
4. Metsloomade tegutsemisjälgede uurimine.

Õppetegevus ja metoodilised soovitusd:

Antud teemade käsitlemisel rakendatakse iseseisvaid, paaris- ja rühmatöid, rollimänge, arutelusid, projektõpet, praktilisi ja uurimuslikke töid jne. Õpikeskkonda laiendatakse kooliümbrusse üksikpuude vaatlemiseks. Korraldatakse õppekäike metsa (soovitavalt ka talvel, et uurida metsloomade tegutsemisjälgi), loodusmajadesse (RMK). Metsa kui elukoosluse ning erinevate taime- ja loomaliikide tundmaõppimiseks minnakse botaanikaaedadesse (Tallinna Botaanikaaed <http://www.tba.ee/>; Tartu Ülikooli Botaanikaaed http://www.ut.ee/botaed/index.php?module=2&op=&xid=&dok_id=234), loodusmuuseumidesse (Eesti loodusmuuseum <http://www.loodusmuuseum.ee/>; Tartu Ülikooli loodusmuuseum <http://www.natmuseum.ut.ee/>) või loomaaeda (<http://www.loomaaed.ee/>) ja loomaparkidesse.

Rakendada saab IKT-d ja ainetunde võib läbi viia arvutiklassis.

Veebimaterjalid: <http://bio.edu.ee/loomad/> ja <http://bio.edu.ee/taimed/> sisaldavad töölehti ainetunni läbiviimiseks arvutiklassis või iseseisvaks tööks ning võimaldavad tutvuda metsaga seotud selgroogsete loomadega ja taimedega.

Metsavaatluste läbiviimiseks ja „Minu puu“ võistluseks saab kasutada rahvusvahelise keskkonnaprojekti Naturewatch eestikeelseid õppematerjale (õpetaja juhendmaterjalid ja õpilaste töölehed) veebiaadressil <http://www.elfond.ee/et/teemad/teised-teemad/loodusharidus/lastele/loodusvaatlused>.

Õppetegevuse näitlikustamiseks leiab puudega seotud materjale ka aadressilt <http://foto.rm.k.ee/LOODUS/Puud/>.

Koostöös töö- ja tehnoloogiaõpetusega erinevate puiduliikide kasutamine (küte, tarbeesemed, töödeldavus).

Õpitulemused:

Õpilane

- 1) väärtustab metsa, selle elurikkust ning säästva metsanduse põhimõtteid;
- 2) väärtustab uurimistegevust metsa tundmaõppimisel;
- 3) käitub metsas keskkonnateadlikult ja -hoidlikult ning järgib ohutusnõudeid;
- 4) märkab muutusi metsas, mõistab, et tingimuste muutmine inimese poolt häirib metsa looduslikku tasakaalu ning seda, et metsad vajavad kaitset;
- 5) on motiveeritud osalema eakohastel metsaga kaitsega seotud üritustel;

6) kirjeldab metsa kui ökosüsteemi, sh keskkonnatingimusi metsas; 7) võrdleb männi ja kuuse kohastumusi; 8) iseloomustab ja võrdleb peamisi metsatüüpe kasvutingimuste järgi; 9) võrdleb metsatüüpide erinevates rinnetes kasvavaid taimi; 10) koostab metsakooslust iseloomustavaid toiduahelaid ja toiduvõrgustikke; 11) selgitab, kuidas kaitsta elurikkust metsas; 12) selgitab loodus- ja majandusmetsade kujunemist, nimetab säästva metsanduse põhimõtteid; 13) teab nimetada metsa kui elukoosluse tüüpilisi liike, metsarindeid; 14) toob näiteid erinevate organismide eluvalduste ja omavaheliste seoste kohta erinevatel aastaaegadel metsas.
Süvendav ja laiendav tegevus: Minna appi metsa istutama ja külla mõnda metskonda, tutvumaks metsas tehtavate töödega, käia metsaõpperadadel jms.
Õppevahendid: luubid, mõõdulint, määrajad, kahv. Metsateemade illustreerimiseks kasutatavad seinatabeleid, maketid, mudelid, mulaažid, preparaadid, herbaariumid, kollektsioonid, putukakogud, seemnete ja viljade kogud, videofilmid, arvutiprogrammid, audio-visuaalsed materjalid.
Lõiming: loodusõpetus: muld; tööõpetus: puidu kasutamine. Keelepädevust kujundab teabeallikate abil töötamine ning kirjelduste ja iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Sotsiaalset pädevust kujundatakse ühistevõrgustuste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe ning IKT kasutamise kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Kehakultuuri pädevust kujundatakse praktiliste tegevuste ja õppekäikudega. Matemaatika-pädevuse kujunemist toetatakse eelkõige uurimusliku õppe kaudu. Antud teemaga toetatakse läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng“, „Tehnoloogia ja innovatsioon“ ning „Tervis ja ohutus“ rakendamist.

ÕHK (18 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Õhk ja selle puhtus on elusorganismide jaoks oluline. Ilm ja selle ennustamine on seotud igapäevaeluga. Õhuteema kaudu on võimalik tutvuda mitmete füüsikaliste protsessidega. Teemaga käsitletakse ka õhku elukeskkonnana, organismide elu õhus, nende levimist õhu kaudu ning lendamis- ja levimiskohastumusi, õhu tähtsust organismidele.
Õppesisu: Õhu tähtsus. Õhu koostis. Õhu omadused. Õhutemperatuur ja selle mõõtmine. Õhutemperatuuri ööpäevane muutumine. Õhu liikumine soojenedes. Õhu liikumine ja tuul. Kuiv ja niiske õhk. Pilved ja sademed. Veeringe. Ilm ja ilmastik. Sademete mõõtmine. Ilma ennustamine.
Põhimõisted: õhkkond, õhk, gaas, hapnik, süsihappegaas, lämmastik, tuul, tuule kiirus, tuule suund, kondenseerumine, pilved, sademed, veeringe, ilm, ilmastik, hingamine, põlemine, kõdunemine, tolmlamine.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1. Õhu omaduste ja koostise uurimine: küünla põlemine suletud anumas, õhu kokkusurutavus, õhu paisumine soojenedes, veeauru kondenseerumine. 2. Temperatuuri mõõtmine, pilvisuse ja tuule suuna määramine ning tuule kiiruse hindamine. 3. Erinevate Eesti piirkondade ilma võrdlemine EMHI kodulehe http://www.emhi.ee ilmakaartide järgi.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused: Õhu omadusi uuritakse ja sellega seotud mõisted omandatakse praktiliste töödega. Praktiliselt

mõõdetakse ja hinnatakse ka nimetatud ilmaelemente, koostatakse ilmavaatluse kohta graafikuid ning õpitakse lugema meedias ilmuvaid ilmakaarte ja nende põhjal võrdlema ilma Eesti erinevates osades.

Õpitakse tundma õhu kui elukeskkonna tähtsamaid omadusi. Omandatakse teadmisi organismide levimisest õhu kaudu; võrreldakse erinevate tuultolmlejate taimede kohastumusi. Omandatakse teadmised õhukeskkonda kasutavatest loomadest; võrreldakse erinevate lendajate (linnud, nahkhiired, putukad) kohastumusi.

Ilmavaatlustega tutvumiseks ja lisamaterjalide saamiseks võib kasutada ülemaailmse õpilaste keskkonnaprogrammi GLOBE kodulehte <http://www.globe.ee/globe/avaleht>, <http://www.globe.gov>.

Õpitulemused:

Õpilane

- 1) väärtustab säästlikku eluviisi;
- 2) toimib keskkonda hoidvalt ning väldib enda ja teiste tervise kahjustamist;
- 3) mõõdab õues õhutemperatuuri, hindab pilvisust ja tuule kiirust ning määrab pilvetüüpe ja tuule suunda;
- 4) võrdleb ilmakaardi järgi ilma (temperatuur, tuule suund, kiirus, pilvisus ja sademed) Eesti erinevates osades;
- 5) iseloomustab graafiku põhjal kuu keskmisi temperatuure ja sademete hulka ning tuuleroosi abil valdavaid tuuli Eestis;
- 6) kirjeldab pildi või skeemi järgi veeringet;
- 7) iseloomustab õhku kui elukeskkonda ning kirjeldab elutingimuste erinevusi vees ja õhus;
- 8) selgitab hapniku rolli põlemisel, kõdunemisel ja organismide hingamisel ning hapniku tähtsust organismidele;
- 9) toob näiteid õhukeskkonnaga seotud kohastumuste kohta loomadel ja taimedel;
- 10) nimetab õhu saastumise põhjusi ja tagajärgi ning toob näiteid, kuidas vältida õhu saastumist;
- 11) teab, et süsihappegaas tekib põlemisel, kõdunemisel ja organismide hingamisel.

Süvendav ja laiendav tegevus:

Fotovõistlus – mitmesuguste ilmastikunähtuste pildistamine. Pikemaajalised ilmavaatlused, sõprusklassiga samaaegsete ilmavaatluste tegemine Eesti erinevates piirkondades (saared vs Ida-Eesti; Põhja-Eesti vs Lõuna-Eesti, sisemaa vs rannik) ja sellest kokkuvõtete tegemine.

Õppevahendid: termomeeter, sadememõõtja, pilveatlas, kompass.

Lõiming matemaatikaga: tabelite ja jooniste lugemine ning koostamine.

LÄÄNEMERI ELUKESKKONNANA (14 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Teema piires käsitletakse mere-, ranniku- ja saareelustikku, organismide omavahelisi suhteid Läänemeres ja kaldaaladel ning toiduahelaid. Õpitakse tundma Läänemere peamisi pinnavorme, näitama kaardil Läänemere tähtsamaid poolsaari, lahtesid, väinu ja saari. Omandatakse teadmised inimtegevuse mõjust Läänemerele ja rannakooslustele, räägitakse Läänemere saastumise põhjustest. Tutvutakse olulisemate saasteainete mõjuga organismidele ja Läänemere kaitsevõimalustega.

Õppesisu: Vesi Läänemeres – merevee omadused. Läänemere asend ja ümbritsevad riigid, suuremad lahed, väinad, saared, poolsaared. Läänemere mõju ilmastikule. Läänemere rannik. Elutingimused Läänemeres. Mere, ranniku ja saarte elustik ja iseloomulikud liigid ning nendevahelised seosed. Mere mõju inimtegevusele ja ranna-asustuse kujunemisele. Läänemere reostumine ja kaitse.

Põhimõisted: vee soolsus, segu, lahus, lahusti, riimvesi, rannajoon, rand, rannik, laug- ja järskrannik, maa- ja merebriis, rohevetikad, pruunvetikad, punavetikad, põhjaloomastik, siirdekala,

rannikulinnud.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

1. Erineva soolsusega lahuste tegemine, et võrrelda Läänemere ja maailmamere soolsust. Soolase vee aurustamine.
2. Läänemere kaardi joonistamine mälu järgi (kujutluskaart).
3. Läänemere, selle elustiku, rannikuasustuse ja inimtegevuse iseloomustamine mitmesuguste teabeallikate abil.
4. Õlireostuse mõju uurimine elustikule.
5. Läänemere probleemide analüüsimine, tuginedes erinevatele allikatele.

Õppetegevus ja metoodilised soovitusd:

Antud teemade käsitlemisel rakendatakse iseseisvaid, paaris- ja rühmatöid, rollimänge, arutelusid, projektõpet, praktilisi ja uurimuslikke töid jne. Õpikeskkonda laiendatakse loodusharidusse, käiakse loodusmuuseumides (Eesti loodusmuuseum <http://www.loodusmuuseum.ee>; Tartu Ülikooli loodusmuuseum <http://www.natmuseum.ut.ee/>), loomaaias (<http://www.loomaaed.ee/>).

Rakendada saab IKT-d ja ainetunde võib läbi viia arvutiklassis.

Veebimaterjalid <http://bio.edu.ee/loomad/> ja <http://bio.edu.ee/taimed/> sisaldavad töölehti ainetunni läbiviimiseks arvutiklassis või iseseisvaks tööks ning võimaldavad tutvuda Läänemere selgroogsetega.

Läänemere-teema läbimisel sobivad õpilaste enesekontrollitena kasutamiseks veebiaadressi http://www.koolielu.edu.ee/signeloodus/Geograafia/Meri_kliima/ materjalid.

Rannikuvaatlusteks saab kasutada ka rahvusvahelise keskkonnaprojekti Naturewatch eestikeelseid õppematerjale (õpetaja juhendmaterjalid ja õpilaste töölehed) veebilehel <http://www.elfond.ee/et/teemad/teised-teemad/loodusharidus/lastele/loodusvaatlused>.

Läänemere kaardi õppimisel lasta õpilastel Läänemere kontuur oma käega joonistada ning kanda sellele suuremad saared, lahed ja poolsaared.

Rannikuasustuse ja inimtegevuse tutvustamiseks rannikul võiks kasutada lugusid kirjandusteostest, muusikapalasid ja kunstnike poolt jäädvustatud (sh fotosid).

Läänemere reostuse hindamisel seostada reovee sattumine merre laevaliiklusega ning jõgede kaudu kantava reostusega (kanalisatsioon, põllumajandustegevus jms).

Õpitulemused:

Õpilane

- 1) märkab Läänemere ilu ja erilisust ning väärtustab Läänemere elurikkust;
- 2) väärtustab uurimistegevust Läänemere tundmaõppimisel;
- 3) käitub mere ääres keskkonnateadlikult ja -hoidlikult ning järgib ohutusnõudeid;
- 4) mõistab muutusi Läänemere elukeskkonnas, saab aru, et tingimuste muutmine inimese poolt häirib looduslikku tasakaalu ning et meri vajab kaitset;
- 5) on motiveeritud osalema eakohastel Läänemere kaitsega seotud üritustel;
- 6) näitab kaardil Läänemere-äärseid riike ning suuremaid lahtesid, väinu, saari ja poolsaari;
- 7) võrdleb ilmakaartide, graafikute ja tabelite järgi rannikualade ning sisemaa temperatuure;
- 8) iseloomustab Läänemere-äärset asustust ja inimtegevust õpitud piirkonna näitel;
- 9) iseloomustab Läänemerd kui ökosüsteemi;
- 10) selgitab Läänemere vähesel soolsusel põhinevaid elustiku eripärasid;
- 11) võrdleb organismide elutingimusi järves ja meres;
- 12) kirjeldab erinevate vetikate levikut Läänemeres;
- 13) määrab lihtsamate määramistabelite järgi Läänemere selgrootuid ja selgroogseid;
- 14) koostab Läänemerele iseloomulikke toiduahelaid või -võrgustikke;
- 15) teab ja selgitab Läänemere reostumise põhjuseid ja kaitsmise võimalusi;
- 16) tunneb peamisi ranniku pinnavorme: lited, karid, saared, poolsaared;

17) teab Eesti ranniku maakerke põhjusi ning sellest tulenevat rannikujoone muutust (laidude, poolsaarte ja saarte teket ning merelahtede muutumist rannikujärvedeks); 18) nimetab Läänemere, saarte ja ranniku tüüpilisi liike.
Süvendav ja laiendav tegevus: Ülevaate koostamine mõnest Eesti väikesaarest, sh rannarahva eluolust; koostöös käsitööga saab tutvuda saarte mitmekesisest rahvarõivastega. Kalapüük ja kalatoidud. Kalakaitse.
Õppevahendid: Läänemere kaart, topsid erineva soolsusega lahuste tegemiseks, põleti, anumad veeproovide võtmiseks, termomeeter, Läänemere-teemade illustreerimiseks kasutatavad seinatabelid, maketid, mudelid, mulaažid, kollektsioonid selgrootutest – limused (riimveelised limused) ja vähilaadsed –, videofilmid, arvutiprogrammid.
Lõiming: Kirjandus, muusika, kunst: rannakülade eluolu kujutamine erinevates loomevahendites. Keelepädevust kujundab teabeallikatega töötamine ning kirjelduste ja iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Sotsiaalset pädevust kujundatakse ühistegevuste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe ning IKT kasutamise kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Kehakultuuri pädevust kujundatakse praktiliste tegevuste ja õppekäikudega. Matemaatika-pädevuse kujunemist toetatakse eelkõige uurimusliku õppe kaudu. Antud teemaga toetatakse läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng“, „Tehnoloogia ja innovatsioon“, „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“, „Kultuuriline identiteet“ ning „Tervis ja ohutus“ rakendamist.

ELUKESKKONNAD EESTIS (8 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema võtab kokku seniõpitud elukeskkonnad kui ökosüsteemid. Tutvutakse erinevate toitumissuhetega eluslooduses, loodusliku tasakaalu tähtsusega ökosüsteemides. Õpitakse koostama kooslustevahelisi toiduahelaid ja -võrgustikke.
Õppesisu: Ülevaade eluslooduse mitmekesisusest Eestis. Tootjad, tarbijad ja lagundajad. Toitumissuhted ökosüsteemis. Inimese mõju ökosüsteemidele.
Põhimõisted: toiduvõrgustik, laguahel, energia, parasitism, kisklus, sümbioos, konkurents.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: 1. Ökosüsteemi uurimine mudelite abil. 2. Veebipõhiste õpikeskkondade kasutamine toiduahelate ja toiduvõrgustike uurimiseks.
Õppetegevus ja metoodilised soovitus: Antud teemade käsitlemisel rakendatakse iseseisvaid, paaris- ja rühmatöid, rollimänge, arutelusid, projektõpet, praktilisi ja uurimuslikke töid jne. Korraldada võib õppekäike erinevatesse elukeskkondadesse/ökosüsteemidesse või üldistatakse juba toimunud õppekäikudel nähtut. Antud teemasid käsitledes võib käia ka loodusmajades, botaanikaaedades (Tallinna Botaanikaaed http://www.tba.ee/, Tartu Ülikooli Botaanikaaed http://www.ut.ee/botaed/index.php?module=2&op=&xid=&dok_id=234), loodusmuuseumides (Eesti loodusmuuseum http://www.loodusmuuseum.ee, Tartu Ülikooli loodusmuuseum http://www.natmuseum.ut.ee/) või loomaaias (http://www.loomaaed.ee/) ja loomaparkides. Rakendada saab IKT-d: looduse veebileheküljelt http://www.loodus.ee/ leiab mitmekülgset infot Eesti eluslooduse kirjeldamiseks ja tundmaõppimiseks.

Õpitulemused:

Õpilane

- 1) väärtustab ja hoiab elusat ja eluta loodust;
- 2) tunneb rõõmu looduses viibimisest;
- 3) mõistab, et iga organism looduses on tähtis;
- 4) mõistab, et muutused elukeskkonnas mõjutavad väga paljusid organisme;
- 5) kirjeldab tootjate, tarbijate ja lagundajate rolli ainerings ning selgitab toitumissuhteid ökosüsteemis;
- 6) kirjeldab ökosüsteemi elusat ja eluta osa ning selgitab loodusliku tasakaalu tähtsust ökosüsteemides;
- 7) põhjendab aineringe vajalikkust;
- 8) kirjeldab inimese mõju looduskeskkonnale ja selgitab, kuidas muutused keskkonnas võivad põhjustada elustiku muutusi;
- 9) koostab õpitud koosluste vahelisi toimivaid toiduahelaid ja toiduvõrgustikke;
- 10) selgitab toitumissuhteid: parasitism, kisklus, sümbioos, konkurents;
- 11) teab seoseid eluta ja eluslooduse vahel;
- 12) teab, et toiduvõrgustike abil saab iseloomustada organismidevahelisi suhteid;
- 13) teab, et elutegevuseks on vaja energiat.

Süvendav ja laiendav tegevus:

1 m² ühes koosluses – praktiline töö (keskkonnatingimused, elustik, nende omavahelised seosed jms), soovitav on teha seda õppekäigul või ekskursioonil.

Õppevahendid: Eesti eluslooduse mitmekesisuse illustreerimiseks kasutatavad seinatabelid, mudelid, herbaariumid, kollektsioonid, videofilmid, arvutiprogrammid jne.

Lõiming:

Keelepädevust kujundab teabeallikatega töötamine ning kirjelduste ja iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Sotsiaalset pädevust kujundatakse ühistegevuste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe ning IKT kasutamise kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Kehakultuuri pädevust kujundatakse praktiliste tegevuste ja õppekäikudega. Matemaatika-pädevuse kujunemist toetatakse eelkõige uurimusliku õppe kaudu. Antud teemaga toetatakse läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng“, „Väärtused ja kõlblus“, „Tehnoloogia ja innovatsioon“, „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ ning „Tervis ja ohutus“ rakendamist.

EESTI LOODUSVARAD (10 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Teemat õppides tutvutakse inimese poolt kasutatavate loodusressurssidega ja tähtsustatakse nende säästva tarbimise vajadust. Tutvutakse Eesti maavaradega, kuid põhjalikumalt süvenetakse kodumaakonna või lähema ümbruse loodusvarade kasutamisse. Õpitakse planeerima, läbi viima ja analüüsima uurimust energiatarbimise näitel.

Õppesisu: Eesti loodusvarad, nende kasutamine ja kaitse. Loodusvarad energiaallikadena. Eesti maavarad, nende kaevandamine ja kasutamine. Kaevanduste ja karjäärade kasutamisega seotud keskkonnaprobleemid.

Põhimõisted: loodusvarad, taastuvad ja taastumatud loodusvarad, maavarad, setted, liiv, kruus, savi, turvas, kivim, lubjakivi, graniit, põlevkivi, karjäär, maa-alune kaevandus, energia, soojus- ja elektrienergia.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

1. Setete ja kivimite iseloomustamine ning võrdlemine.
2. Perekonna/kooli energiatarbimise uurimus.
3. Ülevaate koostamine loodusvarade kasutamisest oma kodukohas.

Õppetegevus ja meetodilised soovitus:

Tutvutakse Eestis leiduvate maavaradega kollektiooni abil ning tuuakse näiteid nende kasutamisest; võib kollektiooni ise koostada.

Rühmitatakse loodusvarasid taastuvateks ja taastumatuteks, seostatakse need säästva tarbimise vajadusega.

Planeeritakse ja viiakse läbi uurimus perekonna või kooli energiatarbimise kohta, esitletakse tulemusi.

Tutvutakse koduümbruse loodusvaradega, koostatakse sellest ülevaade (individuaalselt või rühmatööna), soovitav on seostada ülevaade kaardiga.

Õpitulemused:

Õpilane

- 1) väärtustab uurimistegevust loodusvarade tundmaõppimisel;
- 2) suhtub loodusesse säästvalt, toimib keskkonnateadliku tarbijana;
- 3) mõistab, et inimene on osa loodusest ning inimeste elu sõltub looduslikest ressurssidest;
- 4) märkab kodukoha ja Eesti keskkonnaprobleeme ning on motiveeritud osalema eakohastes keskkonnakaitseüritustes;
- 5) nimetab Eesti taastuvaid ja taastumatuid loodusvarasid ning toob nende kasutamise kohta näiteid;
- 6) oskab eristada graniiti, paekivi, põlevkivi, liiva, kruusa, savi ja turvast;
- 7) toob näiteid taastuvenergia tootmise ja kasutamise võimaluste kohta oma kodukohas;
- 8) selgitab mõistliku tarbimise vajadust, lähtudes seosest loodusvarad – tarbimine – jäätmed;
- 9) teab Eesti loodusressursse, mida igapäevaelus kasutatakse, ning nende tavalisemaid allikaid (nt vesi, muld, puit, mineraalid, kütus, toit).

Süvendav ja laiendav tegevus:

Pinnamoe muutumine karjääriviisilisel kaevandamisel – maavarade kaevandamise plussid ja miinused.

Õppevahendid: luubid, maavarade kollektioon, Eesti atlas (maavarade kaart), Junior Achievementi materjali „Meie maakonnad“ loodusvarade töölehed.

Lõiming: loodusõpetus: vesi, muld ja õhk kui elukeskkonnad, nende kaitse vajadus, asula elukeskkonnana, keskkonnahoidlik käitumine, planeet Maa, atlas, kaart, loodusvarade kandmine kontuurkaardile; **matemaatika:** andmete kogumine, tõlgendamine ja esitamine; **eesti keel:** vaatluste ja nähtuste kirjeldamine.

Keelepädevust kujundab teabeallikatega töötamine ning kirjelduste ja iseloomustuste koostamine.

Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Sotsiaalsed pädevust kujundatakse ühistegevuste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe ning IKT kasutamise kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Kehakultuuri pädevust kujundatakse praktiliste tegevuste ja õppekäikudega. Antud teemaga toetatakse läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng“, „Väärtused ja kõlblus“, „Tehnoloogia ja innovatsioon“, „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ ning „Tervis ja ohutus“ rakendamist.

LOODUS- JA KESKKONNAKAITSE EESTIS (14 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

Teema võtab kokku seni õpitud elukeskkondade tähtsuse ja kaitse vajaduse. Keskkonnahoidlikku käitumist kujundatakse õpilaste enda käitumismalle analüüsides.

Õppesisu: Inimese mõju keskkonnale. Looduskaitse Eestis. Bioloogilise mitmekesisuse kaitse. Kaitsealad. Niit kui Eesti liigirikkaim kooslus. Kodukoha looduskeskkonna muutumine inimtegevuse tagajärjel. Jäätmekäitlus. Säästev tarbimine.

Põhimõisted: looduskaitse, bioloogiline mitmekesisus, looduslik niit, kulturniit, puisniit, pärandkooslus, keskkonnakaitse, jäätmed, ökomärgis, kaitsealused üksikobjektid, kaitsealad: looduskaitsealad, rahvusparkid, maastikukaitsealad.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

1. Kodukoha ettevõtte keskkonnamõju uurimine või ülevaate koostamine kodukoha ühest keskkonnaprobleemist.
2. Individuaalse tegevuskava koostamine keskkonnahoidlikuks käitumiseks.
3. Erinevate infoallikate põhjal ülevaate koostamine ühe kaitsealuse liigi või kaitseala kohta.
4. Õppekäik kaitsealale.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

Teemat on soovitatav käsitleda konkreetsete kodukohas esinevate keskkonnaprobleemide, läheduses olevate kaitsealade ning seal kasvavate või elavate liikide tutvustamise näitel. Õppekäigul kaitsealale põhjendatakse, miks selline kaitseala on loodud. Väärtuselisi hinnanguid kujundatakse õpilase eneseanalüüsi kaudu. Viimast toetab individuaalse tegevuskava koostamine keskkonnahoidlikuks käitumiseks.

Õpikeskkonda laiendatakse kooliümbrusse, vaatlemaks kaitsealuseid üksikobjekte, korraldatakse õppekäike loodus- või maastikukaitsealale või rahvusparki, käiakse loodusmajades, keskkonnahariduskeskustes, botaanikaaedades (Tallinna Botaanikaaed <http://www.tba.ee/>; Tartu Ülikooli Botaanikaaed http://www.ut.ee/botaed/index.php?module=2&op=&xid=&dok_id=234) või loomaaias (<http://www.loomaaed.ee/>) ja loomaparkides.

Rakendada saab IKT-d:

veebimaterjalid aadressidel <http://bio.edu.ee/loomad/> ja <http://bio.edu.ee/taimed/> sisaldavad töölehti ainetunni läbiviimiseks arvutiklassis või iseseisvaks tööks ning võimaldavad tutvuda looduskaitse all olevate selgroogsete loomade ja taimedega.

Veebiaadressil <http://www.zbi.ee/punane/muu/saateks.html> on kirjeldatud punase raamatu liigid ja kindlasti leiab siit õpilane endale ka huvitavaid liike, mis kaitset vajavad.

Looduse leheküljelt <http://www.loodus.ee/> leiab kõige mitmekülgsemat infot Eesti eluslooduse kirjeldamiseks.

Maa-ameti koduleheküljel <http://www.maaamet.ee/> saab tutvuda Eesti looduskaitse all olevate alade ja üksikobjektide asukohtadega Eesti kaardil.

Õpitulemused:

Õpilane

- 1) märkab looduse ilu ja erilisust, tunneb huvi Eesti looduse ja selle uurimise vastu;
- 2) väärtustab bioloogilist ja maastikulist mitmekesisust ning säästvat eluviisi;
- 3) mõistab, et inimene on looduse osa ning inimeste elu sõltub loodusest, suhtub loodusesse säästvalt;
- 4) toimib keskkonnahoidliku tarbijana;
- 5) märkab kodukoha ja Eesti keskkonnaprobleeme ning on motiveeritud osalema eakohastel keskkonnakaitseüritustel;
- 6) selgitab looduskaitse vajalikkust, toob näiteid kaitsealade, kaitsealuste liikide ja üksikobjektide kohta;
- 7) iseloomustab kaardi järgi kaitsealade paiknemist Eestis, sh oma kodukohas;
- 8) põhjendab niidu kui Eesti liigirikkaima koosluse elurikkust ja kaitsmise vajalikkust;
- 9) selgitab keskkonnakaitse vajalikkust;
- 10) põhjendab olmeprügi sortimise ja töötlemise vajadust ning sordib olmeprügi;
- 11) analüüsib enda ja oma pere tarbimist ning hindab selle mõju keskkonnale;
- 12) toob näiteid kodukoha ja Eesti keskkonnaprobleemide kohta ning pakub nende lahendamise võimalusi;
- 13) teab organismide kaitsmise vajadust ja erinevate liikide kaitsemeetmeid Eestis;
- 14) nimetab Eesti tähtsamaid pärandkooslusi;
- 15) teab niidu liigirikkuse kujunemise põhjuseid;
- 16) eristab liigikaitset ja keskkonnakaitset.

Süvendav ja laiendav tegevus:

Õpilane koostab ühe kaitseala või ühe kaitstava liigi kohta ülevaate, esitleb seda. Viktoriin Eesti looduskaitsealade kohta looduskaitsepäeval vms.

Õppevahendid: kaitsealuseid liike ja kaitsealasid tutvustavad trükised, veebimaterjalid; niiduteema illustreerimiseks kasutatavad seinatabelid, herbaariumid, seemnete kogud, videofilmid, arvutiprogrammid.

Lõiming: loodusõpetus: kõik elukeskkonnad, Eesti loodusvarad; **matemaatika:** andmete kogumine, tõlgendamine ja esitamine; **eesti keel:** vaatluste ja nähtuste kirjeldamine. Keelepädevust kujundab teabeallikate abil töötamine ning kirjelduste ja iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine annab esinemiskogemusi ning arendab väljendusoskust. Sotsiaalset pädevust kujundatakse ühistegevuste raames. Praktiliste tegevuste ja uurimusliku õppe ning IKT kasutamise kaudu kujundatakse tehnoloogilist pädevust. Kehakultuuri pädevust kujundatakse praktiliste tegevuste ja õppekäikudega. Antud teemaga toetatakse läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng“, „Väärtused ja kõlblus“, „Tehnoloogia ja innovatsioon“, „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ ning „Tervis ja ohutus“ rakendamist.

Lisa 5

Inimeseõpetuse, ühiskonnaõpetuse ning ajaloo ainekavad

Ainevaldkond „Sotsiaalsained”

Sotsiaalne pädevus

Sotsiaalne pädevus tähendab suutlikkust mõista inimühiskonna ajaloos ja nüüdisajal toimuvate ühiskondlike muutuste põhjusi ja tagajärgi; tunda lihtsamaid sotsiaalteaduste uurimismeetodeid ja kasutada mõnda neist õppetöös ja igapäevases elus; luua tulevikustsenaariume ja -visioone mingis sotsiaalselt või personaalselt olulises valdkonnas; tunda ja austada inimõigusi ja demokraatiat, teadmisi kodanikuõigustest ning -vastutusest, nendega kooskõlas olevaid oskusi ja käitumist; ära tunda kultuurilisi eripärasid ja järgida üldtunnustatud käitumisreegleid; jätkuvalt huvituda oma rahva, kogukonna ja maailma arengust, kujundada oma arvamus ning olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik.

Ainevaldkonna õppeained

Ainevaldkonda kuuluvad ajalugu, ühiskonnaõpetus ja inimeseõpetus ning valikaine usundiõpetus.

Ajalugu õpitakse alates 5. klassist, inimeseõpetust 2. klassist ning ühiskonnaõpetust 6. klassist.

Usundiõpetust on võimalik valida kõigis kolmes kooliastmes.

Sotsiaalsainete nädalatundide jaotumine kooliastmeti.

I kooliaste

Inimeseõpetus – 2 nädalatundi

II kooliaste

Ajalugu – 3 nädalatundi

Inimeseõpetus – 2 nädalatundi

Ühiskonnaõpetus – 1 nädalatund

Ainevaldkonna kirjeldus

Sotsiaalsainetes käsitletakse inimese ja ühiskonna toimimist minevikus ning tänapäeval.

Sotsiaalsainete vahendusel kujuneb õpilastes võime näha ühiskonna arengus põhjuslikke jm seoseid ning teha teadlikke valikuid seonduvalt iseenda ja sotsiaalse keskkonnaga, lähtudes ühiskonnas kehtivatest väärtustest ja moraalinormidest, ning toimida kõlbelise ja vastutustundliku ühiskonnaliikmena ning isiksusena.

Ainevaldkonna õppeainete õppega taotletakse, et õpilane:

- 1) omandab adekvaatse enesehinnangu ning teadmisi, oskusi ja hoiakuid, mis toetavad tervikliku ja autonoomse inimese kujunemist, terviseteadlikkuse, tervist tugevdava käitumise ning tervisliku eluviisi;
- 2) omandab tervikliku arusaama ühiskonna nähtustest ja protsessidest ning nende seostest ja mõjust;
- 3) mõistab kultuurilist mitmekesisust ja demokraatia tähtsust ning ühiskonna jätkusuutliku arengu vajalikkust, aktsepteerides erinevusi;
- 4) hindab väärtusi, nagu vabadus, inimväärikus, võrdõiguslikkus, ausus, hoolivus, sallivus,

vastutustunne, õiglus ja isamaalisus ning lugupidamine enda, teiste inimeste ja keskkonna vastu.

Ainevaldkonnasisese lõiminguga taotletakse, et õpilane areneks ennast teostavaks terviklikuks isiksuseks, kes suhtub endasse ja teistesse positiivselt, arvestab kaasinimesi, lähtub oma tegevuses üldinimlikest väärtustest, näeb ja mõistab ühiskonnas toimuvat ning tal on oskusi ja valmidust ühiskonnaellu sekkuda ning selles osaleda.

Ajalooõpetuses omandavad õpilased kultuuriruumis orienteerumiseks vajalikke teadmisi oma kodukoha ja maailma minevikust ning kultuuripärandist. Aine vahendusel suunatakse õpilane teadvustama, analüüsima ja kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmusi ja protsesse, nende omavahelisi seoseid ja seoseid tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi. Ajalooõpetus aitab kaasa teistes õppeainetes õpitava tervikuks sidumisele ning kujundab oskust mõista minevikunähtuste mõjul toimuvat arengut.

Inimeseõpetus lõimib õppesisu kõigis kooliastmes, toetades õpilase toimetulekut eakaaslaste hulgas, peres, kogukonnas ja ühiskonnas ning aitab õpilasel kujuneda sotsiaalselt küpseks ja teovõimeliseks isiksuseks. Inimeseõpetuse üldeesmärk on aidata kaasa õpilase sotsiaalses elus vajalike toimetulekuoskuste arengule, mille elluviimiseks kujundatakse õpilases terviklikku isiksust, sotsiaalset kompetentsust, terviseteadlikkust ja üldinimlikke väärtusi, nagu ausus, hoolivus, vastutustunne ning õiglus.

Ühiskonnaõpetuses omandavad õpilased sotsiaalse kirjaoskuse: teadmised, oskused, väärtused ja hoiakud ühiskonnas toimimiseks ning vastutustundlike otsuste tegemiseks. Õppeaine üldeesmärk on luua eeldused kodanikuidentiteedi ja ühiskonna sidususe tugevdamiseks ning aktiivse kodaniku kujunemiseks.

Usundiõpetuse kaudu luuakse eeldused erinevate religioonide, nende ühiskondlike ja kultuuriliste väljundite ning väärtussüsteemide mõistmiseks ja kriitiliseks analüüsiks, toetatakse dialoogivalmiduse ja respekti kujunemist maailma erinevalt mõistvate inimeste vahel ning õpilase enese teadlikkust maailmavaatelistes küsimustes.

Kõik sotsiaalvaldkonna ained on toeks, et õpilasel areneks suutlikkus analüüsida oma käitumist ja selle tagajärgi, sobival viisil väljendada oma tundeid, aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suheldes; ennast kehtestada, seista vastu ebaõiglusele viisil, mis ei kahjusta enda ega teiste huve ega vajadusi. Sotsiaalvaldkonna õppeainete kaudu õpitakse tundma ning järgima ühiskonnas kehtivaid väärtusi, norme ja reegleid, omandatakse teadmisi, oskusi ja hoiakuid sotsiaalselt aktsepteeritud käitumisest ning inimeste vastastikustest suhetest, mis aitavad kaasa tõhusale kohanemisele ja toimetulekule perekonnas, eakaaslaste hulgas, kogukonnas ning ühiskonnas. Sotsiaalainete kaudu kujundatakse alus maailmavaatelse mitmekesisusega arvestamiseks ning valmisolek dialoogiks erineva maailmavaate esindajatega. Kõigi valdkonna õppeainete seisukohalt on tähtis koostööoskus ja töötamine rühmas.

Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Väärtuspädevuse kujundamist toetavad kõik ainevaldkonna õppeained erinevate rõhuasetuste kaudu. Näiteks toetavad suutlikkust mõista humanismi, demokraatia ja jätkusuutliku arengu põhiväärtusi ning nendest oma tegutsemises juhinduda ajalugu ja ühiskonnaõpetus; lugupidavat suhtumist erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse süvendab usundiõpetus.

Enesemääratluspädevust – suutlikkust mõista ja hinnata iseennast; hinnata oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse; järgida tervislikke eluviise; lahendada tõhusalt ja turvaliselt iseendaga, oma vaimse, füüsilise, emotsionaalse

ning sotsiaalse tervisega seonduvaid ja inimsuhetes tekkivaid probleeme – toetab peamiselt inimeseõpetus, ent rahvusliku, kultuurilise ja riikliku enesemääratluse kujundajana teisedki valdkonna õppeained.

Õpipädevust toetatakse oskuste kujundamise kaudu. Iga sotsiaalvaldkonna õppeaine kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise planeerimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õpetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.

Suhtluspädevuse kujundamisel on oluline roll kõigil valdkonna õppeainetel. Suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt taotlevad kõik valdkonna õppeained.

Matemaatikapädevust – suutlikkust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades – toetavad kõik valdkonna õppeained.

Ettevõtlikkuspädevuse peamine kujundaja on ühiskonnaõpetus, kuid ka teised valdkonna õppeained. Õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitama eesmärgi, genereerima ideid ning neid teostama; õpitakse initsiatiivikust ja vastutust, tegema eesmärkide

saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele.

Lõiming

Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Sotsiaallained on teiste ainevaldkondadega seotud valdkonnapädevuste kujundamise kaudu.

Emakeelepädevus – suutlikkus väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult; lugeda ja mõista erinevaid tekste; kasutada kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili ning ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt ning järgida õigekeelsusnõudeid. Lisaks tähtsustuvad teksti kriitilise analüüsi oskus, meediakirjaoskus, info hankimine ja selle kriitiline hindamine, tööde vormistamine ning autoriõiguse kaitse.

Võõrkeeltepädevus – teadmised erinevatest kultuuridest ja traditsioonidest, oma ja teiste kultuuride erinevuste mõistmine ning lugupidamine teiste keelte ja kultuuride vastu mitmekultuurilises ühiskonnas; võõrkeeleoskus.

Matemaatikapädevus – ajaarvamine; ressurside planeerimine (aeg, raha); matemaatiline kirjaoskus, arvandmete esitlemine ja tõlgendamine (graafikud, tabelid, diagrammid); oskus probleeme püstitada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusideid analüüsida ning tulemuse tõesust kontrollida; oskus loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning väärtustada matemaatilist käsitlust, mõista selle sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust.

Loodusteaduslik pädevus – looduskeskkonna ja geograafilise asendi mõju inimühiskonna arengule, inimese areng ja rahvastikuprotsessid; majanduse ressursid; ühiskonna jätkusuutlikkus,

säästlik tarbimine, üleilmastumine, globaalprobleemide, sh keskkonnaprobleemide märkamine ja mõistmine ning jätkusuutliku ja vastutustundliku eluviisi väärtustamine.

Tehnoloogiline pädevus – ametid ja elukutsed erinevates ühiskondades, tehnika ja tootmise arengu seos muutustega ühiskonnas; tööturg, kutsesuunitlus ja karjääri planeerimine; oskus hinnata tehnoloogia rakendamisega kaasnevaid võimalusi ja ohte; rakendada nüüdisaegseid tehnoloogiaid tõhusalt ning eetilisel oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonna kujundamisel;

kasutada tehnilisi vahendeid eesmärgipäraselt ja säästlikult, järgides ohutuse ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.

Kunstipädevus – Eesti, Euroopa ja maailma erinevate rahvaste kultuuriteemade käsitlemine, iluhinnangute muutumine ajas; esteetiline areng ja eneseteostus, rahvakultuur ning loominguline eneseväljendusoskus.

Tervise- ja kehakultuuripädevus – suutlikkus mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osana eri ajastuil; arendada sallivat suhtumist kaaslastesse ning koostööpõhimõtteid tervislikku eluviisi järgides.

Läbivad teemad

Läbiva teema „Teabekeskkond” käsitlemisega toetatakse õpilase kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda.

Läbiva teemaga „Tehnoloogia ja innovatsioon” toetatakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja tänapäevaseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Läbiva teema „Tervis ja ohutus” käsitlemisega toetatakse õpilase kasvamist vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline käituma turvaliselt ning kujundama tervet keskkonda.

Läbiva teemaga „Väärtused ja kõlblus” taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb nüüdisajal rahvusvaheliselt üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Inimeseõpetus

Õppeaine kirjeldus

Inimeseõpetuses käsitletakse inimest ja tema sotsiaalset keskkonda tervikuna, integreerides õppesisu kõigis kooliastmes.

Inimeseõpetuses käsitletakse eakohaselt õpilaste isiksuse kujunemisele ja sotsialiseerumisele kaasa aitavaid teadmisi, oskusi ja hoiakuid. Õpitavat käsitletakse võimalikult igapäevaeluga seonduvalt, kusjuures õppes on olulisel kohal aktiivõpimeetodid.

Õpetus on inimeseõpetuses isiksusekeskne, rõhk on väärtuskasvatusel. Õpetuses liigutakse tervikliku mina poole ning situatiivselt vahetu ümbruse tajumiselt ühiskonna sotsiaalsele tunnetusele. Väärtustatakse tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi, positiivse minapildi kujunemist ning üldinimlikke väärtusi. Inimeseõpetuse ainesisu toetab turvalise koolikeskkonna saavutamist ning eetiliste, vastutustundlike ja aktiivsete kodanikuühiskonna liikmete kujunemist.

Väärtuskasvatus ja hoiakute kujundamine toimub vaimses õpikeskkonnas üksteist mõistvas õhkkonnas ning on suunatud õpilaste positiivse mõtlemise arendamisele oma arengu- ja toimetulekuvõimaluste üle. Soodne sotsiaalne õpikeskkond toetub eelkõige õpilaste isikupära ja isiklike seisukohtade austamisele, võimaluste tagamisele vabaks arvamuseavalduseks, initsiatiiviks, osalemiseks ja tegutsemiseks nii üksi kui ka koos teistega.

Õppetegevused muutuvad põhikooli kolme kooliastme jooksul lihtsamast keerukamaks, ent peavad aine eesmärkidest lähtuvalt olema õpilasele mõistetavad ja tähenduslikud ning toetama arusaama õpitava vajalikkusest.

Inimeseõpetus on kontsentriiline õppeaine, mille võtmeteemasid käsitletakse igal kooliastmel, arvestades arengulist käsitlust seoses 1) endasse positiivse suhtumise ja tervikliku mina

kujundamisega ning 2) arenguülesannete ja nendega toimetulekuga.

Esimeses kooliastmes on inimeseõpetuses rõhk õpilase enesekohasel pädevusel ning enese suhestamisel lähiümbrusega, integreerides ühiskonnaõpetuse temaatikat. Teises kooliastmes on keskmes õpilase sotsiaalne pädevus ja sotsiaalsete probleemide ennetamine ning õpilase tervist tugevdav ja väärtustav eluviis.

Inimeseõpetuses õpitakse teatud teemasid ülevaate korras ja teatud teemasid käsitletakse sügavuti.

Teemasid võib käsitleda nii üksteisele järgnevatena kui ka integreerituna, et saavutada oskuste-, teadmiste- ja väärtustepõhised õpitulemused.

Õppetegevus

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingu teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ja üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: sotsiaal-kultuuriline keskkond, arvutiklass, asutused, muuseumid, näitused jne;
- 7) kasutatakse mitmekülgset õppemeetodite valikut rõhuasetusega aktiivõppemeetoditele: arutelud, diskussioonid, juhtumianalüüs, paaristööd, projektöpe, rollimängud, rühmatööd, väitlused, õpimapi ja uurimistöö koostamine, praktilised ja uurimistööd (nt töölehtede täitmine, loovtöö kirjutamine, infootsing teabeallikatest) jne;
- 8) arvestatakse õpilaste võimete ja suutlikkuse ja kohaliku eripäraga ning ühiskonnas toimuvate muutustega;
- 9) arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid, sealjuures on põhirõhk hoiakute kujundamisel;
- 10) võimaldatakse siduda õpet koolivälise eluga (kohtuda erinevate inimestega, kaasata vanemaid jne), et kogu ainekäsitus oleks võimalikult elulähedane.

Hindamine

Hindamine inimeseõpetuses tähendab konkreetsete õpitulemuste saavutatuse ja õppija arengu toetamist, kusjuures põhirõhk on õpilase arengu toetamisel. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata.

Õpitulemuste hindamisel kasutatakse sõnalisi hinnanguid ja numbrilisi hindeid. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse ning milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid.

Hindamise põhiülesanne on toetada õpilase arengut, et kujuneks positiivne minapilt ja adekvaatne enesehinnang, kusjuures oluline on õpilase enda roll hindamisel, pakkudes võimalusi enesehindamiseks.

Inimeseõpetuses hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi, kuid ei hinnata hoiakuid ega väärtusi. Hoiakute ja väärtuste kohta antakse õpilasele tagasisidet.

Aineteadmiste ja -oskuste ning hoiakute hindamine võib kanda nii kujundava kui ka kokkuvõtva hindamise ülesandeid, kusjuures põhirõhk on kujundaval hindamisel. Õpitulemuste hindamise vormid on mitmekesised, sisaldades suulisi, kirjalikke ja praktilisi ülesandeid.

Suuliste ja kirjalike ülesannete puhul õpilane:

- 1) selgitab ning kirjeldab mõistete sisu ja omavahelisi seoseid;
- 2) selgitab oma arvamusi, hinnanguid, seisukohti ja suhtumisi, seostades neid omandatud teadmistega;
- 3) eristab, rühmitab, võrdleb ja analüüsib olukordi, seisundeid, tegevusi ning tunnuseid lähtuvalt õpitulemustest;
- 4) demonstreerib faktide, mõistete ning seaduspärasuste tundmist lähtuvalt õpiülesannete sisust.

Praktiliste ülesannete puhul õpilane:

- 1) rakendab teoreetilisi teadmisi praktiliselt õpituatsioonis;
- 2) demonstreerib õpitulemustes määratud oskusi õpituatsioonis;
- 3) kirjeldab õpitulemustes määratud teadmiste ja oskuste rakendamist igapäevaelus.

I kooliaste

Kooliastme õpitulemused

3. klassi lõpetaja:

- 1) väärtustab ennast ja teisi ning teab, et inimesed, nende arvamused, hinnangud ja väärtused on erinevad;
- 2) oskab suhelda ja käituda teisi arvestades ja tehes koostööd, ning sõnastab oma tundeid ja teab, et nende väljendamiseks on erinevaid viise;
- 3) väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet;
- 4) teab põhilisi käitumisreegleid, arvestab neid ning kirjeldab, mis on õiglane ja ebaõiglane käitumine;
- 5) väärtustab sõprust ja toetavaid peresuhteid armastuse ning vastastikuse toetuse allikana;
- 6) teab, milline on tervislik eluviis ning kuidas hoida füüsilist ja vaimset tervist, ning väärtustab neid;
- 7) mõistab oma õigust keelduda ennastkahjustavast tegevusest ning teab, kuidas ohuolukorras abi kutsuda;
- 8) kirjeldab, mis on lapse õigused ja kohustused, mõistab vastutust oma tegude eest ning planeerib oma aega ja igapäevaseid tegevusi;
- 9) teab, mis on perekond, kodu, kodukoht ja kodumaa, ning väärtustab neid;
- 10) teab Eesti riigi sümboleid ja lähemaid naaberriike.

Inimeseõpetus

Õppesisu

I KOOLIASTE

II klass (35 tundi, 1 tund nädalas)

MINA (4 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Tänapäeva kiiresti arenevas mürarohkes meediamailmas peab inimene oskama ennast ning oma erinevusi väärtustada.
Õppesisu Mina. Minu erinevused teistest inimestest ja sarnasused nendega. Iga inimese väärtus. Viisakas käitumine.
Põhimõisted: inimestevahelised sarnasused ja erinevused; viisaka käitumise põhitõed
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Oma välimuse kirjeldamine 2. Sugupoolte erinevuste ja sarnasuste kirjeldamine 3. Enda võrdlemine kaasõpilastega, mis on sarnast, mis erinevat. 4. Õppefilmi vaatamine viisaka käitumise kohta.
Õpitulemused: • Oskab kirjeldada oma välimust, huve ja tegevusi, mida talle meeldib teha; • Teab, mille poolest sarnanevad ja eristuvad erinevad sugupooled; • Nimetab, mille poolest ta sarnaneb teistega ja erineb teistest; • Väärtustab iseennast ja teisi • Mõistab viisaka käitumise vajalikkust
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded.
Lõiming: Teemat saab siduda eesti keelega, loodusõpetusega, kunstiõpetusega.
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

MINA JA TERVIS (6 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema suunab õpilasi oma tervise eest hoolitsema ja hätta jäädes abipalvet esitama
Õppesisu Tervis. Terve ja haige inimene. Ravimid. Tervislik eluviis. Abi saamise võimalused. Esmaabi.
Põhimõisted: Tervislik eluviis, esmaabi
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Esmaabivõtete demonstreerimine

2. Oskab näidist järgides tõhusalt abipalvet esitada.
3. Õppefilmi vaatamine
Õpitulemused: - Kirjeldab, kuidas oma tervise eest hoolitseda. - Eristab nakkuslikke ja mittenakkuslikke haigusi. - Demonstreerib lihtsamaid esmaabivõtteid. - Teab hädaabi telefoninumbrit ja oskab kutsuda abi.
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda eesti keele loodusõpetuse, muusikaõpetuse, kunstiõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

MINA JA MINU PERE (14 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu õpitakse väärtustama oma kodu ja peret.
Õppesisu Kodu. Kodu traditsioonid. Perekond. Vanavanemad ja teised sugulased. Pereliikmete tegevus ja rollid. Kodused tööd. Naabrid. Ohud kodus. Võõras ümbrus ja võõraga kaasaminek.
Põhimõisted: Koduarmastus, perekondkohuse- ja vastutustunne, sugupuu
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Oma pere traditsioonide kirjaldamine 2. Demonstreerib õpitu olulisust, kuidas ületada sõiduteed 3. Õppefilmi vaatamine
Õpitulemused: - Väärtustab oma kodu ja peret. - Jutustab oma pere traditsioonidest - Selgitab lähemaid sugulussuhteid - Oskab tänaval käituda ja ületada sõiduteed ohutult - Teab inimeste erinevaid töid ja töökohti.
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda eestikeele, tööõpetuse, kehalise kasvatus ja loodusõpetusega.
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

MINA: AEG JA ASJAD (6 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu väärtustatakse tegevusi, mis on positiivsete tunnete tekkimise allikaks
Õppesisu Aeg. Aja planeerimine. Täpsus, lubadused, vastutus. Minu oma, tema oma, meie oma.

Asja väärtus ja hind. Asjade väärtus teiste väärtuste seas.
Põhimõisted: Aja kulg ja seis, päevakava
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Oma tegevuse kavandamine ja päevakava planeerimine. 2. Õppefilmi vaatamine
Õpitulemused: - Eristab aja kulgu ja seisu - Väärtustab tegevusi, mis on positiivsete tunnete tekkimise allikaks - Selgitab asjade väärtust ja väärtustab ausust asjade jagamisel.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda eesti keele, matemaatika, loodusõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

MINA JA KODUMAA (5 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu õpitakse väärtustama oma kodumaad ja kodukohta
Õppesisu Kodukoht. Rahvakalendri tähtpäevad. Eesti rikkus
Põhimõisted: kodumaa, kodukoht, rahvakalender
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Õpitulemustes määratletud oskuste demonstreerimine 2. Rahvakalendri tähtpäevade kirjeldamine 3. Õppefilmi vaatamine
Õpitulemused: - Tunneb ära Eesti vabariigi lipu ja vapi. - Oskab nimetada Eesti vabariigi pealinna, sünnipäeva ja presidenti. - Tunneb ära kodukoha sümbolika - Nimetab oma kodukoha tuntud inimesi ja paiku. - Teab rahvakalendri tähtpäevi
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda eesti keele, muusikaõpetuse, kunstiõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

III klass (35 tundi, 1 tund nädalas)

MINA (5 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu väärtustatakse inimese õigust olla erinev. Aitab mõista, et õigustega kaasnevad ka kohustused.
Õppesisu Mina. Mina ja endasse suhtumine. Igäihe individuaalsus ja väärtuslikkus. Lapse õigused ja kohustused.
Põhimõisted: Lapse turvalisus, õigused ja kohustused, individuaalsus ja väärtuslikkus.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Inimeste erinevuste selgitamine 2. Endasse positiivse suhtumise tähtsuse selgitamine 3. Oma õiguste ja kohustuste nimetamine, näidete toomine.
Õpitulemused: - Selgitab endasse positiivse suhtumise tähtsust. - Väärtustab igäihe individuaalsust seoses välimuse, huvide ja tugevustega. - Väärtustab inimese õigust olla erinev. - Nimetab enda õigusi ja kohustusi. - Teab, et õigustega kaasnevad kohustused.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda eesti keele, loodusõpetusega.
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

MINA JA TERVIS (6 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu väärtustatakse tervislikke eluviise. Saadakse ülevaade, millised on ohud tervisele ja kuidas käituda ohuolukorras.
Õppesisu Vaimne ja füüsiline tervis. Tervislik eluviis. Ohud tervisele ja toimetulek ohuolukorras.
Põhimõisted: Tervislik eluviis, vaimne ja füüsiline tervis
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Kirjeldamine oma sõnadega, kuidas hoida oma tervist 2. Õppesituatsioonis demonstreerimine, kuidas verbaalselt keelduda tegevusest, mis kahjustab tema tervist. 3. Õppefilmi vaatamine
Õpitulemused: - Kirjeldab seoseid tervise hoidmise viiside vahel: mitmekesine toitumine, uni ja puhkus ning liikumine - Eristab vaimset ja füüsilist tervist. - Kirjeldab olukordi ja toob näiteid, kuidas keelduda ja hoiduda tegevusest, mis kahjustab tema tervist. - Nimetab, kelle poole pöörduda erinevate murede korral.

• Väärtustab tervislikke eluviise
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda eesti keelega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

MINA JA MEIE (14 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu väärtustatakse sõprust, lubadustest kinnipidamist ja vastutust.
Õppesisu Minu ja teiste vajadused. Sõbrad ja sõpruse hoidmine. Üksteise eest hoolitsemine ja teiste abistamine. Leppimine. Vabandamine. Oma muredest rääkimine ja tunnete väljendamine. Oskus panna end teise inimese olukorda. Keeldumine kahjulikust tegevusest. Minu hea ja halb käitumine. Käitumisreeglid. Minu käitumise mõju ja tagajärjed. Liiklusreeglid. Mäng ja töö. Õppimine. Meeskonnatöö.
Põhimõisted: Sallivus, ausus ja õiglus, kohusetunne ja vastutus, südametunnistus, meeskonnatöö
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Inimese põhivajaduste selgitamine 2. Rollimängud 3. Videofilmi vaatamine
Õpitulemused: • Nimetab inimese eluks vajalikke olulisi vajadusi ja võrdleb enda vajadusi teiste omadega. • Väärtustab sõprust • Teab abi saamise võimalusi kiusamise ja vägivalla korral • Eristab enda head ja halba käitumist • Nimetab üldtunnustatud käitumisreegleid ja põhjendab nende vajalikkust • Väärtustab lubadustest kinnipidamist ja vastutust • Teab, kuidas olla hea kaaslane ja kuidas teha koostööd
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda eesti keelega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

MINA: TEAVE JA ASJAD (5 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu tutvutakse erinevate teabeallikatega
Õppesisu Teave –ja teabeallikad ning nende kasutamine. Reklaami mõju. Turvaline käitumine

meediakeskkonnas. Raha teenimine, kulutamine, laenamine. Oma kulutuste planeerimine
Põhimõisted: Teave- ja teabeallikad, reklaam, vastutus
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Erinevate teabeallikate kirjeldamine 2. Raha põhiliste funktsioonide kirjeldamine 3. Interneti kasutamine
Õpitulemused: - Kirjeldab eri meeltega tajutavaid teabeallikaid - Selgitab, kuidas reklaamid võivad mõjutada inimeste käitumist ja otsuseid ning turvalist käitumist meediakeskkonnas - Teab, et raha eest saab osta asju ja teenuseid - Mõistab oma vastutust asjade hoidmisel ja laenamisel - Kirjeldab, milliseid vajadusi tuleb arvestada taskuraha kulutades ja säästes
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda eesti keele, kunstiõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

MINA JA KODUMAA (5 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu väärtustatakse oma kodumaad, saadakse ülevaade Eestis elavate rahvaste kommetest.
Õppesisu Küla, vald, linn, maakond. Eesti teiste riikide seas. Naaberriigid. Eesti Vabariigi ja kodukoha sümbolid. Erinevate rahvaste tavad ja kombed. Sallivus.
Põhimõisted: Küla, vald, linn, maakond, naaberriik, sallivus
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Skeemi järgi haldusüksuste seoste selgitamine 2. Kodukoha vaatamisväärsuste kirjeldamine 3. Rahvuslike ja riiklike sümbolite kirjeldamine
Õpitulemused: - Selgitab skeemi järgi haldusüksuste seoseid oma kodukohas - Leiab Euroopa kaardilt Eesti ja tema naaberriigid - Nimetab Eesti rahvuslikke ja riiklikke sümboleid - Kirjeldab Eestis elavate rahvaste tavasid ja kombeid ning austab neid - Väärtustab oma kodumaad
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda eesti keele, loodusõpetuse, kunstiõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

II KOOLIASTE

V klass (35 tundi, 1 tund nädalas)

TERVIS (4 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu väärtustatakse oma tervist
Õppesisu Tervise olemus: füüsiline, vaimne ja sotsiaalne tervis. Tervisenäitajad. Tervist mõjutavad tegurid. Hea ja halb stress. Keha reaktsioonid stressile. Pingete maandamise võimalused.
Põhimõisted: tervisenäitajad, hea ja halb stress
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Tervist mõjutavate tegurite kirjeldamine 2. pingete maandamise võtete kirjeldamine 3. Videofilmi vaatamine
Õpitulemused: 1) kirjeldab füüsilist, vaimset ja sotsiaalset tervist ning selgitab tervise olemust nendest mõistetest lähtuvalt; 2) teab enda põhilisi tervisenäitajaid: kehakaalu ja kehapikkust, kehatemperatuuri, pulsisagedust ning enesetunnet; 3) nimetab tervist tugevdavaid ja tervist kahjustavaid tegevusi ning selgitab nende mõju inimese füüsilisele, vaimsele ja sotsiaalsele tervisele; 4) eristab põhilisi organismi reaktsioone stressi korral ning kirjeldab nendega toimetuleku võimalusi; 5) väärtustab oma tervist.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda kehalise kasvatuses, eesti keelega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

TERVISLIK ELUVIIS (5 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu väärtustatakse tervislikku eluviisi
Õppesisu Tervisliku eluviisi komponendid. Tervislik toitumine. Tervisliku toitumise põhimõtted. Toitumist mõjutavad tegurid. Kehaline aktiivsus. Kehalise aktiivsuse vormid. Tervistava kehalise aktiivsuse põhimõtted. Päevakava ning töö ja puhkuse vaheldumine. Uni.
Põhimõisted: tervisliku eluviisi komponendid, tervisliku toitumise põhimõtted
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Tervisliku päeva-ja nädalamenüü koostamine 2. Tervisliku toitumise põhimõtete selgitamine 3. Enda päevakava koostamine, analüüsimine

Õpitulemused: 1) oskab eristada tervislikke ja mittetervislikke otsuseid igapäevaelus; 2) koostab endale tervisliku toidumenüü ja analüüsib seda, lähtudes tervisliku toitumise põhimõtetest; 3) kirjeldab tervisliku toitumise põhimõtteid ning väärtustab neid; 4) selgitab, kuidas on toitumine seotud tervisega; 5) kirjeldab tegureid, mis mõjutavad inimese toiduvalikut; 6) teab kehalise tegevuse mõju oma tervisele ja toob selle kohta näiteid; 7) oskab hinnata oma päevakava, lähtudes tervisliku eluviisi komponentidest; 8) hindab ja oskab planeerida kehalise aktiivsuse piisavust oma igapäevategevuses; 9) väärtustab tervislikku eluviisi.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda kehalise kasvatus ja eesti keelega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

MURDEIGA JA KEHALISED MUUTUSED (6 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema annab ülevaate murdeas toimuvatest kehalistest muutustest.
Õppesisu Murdeiga inimese elukaas. Kehalised ja emotsionaalsed muutused murdeas. Kehaliste muutuste erinev tempo murdeas. Suhtumine kehasse ja oma keha eest hoolitsemine. Suguline küpsus ja soojätkamine.
Põhimõisted: murdeiga, suguline küpsus, soojätkamine
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Murdeas toimuvate kehaliste muutuste kirjeldamine 2. Videofilmi vaatamine
Õpitulemused: 1) kirjeldab murdeiga inimese elukaare osana ning murdeas toimuvaid muutusi seoses keha ning tunnetega; 2) aktsepteerib oma kehalisi muutusi ja teab, kuidas oma keha eest hoolitseda; 3) teab, et murdeiga on varieeruv ning igaühel oma arengutempo; 4) teab suguküpsuse tunnuseid ja esmaste sugutunnuste seost soojätkamisega.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda loodusõpetuse ja eesti keelega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

TURVALISUS JA RISKIKÄITUMINE (10 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu väärtustatakse turvalisust ja ohutut käitumist.
Õppesisu: Turvaline ning ohutu käitumine koolis, kodus ja õues. Eakaaslaste ning meedia mõju tervise ja ohukäitumise alaseid valikud tehes; iseenda vastustus. Vahendatud suhtlemine. Tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused uimastitega seotud situatsioonides. Valikud ja vastutus seoses uimastitega. Tubaka, alkoholi ja teiste levinud uimastite tarbimisega seonduvad riskid tervisele.
Põhimõisted: Turvaline käitumine, riskikäitumine
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Liikluseeskirja rakendamine praktiliselt õpituatsioonides 2. Õpitulemustes määratud oskuste demonstreerimine
Õpitulemused: 1) kirjeldab olukordi, kus saab ära hoida õnnetusjuhtumeid; 2) selgitab, miks liikluseeskiri on kohustuslik kõigile, ning kirjeldab, kuidas seda järgida; 3) teab, et õnnetuse korral ei tohi enda elu ohtu seada, ning kuidas abi kutsuda; 4) nimetab meediast tulenevaid riske oma käitumisele ja suhetele; 5) suheldes meedia vahendusel, mõistab vahendatud suhtlemise olemust ning vastutust oma sõnade ja tegude eest; 6) väärtustab turvalisust ja ohutut käitumist; 7) demonstreerib õpituatsioonides, kuidas kasutada tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi tubaka, alkoholi ja teiste uimastitega seotud olukordades: emotsioonidega toimetulek, enesetunnetamine, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine ja suhtlusoskus; 8) kirjeldab tubaka ja alkoholi tarbimise kahjulikku mõju inimese organismile; 9) väärtustab mitmekesisest positiivset ja tervislikku elu uimastiteta.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda ühiskonnaõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

HAIGUSED JA ESMAABI (7 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema annab ülevaate levinumatest haigustest. Väärtustatakse enda ja teiste inimeste elu.
Õppesisu Levinumad laste ja noorte haigused. Nakkus- ja mittenakkushaigused. Haigustest hoidumine. HIV, selle levikuteed ja sellest hoidumise võimalused. AIDS. Esmaabi põhimõtted. Esmaabi erinevates olukordades. Käitumine õnnetusjuhtumi korral.
Põhimõisted: vaktsineerimine, esmaabi
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Ohuolukorras käitumise demonstreerimine

2. Kuidas kasutada esmaabi vahendeid, nende kirjeldamine
3. Videofilmi vaatamine
Õpitulemused: 1) oskab kirjeldada, kuidas hoida ära levinumaid nakkus- ja mittenakkushaigusi; 2) selgitab ja toob näiteid, kuidas haigusi ravitakse meditsiiniliste ja rahvameditsiini vahenditega; 3) teab, mis on HIV ja AIDS ning kuidas ennast kaitsta HIViga nakatumise eest; 4) kirjeldab, kuidas ennast ja teisi inimesi abistada õnnetusjuhtumi korral; 5) teab, kuidas toimida turvaliselt ohuolukorras ja abi kutsuda, ning demonstreerib õpituatsioonis lihtsamaid esmaabivõtteid (nt kõhuvalu, külmumine, luumurd, minestamine, nihestus, peapõrutus, palavik ja päikesepiste); 6) nimetab esmaabivahendeid ja kirjeldab, kuidas neid praktikas kasutada; 7) väärtustab enda ja teiste inimeste elu.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda loodusõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

KESKKOND JA TERVIS (3 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema annab ülevaate tervislikust elu- ja õpikeskkonnast.
Õppesisu Tervislik elukeskkond. Tervislik õpikeskkond. Tervis heaolu tagajana.
Põhimõisted: tervislik elukeskkond, õpikeskkond
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Tervislikku elukeskkonna ja õpikeskkonna kirjeldamine 2. Õpikeskkonna mõjude kirjeldamine õpilase õpitulemustele 3. Videofilmi vaatamine
Õpitulemused: 1) kirjeldab tervislikku elukeskkonda, lähtudes oma kodukoha loodus- ja tehiskeskkonnast; 2) eristab tegureid, mis muudavad elukeskkonna turvaliseks ja tervist tugevdavaks või mitteturvaliseks ja tervist kahjustavaks; 3) kirjeldab õpikeskkonna mõju õpilase õpitulemustele.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda loodusõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

II KOOLIASTE

VI klass (35 tundi, 1 tund nädalas)

MINA JA SUHTLEMINE (4 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu väärtustatakse inimese positiivseid jooni ja omadusi.
Õppesisu Enesesse uskumine. Enesehinnang. Eneseanalüüs. Enesekontroll. Oma väärtuste selgitamine.
Põhimõisted: Enesehinnang, konfliktid iseendaga
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Enesehinnangu selgitamine ja näidete toomine igapäevaelust 2. Oma tugevuste analüüsimine
Õpitulemused: 1) analüüsib enda iseloomujooni ja -omadusi, väärtustades positiivseid jooni ja omadusi; 2) mõistab, mis mõjutab enesehinnangut ning kuidas see kujuneb; 3) mõistab enesekontrolli olemust ning demonstreerib õpituatsioonis oma käitumise kontrolli, saades hakkama vihaga ja teiste emotsioonidega; 4) oskab selgitada ja põhjendada oma väärtusi seoses eneseanalüüsiga.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda eesti keele ja kirjandusega.
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

SUHTLEMINE TEISTEGA (9 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu väärtustatakse positiivset suhtumist endasse ja teistesse.
Õppesisu Minu ja teiste vajadused. Vajaduste hierarhia. Suhtlemise komponendid. Verbaalne ja mitteverbaalne suhtlemine. Aktiivne kuulamine. Tunnete väljendamine. Eneseavamine. Eelarvamused. Kehtestav, agressiivne ja alistuv käitumine. „Ei” ütlemine seoses ennast ja teisi kahjustava käitumisega.
Põhimõisted: minu ja teiste vajadused, verbaalne ja mitteverbaalne suhtlemine
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Õpituatsioonis demonstreerimine, kuidas sobival verbaalseid tundeid väljendada. 2. Näidete toomine olukordade kohta, kus inimeste vajadused võivad erineda 3. Videofilmi vaatamine
Õpitulemused: 1) tunneb ära enda ja teiste inimeste põhilised vajadused ning teadvustab neid; 2) teab suhtlemise olemust ning väärtustab tõhusate suhtlusoskuste vajalikkust; 3) eristab verbaalset ja mitteverbaalset suhtlemist;

4) kirjeldab erinevaid mitteverbaalseid suhtlusvahendeid ning nende mõju verbaalsele suhtlemisele; 5) demonstreerib õpituatsioonis aktiivse kuulamise võtteid; 6) mõistab eneseavamise mõju suhtlemisele; 7) demonstreerib õpituatsioonis, kuidas väljendada oma tundeid verbaalselt, säilitades ja tugevdades suhteid; 8) teadvustab eelarvamuste mõju suhtlemisele igapäevaelus ja toob selle kohta näiteid; 9) eristab ning kirjeldab kehtestavat, agressiivset ja alistuvat käitumist ning mõistab nende käitumiste mõju suhetele; 10) teab, et „ei” ütlemine on oma õiguste eest seismine, ning oskab partnerit arvestavalt öelda „ei” ennast ja teisi kahjustava käitumise korral ning aktsepteerib partneri „ei” ütlemist ennast ja teisi kahjustava käitumise korral; 11) väärtustab positiivset suhtumist endasse ja teistesse.
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda eesti keelega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

SUHTED TEISTEGA (9 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu väärtustatakse sõprust, kui vastastikuse usalduse ja toetuse allikat.
Õppesisu Tõhusad sotsiaalsed oskused: üksteise aitamine, jagamine, koostöö ja hoolitsemine. Sallivus enda ja teiste vastu. Hoolivus. Sõprussuhted. Usaldus suhtes. Empaatia. Vastutus suhtes. Kaaslaste mõju ja surve. Erinevuste ja mitmekesisuse väärtustamine. Isikuissearused. Soolised erinevused. Erivajadustega inimesed
Põhimõisted: Empaatia, usaldus, sotsiaalsed oskused
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Õpituatsioonis oskust näha olukorda teise inimese vaatenurgast demonstreerimine 2. Videofilmi vaatamine
Õpitulemused: 1) kirjeldab tõhusate sotsiaalsete oskuste (üksteise aitamine, jagamine, koostöö ja hoolitsemise) toimimist igapäevaelus; 2) oskab abi pakkuda ning teistelt abi vastu võtta; 3) väärtustab hoolivust, sallivust, koostööd ja üksteise abistamist; 4) eristab inimeste erinevaid rolle suhtes ning nende muutuvat iseloomu; 5) demonstreerib õpituatsioonis oskust näha olukorda teise isiku vaatenurgast; 6) tähtsustab oskust panna end teise inimese olukorda ja mõista tema tundeid ning väärtustab empaatilist suhtlemist; 7) väärtustab sõprust kui vastastikuse usalduse ja toetuse allikat; 8) kirjeldab kaaslaste rühma arvamuste, valikute ja käitumise mõju ning surve tagajärge; 9) mõistab isikuissearusi ning teadvustab soolisi erinevusi ja inimeste erivajadusi.
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded

Lõiming: teemat saab siduda eesti keele ja kirjandusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

KONFLIKTID (3 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema annab ülevaate konfliktide headest ja halvatest külgedest.
Õppesisu Konfliktide olemus ja põhjused. Tõhusad ja mittetõhusad konfliktide lahendamise teed.
Põhimõisted: konflikt, tõhusad ja mittetõhusad konfliktide lahendamise teed
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Konfliktide heade ja halvade külgede kirjeldamine 2. Õpisisituatsioonis tõhusate konflikti lahendamise viiside kasutamine 3. Videofilmi vaatamine
Õpitulemused: 1) selgitab konflikti häid ja halbu külgi ning aktsepteerib konflikte kui osa elust; 2) teab, eristab ja kirjeldab efektiivseid ning mitteefektiivseid konflikti lahendamise viise; 3) kasutab õpisisituatsioonis konflikte lahendades tõhusaid viise ning väärtustab neid.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda eesti keele ja kirjandusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

OTSUSTAMINE JA PROBLEEMILAHENDUS (5 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu väärtustatakse vastutuse võtmist otsuseid langetades.
Õppesisu Otsustamine ja probleemide lahendamine. Erinevate käitumisviiside leidmine probleeme lahendades. Tagajärgede arvestamine probleemilahenduses. Vastutus otsustamisel.
Põhimõisted: otsustamine, probleem
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Eri situatsioonis sobiva parima käitumisviisi valiku selgitamine 2. Videofilmi vaatamine
Õpitulemused: 1) teab ja oskab õpisisituatsioonis otsuseid langetades leida erinevaid lahendusviise;

2) kirjeldab otsustades erinevate lahendusviiside puudusi ja eeliseid; 3) mõistab otsustades lahendusviiside lühi- ja pikaajalisi tagajärgi; 4) selgitab ja kirjeldab eri situatsioonidesse sobiva parima käitumisviisi valikut; 5) väärtustab vastutuse võtmist otsuseid langetades.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda eesti keelega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

POSITIIVNE MÕTLEMINE (2 tundi)

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu väärtustatakse positiivset mõtlemist.
Õppesisu Positiivne mõtlemine. Positiivsed jooned ja omadused endas ning teistes, nende märkamine.
Põhimõisted: positiivne mõtlemine, positiivne mina
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Enda ja oma kaaslaste positiivsete omaduste, tegevuste ja väärtuste kirjeldamine 2. Näidete toomine, kuidas positiivne mõtlemine mõjutab inimese elu
Õpitulemused: 1) nimetab ja väärtustab enda ning teiste positiivseid omadusi; 2) väärtustab positiivset mõtlemist.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda eesti keelega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

ÜHISKONNAÕPETUS

Õppeaine kirjeldus

Ühiskonnaõpetus aitab õpilasel kujuneda ettevõtlikuks, ennast teostavaks, kaasinimesi arvestavaks, sotsiaalselt pädevaks ja toimetulevaks ühiskonnaliikmeks.

Ühiskonnaõpetuse tunnis omandatud teadmised, oskused ja hoiakud seostuvad tihedalt teistes õppeainetes (ajaloos, geograafias, inimeseõpetuses jt) õpituga, olles aluseks elukestvatele õppele.

Esimeses kooliastmes on ühiskonnaõpetuse teemad lõimitud inimeseõpetuse ainekavva. Teises ja kolmandas kooliastmes õpitakse ühiskonnaõpetust eraldi aiena.

Teises kooliastmes tutvub õpilane oma lähiümbruse sotsiaalsete suhete süsteemiga, keskendudes sotsiaalselt erinevate isiksuste ja rühmade koosseksisteerimisele. Käsitluse keskmes on inimesed meie ümber, kool ning õpilase kodukoht.

Ainet käsitletakse võimalikult igapäevaeluga seostatult.

Ühiskonnaõpetuse eesmärk on praktiliste ülesannete, probleemide analüüsimise ja ainealaste põhimõistete omandamise kaudu saada tervikpilt ühiskonna toimimisest. Olulisel kohal on igapäevaeluga seonduvate probleemide lahendamine ning asjatundlike otsuste tegemise oskuste omandamine, mis aitab kaasa õpilase toimetulekule ühiskonnas.

Õppes pööratakse suurt tähelepanu õpilaste õpimotivatsiooni arendamisele. Olulisel kohal on aktiivõppemeetodid, nagu arutelud, juhtumianalüüsid, rollimängud, projektid ja õppekäigud. Tähtis on viia aine käsitlemine klassiruumist välja ning kasutada igal asjakohasel juhul elusituatsioone.

Ühiskonnaõpetusel on tähtis koht õpilaste väärtushinnangute ja hoiakute kujunemises, nagu ettevõtlikkus, seaduste austamine, töökus, sooline võrdõiguslikkus, kodanikualgatus, sotsiaalne õiglus ja kodanike võrdne kohtlemine, inimõiguste austamine, mõistev suhtumine erinevustesse, tauniv suhtumine eelarvamustesse, säästlik suhtumine keskkonda, lugupidav suhtumine teiste rahvaste ja maade kultuuritraditsioonidesse ning soov neid tundma õppida; oma maa kultuuripärandi väärtustamine; teadvustamine, et kõikjal ei elata ühtviisi hästi jne.

Kogu õppes kasutatakse nüüdisaja tehnoloogilisi vahendeid, sh IKT võimalusi. Nii omandab õpilane teabe ja tehnoloogia kasutamise oskuse, mille vajadus tänapäeva maailmas pidevalt kasvab.

Õppetegevus

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingat teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ja üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: arvutiklass, raamatukogu, kohaliku omavalitsuse ja riigiasutused, ettevõtted, mittetulundusühingud, arhiivid, näitused, muuseumid.

Kooliastme spetsiifilised õppetegevused esitatakse vastava kooliastme lõpus.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest.

Hinnatakse nii õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel. Aineteadmiste ja -oskuste kõrval antakse hinnanguid ka väärtuselistes ning hoiakulistes küsimustes. Väärtuste ja hoiakute hindamist võimaldavad rollimängud, juhtumianalüüsid ning rühmatöö. Hinnanguid andes ja numbriliselt hinnates võetakse aluseks ainekavaga määratud õpitulemused.

Hindamismeetodite valikul arvestatakse õpilaste vanuselisi iseärasusi, individuaalseid võimeid ning valmisolekut ühe või teise tegevusega toime tulla.

Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ja vastavuses õpitulemustega. Aine pakub rohkesti võimalusi mitmekesiseks tööks erinevate allikatega (pildid, skeemid, tabelid, tekstid). Vanuseastmele vastavalt võib lihtsamaid ülesandeid anda mõne fakti või näite leidmiseks ning hinnata ülesande täitmise põhjalikkust ja täpsust. Praktiliste tööde puhul ei hinnata mitte ainult tulemust, vaid ka protsessi käiku. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata.

Õpitulemuste hindamisel kasutatakse sõnalisi hinnanguid ja numbrilisi hindeid. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid.

Kooliastme spetsiifilised hindamise vormid ja põhimõtted esitatakse vastava kooliastme lõpus.

II kooliaste

Kooliastme õpitulemused

6. klassi lõpetaja:

- 1) on viisakas, sõbralik, väarikas, vastutustundlik, töökas, täpne ja aus;
- 2) teab ja väärtustab demokraatia põhimõtteid;
- 3) mõistab, kuidas demokraatia põhimõtted saavad toimida koolis; märkab probleeme koolis, toetab oma käitumise ja osalemisega koolidemokraatiat;
- 4) loetleb Eesti riigi valitsemise põhilisi institutsioone ja kirjeldab nende ülesandeid (kohalik omavalitsus, Riigikogu, Vabariigi Valitsus, Vabariigi President, kohus);
- 5) teab, mis on põhiseadus ja teised seadused, miks seadusi tuleb täita; teab, mis on lapse õigused ja vastutus;
- 6) selgitab näidetega, mis on kodanikuühendus, kodanikualgatus ja vabatahtlik töö; põhjendab vabatahtliku töö vajalikkust ning pakub abi abivajajatele; tunneb ära ebaõigluse ja oskab sellele vastu seista;
- 7) mõistab inimeste iseärasusi, teab, et inimesed erinevad rahvuse, soo, vaimse ja füüsilise suutlikkuse ning vaadete ja usutunnistuste poolest; on salliv erinevuste suhtes ja valmis koostööks, oskab vältida ja lahendada konflikte;
- 8) toob näiteid ühiskonna toimimiseks ja arenguks vajalikest elukutsetest ja ettevõtetest ning väärtustab töötamist kui peamist elatusallikat; tunneb oma õigusi ja vastutust omanikuna ja tarbijana;

- 9) oskab leida teavet oma eesmärkide ja huvide tarbeks ning seda kriitiliselt hinnata; esitab oma teadmisi ja seisukohti selgelt ja veenvalt ning suudab neid põhjendada; loob, kasutab ja jagab infot ning väärtustab enda ja teiste autorite tööd;
- 10) teab, et tal on õigus saada abi, ning oskab leida abi eettulevates elusituatsioonides.

1. Sotsiaalsed suhted

Inimesed meie ümber, kogukonnad; Euroopa riigid ja rahvad; sallivus

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Saadakse ülevaade Eestis ja kodukohas elavatest rahvarühmadest.
Õppesisu Eestis ja õpilase kodukohas elavad rahvarühmad (sotsiaalsed, rahvuslikud, religioossed jm). Sooline võrdõiguslikkus. Pere ja suguvõsa. Naabruskond maal ja linnas. Sõpruskond. Koolipere. Euroopa riigid, Eesti naaberriigid.
Põhimõisted: sooline võrdõiguslikkus, suguvõsa, sõpruskond
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Eestis peamiste usundite kirjeldamine 2. Eestis elavate rahvarühmade eluolu ja kultuuritraditsioonide kirjeldamine
Õpitulemused: 1) seletab oma sõnadega ning kasutab kontekstis mõisteid <i>rahvus</i> , <i>riik</i> , <i>võrdõiguslikkus</i> ja <i>sallivus</i> ; 2) nimetab Eestis ja kodukohas elavaid rahvarühmi ning kirjeldab nende eluolu ja kultuuritraditsioone; 3) nimetab Eestis esindatud peamisi usundeid ja kirjeldab nende kombeid; 4) toob näiteid naiste ja meeste võrdsete õiguste ja nende rikkumise kohta Eestis; 5) suhtub sallivalt erinevustesse; 6) teab ja hoiab kogukonna traditsioone; 7) teab, mis on isikutunnistus ja reisidokumendid (pass, isikutunnistus); 8) nimetab ja näitab kaardil Eesti naaberriike ning toob näiteid, kuidas muu maailm mõjutab elu Eestis.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda eesti keele ja loodusõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

2. Vabatahtlik tegevus: kodanikuühendused ja -algatus; koostöö

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu tutvutakse noorteorganisatsioonide ja nende tegevusega.
Õppesisu Kodukohas tegutsevate seltside, klubide ja ühenduste tegevus. Noorteorganisatsioonid. Eakohased kodanikualgatuse võimalused. Koostöö ja ühistegevus, kommunikatsioonivõimalused.

Põhimõisted: noorteorganisatsioon, kodanikualgatus
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Vabatahtliku töö kasulikkuse kohta näidete toomine 2. Kodukohas tegutsevate noorteorganisatsioonide tegevuste kirjeldamine
Õpitulemused: 1) seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid <i>kodanikuühendus</i> , <i>kodanikualgatus</i> , <i>vabatahtlik tegevus</i> ; 2) nimetab kodukohas tegutsevaid seltse, klubisid ja ühendusi ning kirjeldab nende tegevust; 3) nimetab kodukohas ja koolis tegutsevaid noorteorganisatsioone ning kirjeldab nende tegevust; 4) teab kodukoha kodanikualgatusi ning algatab neid ja osaleb neis võimaluse korral; 5) toob näiteid vabatahtliku töö kasulikkuse kohta; märkab probleeme ja pakub vajajatele abi.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda eesti keele ja kirjandusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

II. Demokraatia

1. Demokraatia põhimõtted ja selle toimimine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu antakse ülevaade demokraatia põhimõtetest.
Õppesisu Rahva osalemine ühiskonna valitsemises. Võimude lahusus. Riigikogu, Vabariigi Valitsus, Vabariigi President, kohus. Kohalik omavalitsus. Seaduse ülimuslikkus, seadus kui regulatsioon. Peamised inimõigused (õigus elada, õigus vabadusele ja inimväärikusele jne).
Põhimõisted: riigikogu, kohus, kohalik omavalitsus, võimude lahusus, inimõigused
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Demokraatia põhimõtete iseloomustamine 2. Näidete toomine oma valla või linna omavalitsuse tegevuse kohta
Õpitulemused 1) seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid <i>inimõigus</i> , <i>seadus</i> , <i>demokraatia</i> ; 2) iseloomustab ja väärtustab demokraatia põhimõtteid (arvamuste mitmekesisus ja sõnavabadus, osalus aruteludes ja otsustamises, õigus valida ja saada valitud); 3) nimetab ja austab inimõigusi; 4) teab, et Eesti on demokraatlik vabariik, nimetab Vabariigi Valitsuse, Riigikogu ja Vabariigi Presidendi peamisi ülesandeid; 5) teab, mis on kohalik omavalitsus, toob näiteid oma valla/linna omavalitsuse

tegevuse kohta; 6) teab, et kõik on võrdsed seaduse ees ja peavad seadusi täitma, toob näiteid seaduskuuleka käitumise kohta.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda eesti keele ja kirjandusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

2. Koolidemokraatia; lapse õigused ja võimalused osaleda poliitikas

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu saadakse ülevaade õpilasomavalitsusest. Õigusega kaasnevad ka kohustused.
Õppesisu Õpilasomavalitsus, õpilaste osalemine koolielu korraldamises ja õpilasesinduses. Kooli sisekord (kodukord). Lapse õigused (õigus haridusele, õigus vanemlikule hoolitsusele jne). Õiguste, kohustuste ja vastutuse tasakaal.
Põhimõisted: õpilasomavalitsus, kooli sisekord, lapse õigused ja kohustused
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Demokraatia põhimõtete kirjeldamine
Õpitulemused 1) kirjeldab demokraatia põhimõtete toimimist koolis; 2) märkab ja arvestab erinevaid huve ja võimalusi ning on valmis koostööks ja kokkulepeteks; oskab otsida ja pakkuda abi probleemide lahendamisel; 3) toetab oma suhtumise ja tegutsemisega koolidemokraatiat; 4) tunneb ÜRO lapse õiguste konventsiooni põhimõtteid, nimetab lapse õigusi, tunneb õiguste ja vastutuse tasakaalu.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

III. Töö ja tarbimine

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu väärtustatakse elukestvat õpet, teadlikku ja säästvat tarbimist.
Õppesisu Aja ja kulutuste planeerimine ning raha kasutamine, laenamine ja säästmine. Elukutsed – teadmised ja oskused. Elukestev õpe. Elukutsed ja ettevõtted kodukohas. Teadlik, säästev tarbimine.

Töökultuur ja tööeetika.
Põhimõisted: elukestev õpe, säästev tarbimine, töökultuur, tööeetika
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Eelarve koostamine oma taskuraha piires 2. Erinevate elukutsete vajalikkuse selgitamine
Õpitulemused 1) teeb vahet vajadustel, soovidel ja võimalustel; 2) teab, kuidas raha teenitakse ja millest koosneb pere eelarve; oskab kulutusi tähtsuse järjekorda seada, koostada eelarvet oma taskuraha piires ning oma aega planeerida; 3) teab internetipanga ja pangakaardi (PIN-koodi) turvalise kasutamise reegleid; 4) iseloomustab, milliseid isiksuse omadusi, teadmisi ja oskusi eeldavad erinevad elukutsed; 5) selgitab erinevate elukutsete vajalikkust ühiskonnale; 6) oskab tarbijana märgata ja mõista tooteinfot ja tunneb tarbija õigusi.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded
Lõiming: teemat saab siduda eesti keelega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

IV. Meedia ja teave

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu väärtustatakse teiste autorite ja enda tehtud tööd.
Õppesisu Ajalehed, ajakirjad, raadio, televisioon, meediakanalite integratsioon. Teadlik infotarbimine ja -edastamine. Autoriõiguste kaitse.
Põhimõisted: meediakanalid, autoriõiguste kaitse, teadlik infotarbimine
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Teave leidmine sõnastikust, internetist, entsüklopeediast 2. Oma teadmiste ja seisukohtade esitamine
Õpitulemused 1) oskab leida teavet oma eesmärkide ja huvide tarbeks, sh kasutab indekseid, sõnastikke, otsingumootoreid ning entsüklopeediat; 2) oskab eristada fakti ja arvamust; 3) oskab oma teadmisi ja seisukohti esitada; loob, kasutab ning jagab infot; 4) väärtustab teiste autorite ja enda tehtud tööd; viitab teiste autorite loomingule; tunneb autorina vastutust oma teose eest, teadvustab autoriõiguste kaitsega seonduvaid probleeme internetis; 5) tunneb interneti võimalusi, kasutamise ohtusid ja informatsioonilise enesemääramise võimalusi; 6) mõistab, et reklaami taga on müügiedu taotlus.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded

Lõiming: teemat saab siduda eesti keelega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

AJALUGU

Õppeaine kirjeldus

Ajalooõpetuses omandavad õpilased kultuuriruumis ning ajaloolises keskkonnas orienteerumiseks vajalikke teadmisi ja oskusi. Õpilasi suunatakse teadvustama, analüüsima, kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmusi ja protsesse, nende seoseid omavahel ja tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi.

Põhikooli ajalooõpetus on kronoloogilis-temaatiline. Õppeaine algab sissejuhatava algõpetusega ning jätkub muinas- ja vanaaja, keskaja, uusaja ning lähiajaloo õppimisega. Eesti ajalugu õpitakse lõimituna maailma ajaloo kursusesse. Ainekavas eraldi esitatud Eesti ajaloo teemasid käsitletakse põhjalikult ja süsteemselt ning tõmmatakse paralleele maailma ajalooga. Käsitlemise põhimõte on liikumine lähemalt kaugemale, alustades kodukoha ajaloost, kus on oluline luua käsitletava teema ja paikadega isiklik seos.

Ajalooõpetusel on kronoloogiline, poliitiline, majanduslik, sotsiaalne, kultuuriline ja ideede dimensioon. Põhikoolis tähtsustatakse õpilasele jõukohast, inimesekeskset ajalookäsitlust, eluolu ja kultuuri teiste ajalooõpetuse dimensioonide ees. Maailma ajalugu käsitletakse valitud teemade kaudu, millega ei taotleta ajalooperioodidest tervikpildi kujunemist. Tähtis on luua sild mineviku ja nüüdisaja ajaloosündmuste ja -nähtuste vahel ning kujundada arusaam, et minevikku pöördumata on raske mõista tänapäeva, nt kriisikollete olemust ning paljusid Eesti ajaloo probleeme.

Ajaloo mõistmisele aitavad kaasa ekskursioonid, õppekäigud, ajaloo- ja ilukirjandus, teater ja kino, meedia, internet, erinevad inimesed ning paigad. Seda kogemust koolis õpituga ühendades kujuneb õpilasel arusaam ajaloost. Õpilaste maailmapilti rikastab ainetevaheline integratsioon ning lähedaste teemade lõimitud käsitlemine, lähtudes erinevatest aspektidest.

Ajalooõpetuse kaudu kujundatakse erinevaid oskusi:

- 1) ajas orienteerumise oskus, oskus analüüsida ajaloolise keskkonna kujunemist;
- 2) ajaloomõistete tundmine ja kontekstis kasutamine;
- 3) küsimuste esitamine ajaloo kohta ning neile vastamine;
- 4) funktsionaalne kirjaoskus, kriitiline mõtlemine, arutlusoskus, järelduste tegemine ja seoste loomine ning oma seisukoha kujundamine ja põhjendamine;
- 5) empaatia, oskus asetada end kellegi teise olukorda ajastut arvestades; koostöö- ja konfliktilahendusoskus;
- 6) allikaanalüüs ja töö ajalookaardiga, info leidmine erinevatest teabeallikatest, selle kasutamine ja hindamine, suuline ja kirjalik eneseväljendus ning IKT vahendite kasutamine.

Oskuste kujundamine ajalooõpetuses on pidev protsess ning seda tehakse erinevate õppeteemade ja õppemeetodite kaudu. Oskuste taset kirjeldatakse kooliastme lõpul õpitulemustena.

Ajaloo mõistmise seisukohalt on tähtis kujundada võimet asetada end kellegi teise olukorda, vaadelda maailma kellegi teise seisukohast lähtudes. Ajalootundides peab õpilastele tutvustama erinevaid ajalookäsitlusi neist ühtki peale surumata. Mõistmaks, et ajalookirjutamine sõltub ajast ja ajalooürija seisukohast, tuleb kujundada kriitilist suhtumist erinevatesse mõttemüütidesse ning võrrelda ajaloosündmuste ja -nähtuste käsitlemist eri allikates.

Õppetegevuses on oluline rakendada mitmekesisest metoodikast, mis võimaldab õpilastel aktiivselt osaleda õppetegevuses, arendada oma õpioskusi, teha järeldusi, kujundada ja väljendada oma arvamust ajaloosündmuste või -nähtuste kohta. Ajalooprobleemide analüüsimise kaudu rikastub väärtussüsteem, kujuneb rahvuslik ja kultuuriline identiteet,

sallivus ja pooldav suhtumine demokraatlikesse väärtustesse, areneb õpilase ajalooline mõtlemine ning rikastub ajalooteadvus.

Õppetegevus

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
 - 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
 - 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ja üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ning rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ja iseseisvateks õppijateks ning loovateks ja kriitiliselt mõtlevateks isiksusteks;
 - 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
 - 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
 - 6) laiendatakse õpikeskkonda: muuseum, näitus, raamatukogu, arvutiklass, ajalooliskultuuriline keskkond (muistised, ehitised) jne.
- Kooliastme spetsiifilised õppetegevused esitatakse vastava kooliastme lõpus.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest. Ajaloo õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade ajalooõpetuse õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada saadud teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks. Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õpitulemusi kontrollides tuleb jälgida teadmiste (ajaloolise sõnavara) ja oskuste tasakaalu. Hindamismeetodite valikul arvestatakse õpilaste vanuselisi iseärasusi, individuaalseid võimeid ning valmisolekut ühe või teise tegevusega toime tulla. Õpitulemuste hindamisel kasutatakse sõnalisi hinnanguid ja numbrilisi hindeid. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid.

II kooliaste

Kooliastme õpitulemused

6. klassi õpilane:

- 1) kasutab asjakohaselt aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase *aeg, muinasaeg, vanaaeg, sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number*;
- 2) tunneb mõningaid iseloomulikke sündmusi kodukoha ja Eesti ajaloost ning seostab neid omavahel;
- 3) teab mõnda ajaloolist asunit, selle tekkimise ja kujunemise põhjusi;
- 4) hindab materiaalsel keskkonda kui ajaloosündmuste peamist kandjat;

- 5) toob näiteid muinasaja ja vanaaja kohta;
- 6) mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning esitab näiteid erinevate kultuurivaldkondade kohta;
- 7) mõistab, et ajaloosündmustel ja -nähtustel on põhjused ja tagajärjed, ning loob lihtsamaid seoseid mõne sündmuse näitel;
- 8) teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest, töötab lihtsamate allikatega ja hindab neid kriitiliselt;
- 9) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava, lühijuttu ja kirjeldust ning kasutab ajalookaarti.

Õppesisu

II KOOLIASTE

V klass (70 tundi, 2 tundi nädalas)

AJAARVAMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema suunab õpilasi mineviku vastu huvi tundma. Kujundatakse ajaloo mõistete tundmise ja kontekstis kasutamise oskust.
Õppesisu Ajaarvamisega seotud mõisted ja ajaloo perioodid: muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiajalugu.
Põhimõisted: muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiajalugu
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Minevikusündmuse kirjeldamine 2. Ajalookaardi kasutamine
Õpitulemused: 1) kasutab kontekstis aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase <i>sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number, ajaloo periodiseerimine</i> ; 2) kirjeldab mõnda minevikusündmust ja inimeste eluolu minevikus; 3) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; 4) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu; 5) kasutab ajalookaarti
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded.
Lõiming: teemat saab siduda loodusõpetuse ja eesti keelega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet,

AJALOOALLIKAD

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema annab ülevaate ajalooallikatest.
Õppesisu Ajalugu ja ajalooallikad. Allikate tõlgendamine: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas, muuseum ja arhiiv.

Põhimõisted: ajalooallikas, muuseum, arhiiv
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Lihtsate allikatega töötamine 2. Õppekäik muuseumisse 3. Filmi vaatamine
Õpitulemused: 1) teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest; 2) töötab lihtsamate allikatega; 3) kasutab kontekstis ajalooallikatega seonduvaid mõisteid <i>kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas</i> .
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded.
Lõiming: teemat saab siduda eesti keele ja kirjandusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet

ELUOLU

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu tutvutakse vanaaja eluoluga
Õppesisu Elu linnas ja maal, rahu ja sõja ajal, eluolu, tegevusalad, elamud, rõivastus, toit, kultuur ja traditsioonid, nende muutumine ajas.
Põhimõisted: eluolu, traditsioonide muutumine ajas
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Minevikusündmuse kirjeldamine 2. Kava ja lühijutu koostamine 3. Ajalookaardi kasutamine 4. Filmi vaatamine
Õpitulemused: 1) kirjeldab mõnda minevikusündmust ning inimeste eluolu minevikus; 2) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; 3) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu; 4) kasutab ajalookaarti.
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded.
Lõiming: teemat saab siduda eesti keele ja loodusõpetusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet, CD

AJALOOSÜNDMUSED JA AJALOOLISED ISIKUD

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu saadakse ülevaade ajaloosündmustest ja silmapaistvatest isikutest kodukohas.
Õppesisu Ajaloosündmused ja silmapaistvad isikud kodukohas, Eestis, Euroopas ning maailmas õpetaja valikul.
Põhimõisted: ajaloosündmus, ajalooline isik
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. . Minevikusündmuse kirjeldamine 2. Kava ja lühijutu koostamine 3. Ajalookaardi kasutamine Videofilmi vaatamine.
Õpitulemused: 1) kirjeldab mõnda minevikusündmust ja inimeste elu minevikus; 2) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; 3) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu; 4) kasutab ajalookaarti.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded.
Lõiming: teemat saab siduda eesti keelega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet, CD

II KOOLIASTE

VI klass (70 tundi, 2 tundi nädalas)

MUINASAEG

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema annab ülevaate muinasaja inimese eluviisist ja tegevusaladest.
Õppesisu Aeg ja ajaarvamine, muinas- ja vanaaja periodiseerimine. Ajalugu ja ajalooallikad. Allikmaterjalide tõlgendamine. Muinasaja arengujärgud ja nende üldiseloostus: kiviaja inimese tegevusalad, põlluharimise algus, loomade kodustamine, käsitöö areng, metallide kasutusele võtmine, Eesti muinasaja üldiseloostus, Pulli, Kunda.
Põhimõisted: Aeg ja ajaarvamine, muinas- ja vanaaja periodiseerimine, ajalugu ja ajalooallikad, allikmaterjalide tõlgendamine
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalade kirjeldamine 2. Kaardi kasutamine 3. Filmi vaatamine
Õpitulemused: 1) kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid; 2) näitab kaardil ja põhjendab, miks ja mis piirkondades sai alguse põlluharimine; 3) teab, missuguseid muudatusi ühiskonnaelus tõi kaasa metallide kasutusele võtmine; 4) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid <i>kiviaeg</i> , <i>pronksiaeg</i> , <i>rauaaeg</i> , <i>varanduslik</i>

<i>ebavõrdsus, sugukond, hõim;</i> 5) teab, et Eesti esimesed asustusalad olid Pulli ja Kunda inimasula, ning näitab neid kaardil.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded.
Lõiming: teemat saab siduda loodusõpetuse ja eesti keelega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet, CD

VANAD IDAMAAD

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu saadakse ülevaade Idamaadest, nende riigikorraldusest, eluolust, kultuurist, religioonist.
Õppesisu Vanaaja sisu ja üldiseloomustus: ajalised piirid, looduslikud olud. Vana-Egiptus, Egiptuse riigikorraldus. Thutmosis III, Ramses II, Tutanhamon; eluolu, religioon, kultuurisaavutused. Mesopotaamia, sumerite linnriigid, leiutised (ratas, potikeder), Hammurabi seadused, eluolu, religioon, kultuurisaavutused. Iisraeli ja Juuda riik, ainujumala usk, Vana Testament.
Põhimõisted: linnriik, Hammurabi seadused, ainujumala usk, Vana Testament.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Vanaaja kõrgkultuuride tekke selgitamine 2. Kaardi kasutamine 3. Filmi vaatamine
Õpitulemused: 1) selgitab, miks, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid, ning näitab kaardil Egiptust ja Mesopotaamiat; 2) selgitab, milline oli vanaaja riiklik korraldus, kirjeldab vanaaja elulaadi ja religiooni Egiptuse ning Mesopotaamia näitel; 3) tunneb vanaaja kultuuri- ja teadussaavutusi: meditsiini, matemaatikat, astronoomiat, kirjandust, kujutavat kunsti, Egiptuse püramiidide ja Babüloni rippaedu; teab, et esimesed kirjasüsteemid olid kiilkiri ja hieroglüüfkiri; 4) teab, et Iisraelis tekkis monoteistlik religioon; selgitab, mis on Vana Testament; 5) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid <i>tsivilisatsioon, linnriik, vaarao, muumia, sfinks, tempel, püramiid, preester</i>; 6) teab, kes olid Thutmosis III, Ramses II, Tutanhamon, Hammurabi, Mooses ja Taavet, ning iseloomustab nende tegevust.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded.
Lõiming: teemat saab siduda eesti keelega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet, CD

VANA-KREEKA

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema kaudu saadakse ülevaade Vana-Kreekast, selle kultuurist, eluolust, religioonist.
Õppesisu Vanim kõrgkultuur Euroopas. Kreeka loodus ja rahvastik, Kreeta ja Mückeene kultuur. Kreeka linnriigid. Ühiskonnakorraldus ja kasvatus Ateenas ning Spartas. Linnriikide nõrgenemine ja alistamine Makedooniale. Aleksander Suure sõjaretk ning maailmariigi tekkimine. Vana-Kreeka kultuur ja eluolu, kultuur ja religioon Hellase maailma ühendajana, olümpiamängud, religioon ja mütoloogia, Homeroose kangelseepika, ajalookirjutus, Herodotos, teater, kunst, arhitektuur (Ateena akropol), skulptuur, vaasimaal, hellenite igapäevaelu, hellenistlik kultuur, Vana-Kreeka kultuuri tähtsus.
Põhimõisted: religioon ja mütoloogia, Homeroose kangelseepika, ajalookirjutus, Herodotos, teater, kunst, arhitektuur (Ateena akropol), skulptuur, vaasimaal, hellenite igapäevaelu, hellenistlik kultuur.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Vana-Kreeka kultuuri ja eluolu kirjeldamine 2. Kaardi kasutamine 3. Vana-Kreeka tuntud inimeste iseloomustamine
Õpitulemused: 1) näitab kaardil Kreetat, Kreekat, Balkani poolsaart, Ateenat ja Spartat ning kirjeldab riigi laienemist hellenismi perioodil; 2) teab, et Vana-Kreeka tsivilisatsioon sai alguse Kreeta-Mückeene kultuurist; 3) tunneb Vana-Kreeka ühiskonnakorraldust Ateena ja Sparta näitel ning võrdleb neid kirjelduse põhjal; 4) kirjeldab Vana-Kreeka kultuuri ja eluolu iseloomulikke jooni järgmistes valdkondades: kirjandus, teater, religioon, kunst, sport; 5) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid <i>polis, rahvakoosolek, akropol, agoraa, türann, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori, eepos, olümpiamängud, teater, tragöödia, komöödia, skulptuur, Trooja sõda, hellenid, tähestik</i> ; 6) teab, kes olid Zeus, Herakles, Homeros, Herodotos, Perikles ja Aleksander Suur, ning iseloomustab nende tegevust.
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded.
Lõiming: teemat saab siduda eesti keele ja kirjandusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet, CD

VANA-ROOMA

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teema suunab õpilasi Vana-Rooma vastu huvi tundma. Antakse ülevaade Vana-Rooma riigist, eluolust, usust, kultuurist.
Õppesisu Rooma riigi tekkimine, looduslikud olud, Rooma linna tekkimine, kuningad, vabariigi algus, Rooma vabariik, ühiskondlik korraldus, Rooma võimu laienemine Vahemere maades. Hannibal, kodusõjad Roomas. Caesar, vabariigi lõpp. Rooma keisririik, ühiskondlik korraldus. Augustus, Rooma impeerium ja selle lõhenemine. Vana-Rooma kultuur, rahvas ja eluolu, Rooma kui impeeriumi keskus ja antiikaja suurlinn, kunst ja arhitektuur, avalikud mängud, Rooma õigus. Ristiusu teke, Uus Testament.

Põhimõisted: kodusõda, keisririik, impeerium, , Rooma õigus. Ristiusu teke, Uus Testament
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Kaardi kasutamine 2. Rooma riigi eluolu ja kultuuri iseloomustamine 3. Jutukese koostamine
Õpitulemused: 1) näitab kaardil Apenniini poolsaart, Vahemerd, Kartaagot, Roomat, Konstantinoopolit, Ida- Roomat ja Lääne-Roomat; 2) teab Rooma riigi tekkelugu ning näitab kaardil Rooma riigi territooriumi ja selle laienemist; 3) selgitab Rooma riigikorda eri aegadel; 4) iseloomustab eluolu ja kultuuri Rooma riigis; 5) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid <i>vabariik, foorum, kapitolium, Colosseum, patriits, plebei, konsul, senat, rahvatribuun, orjandus, amfiteater, gladiaator, leegion, kodusõda, kristlus, piibel, Rooma õigus, provints, Ida-Rooma, Lääne-Rooma, Kartaago, Konstantinoopol, ladina keel</i> ; 6) teab, kes olid Romulus, Hannibal, Caesar, Augustus ja Jeesus Kristus, ning iseloomustab nende tegevust.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Frontaalne, rühma- ning paaristöö, rollimängud, õppemängud, kuulamisülesanded.
Lõiming: teemat saab siduda eesti keele ja kirjandusega
Õppevahendid: õpik, töövihik, näitvahendid, internet, CD

Lisa 6

Muusika ja kunstõpetuse ainekavad

Muusika ainekava

Õpitulemused ja õppesisu

I klass

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- 1) tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab, teadvustab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid;
- 2) tunneb huvi muusika kui kunsti liigi vastu ning kujundab enda esteetilist maitset;
- 3) mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt muusikaliste tegevuste kaudu;
- 4) kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhialuseid;
- 5) väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana;
- 6) teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises ning mõistab ja austab erinevaid rahvuskultuure;
- 7) teadvustab ja väärtustab muusikateoste autorsust ning suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonda.

Õppesisu:

Laulmine ja häälearendamine

Muusikalistele fraasidele toetuv vaba ja loomulik hingamine laulmise:

Õige kehahoid

Diktsiooni selgus

Ilmekuse saavutamine

Laulude esitamine liikumise ja liigutusega

Lastelaulud

Muusikaline kirjaoskus

Pulsi tunnetamine

Laulurütmi kaasamängimine

Heliastmete so- mi- ra- jo- jo – võtme tundmaõppimine

Märkide < (valjendes), > (kahanedes) tundmaõppimine ja kasutamine

Muusika kuulamine

Laulude ja instrumentide karakterpalade tundmaõppimine. Muusikapalade meeleolu ja karakteri kirjeldamine

Põhimõisted: helilooja, rütm, kõrge, valju, vaikne, madal, meetrum, takt, taktijoon, taktimõõt, refrään, kordusmärgid, paus, piano, forte, sümfooniaorkester, rütmipillid, astmed, regilaul, noodijoonestik, peatusmärk, tants

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

Õpitulemused:

Laulab vaba ja loomuliku hingamisega

Omab õiget kehahoidu ja selget diktsiooni

„Mu koduke“

„Mutionu pidu“

„Eesti hümn“

„Rongisõit“ jt laule.

Tunneb rütmivorme

Oskab neid kasutada rütmiülesannete lahendamisel. Oskab kasutada: Taktijoont Lõpumärki Kordusmärke Ja märke < ja > Teab so võtme tähendust ja astmeid so, mi, ra, jo Oskab kirjeldada muusikateose meeleolu
Õppetegevus ja metoodilised soovitused: 1) ühehäälnelise laulmine ja osalemine kooris; 2) meloodia laulmine käemärkide, rändnoodi, astmetrepi ja noodipildi ning relatiivsete helikõrguste (astmete) järgi; 3) mänguõskuse omandamine keha-, rütmi- ja plaatpillidel, plokkflöödil või 6-keelsel väikekandelil; 4) kuulatud muusikapalade iseloomustamine muusika oskussõnavara kasutades; 5) muusikapala meeleolu väljendamine liikumise kaudu; 6) esinemisjulguse ja -õskuse arendamine; 7) muusika väljendusvahendite katsetamine erinevaid karaktereid kujutades; 8) õppekäigud, kontserdil, teatris ja muuseumis käimine jne.
Lõiming: 1) sotsiaalsuhtest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega; 2) emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis; 3) loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduses keskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi; 4) matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid); 5) käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad); 6) kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordineerimist.
Õppevahendid: Õppekirjandus: „Laulik“ I kl., muusikaõpetuse töövihik, CD-d, C. Orffi instrumentarium.

Hindamine: I klassis hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste rakendamist muusikalistes tegevustes sõnaliselt igal veerandil, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi. Hindamine sisaldab kõiki muusikaõpetuse komponente: laulmist, pillimängu, muusikalist liikumist, omaloomingut, muusika kuulamist ja muusikalugu, muusikalist kirjaoskust ning ka õpilase aktiivsust, tunnist osavõttu, hinnangut enese ja kaasõpilaste osalemisele ning saavutustele õppes. Õpilase aktiivset osalemist koolikooris, silmapaistvat esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel ja võistlustel arvestatakse õppetegevuse osana koondhindamisel.

II klass

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- 1) tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab, teadvustab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid;
- 2) tunneb huvi muusika kui kunstiliigi vastu ning kujundab enda esteetilist maitset;
- 3) mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt muusikaliste tegevuste kaudu;
- 4) kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhialuseid;
- 5) väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana;
- 6) teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises ning mõistab ja austab erinevaid rahvuskultuure;
- 7) teadvustab ja väärtustab muusikateoste autorsust ning suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonda.

Õppesisu:

1. Laulmine ja häälte arendamine

Muusikalisele fraasile toetuv vaba ja loomulik hingamine laulmisel.

Õige kehahoid

Huulte aktiivne rakendamine kõla, diktsiooni selguse ja ilmekuse saavutamiseks.

Kõlalise puhtuse ja emotsionaalsuse taotlemine ühehäälsel laulmisel.

Laulude esitamine liikumise ja kujundlike liikumistega.

Lastelaulud

2. Muusikaline kirjaoskus

2/4 ja 3/4 taktimõõt

takti viitamine

laulurütmi ja rütmiharjutuste kaasamängimine

lõpumärkide, kordusmärkide

fermaadi kasutamine

rütmivormid

Meloodia liikumise suundade jälgimine ja iseloomustamine, laulmise ja muusika kuulamine.

Heliastmete: jo, le, mi, so, ra, jo', ra'

Jo võtme kasutamine praktilises musitseerimises.

Õpitud heliastmete ja rütmivormide kasutamine laulmisel.

3. Muusika kuulamine

Muuskapalade meeleolu kirjeldamine

Muusikaliste väljendusvahendite:

Meloodia

Rütm

Tempo

Dünaamika

Tämber ksutamine.

Põhimõisted:

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

Õpitulemused:

Laulab vaba ja loomuliku hingamise, õige kehahoiaku, selge diktsiooniga ja ilmekalt.

Omandab ühislauluvara: „Eesti hümn“, „Emakesele“, „Tiliseb, tiliseb aisakell“, „Kes elab metsa sees“, „Kevadel“, „Mutionu pidu“ jt lastelaule.

Tunneb 2/4 ja ¾ taktimõõtu Oskab kasutada taktijoont, lõpumärke, Tunneb rütmivorme Oskab neid kasutada rütmülesannetes. Teab jo võtme tähendust, astmed jo, le, mi, so, ra, jo', ra', so' Oskab kirjeldada muusikateoste meeleolu ja karakterit.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused: 1) ühehäälnelne laulmine ja osalemine kooris; 2) meloodia laulmine käemärkide, rändnoodi, astmetrepi ja noodipildi ning relatiivsete helikõrguste (astmete) järgi; 3) mänguuskuse omandamine keha-, rütmi- ja plaatpillidel, plokkflöödil või 6-keelsel väikekandlil; 4) kuulatud muusikapalade iseloomustamine muusika oskussõnavara kasutades; 5) muusikapala meeleolu väljendamine liikumise kaudu; 6) esinemisjulguse ja -uskuse arendamine; 7) muusika väljendusvahendite katsetamine erinevaid karaktereid kujutades; 8) õppekäigud, kontserdil, teatris ja muuseumis käimine jne.
Lõiming: 1) sotsiaalsuhtest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega; 2) emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis; 3) loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduses keskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi; 4) matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid); 5) käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad); 6) kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordineerimist.
Õppevahendid: Õpik II kl, Muusikaõpetuse töövihik II kl, Orffi instrumentarium, plokkflöödid või 6-keelsed Väikekandled, CD-d ja arvutiprogrammid algklassidele

Hindamine : II klassis hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste rakendamist muusikalistes tegevustes numbriliselt igal veerandil, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi. Hindamine sisaldab kõiki muusikaõpetuse komponente: laulmist, pillimängu, muusikalist liikumist, omaloomingut, muusika kuulamist ja muusikalugu, muusikalist kirjaoskust ning ka õpilase aktiivsust, tunnist osavõttu, hinnangut enese ja kaasõpilaste osalemisele ning saavutustele õppes. Õpilase aktiivset osalemist koolikooris, silmapaistvat esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel ja võistlustel arvestatakse õppetegevuse osana koondhindamisel.

III klass

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- 1) tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab, teadvustab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid;
- 2) tunneb huvi muusika kui kunstiliigi vastu ning kujundab enda esteetilist maitset;
- 3) mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt muusikaliste tegevuste kaudu;
- 4) kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhialuseid;
- 5) väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana;
- 6) teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises ning mõistab ja austab erinevaid rahvuskultuure;
- 7) teadvustab ja väärtustab muusikateoste autorsust ning suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonda.

Õppesisu:

Laulmine ja hääle arendamine

Muusikalistele fraasidele toetuv vaba ja loominguline hingamine laulmisel

Õige kehahoid

Huulte aktiivne rakendamine kõla, diktsiooni selguse ja ilmekuse saavutamiseks

Kõlalise puhtuse ja emotsionaalsuse taotlemine

Kaanonid

Eesti ja teiste rahvaste rahvalaulud

Muusikaline kirjaoskus

4/4 taktimõõt

Erinevate rütmivormide kordamine ja kasutamine neljandik taktimõõdus

Meloodia kõrged ja madalad helid, nende võrdlemine kuulumise järgi ning kujutamine visuaalselt

Meloodia liikumissuundade jälgimine ja iseloomustamine laulmisel ja muusika kuulamisel

Astmete jo, le, mi, na, so, ra, di, jo kasutamine praktilises musitseerimises

Jo ja ra astmerida

Mõisted piano ja forte

Muusika kuulamine

Vokaal ja instrumentaalmuusika, erinevad muusikažanrid ja heliloojad.

Põhimõisted: vokaal ja instrumentaalmuusika, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, muusikazaanrite tundmaõppimine, marss, polka, valss, luuletaja, helilooja, solist, ansambel, koor, koorijuht, dirigent, orkester, improvisatsioon, dünaamika, astmerida, Hellet.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: Õpilane: oskab kasutada arvutit ja interneti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste. Teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigud (helistuudiod, raamatukogud, muusikakoolid jne).

Õpitulemused:

- 1) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinato'des;
- 2) on omandanud 6-keelse väikekandle või plokkflöödi esmased mänguvõtted ning kasutab neid musitseerides;
- 3) väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.

3. Muusikaline liikumine

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;
- 2) tantsib eesti laulu- ja ringmänge.

4. Omalooming

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- 2) kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;
- 3) loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne;
- 4) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.

5. Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) on tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, dünaamika ja muusikapala ülesehitus);
- 2) eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat;
- 3) eristab kuuldeliselt marssi, valssi ja polkat;
- 4) on tutvunud eesti rahvalaulu ja rahvapillidega (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill);
- 5) kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara;
- 6) väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega;
- 7) seostab muusikapala selle autoritega.

6. Muusikaline kirjaoskus

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes;
- 2) mõistab 2- ja 3-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerides;
- 3) tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides;
- 4) mõistab JO-võtme tähendust ning kasutab seda noodist lauldes;
- 5) õpib lauludes tundma JO- ja RA-astmerida;
- 6) mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas:
 - a) meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana;
 - b) koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor;
 - c) muusikapala, salm, refrään, kaanon, marss, polka, valss, ostinato, kaasmäng, eelmäng, vahemäng;
 - d) rütm, meloodia, tempo, kõlavärv, vaikselt, valjult, piano, forte, fermaat;
 - e) laulurepertuaariga tutvustatakse märke latern, segno, volt.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

- 1) ühehäälnelise laulmine ja osalemine kooris;
- 2) meloodia laulmine käemärkide, rändnoodi, astmetrepi ja noodipildi ning relatiivsete helikõrguste (astmete) järgi;
- 3) mänguuskuse omandamine keha-, rütmi- ja plaatpillidel, plokkflöödil või 6-keelsel väikekandelil;
- 4) kuulatud muusikapalade iseloomustamine muusika oskussõnavara kasutades;
- 5) muusikapala meeleolu väljendamine liikumise kaudu;

6) esinemisjulguse ja -oskuse arendamine; 7) muusika väljendusvahendite katsetamine erinevaid karaktereid kujutades; 8) õppekäigud, kontserdil, teatris ja muuseumis käimine jne.
Lõiming: 1) sotsiaallainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega; 2) emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis; 3) loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi; 4) matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid); 5) käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad); 6) kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordineerimist.
Õppevahendid: Muusikaõpik III kl, Muusikaõpetuse töövihik 3. kl, Orffi instrumentarium, plokkflöödid või 6-keelsed väikekanded, CD-d, linnid Arvutiprogrammid

Hindamine: III klassis hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste rakendamist muusikalistes tegevustes numbriliselt igal veerandil, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi. Hindamine sisaldab kõiki muusikaõpetuse komponente: laulmist, pillimängu, muusikalist liikumist, omaloomingut, muusika kuulamist ja muusikalugu, muusikalist kirjaoskust ning ka õpilase aktiivsust, tunnist osavõttu, hinnangut enese ja kaasõpilaste osalemisele ning saavutustele õppes. Õpilase aktiivset osalemist koolikooris, silmapaistvat esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel ja võistlustel arvestatakse õppetegevuse osana koondhindamisel.

IV klass

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- 1) tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab, teadvustab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid;
- 2) tunneb huvi muusika kui kunsti liigi vastu ning kujundab enda esteetilist maitset;
- 3) mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt muusikaliste tegevuste kaudu;
- 4) kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhialuseid;
- 5) väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana;
- 6) teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises ning mõistab ja austab erinevaid rahvuskultuure;
- 7) teadvustab ja väärtustab muusikateoste autorsust ning suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonda.

Õppesisu:

Laulmine ja hääle arendamine

Hääle kõlavuse väljenduslikkuse arendamine fraseerimisel. Kõlaühtsuse ja pehme tooni saavutamine, vältides forseerimist

Laulude ilmeka ettekanne

Hääle individuaalsete omaduste (tämb, diapason) kujundamine

Harmooniataju arendamine (kaanonid ja lihtsad kahehäälsed laulud)

Muusikaline kirjaoskus

Meetrum

Neljaosaline taktimõõt

Kaheksandik taktimõõt lauludes

Eeltakti tundmaõppimine

Rütmivormid

Kasutamine rütmivormides

Meloodia ja helilaad

Duur ja moll – helirida ja helilaad, kolmkõlad

Viiulivõtme tähendus

Klaviatuur ja oktav

Tähtnimetused

2- ja 3-osaline muusikavorm

Muusika kuulamine

Hääleliigid, eesti ja kodukoha tuntumad laulud

Muusikalise analüüsivõime arendamine

Teoste loomine ja leidmine kirjanduse kunsti ja tänapäevaga.

Pillirühmade tämb ja kõlad

Muusikaõpetus on seotud erinevate õppeainetega

Põhimõisted: duur- ja moll- helilaad, duur- ja moll – kolmõla, pidekaar, dünaamika, hääle- ja hääleliigid, fermaat, eeltakt, Taktimõõt 4/4, tervenoot, kaheksandikpaus, dünaamikamärgid, rütmid ti-ti-ri ja ti-ri-ti, tervepaus, muusikainstrumendid, klahvpillid, menuett, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, eestirahvapillid, 2-osaline muusikavorm, 3-osaline muusikavorm, tähtnimetused.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine: Õpilane: oskab kasutada arvutit ja internetti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste. Teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigud (helistuudiod, raamatukogud, muusikakoolid jne).

Õpitulemused:

Laulab võimetekohaselt ja hääle idividuaalseid omadusi arvestades
 Omandav ühislauluvara
 Eesti hümn (Pacius)
 Mu isamaa on armas (rahvalik laul)
 Erinevad kaanonid
 Rahvalaulud õpetaja valikul
 Tunneb taktimõõtu 2/4, 3/4, 4/4 kuulmise ja noodi järgi
 Laulab astmenimedega lihtsamaid laule
 Teab mõisteid duur ja moll eristab kuulmise järgi
 Teab viiulivõtme tähendust ja oskab noodijoonestikule märkida
 Teab erinevaid hääleliike sopran, alt, tenor, bariton, bass
 Pillirühmad ja kõlapillid

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

- 1) ühe- ja kahehäälsuse rakendamine laulmisel;
- 2) kahe- või kolmehäälne laulmine kooris;
- 3) relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine laulude õppimisel;
- 4) pillimänguoskuste arendamine ja rakendamine erinevates pillikoosseisudes;
- 5) kuulatud muusikapalade iseloomustamine, tuginedes muusika väljendusvahenditele ja oskussõnavarale;
- 6) eri rahvaste tantsude karakteri väljendamine liikumises;
- 7) muusika väljendusvahendite kasutamine erinevates muusikalistes tegevustes;
- 8) esinemisvõimaluste pakkumine ning loomingulise eneseväljenduse toetamine;
- 9) teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigud (helistuudiod, raamatukogud, muusikakoolid jne).

Lõiming:

- 1) sotsiaalainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;
- 2) emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis;
- 3) loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi;
- 4) matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);
- 5) käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad);
- 6) kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni.

Õppevahendid:

Muusikaõpetuse õpik ja töövihik 4. Kl, Orffi instrumentarium, plokkflöödid või 6-keelsed väikekanded, CD, linnid, pildimaterjal,
 Arvutiprogrammid

Hindamine: IV klassis hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste rakendamist muusikalistes tegevustes numbriliselt igal veerandil, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi. Hindamine sisaldab kõiki muusikaõpetuse komponente: laulmist, pillimängu, muusikalist liikumist, omaloomingut, muusika kuulamist ja muusikalugu, muusikalist kirjaoskust ning ka õpilase aktiivsust, tunnist osavõttu, hinnangut enese ja kaasõpilaste osalemisele ning saavutustele õppes. Õpilase aktiivset osalemist koolikooris, silmapaistvat esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel ja võistlustel arvestatakse õppetegevuse osana koondhindamisel.

V klass

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- 1) tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab, teadvustab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid;
- 2) tunneb huvi muusika kui kunsti liigi vastu ning kujundab enda esteetilist maitset;
- 3) mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt muusikaliste tegevuste kaudu;
- 4) kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhialuseid;
- 5) väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana;
- 6) teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises ning mõistab ja austab erinevaid rahvuskultuure;
- 7) teadvustab ja väärtustab muusikateoste autorsust ning suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonda.

Õppesisu:

Laulmine ja hääle arendamine

Hääle kõlavuse ja valjunduslikkuse arendamine. Kõlaühtluse ja pehme tooni saavutamine, vältides forseerimist

Laulude ilmeka ettekanne

Hääle individuaalsete omaduste kujundamine

Harmooniataju arendamine: kaanonid, lihtsad kahehäälsed laulud

Muusikaline kirjaoskus

2/4, 3/4, 4/4 taktimõõdu tundmine

vahelduva taktimõõdu tundma õppimine

helistikud c-a; g-e; f-d

diees, bemoll, bekaar

dünaamika ja agoogikamärgid

pp, ff, mp, mf, cresc, fine

mõisted da capo al fine

Muusika kuulamine

Võrdlusoskuse ja muusikalise analüüsivõime arendamine

Seoste loomine kirjanduse, kunsti ja tänapäevaga

Kooriliigid: mudilas-, laste-, poiste-, nais-, mees-, segakoor- Kodukoha ja eesti tuntud koorid ja dirigendid

Euroopa rahvaste muusika tutvustamine (Põhjamaad ja baltimaad)

Põhimõisted: muusika väljendusvahendid, Rütm, pidekaar ja sidekaar, tempo, dünaamika, meloodia, helistik, s-duur, a-moll, kõrgendus- ja madaldusmärk, bekarr, G-duur, e-moll, F-duur, d-moll, koor, orkester, dirigent, Eesti rahvamuusika, rahvalaul, rahvapillid,

rahvatantsud.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: Õpilane: oskab kasutada arvutit ja interneti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste. Teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigud (helistuudiod, raamatukogud, muusikakoolid jne).
Õpitulemused: Laulab võimetekohaselt ja hääle individuaalseid omadusi arvestades Ühislauluvara omandamine Eesti vabariigi hümn „Eesti Lipp“ „Kungla rahvas“ „Jaan läheb jaanitulele“ kaanonid, rahvaste laulud tunneb takte 2/4, 3/4, 4/4 kuulmise järgi Koostab rütmülesandeid erinevates taktimõõtudes Teab helistikke C-a, G-e, F-d Teab dieesi, bemolli ja bekaari tähendust Teab erinevaid kooriliike Teab kodukoha ja eesti tuntuid koore Oskab iseloomustada Eesti rahva- ja tantsumuusikat
Õppetegevus ja metoodilised soovitused: 1) ühe- ja kahehäälsuse rakendamine laulmisel; 2) kahe- või kolmehäälsuse laulmine kooris; 3) relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine laulude õppimisel; 4) pillimänguoskuste arendamine ja rakendamine erinevates pillikoosseisudes; 5) kuulatud muusikapalade iseloomustamine, tuginedes muusika väljendusvahenditele ja oskussõnavarale; 6) eri rahvaste tantsude karakteri väljendamine liikumises; 7) muusika väljendusvahendite kasutamine erinevates muusikalistes tegevustes; 8) esinemisvõimaluste pakkumine ning loomingulise eneseväljenduse toetamine; 9) teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigud (helistuudiod, raamatukogud, muusikakoolid jne).
Lõiming: 1) sotsiaallainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega; 2) emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis; 3) loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi; 4) matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid); 5) käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad); 6) kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni.

Õppevahendid:

Muusikaõpetuse õpik ja töövihik 5. Kl, Orffi instrumentarium, plokkflöödid või 6-keelsed Väikekandled, CD-d, linnid, pildimaterjal, arvutiprogrammid.

Hindamine: V klassis hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste rakendamist muusikalistes tegevustes numbriliselt igal poolaastal, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi. Hindamine sisaldab kõiki muusikaõpetuse komponente: laulmist, pillimängu, muusikalist liikumist, omaloomingut, muusika kuulamist ja muusikalugu, muusikalist kirjaoskust ning ka õpilase aktiivsust, tunnist osavõttu, hinnangut enese ja kaasõpilaste osalemisele ning saavutustele õppes. Õpilase aktiivset osalemist koolikooris, silmapaistvat esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel ja võistlustel arvestatakse õppetegevuse osana koondhindamisel.

VI klass

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus:

- 1) tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab, teadvustab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid;
- 2) tunneb huvi muusika kui kunsti liigi vastu ning kujundab enda esteetilist maitset;
- 3) mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt muusikaliste tegevuste kaudu;
- 4) kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhialuseid;
- 5) väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana;
- 6) teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises ning mõistab ja austab erinevaid rahvuskultuure;
- 7) teadvustab ja väärtustab muusikateoste autorsust ning suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonda.

Õppesisu:

1. Laulmine ja hääle arendamine

Kõlalise puhtuse ja emotsionaalsuse taotlemine laulmisel

Eesti ja teiste rahvaste laulud

Hääle individuaalsete omaduste kujundamine

2. Muusikaline kirjaoskus

Meetrum, 4/4 taktimõõdu tundmine kuulamise ja noodi järgi

Vahelduv taktimõõt

Teltakt

Rütmivormid

Rütmiharjutused

Meloodia ja mõtlemise arendamine (takt, tempo)

Dünaamika ja agroogikamärkide pp, ff, mp, mf, crese, dim ja teiste mõistete kasutamine musitseerimisel

3. Muusika kuulamine

Muusikalise analüüsivõime arendamine

Seoste toomine ja leidmine kirjanduse, kunsti ja tänapäevaga

Kooriliigid

Pillirühmad

Euroopa rahvaste muusika tutvustamine
Põhimõisted: Nikolai Rimski-Korsakov, Euroopa muusika – Suurbritannia, Inglismaa, Šotimaa, Wales, Iirimaa, Poola, Ungari, Austria ja Saksamaa, Tempo, Dünaamika, F-duur, d-moll
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: Õpilane oskab kasutada arvutit ja interneti suhtlusvahendina ning oskab arvutiga vormistada tekste. Teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigud (helistuudiod, raamatukogud, muusikakoolid jne).
Õpitulemused: 1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest; 2) seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g–G2; 3) rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes; 4) laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälsid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule; 5) laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Eesti lipp” (E. Võrk), „Kas tunned maad” (J. Berad), „Kui Kungla rahvas” (K. A. Hermann), „Mu isamaa armas” (saksa rahvalaul), „Meil aiaäärne tänavas” (eesti rahvalaul), „Püha öö” (F. Gruber). 1) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või <i>ostinato</i> ’des; 2) rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid; seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga; 3) kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi. 1) tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi; 2) tantsib eesti laulu- ja ringmänge; 3) väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid. 1) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või <i>ostinato</i> ’sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel; 2) kasutab improvisatsioonides astmemudeleid; 3) loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne; 4) kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist. 1) kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; 2) kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodukohas; tuntumaid Eesti koore; teab Eesti laulupidude traditsiooni; 3) kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit; 4) tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi; 5) on tutvunud Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra, Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari või Saksa muusikatradsioonidega ja suhtub neisse lugupidavalt; 6) iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara;

7) teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega.

1) mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes;

2) mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab neid musitseerides;

3) kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ning seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimedega);

4) mõistab viiulivõtme ja absoluutsete helikõrguste g–G₂ tähendust ning kasutab neid musitseerides;

5) mõistab duur-, moll-helilaadi ja helistike C–a, G–e, F–d tähendust ning kasutab neid musitseerides;

6) mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas:

a) eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees, bemoll, bekarr, paralleelhelistikud;

b) vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpret, improvisatsioon;

c) tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid);

d) tempo, *andante*, *moderato*, *allegro*, *largo*, *ritenuto*, *accelerando*, *dünaamika*, *piano*, *forte*, *mezzopiano*, *mezzoforte*, *pianissimo*, *fortissimo*, *crescendo*, *diminuendo*;

7) kordavalt I kooliastme muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara.

Õppetegevus ja metoodilised soovitused:

1) ühe- ja kahehäälsuse rakendamine laulmisel;

2) kahe- või kolmehäälne laulmine kooris;

3) relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine laulude õppimisel;

4) pillimänguuskuste arendamine ja rakendamine erinevates pillikoosseisudes;

5) kuulatud muusikapalade iseloomustamine, tuginedes muusika väljendusvahenditele ja oskussõnavarale;

6) eri rahvaste tantsude karakteri väljendamine liikumises;

7) muusika väljendusvahendite kasutamine erinevates muusikalistes tegevustes;

8) esinemisvõimaluste pakkumine ning loomingulise eneseväljenduse toetamine;

9) teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigud (helistuudiod, raamatukogud, muusikakoolid jne).

Lõiming:

1) sotsiaaalainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning

erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;

2) emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni,

funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis;

3) loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi;

4) matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);

5) käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad);

6) kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat,

reageerimiskiirust ja koordineerimist.
--

Õppevahendid:

Muusikaõpetuse õpik ja töövihik 6. Kl, Orffi instrumentarium, plokkflöödid või 6-keelsed Väikekanded, CD-d, lindid, pildimaterjal, arvutiprogrammid

Hindamine: VI klassis hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste rakendamist muusikalistes tegevustes numbriliselt igal poolaastal, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi. Hindamine sisaldab kõiki muusikaõpetuse komponente: laulmist, pillimängu, muusikalist liikumist, omaloomingut, muusika kuulamist ja muusikalugu, muusikalist kirjaoskust ning ka õpilase aktiivsust, tunnist osavõttu, hinnangut enese ja kaasõpilaste osalemisele ning saavutustele õppes. Õpilase aktiivset osalemist koolikooris, silmapaistvat esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel ja võistlustel arvestatakse õppetegevuse osana koondhindamisel

Kunstiõpetuse ainekava

Õpitulemused ja õppesisu

I kooliaste

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: - Kultuuri rolli teadvustamine igapäevaelus. - Õpib tundma ja väärtustab nii mineviku kunstipärandit kui ka nüüdisaegset kunsti. - Märkab esemelise keskkonna ja visuaalse meedia eetilisi, funktsionaalseid ja ökoloogilisi aspekte. 4. Tunnetab ja arendab oma loomingulist potentsiaali, õpib tundma visuaalsete kunstide väljendusvahendeid.
Õppesisu Oluline on mänguline, eksperimenteeriv ja uuriv käsitlus, mis toetab laste spontaanset eneseväljendust ning julgustab märkama ja vaatlema erinevaid nähtusi. Loovtööde ainet ammutatakse nii oma elust, lähiümbrusest kui ka kunsti loost. Teadmised ja tehnilised oskused omandatakse loova tegevuse käigus. Kunstiteostest rääkimine toetab oma seisukoha, tolerantse ning väärtushinnangute kujunemist. Koostöö- ja arutlusoskuste arendamiseks kasutatakse lisaks individuaalsetele töödele rühmatöid.
Põhimõisted: joon, värv, vorm, ruum, rütm.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine: joonistamine, maalimine, kollaaž, trükkimine, vormimine, pildistamine jne. Oma tööde esitlemine ja kaaslaste kuulamine. Erinevate tehnikate, materjalide võtete ja vahendite läbiproovimine, esimesed katsetused kujutamisel loodusest. Lisaks individuaalsele tööle kasutatakse ka rühmatöid.
Õpitulemused - Tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegutsemisest ning katsetab julgelt oma mõtete ja ideede erinevaid visuaalseid väljendusi. - Tegutseb iseseisvalt ja teeb koostööd, arvestades kaaslastega; kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi. - Leiab kujutatava kõige iseloomulikumad jooned, valib sobiva kujutusviisi olulisema esiletoomiseks, paneb tähele värvide koostöö ja pildi kompositsiooni. - Kasutab erinevaid joonistamise, maalimise, pildistamise ja skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid. - Tunneb lähiümbruse olulisi kunsti- ja kultuuriobjekte, käib kunstimuuseumides ja näitustel ning arutleb kunsti üle, kasutades õpitud ainemõisteid. - Seostab vormi otstarbega ning väärtustab keskkonnateadlikke kasutamise ja loomise põhimõtteid. - Kirjeldab visuaalse kultuuri näiteid, tuleb toime nii reaalses kui ka virtuaalses kultuuri- ja õppekeskkonnas ning teadvustab meedia võimalusi ja ohtusid.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused - Esemete, olendite, sündmuste kujutamine oma laadis endale tähenduslikes töödes, lugude visuaalne jutustamine. - Mitmesuguste kunstitehnikate ja töövõtete õppimine, katsetamine ja loominguline rakendamine. - Muuseumide ja kunstinäituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes

osalemine. 4.Lähiümbruse keskkonna,ehituskunsti ja disaini näidetega tutvumine.Makettide ja kujundustööde teostamine. 5.Visuaalse kultuuri näidete (reklaamide,filmide,arvutimängude jne) kriitiline vaatlemine,arutlemine ja oma arvamuste põhjendamine. 6.Oma tööde esitlemine,selgitamine;kaaslaste kuulamine ja nende tööde vaatlemine,arutlemine ja arvamuste põhjendamine. 7.Töötamine iseseisvalt ja rühmas.Materjalide,töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.
Lõiming: emakeel (eneseväljendusoskus),matemaatika (loogiline mõtlemine),kehaline kasvatus (tähelepanu).
Õppevahendid:guašš,akvarell,pastell,värvipliidsid.

II Kooliaste

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus.Kunstiõpetusega taotletakse,et õpilane: 1)tunnetab ning arendab oma loominguist potentsiaali,õpib tundma virtuaalsete kunstide väljendusvahendeid ning suudab luua erinevaid kunstiteoseid,rakendades loovalt õpitud tadmisi ja tehnikaid; 2)kasutab erinevaid mõtlemis- ja tegutsemisviise nii loometegevuses kui ka igapäevases elus; 3)analüüsib kunstiteoseid ja visuaalset keskkonda,kasutades omandatud ainealast terminoloogiat ning põhjendab oma arvamust; 4)märkab esemelise keskkonna ja visuaalse meedia esteetilisi,eetilisi,funktsionaalseid ja ökoloogilisi aspekte; 5)õpib tundma ja väärtustab nii mineviku kunstipärandit kui ka nüüdisaegset kunsti; 6)mõistab kunsti- ja kultuuridevahelist suhtluskeelt;teadvustab kultuurilist mitmekesisust.
Õppesisu Erinevate objektide kujutamine vaatluse ja mälu järgi.Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks.Pildiruum,ruumilisuse edastamise võtted.Kompositsiooni tasakaal ja koloriit.Liikumise kujutamine.Maali,joonistuse,graafika,kollaazi töövõtteid.Sõnumite ja emotsioonide edastamise võtted ning vahendid muistsetest aegadest tänapäevani.Kunstiteoste analüüs.Kunstiterminid.Muuseumid ja galeriid.Eesti rahvakunst.Loodust säästva tarbimise põhimõtted.Märkide kasutamine reklaamis.
Põhimõisted: kompositsioon,rütm,plaan,liikumine,värv,vorm,ruum.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine Liikumise kujutamine,teoste esitlemine,valikute põhjendamine,visandamine,kavandamine,erinevate tehnikate katsetamine.Õpilasi juhatakse ise valikuid tegema (tehnika,teemade valik jne). Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd.Ruumiliste kompositsioonide valmistamine.Koomiksise ja reklaamide pildikeele uurimine.Muuseumide,kunstiürituste külastamine.
Õpitulemused 1.Õpilane tunnetab oma kunstivõimeid ja -huve:väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid,ideid ja teadmisi;loovülesandeid lahendades visandab ja kavandab. 2.Kujutab ning kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal,kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi.

3.Rakendab erinevaid kunstitehnikaid(maal,joonistus,kollaaz,skulptuur,foto,video,digitaalgraafika,animatsioon jne). 4.Analüüsib nüüdiskunsti teoseid,märkab erinevaid vorme ja sõnumeid,leiab seoseid tänapäeva eluga ning on avatud erinevate kultuuriilmingute suhtes. 5.Mõistab tehismaailma ja selle kasutaja suhet,peab silmas eesmärgipärasust,uuenduslikkust,esteetilisust ja ökoloogilisust. 6.Mõistab kulttuuriväärtuste ja keskkonna kaitse olulisust. 7.Leiab infot kunstiraamatutest ja eri teabeallikatest,uurib ja võrdleb eri ajastute kunstiteoseid. 8.Märkab sõnumeid,analüüsides meediat ja reklaami,arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle ruumilises ja virtuaalses keskkonnas.Tegutseb eetiliselt ja ohutult nii reaalses kui ka virtuaalses kultuurikeskkonnas.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused 1.Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd,ühise tulemuse nimel koostöö. 2.Visandamine ja kavandamine.Kujutamine ja kujundamine.Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega.Oma teoste esitamine,valikute põhjendamine. 3.Ruumiliste kompositsioonide,mudelite või makettide valmistamine. 4.Kunstitehnikate loov kasutamine.Digitaalse tehnikaga tutvumine ja katsetamine. 5.Kunstiteoste analüüsimine,võrdlemine nende üle arutlemine. 6.Filmide,arvutimängude,koomiksite ja reklaamide pildikeele uurimine ja kriitiline võrdlemine. 7.Muuseumide,kunstiürituste,nüüdiskunsti näituste külastamine.
Lõiming: matemaatika (seoste loomise oskus,loogiline mõtlemine),kehaline kasvatus (kehatunnetus),emakeel (verbaalne eneseväljendusoskus).
Õppevahendid:guašš,akvarell,pastell.

Lisa 7

Tehnoloogia: tööõpetuse, käsitöö ja kodunduse, tehnoloogiaõpetuse ainekava

Tehnoloogia ainevaldkond

Tehnoloogiapädevus

Tehnoloogiapädevus tähendab suutlikkust tehnoloogiamaailmas toime tulla ning mõista, kasutada ja hinnata tehnoloogiat;
rakendada ja arendada tehnoloogiat loovalt ning innovaatsiliselt;
mõista tehnoloogia nüüdisaegseid arengusuundumusi ning tehnoloogia ja loodusteaduste seoseid;
analüüsida tehnoloogia rakendamisega kaasnevaid võimalusi ja ohte;
järgida intellektuaalomandi kaitse nõudeid;
lahendada probleeme, lõimides mõttetööd käelise tegevusega;
valida ja ohutult kasutada erinevaid materjale ning töövahendeid;
viia eesmärgipäraselt ellu ideid;
tulla toime majapidamistöödega ja toituda tervislikult.

Põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) tuleb toime tehnoloogilises maailmas ning kasutab tehnoloogiavõimalusi arukalt ja loovalt;
- 2) näeb teadussaavutuste ja tehnoloogia arengu seoseid ning arutleb töö muutumise üle ajaloos;
- 3) näeb käelises tegevuses ja mõttetöös võimalust igapäevaelu mitmekesistada ning praktilisi probleeme lahendada;
- 4) analüüsib ja valib tehnilisi lahendusi ning on suuteline oma arvamust esitlema ja põhjendama;
- 5) märkab ning arvestab toodete disaini seost funktsionaalsuse, esteetilisuse ja kultuuritraditsioonidega;
- 6) valib oma ideede teostamiseks sobivaid materjale ja töövahendeid ning tähtsustab materjalide ja töövahendite ohutut kasutust;
- 7) oskab lugeda tööjoonist ja -juhendit;
- 8) rakendab tervisliku toitumise põhitõdesid menüüd kavandades ja analüüsides;
- 9) oskab valmistada mitmekesiseid ja tervislikke toite;
- 10) tuleb toime koduse majapidamisega.

Ainevaldkonna õppeained

Tehnoloogia valdkonna õppeained on tööõpetus, tehnoloogiaõpetus ning käsitöö ja kodundus. Tööõpetust õpitakse 1.–3. klassini, tehnoloogiaõpetust 4.–9. klassini, käsitööd ja kodundust 4.–9. klassini.

Tehnoloogiaainete nädalatundide jaotumine kooliastmeti.

I kooliaste

Tööõpetus – 4,5 nädalatundi

II kooliaste

Tehnoloogiaõpetus; käsitöö ja kodundus – 5 nädalatundi

I kooliastme tööõpetus käsitleb käsitöö, kodunduse ja tehnoloogiaõpetuse algtõdesid.

II kooliastmest jagunevad õpilased oma soovide ja huvide põhjal õpperühmadesse, valides õppeaineiks kas käsitöö ja kodunduse või tehnoloogiaõpetuse. See võimaldab õpilasel

süvendatult tegelda teda huvitava õppeainega. Õpperühmadeks jagunemine ei ole soopõhine. Õpilased vahetavad vähemalt 10% õppeks õpperühmad. Tehnoloogiaõpetus asendub kodundusega ning käsitöö ja kodundus tehnoloogiaõpetusega.

Nii käsitöö ja kodunduse kui ka tehnoloogiaõpetuse ainekava sisaldavad igal aastal ühe õppeveerandi pikkust ning ühel ajal toimuvat projektitöö osa, mille puhul saavad õpilased kahe õpperühma vahel valida vastavalt huvidele, olenemata sellest, kas nad õpivad tehnoloogiaõpetust või käsitööd ja kodundust.

Tehnoloogiavaldkonna õppeainete mahud ja omavaheline lõiming

Tehnoloogiaõpetuses jaguneb õppetöö viieks osaks: tehnoloogia igapäevaelus; disain ja joonestamine; materjalide töötlemine; kodundus; projektitöö. Esimesed kolm osa hõlmavad õppest ca 65 %, kodundus 10% ja projektitöö 25%. Õppeaine osade järjestuse õppeaastas kavandab õpetaja koostöös käsitöö ja kodunduse õpetajaga. Õpet korraldades vahetatakse õpperühmad.

Tehnoloogiaõpetuse rõhk on teadvustada nüüdisaegse tehnoloogia mõtteviise, ideaale ja väärtusi. Säästvat arengut arvestades omandavad õpilased oskused toime tulla tänapäeva kiiresti muutuvast tehnoloogiamailmas. Õpitakse mõistma ning analüüsima tehnika ja tehnoloogia olemust ning selle osa ühiskonna arengus. Õpe suunab siduma mõttetööd ja käelist tegevust ning mõistma koolis õpitava seoseid elukeskkonnaga.

Kodunduse tundides õpitakse tervisliku toitumise põhitõdesid, tasakaalustatud menüü koostamist ja toiduvalmistamist ning arendatakse majandamisioskust; analüüsitakse inimeste tarbijakäitumist, väärtustatakse keskkonnasäästlikku, oma õigusi ning kohustusi teadvat tarbijat, otsitakse seoseid ja vastuolusid inimeste terviseteadlikkuse ning tegeliku käitumise vahel.

Projektitöödega saavad õpilased valida kahe või enama korraga toimuva valikteema või aineprojekti vahel. Valikteemad ja projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitööd võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega ning ülekooliliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste üritustega. Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi. Projektitöö valdkond moodustab iseseisva terviku, mille puhul ei eeldata õpilastelt teemaga seonduvaid varasemaid oskusi ega teadmisi.

Käsitöö ja kodundus koosneb neljast valdkonnast: käsitöö; kodundus; tehnoloogiaõpetus (korraldatakse õpperühmade vahetusena); projektitöö. Käsitöö ja kodundus hõlmab õppest ca 65%, millest vähemalt kolmandik on kodundus. Ligikaudu 25% õppemahust jääb projektitööle ja 10% tehnoloogiaõpetusele. Õppeaine osade järjestuse õppeaastas kavandab õpetaja koostöös tehnoloogiaõpetuse õpetajaga.

Käsitöötundides õpitakse tundma erinevaid tööliike, millest neli on kohustuslikud – õmblemine, kudumine, heegeldamine ja tikkimine. Kavandamine, töö organiseerimine, rahvakunsti alused ning materjaliõpetus on läbivate teemadena seotud nii kohustuslike tööliikide kui ka valikteemade ja projektidega. Praktilistes töödes saab üht eset valmistades ühendada mitu tööliiki.

II kooliastmes on rõhk eelkõige põhiliste tövõtete ja tehnoloogiate omandamisel ning juhendi järgi töötamise või abimaterjalide kasutamise oskuse arendamisel. Igal aastal tehakse praktilisi töid, mis võimaldavad õpitut tehnoloogilisi võtteid loovalt rakendada. Ühiste arutluste käigus õpitakse tööprotsessi analüüsima, erinevaid tehnilisi ja loomungulisi lahendusi nägema ja hindama ning oma tööle hinnangut andma.

Ainevaldkonna kirjeldus

Valdkonna õppeained võimaldavad omandada traditsioonilisel ja nüüdisaegsel tehnoloogial baseeruvaid teadmisi, oskusi ning väärtusi. Teadvustatakse nüüdisühiskonna mõtteviise, ideale ja väärtusi. Õpikeskkond ning õppe korraldus aitavad mõista ümbritsevat esemelist maailma ning kultuuritraditsioonide ja tehnoloogilise maailma arengut. Õpitakse kasutama erinevaid tehnoloogilisi võtteid ning analüüsima tehnoloogilisi lahendusi.

Ainevaldkonna õppeained soodustavad erinevates õppeainetes ja elusfäärides omandatud praktiliselt rakendada. Õpitakse mõistma ülesande lahendamisel või toote loomisel tekkivaid valikuid, leidma ning kombineerima erinevaid keskkonnahoidlikke teostusviise. Õpe toetab nähtuste ja toodete terviklikkuse tunnetamist ning ülesannete kompleksset lahendamist.

Nüüdisühiskonnas on olulisel kohal tehnoloogiline kirjaoskus. Tundides uuritakse ning analüüsitakse nähtusi ja olukordi ning kasutatakse erinevaid teabeallikaid, ühendatakse loov mõttetöö ja käeline tegevus, mis on oluline inimese füsioloogilises ja vaimses arengus. Oskusi, teadmisi ja väärtushoiakuid omandatakse praktilistes tegevustes, teadvustades tööd kui inimesele eriomast tegevust.

Õppes genereeritakse ideid, kavandatakse, modelleeritakse ja valmistatakse esemeid/tooteid ning õpitakse neid esitlema. Ülesannete ja ühiste aruteludega õpitakse märkama esemete disaini funktsionaalsust ning seoseid kunstiloomingu ja kultuuritaustaga. Toetatakse noorte omaalgatust, ettevõtlikkust ja loovust ning õpitakse hindama säästlikku ja tervislikku eluviisi. Õpilased omandavad teadmisi tervislikust toitumisest ning kodusest majapidamisest. Õppekõrgis tegutsedes harjutakse väärtustama tervisliku toitumise põhitõdesid. Õpitakse positiivselt meelestatud keskkonnas, kus õpilase püüdlikkust ja arengut igati tunnustatakse.

Õpetus arendab töö- ja koostööoskusi, kriitilist mõtlemist ning analüüsi- ja hindamisoskusi. Erinevate rakenduslikku laadi tegevuste analüüsimine aitab õpilastel teha otsuseid kutsevalikul ning leida endale meeldivaid ja pingeid maandavaid hobisid.

Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Tehnoloogia õppeained toovad üldpädevuste kujundamisse ühiste arutelude ja teoreetiliste teadmiste omandamise kõrval igapäevaeluga sarnanevaid olukordi, ühistööd ning erinevaid projekte.

Väärtuspädevus. Loovust arendavad tegevused ja projektid õpetavad arvestama arvamuste ja ideede paljust. Ühised arutelud ning töö ja selle tulemuse analüüsimine aitavad õpilasel kujundada ja põhjendada oma arvamusi, tunda töörõõmu ning vastutust alustatu lõpule viia.

Õpipädevus. Õpitakse nägema ja analüüsima tehnoloogia seost erinevate teadmistega ning kogetakse teisteski õppeainetes õpitu vajalikkust praktikas. Töö iseseisev korraldamine alates teabe kogumisest, materjalide ja töötlemisviisi valikust ning lõpetades töö tegemise ja tulemuse analüüsiga arendab suutlikkust probleeme märgata ning lahendada, võimeid hinnata ja arendada ning oma õppimist juhtida.

Suhtlemispädevus. Ühised ülesanded ja projektid võimaldavad õppida teisi arvestama, vajaduse korral teisi aidata ning kogeda koos töötamise eeliseid. Õpilasi suunatakse analüüsima oma käitumist ning selle mõju kaaslastele ja tööle.

Ettevõtlikkuspädevus. Tehnoloogia valdkonna ainetes on olulisel kohal avatus loomingulistele ideedele ja originaalsetele vaatenurkadele. Esemeid valmistades läbitakse toote arendamise tsükkel idee leidmisest kuni valmis esemeni. Aineprojektid võimaldavad õpilastel katsetada oma ideede elluviimist mitmesuguste ettevõtlusmodelite kaudu. Mudelitena võib mõista üksikisiku (õpilase) toodete disaini, valmistamist ja müüki (paralleel FIEga), meeskonnatööna näiteks ajutise kohviku rajamist koolis, mingi toote kavandamist ning selle valmistamise organiseerimist klassis.

Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Tehnoloogia ainevaldkond toetub teistes õppeainetes omandatud teadmistele, pakkudes võimalusi jõuda praktilistes tegevustes äratundmiseni, et teadmised on omavahel seotud ning rakendatavad praktilises elus. Abstraktsele analüüsile lisanduvad nägemise, kompimise ja katsetamise võimalused ning silmaga nähtav tulemus. Aineprojektid lubavad siduda aine eri valdkondi, luua ainevaldkonnasiseseid seoseid ning seoseid teiste õppeainetega.

Suhtluspädevus (sh võõrkeeltepädevus). Teavet kogudes areneb õpilase funktsionaalne kirjaoskus ning täieneb tema tehnoloogiasõnavara. Oma tööd esitledes ja valikuid põhjendades saadakse esinemiskogemusi ning areneb väljendusoskus. Tööülesannete ning projektide tarvis materjali ja teabe otsimine ning uurimine aitab kaasa võõrkeelte omandamisele.

Matemaatikapädevus. Tehnoloogiaainetes kasutab õpilane oma töös loogilist mõtlemist ning matemaatilisi teadmisi. Õpilase arvutustel ja mõõtmistel on praktiline tagajärg, vigu (ja nende tagajärgi) märgatakse kohe, analüüs ning paremate lahenduste leidmine on paratamatus.

Loodusteaduslik pädevus. Töötamine erinevate looduslike ja tehismaterjalidega eeldab tutvumist nende materjalide omadustega. Tehnoloogiaõpetuses, käsitöös ja kodunduses puutub õpilane otseselt kokku mitmete keemiliste ja füüsikaliste protsessidega.

Sotsiaalne pädevus. Tehnika ja tehnoloogia arengu tundmine, arengu põhjuste teadvustamine ja edasiste arengusuundade mõistmine aitab kaasa inimühiskonna arengu tunnetamisele. Ühiselt töötades õpitakse teisi arvestama, käitumisreegleid järgima ning oma arvamusi kaitsma. Tutvumine eri maade kultuuritraditsioonide ja nende kujunemise põhjustega aitab mõistvalt suhtuda teistesse rahvustesse.

Kunstipädevus. Erinevate esemete disainimine ning valmistamine pakub õpilastele loomingulise eneseväljenduse võimalusi. Õpitakse hindama uudseid ja isikupäraseid lahendusi ning märkama esemete disaini funktsionaalsust ja seoseid kunstiloomingu ning kultuuritaustaga.

Tervise ja kehakultuuri pädevus. Praktilistes ülesannetes kinnistub terviseteadlik käitumine, ergonoomika põhimõtete arvestamine ning tervisliku toitumise ja sportliku eluviisi väärtustamine.

Läbivad teemad

Tehnoloogia ainevaldkond seostub kõigi läbivate teemadega.

„Elukestev õpe ja karjääri planeerimine”. Tutvumine tehnoloogia arengu ja inimese rolli muutumisega tööprotsessis aitab tunnetada pideva õppimise vajadust. Oma ideede rakendamiseks tehnoloogiliste võimaluste valimine, töö kavandamine ning üksi ja üheskoos töötamine aitavad arendada ning analüüsida oma töövõimeid.

„Keskkond ja jätkusuutlik areng”. Tähtis on toodet valmistades kasutada säästlikult nii looduslikke kui ka tehismaterjale. Tähelepanu pööratakse keskkonnasäästlike tarbimisharjumuste kujundamisele ja kujunemisele. Jäätmete sorteerimine ning energia ja ressursside kokkuhoid tundides aitavad kinnistada ökoloogiateadmisi.

„Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus”. Algatusvõime, ettevõtlikkus ja koostöö on tihedalt seotud tehnoloogiaainete sisuga. Oma ideede realiseerimise ja töö korraldamise oskus on üks valdkonna õppeainete põhilisi eesmärke. Ettevõtlikkust toetavad oskuslikult elluviidud projektid, mis annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovida.

„Kultuuriline identiteet”. Tutvumine esemelise kultuuri, kommete ja toitumistavadega võimaldab näha kultuuride erinevust maailma eri paigus ning teadvustada oma kohta

mitmekultuurilises maailmas. Õpitakse märkama ja kasutama rahvuslikke elemente esemete disainimisel.

„Teabekeskond”. Oma tööd kavandades ja ainealaste projektide tarvis infot kogudes õpitakse kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindama kogutud info usaldusväärsust. Interneti kasutamine võimaldab kursis olla tehnoloogia uuendustega ning tutvuda disainerite ja käsitöötajate loominguga terves maailmas.

„Tehnoloogia ja innovatsioon”. Arutletakse intellektuaalomandi kaitse ning arvuti kasutamise võimaluste üle oma tööde kavandamisel ja esitlemisel. Õpitakse oma tööd virtuaalkeskkonnas esitlema. Tutvumine arvuti abil juhitavate täisautomaatsete seadmetega ning võimaluse korral ka nendega töötamine aitavad tunnetada tänapäevaseid tehnoloogilisi võimalusi.

„Tervis ja ohutus”. Erinevate tööliikide puhul on vaja tutvuda tööohutusega ning arvestada ohutusnõudeid. Tutvumine erinevate looduslike ja sünteetiliste materjalidega ning nende omadustega aitab teha esemelises keskkonnas tervisest lähtuvaid valikuid. Tervisliku toitumise põhitõdede omandamine ning tervislike toitade praktiline valmistamine loovad aluse terviseteadlikule käitumisele.

„Väärtused ja kõlblus”. Tehnoloogiaainetes kujuneb väärtustav suhtumine töösse ning töö tegijasse. Rühmas töötamine annab väärtuslikke kogemusi üksteise arvestamisel, organiseerimisoskuse arendamisel ning võimalike konfliktide lahendamisel. Kodunduse etiketteemade kaudu kujundatakse praktilisi käitumisoskusi erinevates situatsioonides, õpitakse mõistma käitumisvalikute põhjusi ja võimalikke tagajärgi.

Tööõpetus

Üldalused

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Tööõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb rõõmu ja rahuldust töö tegemisest;
- 2) õpib vaatlama, tundma ja hindama esemelist keskkonda;
- 3) tunneb ning kasutab mitmesuguseid materjale ja töövahendeid ning lihtsamaid töötlemisviise;
- 4) mõtleb välja loovaid lahendusi ja oskab neid lihtsalt teostada;
- 5) töötab ohutult üksi ja koos teistega;
- 6) hoiab puhtust kodus ja koolis ning täidab isikliku hügieeni nõudeid;
- 7) teab tervisliku toitumise vajalikkust;
- 8) hoolib oma kodukoha ja Eesti kultuuritraditsioonidest.

Õppeaine kirjeldus

I kooliastme tööõpetust iseloomustab loov käeline aktiivsus, mis on oluline õpilase füsioloogilises ja vaimses arengus. Tööülesannete valikul lähtutakse eesmärgist arendada laste vaimseid ja füüsilisi võimeid: mootorikat, tähelepanu, silmamõõtu, ruumitaju, kujutlusvõimet jne. Õpilased töötavad erinevate materjalidega, võrdlevad nende omadusi ja töötlemise viise. Omandatakse oskus käsitseda lihtsamaid tööriistu ning kasutada õigeid esemaseid töövõtteid. Oluline on arendada oma töö kavandamise oskust, kasvatada iseseisvust otsustusi tehes ning kujundada leidurivaistu.

Õpetaja kavandab tööülesanded selliselt, et lubatud ja oodatud oleksid mitmesugused lahendused ning õpilastel jääks võimalus rakendada oma fantaasiat. Pööratakse tähelepanu tööle ning tulemuse esteetilisusele. Arutletakse leitud põnevate ideede üle ja innustatakse loovast tegevusest rõõmu tundma. Igal õppeaastal tehakse ühistöid või korraldatakse aineprojekte. Nende käigus õpitakse koos teistega töötama, üksteist abistama, teiste arvamusi arvestama ning oma arvamusi põhjendama. Kuna käsitööõpetuse tundide põhisisu on loominguline praktiline tegevus, on sel ainel täita emotsionaalselt tasakaalustav ülesanne õppes.

Õppetegevus

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) lõimitakse õppesse võimaluse korral teisi õppeaineid, kohaldades üldõpetuse põhimõtteid;
- 6) arvestab õpetaja tööplaani koostades ka teistes ainetes õpitavat;
- 7) arvestatakse, et õppetegevus on rakendusliku suunitlusega; teooria osa ei ületa 1/3 õppetunni mahust;
- 8) peetakse silmas, et teoreetiline ja praktiline osa vahelduvad sujuvalt vastavalt õpilaste suutlikkusele ning edasijõudmisele;
- 9) innustatakse õpilasi oma arvamust avaldama; ühiselt arutletakse õpetusega seotud teemadel ning pööratakse tähelepanu väärtuskasvatusele;
- 10) jälgitakse, et õppimine on vaheldusrikas, et võimaldada läbida erinevaid tööliike ja teemasid, katsetada mitmesuguste materjalide töötlemist ning tutvuda nende omadustega;
- 11) on rõhk käelisel tegevusel (õpitakse kasutama mitmesuguseid lihtsamaid tööriistu ja -vahendeid, töödeldakse materjale) ning loovusel (kavandamine, toote/töoeseme täiendamine või kaunistamine, viimistlemine);
- 12) tagatakse, et klassis luuakse asjalik ja meeldiv tööine õhkkond ning toetatakse õpilase loovust ja omaalgatust.

Füüsiline õpikeskkond

1. Kool võimaldab tööõpetuse õppeks esmased individuaalsed töövahendid: lõikamisvahendid, mõõtmisvahendid, märkimisvahendid, töövahendid tekstiilitöös, töövahendid meisterdamiseks.
2. Kool võimaldab tööõpetuse õppeks vajalikud materjalid.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest.

1. Tööõpetuses on oluline õpetaja hinnang tehtud tööle.
2. Õpetajapoolne suunamine aitab õpilast ise oma tegevusele ning töö tulemusele hinnangut anda.

3. Hinnates arvestatakse õpilase loovust ülesannet lahendades, töö kulgu ja saavutatud õpitulemusi.

4. Lisaks võetakse hindamisel arvesse õpilase arengut, püüdlikkust, töökultuuri ja abivalmidust teiste õpilaste vastu.

I kooliaste

I kooliastme õpitulemused

3. klassi õpilane:

- 1) töötab õpetaja juhendamisel, kasutades sobivaid materjale ja lihtsamaid töötlemisviise;
- 2) hoiab korda ja puhtust ning järgib esmaseid ohutusnõudeid;
- 3) oskab kasutada tööjuhendit ning tegutseda selle järgi üksi või koos teistega;
- 4) leiab töö tegemiseks loovaid lahendusi;
- 5) hindab ja tunnustab enda ja teiste tööd ning tunneb rõõmu oma tööst.

Õpitulemused ja õppesisu

I klass

KAVANDAMINE

Õppesisu • Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain minevikus ja tänapäeval. • Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine. • Lihtsate esemete ja keskkonna kavandamine. • Ideede visandamine paberil. • Idee esitlemine.
Õpitulemused: • Kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid; • Kavandab lihtsamaid esemeid/tooteid.

MATERJALID

Õppesisu: • Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, puit). • Materjalide saamislugu, omadused, otstarve ja kasutamine. • Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine.
Õpitulemused: • eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, puit); • võrdleb materjalide üldisi omadusi; • oskab lihtsamaid materjale ühendada ja kasutada.

TÖÖTAMINE

Õppesisu: • töötamine suulise juhendamise järgi. • töökoha korras hoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele. • töö tulemuse uudsuse, kasutamise ja esteetilisuse hindamine.

Õpitulemused:

- töötab õpetaja suulise juhendamise järgi.
- julgeb oma idee teostamiseks ise võimalusi valida ja mõelda;
- toob näiteid õpetusega seotud igapäevaelust;
- arutleb ohutuse vajalikkuse ja töökoha korrashoiu üle;
- tutvustab ja annab hinnangu oma tööle.

TÖÖVIISID

Õppesisu:

- Materjalide lihtsamad töötlemise viisid (mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, detailide ühendamine, liimimine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine).
- Sagedasemad töövahendid, nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine.
- Jõukohaste esemete valmistamine.

Õpitulemused:

- kasutab materjale säästlikult;
- valib erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid;
- käsitseb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult;
- kasutab paberit ning kartongi tasapinnalisi ja ruumilisi esemeid valmistades;
- modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid;
- valmistab tekstiilmaterjalist väiksemaid esemeid.

KODUNDUS

Õppesisu:

- Arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle.
- Ruumide korrastamine ja kaunistamine.
- Riiete ning jalatsite korrashoid.
- Isiklik hügieen.
- Viisakas käitumine.

Õpitulemused:

- hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses;
- selgitab isikliku hügieeni vajalikkust ning hoolitseb oma välimuse ja rõivaste eest;
- järgib viisakusreegleid.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- Praktilised katsetused erinevate materjalidega.
- Erinevate materjalide üldiste omaduste võrdlemine (pehme-kõva, rebitav-lõigatav, painduv- paindumatu jne)
- Tähelepanu ja jälgimisoskuse arendamine erinevate ülesannete ja õppemängude toel
- Ohutu töötamine
- Ideede joonistamine paberil, selle esitlemine ning praktilise töö valmistamine
- Mängulised ülesanded hügieeni teemadel
- Töökoha ja klassiruumi korrashoid

- Oma klassiruumi kaunistamine tähtpäevadeks
- Viisaka käitumise rollimängud
- Õppefilmid

II klass

KAVANDAMINE

Õppesisu

- Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain minevikus ja tänapäeval.
- Rahvuslike mustrite ja motiividega tutvumine, nende märkamine tänapäeva ühiskonnas ning kasutamine
- Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine.
- Lihtsate esemete ja keskkonna kavandamine.
- Ideede visandamine paberil.
- Idee esitlemine.

Õpitulemused:

- Märkab esemetel rahvuslikke elemente
- Kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid;
- Kavandab lihtsamaid esemeid/tooteid.

MATERJALID

Õppesisu:

- Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtmaterjal, puit, traat).
- Materjalide saamislugu, omadused, otstarve ja kasutamine.
- Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine.
- Materjalide korduskasutus

Õpitulemused:

- eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtplast, puit, traat);
- võrdleb materjalide üldisi omadusi;
- oskab lihtsamaid materjale ühendada ja kasutada;
- materjalide korduskasutus

TÖÖTAMINE

Õppesisu:

- töötamine suulise juhendamise järgi.
- tutvumine lihtsa kirjaliku tööühendiga ning selle järgi töötamine
- oma idee teostamine, toetudes õpitud oskustele ja iseseisvatele katsetustele
- rühma- ja ühistöös üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine
- töökoha korras hoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele.
- töö tulemuse uudsuse, kasutamise ja esteetilisuse hindamine.

Õpitulemused:

- töötab õpetaja suulise juhendamise järgi ning kasutab abivahendina lihtsat kirjalikku tööjuhendit

- julgeb oma idee teostamiseks ise võimalusi valida ja mõelda;
- toob näiteid õpetusega seotud igapäevaelust;
- arvestab ühiselt töötades kaaslasi;
- arutleb ohutuse vajalikkuse ja töökoha korrashoiu üle;
- tutvustab ja annab hinnangu nii enda kui ka kaaslaste töödele.

TÖÖVIISID

Õppesisu:

- Materjalide lihtsamad töötlemise viisid (mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, õmblemine, detailide ühendamine, liimimine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine).
- Sagedasemad töövahendid, nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine.
- Töötlemisvõtte valik sõltuvalt ideest ja materjalist
- Jõukohaste esemete valmistamine.

Õpitulemused:

- kasutab materjale säästlikult;
- valib erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid;
- käsitleb kasutatavaid töövahendeid õigesti ning ohutult;
- kasutab paberit ning kartongi tasapinnalisi ja ruumilisi esemeid valmistades;
- modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid;
- valmistab erinevatest materjalidest väiksemaid esemeid.

KODUNDUS

Õppesisu:

- tervisliku toiduvaliku tutvustamine
- lihtsamate toitade valmistamine
- laua katmine, kaunistamine ja koristamine
- lauakommete tutvustamine
- keskkonnateadliku tarbija kujundamine
- jäätmete sortimine

Õpitulemused:

- hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses;
- peab vajalikuks sortida jäätmeid
- tegutseb säästliku tarbijana
- peab kinni üldtuntud lauakommetest
- eelistab tervislikku toiduvalikut
- järgib viisakusreegleid.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- Ideede joonistamine paberil, selle esitlemine ning praktilise töö valmistamine
- Rahvuslike mustrite ja motiivide leidmine, märkamine ja kasutamine oma töödes
- Erinevate materjalide demonstreerimine
- Praktilised katsetused ja loomingulised lähenemised erinevate materjalide ühendamiseks ning (taas)kasutuseks
- Ülesanded ja õppemängud tähelepanu ning jälgimisoskuse arendamiseks

- Iseseisev töötamine lihtsate kirjalike tööjuhendite järgi
- Rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede genereerimine ja kaaslaste ideedele hinnangu andmine, neist parima valimine ja teaostamine
- Tööohutusnõuete järgimine
- Loodussäästliku käitumise kujundamine läbi praktilise tegevuse
- Lihtsate toitade valmistamine ja kaunistamine tähtpäevadeks
- Lauakatmise plaani koostamine
- Rollimängud lauas käitumise kohta erinevatel üritustel
- Mängulised ülesanded jätmete sorteerimise teemadel
- Õppefilmid
- Infootsing

III klass

KAVANDAMINE

Õppesisu • Omandatud töövõtete baasil jõukohaste tööde kavandamine • Ideede leidmine ja rakendamine kavandiks • Erinevate võimaluste leidmine taaskasutada materjale • Rahvuslike mustrite ja motiivide kasutamine oma töös
Õpitulemused: • Kirjeldab, esitleb ning hindab oma ideid; • Oskab oma eksimusi näha ja tunnistada ning vajadusel oma tegevust korrigeerida • Väärtustab oma rahvuskultuuri teiste rahvuste ja kultuuride seas • Oskab kaaslaste kavanditele hinnangut anda ja oma hinnangut põhjendada

MATERJALID

Õppesisu: • Looduslike ning tehismaterjalide (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtmaterjal, puit, traat, plekk, pärlid) kasutamine. • Materjalide otstarve • Materjalide ühendamine • Otstarbekas materjalide kasutamine • Erinevate materjalide taaskasutus
Õpitulemused: • eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtplast, puit, traat, plekk, pärlid); • oskab valida sobivaid materjale oma töö teostamiseks • taaskasutab erinevaid materjale

TÖÖTAMINE

Õppesisu: • töötamine suulise juhendamise ja kirjaliku tööjuhendi järgi • lihtsamate jooniste lugemisoskus
--

• oma idee teostamine, toetudes õpitud oskustele ja iseseisvatele katsetustele • rühma- ja ühistöös üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine • töökoha korras hoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele. • töö tulemuse uudsuse, kasutamise ja esteetilisuse hindamine.
Õpitulemused: • töötab õpetaja suulise juhendamise järgi ning kasutab abivahendina lihtsat kirjalikku tööjuhendit ning joonist • valib töö valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ja tehnikaid; • julgeb oma idee teostamiseks ise võimalusi valida ja mõelda; • täidab iseseisvalt ja koos teistega endale võetud ülesandeid • toob näiteid õpetusega seotud igapäevaelust; • arvestab ühiselt töötades kaaslast; • arutleb ohutuse vajalikkuse ja töökoha korrashoiu üle; • arvestab rühmatöös teiste arvamuste ja ideedega ning abistab kaaslast

TÖÖVIISID

Õppesisu: • Materjalide lihtsamad töötlemise viisid (mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, õmblemine, heegeldamine, detailide ühendamine, liimimine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine). • Sagedasemad töövahendid, nende õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine. • Töötlemisvõtte valik sõltuvalt ideest ja materjalist • Jõukohaste esemete valmistamine.
Õpitulemused: • kasutab materjale säästlikult; • valib erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid; • käsitseb kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult; • kasutab paberit ning kartongi tasapinnalisi ja ruumilisi esemeid valmistades; • modelleerib ja meisterdab erinevatest materjalidest esemeid; • valmistab erinevatest materjalidest väiksemaid esemeid.

KODUNDUS

Õppesisu: • tervisliku toiduvaliku tutvustamine • lihtsamate toitade valmistamine • laua katmine, kaunistamine ja koristamine • lauakommete tutvustamine • toorsalatite ja köögiviljade serveerimine • keskkonnateadliku ja säästliku tarbija kujundamine • jäätmete sortimine
Õpitulemused: • hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses; • peab vajalikuks sortida jäätmeid • tegutseb säästliku tarbijana • peab kinni üldtuntud lauakommetest

• eelistab tervislikku toiduvalikut• järgib viisakusreegleid.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- ideede leidmine rahvakunstist
- rahvuslike mustrite ja motiivide stiliseeritud kasutamine oma töös
- kavandite joonistamine paberil, selle esitlemine ja praktilise töö valmistamine
- rühmatöös parima kavandi valmine ja selle järgi töö teostamine
- loomingulised lähenemised erinevate materjalide ühendamiseks ja kasutamiseks
- praktilised katsetused materjalidega ning korduskasutus
- ohutusnõuete järgimine erinevate materjalidega töötamisel
- iseseisev töötamine lihtsate kirjalike tööjuhendite, näidiste ning jooniste järgi
- ülesannete täitmine rühmatöös, ideede genereerimine ühiselt, hinnangu andmine, neist parima vaolik ja töö teostamine
- lihtsate toitude valmistamine ja kaunistamine tähtpäevadeks
- mängulised ülesanded jäätmete sorteerimise teemadel
- infootsing (toiduretseptid, rahvuslikud mustrid jne)
- õppefilmid

Käsitöö ja kodundus

Üldalused

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Käsitöö ja kodunduse õppeainega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb rahulolu praktilisest eneseteostusest; hindab tööd ja töö tegijat;
- 2) mõistab tehnoloogia arengut, näeb sellest tulenevaid muutusi töös ning nende mõju keskkonnale;
- 3) kavandab ja teostab oma ideid ning lahendab loovalt endale võetud ülesandeid;
- 4) võrdleb ja kasutab erinevaid materjale;
- 5) teab ohutu töötamise põhimõtteid ning järgib neid;
- 6) töötab meeskonnas ja tajub oma võimeid ühistöös;
- 7) lähtub toitu valides ja valmistades tervisliku toitumise põhimõtetest;
- 8) tuleb toime koduse majapidamise ja pere eelarvega ning käitub teadliku tarbijana;
- 9) väärtustab ja hoiab rahvuskultuuri ning teadvustab oma kohta mitmekultuurilises maailmas.

Õppeaine kirjeldus

Käsitöö ja kodundus on õppeaine, mis lõimib teoreetilised teadmised igapäevaelus vajalike praktiliste oskustega. Käsitöö seos tarbekunstiga loob loomingulise eneseteostuse eeldused. Arutletakse kunsti, käsitöö ja moe seoste ning käsitöö ja kergetööstuse tähtsuse üle ajaloos ja tänapäevamaailmas. Tutvutakse erinevate materjalide ja nende omadustega ning proovitakse nende kasutamise mitmesuguseid tehnikaid. Õpitakse nägema ja leidma huvitavaid ning uudseid lahendusi esemete ja toodete disainimisel. Oluline osa on säilitada ja arendada rahvuslikke kultuuritraditsioone nii käsitöös kui ka kodunduses. Õpitakse märkama erinevate maade käsitöö- ja toidutraditsioone ning nende seost ajaloo, kliima, usu ja kultuuritavadega. Loomingulistel ja praktilistel tegevustel on ka lõõgastav funktsioon nii õppetöös kui ka tulevases elus.

Kodunduse tundides õpitakse tervisliku toitumise põhitõdesid, tasakaalustatud menüü koostamist ja toiduvalmistamist ning arendatakse majandamisoskust; analüüsitakse inimeste tarbijakäitumist, väärtustatakse keskkonnasäästlikku, oma õigusi ning kohustusi teadvat tarbijat, otsitakse seoseid ja vastuolusid inimeste terviseteadlikkuse ning tegeliku käitumise vahel. Seega kujundab käsitöö ja kodundus õppeainena õpilases praktilist mõtlemist, loovust, käelise tegevuse arengut ja eneseanalüüsi võimet ning arendab tehnoloogiaalast kirjaoskust. Õppeaine lõimib teadmisi, mis on omandatud teistes õppeainetes.

Õppetegevus

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingat teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlemist ning suurendavad õpimotivatsiooni;

- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: muuseumid, näitused, looduskeskkond, arvutiklass, kooliõu, ettevõtted jne;
- 7) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: loov praktiline tegevus, projektõpe, uurimistööd, katsetused (nt erinevate materjalide ja toiduainete omadused), ürituste ja näituste korraldamine, internetipõhiste keskkondade kasutamine oma ideede ja töö tutvustamiseks ning eksponeerimiseks, mängud, arutelud, diskussioonid, väitlused jne;
- 8) lähtutakse sellest, et käsitöö ja kodundus on praktilise suunitlusega õppeaine: vähemalt 2/3 õppetunnist peab olema praktiline tegevus;
- 9) on rõhk loovusel (disainimine), rahvuslike töötraditsioonide säilitamisel (rahvuslik toode, rahvakunstist pärit motiivide kasutamine toote kaunistamisel jne) ning nüüdisaegsel tehnoloogial;
- 10) pööratakse enne uute tehnoloogiate ja seadmete kasutamist tähelepanu ohutusele;
- 11) planeerib õppesisu ajalise jaotumise aineõpetaja. Käsitöös on soovitatav igal õppeaastal valida 2 põhilist tööliiki, millega seostada ainesisesed läbivad teemad (kavandamine, rahvakunst, töö organiseerimine, materjalid);
- 12) projektõppe teemasid valides saab rohkem tähelepanu pöörata paikkonna traditsioonidele, tutvuda erinevate tehnoloogiatega ja neid katsetada, suunata õpilasi iseseisvalt ja koos teistega loovalt probleeme lahendama, looma ning aineüritusi korraldama (projektõppe teemad võivad olla nii kodundusest, käsitööst kui ka tehnoloogiast);
- 13) jaotatakse klass toitu valmistades ja teiste praktiliste ülesannete korral väiksemateks rühmadeks (1–5 õpilast);
- 14) leitakse kodunduse teemade juures lõimingu võimalusi erinevate õppeainetega; terviseteadlik käitumine kinnistub tunnis tehtavate praktiliste ülesannete kaudu;
- 15) lähtutakse eesmärgist, et õpilased õpiksid iseseisvalt oma tööd kavandama ja organiseerima, ning välditakse liigset otsest juhendamist.

Füüsiline õpikeskkond

1. Tehnoloogiaõpetuse, käsitöö ja kodunduse tundide läbiviimiseks jaotuvad õpilased klassis kahte rühma soolisust arvestamata.
2. Kool korraldab valdava osa käsitöö ja kodunduse õpet ruumides, kus:
 - a. käsitöö jaoks vajalik sisustus vastab kooli valitud praktilistele töödele;
 - b. kodunduse jaoks vajalik sisustus on tänapäevane ning võimaldab ohutult ja nüüdisaegselt toitu valmistada. Praktilistes kodunduse tundides kannavad õpilased põlle;
 - c. on ventilatsioon;
 - d. ruumid ja õppetarbed, sealhulgas tööriistad, vastavad tervisekaitse, tööohutuse ja ergonoomia nõuetele.
3. Kool võimaldab käsitöö ja kodunduse õppeks vajalikud materjalid.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest.

Õpitulemuste omandamise hindamisel on oluline nii õpetaja sõnaline hinnang, hinne kui ka õpilase enda hinnang oma tööle. Õppeülesande lahendamisel hinnatakse:

- 1) kavandamist ja planeerimist (originaalsust, iseseisvust, oskust põhjendada tehtud otsuseid/valikuid);
- 2) valmistamist (materjalide ja töövahendite kasutamise oskust, omandatud teadmiste rakendamist praktikas, tööohutusnõuete ja hügieenireeglite järgimist, iseseisvust,

koostööoskust);

3) töö tulemust (kavandatu õnnestumist, viimistlust ja kvaliteeti, töö õigeaegset valmimist, esitlemise oskust);

4) õpilase arengut, püüdlikkust ning kodukorra täitmist

II kooliaste

II kooliastme õpitulemused

II kooliastme õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust

6. klassi õpilane:

1) tunneb rõõmu üksinda ja koos teistega töö tegemisest;

2) tunneb ja kasutab mitmesuguseid materjale ning töövahendeid, järgib seejuures ohutusnõudeid ja hoiab korras töökoha;

3) leiab ideid ning oskab neid esitleda;

4) saab aru tööjuhenditest ja selgitavatest joonistest;

5) tunneb põhilisi toiduaineid ja nende omadusi ning valmistab lihtsamaid toite;

6) teab tervisliku toitumise põhialuseid;

7) tunneb oma kodukoha ja Eesti kultuuritraditsioone.

IV klass

HEEGELDAMINE- 10 tundi

Õppesisu:

- töövahendid ja sobivad materjalid
- põhisilmuste heegeldamine
- edasi-tagasi heegeldamine
- kinnissilmus
- poolsammas
- heegeldkirjade ülesmärkimise viisid
- skeemi järgi heegeldamine
- värvusõpetuse põhitõdede arvestamine esemete disainimisel

Õpitulemused:

- heegeldab põhisilmuseid ja tunneb mustrite ülesmärkimise viise ja tingmärke
- heegeldab lihtsa skeemi järgi
- seostab käsitöölõnga jämedust ja eseme valmimiseks kuluvat aega
- töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi
- järgib töötades ohutusnõudeid ning hoiab korras töökoha
- hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust
- kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- heegelnõela ja lõnga sobivuse kontrollimine
- algsilmuse ja ahelsilmuste moodustamine
- ühe ja kahevärvilise keti heegeldamine
- arvutusülesanne: kui palju kulub materjali kindla pikkusega keti heegeldamiseks
- arutelu rühmas: kahevärvilisele ketile otstarbe leidmine
- tutvumine heegeldatud esemetega

- kinnissilmuste heegeldamine (õpime kasutama tööjuhendit)
- väikese heegeldatud eseme kavandamine (mobiilikotike, nõelapadi)
- värvide valik- soojad ja külmad toonid
- töö heegeldamine
- viimistlemine

TIKKIMINE- 9 tundi

Õppesisu:

- töö planeerimine, vajalikud õppevahendid, ohutusnõuded käsitööklassis töötamisel
- töövahendid ja sobivad materjalid
- üherealised pisted
- töötamine suulise juhendamise järgi
- töötamine tööjuhendi järgi
- kavandamine
- idee ja kavandi tähtsus eseme valmistamisel
- mustri kandmine riidele
- töö teostamine
- töö viimistlemine

Õpitulemused:

- järgib töötamisel ohutusnõudeid, hoiab korras töökoha
- hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust
- töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi
- kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid
- kasutab tekstiileseme kaunistamisel üherealisi pisteid
- väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas
- oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- ohutus tikkimisel ja tagajärjed selle eiramisel
- mõttekaardi koostamine ja arutelu teemal „Miks on vaja töökoht korras hoida?”
- tutvumine tikkimiseks sobivate materjalide ja töövahenditega
- tikkimisniidi kinnitamine töö alustamisel ja lõpetamisel
- pistete õppimine jute riidele suulise juhendamise ja õpiku või töölehe abil
- üherealised pisted: eelpiste, tikkpiste ja varspiste
- oma töö kavandamine, vajadusel kavandi lihtsustamine, mustri kandmine riidele
- värvide valik

KODUNDUS- 8 tundi

TÖÖ ORGANISEERIMINE JA HÜGIEEN- 2 tundi

Õppesisu:

- Isikliku hügieeni nõuded köögis töötamisel
- Toidu ohutus

- Nõude pesemine käsitsi ja masinaga, köögi korrashoid - Tööde järjekord toitu valmistades - Tööjaotus rühmas, ühistöö kavandamine, hooliv ja arvestav käitumine - Ühise töö analüüsimine ja hindamine
Õpitulemused: - Teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades - Järgib töötamisel ohutusnõudeid, hoiab korras oma töökoha - Koostab koos kaaslastega tööplaani, lepib kokku tööjaotuse, täidab ülesande, hindab tühma töötulemust ja igäühe rolli tulemuse saavutamisel - Suhtub kaaslastesse heatahtlikult ning arvestab teiste arvamust

TOIDU VALMISTAMINE- 3 tundi

Õppesisu: - Retsept - Mõõtühikud - Töövahendid köögis - Toiduainete eeltöötlemine, külm töötlemine - Toiduainete lühiajaline säilitamine - Võileivad
Õpitulemused: - Kasutab mõõtenõusid ja kaalu ning oskab teisendada mahu- ja massiühikuid - Valib töövahendid ja seadmed töö eesmärgi järgi ning kasutab neid ohutusnõudeid arvestades - Valmistab lihtsaid tervislikke toite, kasutades levinumaid toiduaineid ning külm töötlemistehnikaid - Hindab grupi töötulemust - Teab väljendite „kõlblik kuni...” ja „parim enne...” tähendust

LAUAKOMBED- 3 tundi

Õppesisu: - Lauakombed ja lauakatmise tavad ja erinevad loomingulised võimalused - Lauapesu, -nõud ja –kaunistused - Sobivate nõude valimine toidu serveerimiseks
Õpitulemused: - Katab toidkorra järgi laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja –kaunistused - Peab kinni üldtuntud lauakommetest ning hindab laua ja toitude kujundust

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- Tutvumine õppeköögiga
- Tutvumine töövahenditega ning ohustustehnikaga
- Rühmade moodustamine
- Tervislik toitumine
- Toiduainete säilitamine
- Erinevad toiduained
- Hügieen

- Lauakatmise plaani koostamine
- Erinevate nõude valimine olenevalt ürituse iseloomust (klassiõhtu, piknik, rootsi laud)
- Tutvumine tükeldusviisidega, aedviljade eeltöötusega. Viilud, kuubikud, rattad, ribad, kangid, sektorid
- Praktiline ülesanne rühmale: mõõtmine ja kaalumine, mõõtühikute teisendamine
- Praktiline ülesanne rühmale: küpsisetordi valmistamine, tee keetmine, laua katmine, korrektne lauas käitumine
- Praktiline töö rühmale: erinevad võileivad, kokteili valmistamine
- Oma tööle hinnangu andmine

PROJEKT- 8 tundi

Õppesisu:

- Õpilased saavad valida kahe või enama korraga toimuva valikteema või aineprojekti vahel
- Valikteemad ja projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast
- Projektitöö valdkond moodustab iseseisva terviku, mille puhul ei eeldata õpilastelt teemaga seonduvaid varasemaid oskusi ega teadmisi
- Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi

Õpitulemused:

- Teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöös toimuvate tegevuste liikmena
- Osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides
- Leiab iseseisvalt ja/või koostöös teistega ülesannete ning probleemide lahendeid
- Valmistab üksi või koostöös teistega ülesande või projekti lahenduse
- Suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste töölaseid arvamusi
- Kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust
- Väärtustab töö tegemist, sh selle uurimist ja omandatud tagasisidet

V klass

KUDUMINE- 10 tundi

Õppesisu:

- Töövahendid ja sobivad materjalid
- Kudumisskeemid ja nende lugemine
- Silmuste loomine
- Parempidine silmus
- Pahempidine silmus
- Edasi-tagasi kudumine
- Ripskude
- Parempidine kude
- Ääresilmused
- Kudumi lõpetamine
- Viimistlemine ja hooldamine

• Idee leidmine ja edasiarendamine kavandiks • Kavandi rakendamine kootud eseme valmistamise kaudu • Töötamine suulise juhendamise ja lihtsama tööjuhendi järgi
Õpitulemused: • Koob põhisilmuseid ja tunneb ülesmärkimise viise ja tingmärke • Kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid kudumeid • Seostab käsitöölõnga jämedust ja töövahendi sobivust • Hindab eseme valmistamiseks kuluvat aega • Töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- Kudumisvarraste ja lõnga sobivuse kontrollimine
- Silmuste loomine
- Parem- ja pahempidine silmus
- Kootud esemetega tutvumine
- Ripskude (töötamine tööjuhendiga)
- Lihtsa, kergesti teostatava eseme kavandamine (mobiilikotike, nõelapadi, mänguasi, meene, võtmehoidja, kotike jms)
- Värvide valik- soojad ja külmad toonid
- Töö kudumine, töö viimistlemine

TIKKIMINE- 10 tundi

Õppesisu: • töö planeerimine, vajalikud õppevahendid, ohutusnõuded käsitööklassis töötamisel • töövahendid ja sobivad materjalid • üherealised pisted • kaherealised pisted • töötamine suulise juhendamise järgi • töötamine tööjuhendi järgi • kavandamine • idee ja kavandi tähtsus eseme valmistamisel • mustri kandmine riidele • töö teostamine • töö viimistlemine
Õpitulemused: • järgib töötamisel ohutusnõudeid, hoiab korras töökoha • hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust • töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi • kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid • kasutab tekstiileseme kaunistamisel ühe- ja kaherealisi pisteid • väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas • oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sealhulgas paari- ja rühmatöövõtteid) olenevalt õppeülesande iseärasustest • oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnistada ning

oma tegevust korrigeerida

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- ohutus tikkimisel ja tagajärjed selle eiramisel
- mõttekaardi koostamine ja arutelu teemal „Miks on vaja töökoht korras hoida?”
- tutvumine tikkimiseks sobivate materjalide ja töövahenditega
- tikkimisniidi kinnitamine töö alustamisel ja lõpetamisel
- pistete õppimine jute riidele suulise juhendamise ja õpiku või töölehe abil
- üherealised pisted: eelpiste, tikkpiste ja varspiste
- kaherealised pisted: rist-, põlvik-, aed-, sämpipiste
- oma töö kavandamine, vajadusel kavandi lihtsustamine, mustri kandmine riidele
- värvide valik

ÕMBLEMINE- 10 tundi

Õppesisu:

- tekstiilkiud
- looduslikud kiud- linane, puuvill
- töövahendid ja materjalid
- õmblusmasin- ohutus õmblemisel; masina osad; niiditamine
- õmblemise alustamine, lõpetamine
- lihtõmblus
- palistus

Õpitulemused:

- kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid
- leiab käsitööeseme kavandamiseks ideid eesti rahvakunstist
- leiab võimalusi taaskasutada tekstiilmaterjale
- töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi
- järgib töötades ohutusnõudeid ning hoiab korras töökoha
- hindab oma töös korraksust ja esteetilisust
- kirjeldab looduslike kiudainete saamist, põhiomadusi, kasutamist ning hooldamist
- seab õmblusmasina korda, traageldab ning õmbleb lihtõmblust ja palistust
- lõikab välja ja õmbleb valmis lihtsama eseme
- mõistab täpsuse vajalikkust õmblemisel ning järgib seda oma töös

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- õmblemise alustamine, lõpetamine
- lihtõmblus, palistus
- lihtsa eseme valmistamine
- nukkk, mänguasi
- voodriga kott
- kummiga seelik

KODUNDUS- 16 tundi

TOIT JA TOITUMINE- 3 tundi

Õppesisu:

- toiduained ja toitained
- tervisliku toitumised põhitõed
- toidupüramiid
- toiduainerühmade üldiseloostus
- teravili ja teraviljasaadused, kala ja kalasaadused, munad
- toiduainete säilitamine

Õpitulemused:

- teab erinevaid toiduainerühmi ning tunneb neisse kuuluvaid toiduaineid ja nende omadusi
- võrdleb pakendiinfo järgi erinevate toiduainete toiteväärtust
- teab, mis toiduained riknevad kergesti ning säilitab toiduaineid sobival viisil
- hindab oma toitumisharjumuste vastavust toitumisõpetuse põhitõdedele ning teeb ettepanekuid tervislikumaks toiduvalikuks

TÖÖ ORGANISEERIMINE JA HÜGIEEN- 2 tundi

Õppesisu:

- Isikliku hügieeni nõuded köögis töötamisel
- Toidu ohutus
- Nõude pesemine käsitsi ja masinaga, köögi korrashoid
- Tööde järjekord toitu valmistades
- Tööjaotus rühmas, ühistöö kavandamine, hooliv ja arvestav käitumine
- Ühise töö analüüsimine ja hindamine

Õpitulemused:

- Teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades
- Järgib töötamisel ohutusnõudeid, hoiab korras oma töökoha
- Koostab koos kaaslastega tööplaani, lepib kokku tööjaotuse, täidab ülesande, hindab tühma töötulemust ja igapäevase rolli tulemuse saavutamisel
- Suhtub kaaslastesse heatahtlikult ning arvestab teiste arvamust

TOIDU VALMISTAMINE- 3 tundi

Õppesisu:

- Retsept
- Mõõtühikud
- Töövahendid köögis
- Ohutushoid
- Toiduainete eeltöötlemine, külm- ja kuumtöötlemine
- Kuumtöötlemata magustoidud
- Külmad ja kuumad joogid
- Munade keetmine
- Toorsalatid
- Külmad kastmed

Õpitulemused:

- Valib töövahendid ja seadmed töö eesmärgi järgi ning kasutab neid ohutusnõudeid arvestades
- Valmistab lihtsamaid tervislikke toite, kasutades levinumaid toiduaineid ning

külm- ja kuumtöötlemistehnikaid

LAUAKOMBED- 2 tundi

Õppesisu:

- Lauakombed ja lauakatmise tavad ja erinevad loomingulised võimalused
- Lauapesu, -nõud ja –kaunistused
- Sobivate nõude valimine toidu serveerimiseks

Õpitulemused:

- Katab toidkorra järgi laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja –kaunistused
- Peab kinni üldtuntud lauakommetest ning hindab laua ja toitade kujundust

KODU KORRASHOID- 3 tundi

Õppesisu:

- Puhastus- ja korrastustööd
- Kodutööde planeerimine ja jaotamine
- Töövahendid
- Hooldusmärgid
- Triikimine

Õpitulemused:

- Teeb korrastustöid, kasutades sobivaid töövahendeid
- Kuivatab ja triigib hooldusmärkide järgi
- Näeb kodutööde jaotamises pereliikmete heade suhete eeldust

TARBIJAKASVATUS- 3 tundi

Õppesisu:

- Tulud ja kulud pere eelarves, taskuraha
- Arutelu raha kasutamise ja säästmise üle
- Tarbijainfo (pakendiinfo)
- Teadlik ja säästlik tarbimine
- Energia ja vee säästlik tarbimine
- Jäätmete sorteerimine

Õpitulemused:

- Teab väljendite „kõlblik kuni...” ja „parim enne...” tähendust
- Tunneb jäätmete hoolimatust käitlemisest tulenevaid ohte keskkonnale ning teab enda võimalusi, kuidas aidata kaasa jäätmete keskkonnasäästlikule käitlemisele
- Käitub keskkonnahoidliku tarbijana
- Oskab valida erinevaid kaupu ja oma valikut põhjendada
- Analüüsib oma taskuraha kasutamist

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- Tutvumine õppekõõgiga
- Tutvumine töövahenditega ning ohutustehnikaga
- Tervislik toitumine

- Toiduainete säilitamine
- Erinevad toiduained
- Hügieen
- Soojad võileivad
- Võileivatort
- Kohupiima-, jogurti- ja vahukooremagustoidud
- Kokteilid, tee- ja kakaojoogid
- Toorsalatid
- Külmad kastmed
- Lauakatmise plaani koostamine
- Erinevate nõude valimine olenevalt ürituse iseloomust (klassiõhtu, piknik, rootsi laud)
- Puhastusvahendite tutvustamine
- Koristusplaani koostamine
- Loodussäästliku käitumise kujundamine läbi praktilise tegevuse (kollaz, uurimustöö, praktikum)
- Eelarve koostamine ja analüüs
- Oma tööle hinnangu andmine

PROJEKT- 16 tundi

Õppesisu:

- Õpilased saavad valida kahe või enama korraga toimuva valikteema või aineprojekti vahel
- Valikteemad ja projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast
- Projektitöö valdkond moodustab iseseisva terviku, mille puhul ei eeldata õpilastelt teemaga seonduvaid varasemaid oskusi ega teadmisi
- Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi

Õpitulemused:

- Teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöös toimuvate tegevuste liikmena
- Osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides
- Leiab iseseisvalt ja/või koostöös teistega ülesannete ning probleemide lahendeid
- Valmistab üksi või koostöös teistega ülesande või projekti lahenduse
- Suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste tööalaseid arvamusi
- Kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust
- Väärtustab töö tegemist, sh selle uurimist ja omandatud tagasisidet

TEHNOLOOGIAÕPETUS- 8 tundi

Õppesisu:

- Tehnoloogia olemus
- Tehnoloogia ja ühiskond
- Materjalide liigid (puit, metall, plastid jne) ja nende omadused
- Materjalide töötlemise viisid (märkimine, saagimine jne) ja töövahendid

(tööriistad ja masinad) • Idee ja eskiis • Toote disainimine ja valmistamine erinevatest materjalidest • Levinumad käsi- ja elektrilised tööriistad • Materjalide ühendamine • Viimistluse valik sõltuvalt materjalist ja toote kasutuskeskkonnast • Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemise ajal, ohutud töövõtted
Õpitulemused: • Mõistab tehnoloogia olemust igapäevaelus • Tunneb põhilisi materjale, nende omadusi ning töötlemise viise • Disainib ja valmistab lihtsaid tooteid, kasutades selleks sobivaid töövahendeid • Teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid • Väärtustab ja järgib tööprotsessis väljakujunenud käitumismaneere

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- Materjali töötlemise alustamine, lõpetamine
- Lihtlõikus. Kujustamine
- Lihtsa eseme valmistamine (auto, mänguasi, töövahend)

VI klass

HEEGELDAMINE- 10 tundi

Õppesisu: • töövahendid ja sobivad materjalid • ringheegeldamine • motiivide heegeldamine ja ühendamine • heegeldustöö viimistlemine • skeemi järgi heegeldamine
Õpitulemused: • kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitöösemeid • leiab käsitööseme kavandamiseks ideid eesti rahvakunstist • leiab võimalusi taaskasutada tekstiilmaterjale • tunneb rõõmu üksinda ja koos teistega töö tegemisest • otsib ülesandeid täites abi nüüdisaegsest teabelevist • esitleb või eksponeerib oma tööd • täidab iseseisvalt ja koos teistega endale võetud ülesandeid ning planeerib tööd ajaliselt • valib tööeseme valmistamiseks sobivaid materjale, töövahendeid, tehnikaid ja viimistlusvõtteid

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- kavandab jõukohaseid esemeid omandatud töövõtete baasil leides ideid eesti rahvakunstist
- motiividest töö
- ringselt heegeldamine

KUDUMINE- 10 tundi

Õppesisu:

- kudumisskeemid, nende materjalid
- parempidine silmus
- pahempidine silmus
- edasi-tagasi kudumine
- soonikkoed
- koekirjad parem- ja pahempidistest silmustest
- idee leidmine ja edasiarendamine kavandiks
- kavandi rakendamine kootud eseme valmistamise kaudu

Õpitulemused:

- koob põhisilmuseid ja tunneb mustrite ülesmärkimise viise ja tingmärke
- kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid kudumeid
- seostab käsitöölõnga jämedust ja töövahendi sobivust
- hindab eseme valmistamiseks kuluvat aega
- töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi
- järgib ohutusnõudeid ja hoiab korras oma töökoha
- oskab hinnata oma töö korrektsust ja esteetilisust (töö tulemust)

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- põhisilmuste kudumine, mustrite lugemine
- lihtne, kergesti teostatav käsitööese- mänguasi, meene, võtmehoidja, kotike
- kasutades infotehnoloogilisi vahendeid otsida käsitöölehekülgedelt erinevaid huvitavaid näiteid

ÕMBLEMINE- 10 tundi

Õppesisu:

- Äärestamine
- Palistused
- Taskud
- Keemilised kiud

Õpitulemused:

- kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid
- leiab käsitööeseme kavandamiseks ideid eesti rahvakunstist
- leiab võimalusi taaskasutada tekstiilmaterjale
- töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi
- järgib töötades ohutusnõudeid ning hoiab korras töökoha
- hindab oma töös korrektsust ja esteetilisust
- kirjeldab keemiliste kiudainete saamist, põhiomadusi, kasutamist ning hooldamist
- seab õmblusmasina töökorda, traageldab ning õmbleb palistusi
- lõike asetamine riidele
- lõikab välja ja õmbleb valmis lihtsama eseme
- mõistab täpsuse vajalikkust õmblemisel ning järgib seda oma töös

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- õmblusmasinaga õmblemine

- palistused ja nende nurgad
- erinevad pealepandud taskud
- põll

KODUNDUS- 16 tundi

TOIT JA TOITUMINE- 3 tundi

Õppesisu: • toiduained ja toitained • tervisliku toitumised põhitõed • toidupüramiid • toiduainerühmade üldiseloostus; liha ja lihasaadused, toidurasvad • toiduainete säilitamine
Õpitulemused: • teab erinevaid toiduainerühmi ning tunneb neisse kuuluvaid toiduaineid ja nende omadusi • võrdleb pakendiinfo järgi erinevate toiduainete toiteväärtust • teab, mis toiduained riknevad kergesti ning säilitab toiduaineid sobival viisil • hindab oma toitumisharjumuste vastavust toitumisõpetuse põhitõdedele ning teeb ettepanekuid tervislikumaks toiduvalikuks

TÖÖ ORGANISEERIMINE JA HÜGIEEN- 2 tundi

Õppesisu: • Isikliku hügieeni nõuded köögis töötamisel • Toidu ohutus • Nõude pesemine käsitsi ja masinaga, köögi korrashoid • Tööde järjekord toitu valmistades • Tööjaotus rühmas, ühistöö kavandamine, hooliv ja arvestav käitumine • Ühise töö analüüsimine ja hindamine
Õpitulemused: • Teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades • Järgib töötamisel ohutusnõudeid, hoiab korras oma töökoha • Koostab koos kaaslastega tööplaani, lepib kokku tööjaotuse, täidab ülesande, hindab tühja töötulemust ja igapäevase rolli tulemuse saavutamisel • Suhtub kaaslastesse heatahtlikult ning arvestab teiste arvamust

TOIDU VALMISTAMINE- 3 tundi

Õppesisu: • Retsept • Mõõtühikud • Töövahendid köögis • Ohutushoid • Toiduainete eeltöötlemine, külm- ja kuumsöötmeline • Külmad ja kuumad joogid • Kartulite ja makaronitoodete keetmine
--

• Toor- ja segasalatid • Pudrud ja teised teraviljatoidud
Õpitulemused: • Kasutab mõõtenõusid ja kaalu ning oskab teisendada mahu-ja massiühikuid • Valib töövahendid ja seadmed töö eesmärgi järgi ning kasutab neid ohutusnõudeid arvestades • Valmistab lihtsamaid tervislikke toite, kasutades levinumaid toiduaineid ning külma- ja kuumtöötlemistehnikaid

LAUAKOMBED- 2 tundi

Õppesisu: • Lauakombed ja lauakatmise tavad ja erinevad loomingulised võimalused • Lauapesu, -nõud ja –kaunistused • Sobivate nõude valimine toidu serveerimiseks
Õpitulemused: • Katab toidkorra järgi laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja –kaunistused • Peab kinni üldtuntud lauakommetest ning hindab laua ja toitude kujundust

KODU KORRASHOID- 3 tundi

Õppesisu: • Rõivaste pesemine käsitsi ja masinaga • Hooldusmärgid • Triikimine • Jalatsite hooldamine
Õpitulemused: • Planeerib rõivaste pesemist, kuivatamist ja triikimist hooldusmärkide järgi

TARBIJAKASVATUS- 3 tundi

Õppesisu: • Tulud ja kulud pere eelarves, taskuraha • Arutelu raha kasutamise ja säästmise üle • Tarbijainfo (pakendiinfo) • Teadlik ja säästlik tarbimine • Energia ja vee säästlik tarbimine • Jäätmete sorteerimine
Õpitulemused: • Teab väljendite „kõlblik kuni...” ja „parim enne...” tähendust • Tunneb jäätmete hoolimatust käitlemisest tulenevaid ohte keskkonnale ning teab enda võimalusi, kuidas aidata kaasa jäätmete keskkonnasäästlikule käitlemisele • Käitub keskkonnahoidliku tarbijana • Oskab valida erinevaid kaupu ja oma valikut põhjendada • Analüüsib oma taskuraha kasutamist

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- Tervislik toitumine
- Toiduainete säilitamine
- Erinevad toiduained
- Tutvumine töövahenditega ning ohutustehnika
- Hügieen
- Segasalatid
- Pudrud
- Kuumtöödeldud magustoidud (piimakissell, bubert, marjakissell, pannkoogid moosiga)
- Puhastusvahendite tutvustamine
- Koristusplaani koostamine
- Loodussäästliku käitumise kujundamine läbi praktilise tegevuse (kollaaz, uurimustöö, praktikum)
- Eelarve koostamine ja analüüs

PROJEKT- 16 tundi

Õppesisu:

- Õpilased saavad valida kahe või enama korraga toimuva valikteema või aineprojekti vahel
- Valikteemad ja projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast
- Projektitöö valdkond moodustab iseseisva terviku, mille puhul ei eeldata õpilastelt teemaga seonduvaid varasemaid oskusi ega teadmisi
- Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi

Õpitulemused:

- Teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöös toimuvate tegevuste liikmena
- Osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides
- Leiab iseseisvalt ja/või koostöös teistega ülesannete ning probleemide lahendeid
- Valmistab üksi või koostöös teistega ülesande või projekti lahenduse
- Suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste tööalaseid arvamusi
- Kujunda, esitleb ja põhjendab oma arvamust
- Väärtustab töö tegemist, sh selle uurimist ja omandatud tagasisidet

TEHNOLOOGIAÕPETUS- 8 tundi

Õppesisu:

- Tehnoloogia olemus
- Tehnoloogia, indiviid ja ühiskond
- Materjalide liigid (puit, metall, plastid jne) ja nende omadused
- Materjalide töötlemise viisid (märkimine, saagimine jne) ja töövahendid (tööriistad ja masinad)
- Idee ja eskiis
- Toote disainimine ja valmistamine erinevatest materjalidest
- Levinumad käsi- ja elektrilisedööriistad
- Materjalide ühendamine
- Viimistluse valik sõltuvalt materjalist ja toote kasutuskeskkonnast
- Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemise ajal, ohutud töövõtted

Õpitulemused:

- Mõistab tehnoloogia olemust ja väärtustab tehnoloogilise kirjaoskuse vajalikkust igapäevaelus
- Tunneb põhilisi materjale, nende omadusi ning töötlemise viise
- Disainib ja valmistab lihtsaid tooteid, kasutades selleks sobivaid töövahendeid
- Teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid
- Väärtustab ja järgib tööprotsessis väljakujunenud käitumismaneere

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- töömasinaga töötamine
- detaili servad ja nurgad
- erinevad panused
- valge ja katteviimistlus

TEHNOLOOGIAÕPETUS

Üldalused

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Tehnoloogiaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) väärtustab kultuuripärimust ja toimetulekut mitmekultuurilises maailmas;
- 2) omandab globaalse vaate, analüüsimis- ja sünteesioskuse ning tervikliku maailmapildi;
- 3) omandab tehnoloogilise kirjaoskuse, sh arendab tehnoloogiaalaseid teadmisi ja oskusi ning tunneb rahulolu praktilisest eneseteostusest;
- 4) oskab seostada inimest ja teda ümbritsevat ning analüüsida tehnoloogia mõjusid keskkonnale;
- 5) lahendab loovalt ülesandeid, valdab ideede kujustamise oskust ja leidlikkust toodete loomisel;
- 6) arvestab eetilisi, esteetilisi ja jätkusuutlikke tõekspidamisi;
- 7) valdab otsingujulgust, ettevõtlikkust, sõbralikkust ja koostööoskust ning töötahet;
- 8) omandab teadmisi ja oskusi, käsitsedes erinevaid materjale, töövahendeid ja töötlemisviise;
- 9) suudab loovalt rakendada teoreetilisi teadmisi praktiliste ülesannete lahendamisel;
- 10) järgib tööprotsessis ohutuid ja ergonoomilisi töövõtteid ning kõlbelisi käitumisnorme;
- 11) lähtub toitu valides ja valmistades tervisliku toitumise põhimõtetest;
- 12) tunnetab oma võimeid ja oskab teha otsuseid edasisel kutsevalikul.

Õppeaine kirjeldus

II ja III kooliastmes koosneb õpetuse sisu viiest läbivast õppeosast ühe kooliastme piires: tehnoloogia igapäevaelus; disain ja joonestamine; materjalid ja nende töötlemine; kodundus (korraldatakse õpperühmade vahetusena); projektitööd. Õppesisu on esitatud kooliastmeti. Õppeosad sisaldavad üldaluseid ja vajalikku alusteavet, mida on tarvis omandada vajalike ülesannete lahendamiseks või toodete valmistamiseks. Õppetundides lõimib aineõpetaja õppesisu praktilise tegevusega (puidutöö, metallitöö, elektroonika jms). Õppesisu ja/või järjestust võib kooliastmeti muuta või õpitut järgmises kooliastmes sügavamalt käsitleda. Õppeaine osade järjestuse õppeaastas planeerib ja korraldab aineõpetaja koostöös käsitöö ja kodunduse õpetajaga. Õppeaine mitmekülgse huvides vahetatakse käsitöö ja kodunduse ning tehnoloogiaõpetuse õpperühmi.

Õppeaine vahendusel omandavad õpilased mitmekülgse ettevalmistuse, mis loob võimaluse analüüsida, kohandada ning arendada praktilist ja mõttetegevust kvalitatiivselt uuel tasandil ning aidata õpilasi edasisel kutsevalikul. Õppes pööratakse olulist rõhku õpilaste mõtestatud loovale uuendustegevusele, kus õpilane saab koos avastamisrõõmuga kogeda valitud toote loomist.

Õpilased teevad huvitavaid ja fantaasiaküllaseid rakenduslikku laadi loomingulisi ülesandeid, sh ülesande või toote planeerimist, disaini ja valmistamist ning töö enesehindamist ja esitlemist. Tuuakse esile seosed ja rakenduslikud väljundid õppeainete ning eluvaldkondade vahel, nii tekib õpilasel terviklik mõistmine ülesandest või tootest. Oluline on, et õpilane mõistaks tehnoloogia toimimist ning saaks ise osaleda õpilasepärase tehnoloogia loomises. Eelnimetatu toimub õpilaste ealisest arengutasemest lähtuvalt ja neile arusaadavalt. Seejuures arvestatakse õpilaste erinevaid võimeid ja huve ning toetatakse nende omaalgatust ja õpimotivatsiooni. Õppeaines rõhutatakse leiutajameelse tegevuse olulisust ning kujundatakse noorte tööalaseid käitumis- ja väärtushoiakuid.

Taotluseks on keskkonnasäästlikkuse ja kohalike traditsioonide väärtustamine ning eetiliste tõekspidamiste omandamine.

Õppetegevus

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingu teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: looduskeskkond, arvutiklass, kooliõu, muuseumid, näitused, ettevõtted jne;
- 7) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: loov mõttetegevus, arutelud, diskussioonid, rollimängud, väitlused, projektõpe, katsetused, õpimapi ja uurimistöö koostamine, praktilised ja uurimistööd, internetipõhised keskkonnad jne;
- 8) otsustab aineõpetaja õppesisule kuluvate tundide arvu ja järjestuse; vastavad kirjeldused sisalduvad kooli ainekavas;
- 9) on õpetus peamiselt üles ehitatud toote vms arendustsüklile;
- 10) läbitakse etapid alates info otsimisest, toote disainimisest, toote teostusest ning selle tutvustamisest teistele õpilastele;
- 11) arvestatakse, et sõltuvalt õpilaste varasematest kogemustest ning ülesande/toote eripärast muutuvad eri vanuseastmete õpilaste õpitulemuste rõhuasetused;
- 12) arvestatakse, et õpetuses vaheldub teoreetiline tegevus praktilisega;
- 13) tagatakse, et uudse teoreetilise õpisisu korral käsitletakse rohkem aega tunnist teooriaküsimusi ja materjalide töötlemise võtteid;
- 14) pühendatakse tundides, kus tegeldakse praktiliste töömahukate toodetega vms, suurem osa ajast praktilisele tööle;
- 15) peetakse silmas, et rakendustegevusele eelneb tööohutusalane instrueerimine ning ohutute töövõtete demonstreerimine;
- 16) on kodused ülesanded, arvestades õppeaine spetsiifikat, peamiselt seotud teabe hankimise ja selle analüüsimisega ning toote disainiga;
- 17) on rõhk loovusel (disainimine, toote täiendamine jms), rahvuslike töötraditsioonide säilitamisel (rahvuslik toode, rahvakunstist pärit motiivide kasutamine toodet kaunistades jne) ning nüüdisaegsel tehnoloogial;
- 18) on olulised projektipõhised õppetöövormid (sh õppeainete ja eluvaldkondade vahelised, ühistöö ettevõtlusega ning poiste ja tüdrukute koostöö);
- 19) on töö organiseerimisel tähtis õpetajate koostöö koolis;

Füüsiline õpikeskkond

1. Tehnoloogiaõpetuse, käsitöö ja kodunduse tundide läbiviimiseks jaotuvad õpilased klassis kahte rühma soolisust arvestamata.
2. Kool korraldab valdava osa tehnoloogiaõpetuse õpet ruumides, kus:
 - a. on sisustus vastavalt kooli valitud praktilistele töödele, statsionaarseid tööpinke

- (nt puurpink) on vähemalt üks õpperühma kohta;
- b. on elektrilised käsitööriistad kaks komplekti õpperühma kohta;
- c. on ruumid riietamiseks ja kätepesuks, õpetajatööks, materjalide ja praktiliste tööde hoidmiseks;
- d. on individuaalsed kaitsevahendid igale õpilasele ja õpetajale;
- e. on ventilatsioon;
- f. ruumid ja õppetarbed, sealhulgas tööriistad, vastavad tervisekaitse, tööohutuse ja ergonoomia nõuetele.
3. Kool võimaldab tehnoloogiaõpetuse õppeks vajalikud materjalid.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest.

Õpilast hinnates on oluline nii õpetaja sõnaline hinnang, numbriline hinne kui ka õpilase enesehinnang. Õpiülesande täitmisel hinnatakse:

- 1) planeerimist ja disaini (originaalsust, iseseisvust, idee või kavandi rakendamise võimalust, materjali ja töövahendite valiku otstarbekust, toote valmistamise viisi, tööjoonise tehnilist korrektsust jms);
 - 2) valikute (idee, töötlusviisi, materjali jms) tegemise ja põhjendamise ning seoste kirjeldamise oskust;
 - 3) valmistamise kulgu (koostööoskust, iseseisvust tööd tehes, materjalide ja töövahendite ning kirjalike ja infotehnoloogiliste vahendite kasutamise oskust, teoreetilisi teadmisi ja nende rakendamise oskust, tööohutuse järgimist jms);
 - 4) õpilase arengut (edasipüüdlikkust, vaimset ja füüsilist arengut);
 - 5) töö tulemust (idee teostust, toote viimistlust, esteetilist väärtust, töö õigeaegset valmimist, toote kvaliteeti jm), sh üksikute ülesannete sooritamist ja toote esitlemise oskust.
- Õpilast hinnates võetakse arvesse kultuurse käitumise reegleid ja õpilase hoiakuid (püüdlikkust, suhtumist õppetöösse, abivalmidust teiste õpilaste suhtes, õpperuumide kodukorra täitmist, töökust, järjekindlust, tähelepanelikkust jm). Õpilaste teadmisi, tehnilist nutikust ja loovust hinnatakse ka probleemülesannete, võistlusmängude, projektitööde jms põhjal.

II kooliaste

II kooliastme õpitulemused

6. klassi õpilane:

- 1) mõistab ja selgitab tehnoloogia olemust ning väärtustab tehnoloogilise kirjaoskuse vajalikkust igapäevaelus;
- 2) iseloomustab kodus, olmes, harrastustes ja paikkonnas kasutatavaid lihtsaid tehnoloogilisi süsteeme ja protsesse ning ressursse;
- 3) planeerib tööd ja lahendab sellega seotud ülesandeid;
- 4) joonestab joonist ja disainib lihtsaid tooteid;
- 5) tunneb põhilisi materjale ja nende omadusi ning kasutab neid töös otstarbekalt;
- 6) teab põhilisi töövahendeid ja töötlemisviise ning oskab neid töös kasutada;
- 7) valmistab lihtsaid tooteid (nt mänguasi, paat, liikuv auto jne);
- 8) esitleb ideed, joonist või toodet;
- 9) teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutuse nõudeid;

- 10) väärtustab ning järgib väljakujunenud tööalaseid väärtus- ja käitumishoiakuid;
- 11) tunneb põhilisi toiduaineid ja nende omadusi ning valmistab lihtsamaid toite.

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingu teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: muuseumid, näitused, looduskeskond, arvutiklass, kooliõu, ettevõtted jne;
- 7) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: loov praktiline tegevus, projektõpe, uurimistööd, katsetused (nt erinevate materjalide ja toiduainete omadused), ürituste ja näituste korraldamine, internetipõhiste keskkondade kasutamine oma ideede ja töö tutvustamiseks ning eksponeerimiseks, mängud, arutelud, diskussioonid, väitlused jne;
- 8) lähtutakse sellest, et käsitöö ja kodundus on praktilise suunitlusega õppeaine: vähemalt 2/3 õppetunnist peab olema praktiline tegevus;
- 9) on rõhk loovusel (disainimine), rahvuslike töötraditsioonide säilitamisel (rahvuslik toode, rahvakunstist pärit motiivide kasutamine toote kaunistamisel jne) ning nüüdisaegsel tehnoloogial;
- 10) pööratakse enne uute tehnoloogiate ja seadmete kasutamist tähelepanu ohutusele;
- 11) planeerib õppesisu ajalise jaotumise aineõpetaja. Käsitöös on soovitatav igal õppeaastal valida 2 põhilist tööliiki, millega seostada ainesisesed läbivad teemad (kavandamine, rahvakunst, töö organiseerimine, materjalid);
- 12) projektõppe teemasid valides saab rohkem tähelepanu pöörata paikkonna traditsioonidele, tutvuda erinevate tehnoloogiatega ja neid katsetada, suunata õpilasi iseseisvalt ja koos teistega loovalt probleeme lahendama, looma ning aineüritusi korraldama (projektõppe teemad võivad olla nii kodundusest, käsitööst kui ka tehnoloogiast);
- 13) jaotatakse klass toitu valmistades ja teiste praktiliste ülesannete korral väiksemateks rühmadeks (1–5 õpilast);
- 14) leitakse kodunduse teemade juures lõimingu võimalusi erinevate õppeainetega terviseteadlik käitumine kinnistub tunnis tehtavate praktiliste ülesannete kaudu;
- 15) lähtutakse eesmärgist, et õpilased õpiksid iseseisvalt oma tööd kavandama ja organiseerima, ning välditakse liigset otsest juhendamist.

IV klass- 35 tundi

TEHNOLOOGIA IGAPÄEVAELUS

Õppesisu:

- Tehnoloogia olemus
- Tehnoloogia ja teadused

• transpordivahendid
Õpitulemused: • mõistab ja selgitab tehnoloogia olemust igapäevaelus • iseloomustab ja võrdleb erinevaid transpordivahendeid • valmistab esemeid praktilise tööna

DISAIN JA JOONESTAMINE

Õppesisu: • eskiis ja ideed • lihtsa toote kavandamine • mõõtmised ja mõõtkava • disain • toote viimistlemine
Õpitulemused: • teab ja kasutab õpiülesannetes disaini elemente • esitleb ideed, joonist või toodet

MATERJALID JA NENDE TÖÖTLEMINE

Õppesisu: • materjalide liigid (puit, metall, plastid) ja nende omadused • materjalide töötlemise viisid (märkimine, saagimine jne) ning töövahendid (käsitööriistad ja lihtsamad elektrilised tööriistad) • tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemises, ohutud töövõtted
Õpitulemused: • suudab valmistada jõukohaseid liiteid (liimliide) • valmistab mitmesuguseid lihtsaid tooteid • analüüsib ja hindab loodud toodet • annab tehtud ülesande või toote kvaliteedile oma hinnangu • teadvustab ning järgib tervisele ohutuid tööviise • kasutab materjale säästlikult ning leiab võimalusi nende korduskasutuseks • tunneb põhilisi materjale ja nende omadusi ning kasutab neid töös otstarbekalt

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- lihtsa, kergesti teostatava eseme kavandamine (mänguasi, meene, võtmehoidja vms)
- töö teostamine
- viimistlemine
- värvide valik- soojad ja külmad toonid

V klass- 70 tundi

TEHNOLOOGIA IGAPÄEVAELUS

Õppesisu: • Tehnoloogia olemus • Tehnoloogiline kirjaoskus ja selle vajalikkus
--

• Transpordivahendid • Tehnoloogia ja teadused. Tehnoloogia, keskkond, konstruktsioonid
Õpitulemused: • mõistab ja selgitab tehnoloogia olemust igapäevaelus • loob seoseid tehnoloogia arengu ja teadussaavutuste vahel • seostab tehnoloogiaõpetust teiste õppeainetega ja eluvaldkondadega • iseloomustab ja võrdleb erinevaid transpordivahendeid • kirjeldab inimtegevuse ja tehnoloogia mõju keskkonnale • valmistab töötavaid mudeleid praktilise tööna • iseloomustab igapäeva elus kasutatavaid lihtsaid tehnoloogilisi süsteeme ja protsesse ning ressursse

DISAIN

Õppesisu: • eskiis • lihtsa toote kavandamine • jooned ja nende tähendused • mõõtmed ja mõõtkava • lihtsa mõõtmestatud tehnilise joonise koostamine ja selle esitlemine • disain • tooteleiutamine ja viimistlemine
Õpitulemused: • teab ja kasutab õpiülesannetes disaini elemente • selgitab joonte tähendust joonisel ning esitleb seda • disainib lihtsaid tooteid, kasutades selleks ettenähtud materjale • märkab probleeme ja pakub neile omanäolisi lahendusi • joonestab eskiisjoonist ja disainib lihtsaid tooteid • esitleb ideed, joonist või toodet

MATERJALID JA NENDE TÖÖTLEMINE

Õppesisu: • materjalide liigid (puit, metall, plastid) ja nende omadused • materjalide töötlemise viisid (märkimine, saagimine jne) ning töövahendid (käsitööriistad ja lihtsamad elektrilised tööriistad) • levinumad käsi- ja elektrilised tööriistad • puupink • materjalide liited • tervisekaitse ja ohutud töövõtted
Õpitulemused: • suudab valmistada jõukohaseid liiteid (nael-, kruviliide) • valib ja kasutab eesmärgipäraselt erinevaid töötlusviise, töövahendeid ja materjale • valmistab mitmesuguseid lihtsaid tooteid (sh mänguasju) • kasutab õppetöös puurpink • analüüsib ja hindab loodud toodet • annab tehtud ülesande või toote kvaliteedile oma hinnangu

- mõistab ja arvestab kaaslaste erinevaid tööoskuseid
- teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutuse nõudeid
- kasutab materjale säästlikult ning leiab võimalusi nende korduskasutuseks
- tunneb põhilisi materjale, nende olulisemaid omadusi, otstarbekat kasutamist ja töötlemise viise

PROJEKT- 16 tundi

Õppesisu:

- Õpilased saavad valida kahe või enama korraga toimuva valikteema või aineprojekti vahel
- Valikteemad ja projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast
- Projektitöö valdkond moodustab iseseisva terviku, mille puhul ei eeldata õpilastelt teemaga seonduvaid varasemaid oskusi ega teadmisi
- Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi

Õpitulemused:

- Teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöös toimuvate tegevuste liikmena
- Osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides
- Leiab iseseisvalt ja/või koostöös teistega ülesannete ning probleemide lahendeid
- Valmistab üksi või koostöös teistega ülesande või projekti lahenduse
- Suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste tööalaseid arvamusi
- Kujunda, esitleb ja põhjendab oma arvamust
- Väärtustab töö tegemist, sh selle uurimist ja omandatud tagasisidet

KODUNDUS- 8 tundi

Õppesisu:

- toiduained ja toitained
- tervisliku toitumised põhitõed
- toiduainete säilitamine
- hügieeninõuded köögis töötades
- jäätmete sorteerimine
- retsepti kasutamine, mõõtühikud
- toiduainete eeltöötlemine
- võileibade ja salatite valmistamine

Õpitulemused:

- teab ja väärtustab tervisliku toitumise põhialuseid
- tunneb põhilisi toiduaineid ja nende omadusi ning valmistab lihtsamaid toite
- teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades
- katab lauda ning peab kinni üldtuntud lauakommetest
- teab jäätmete käsitlemise ja keskkonnahoiu põhilisi nõudeid

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- retsept ja mõõtühikud, lühendid retseptides
- praktiline ülesanne rühmale: mõõtmine ja kaalumine, mõõtühikute teisendamine
- prügi sorteerimine ja nõude pesemise kord kooli õppeköögis, selle võrdlemine koduste võimalustega
- lihtsa retsepti järgi ühistööna toidu (salat, võileivad) valmistamine, mille käigus toiduaineid nii mõõdetakse kui kaalutakse
- tähelepanu pööratakse hügieenireeglitele ning köögi korrastamisele ning jäätmete sorteerimisele

VI klass- 70 tundi

TEHNOLOOGIA IGAPÄEVAELUS

Õppesisu:

- Tehnoloogia olemus
- Tehnoloogia ja teadused
- Tehnoloogiline kirjaoskus ja selle vajalikkus
- Süsteemid, protsessid ja ressursid
- Transpordivahendid
- Tehnoloogia, indiviid ja keskkond
- Struktuurid ja konstruktsioonid
- Energiaallikad

Õpitulemused:

- mõistab ja selgitab tehnoloogia olemust ja väärtustab tehnoloogilise kirjaoskuse vajalikkust igapäevaelus
- toob näiteid süsteemide, protsesside ja ressursside kohta
- loob seoseid tehnoloogia arengu ja teadussaavutuste vahel
- seostab tehnoloogiaõpetust teiste õppeainetega ja eluvaldkondadega
- iseloomustab ja võrdleb erinevaid transpordivahendeid ning energiaallikaid
- kirjeldab ratta ja energia kasutamist ajaloos ning nüüdisajal
- kirjeldab inimtegevuse ja tehnoloogia mõju keskkonnale
- valmistab töötavaid mudeleid praktilise tööna
- kirjeldab tehniliste seadmete ja tehnika arenguloo kujunemist ning selle olulisemaid saavutusi

DISAIN JA JOONESTAMINE

Õppesisu:

- eskiis
- lihtsa toote kavandamine
- tehniline joonis
- jooned ja nende tähendused
- mõõtmed ja mõõtkava

• piltkujutis ja vaated • lihtsa mõõtmestatud tehnilise joonise koostamine ja selle esitlemine • disain • disaini elemendid • probleemide lahendamine • toote viimistlemine • insenerid ja leiutamine
Õpitulemused: • selgitab joonte tähendust joonisel, oskab joonestada jõukohast tehnilist joonist ning seda esitleda • koostab kolmvaate lihtsast detailist • teab ja kasutab õpiülesannetes disaini elemente • disainib lihtsaid tooteid, kasutades selleks ettenähtud materjale • märkab probleeme ja pakub neile omanäolisi lahendusi • osaleb õpilasepäraselt uudse protsessi loomises, mis on seotud materjalide valiku ja otstarbeka töötlusviisi leidmisega • mõistab leiutiste osatähtsust tehnoloogia arengus, teab inseneri elukutse iseärasust ja leiutajate olulisemaid saavutusi

MATERJALID JA NENDE TÖÖTLEMINE

Õppesisu: • materjalide liigid (puit, metall, plastid, elektroonika komponendid jne) ja nende omadused • materjalide töötlemise viisid (märkimine, saagimine jne) ning töövahendid (tööriistad ja masinad), levinumad käsi- ja elektrilisedööriistad • puur- ja treipink • materjalide liited • tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemises, ohutud töövõtted
Õpitulemused: • tunneb põhilisi materjale, nende olulisemaid omadusi ja töötlemise viise • valib ja kasutab eesmärgipäraselt erinevaid töötlusviise, töövahendeid ja materjale • suudab valmistada jõukohaseid liiteid (pulkliide) • valmistab mitmesuguseid lihtsaid tooteid (sh mänguasju) • kasutab õppetöös puur- ja treipinki • analüüsib ja hindab loodud toodet, sh esteetiliselt ja rakenduslikult küljest • annab tehtud ülesande või toote kvaliteedile oma hinnangu • mõistab ja arvestab kaaslaste erinevaid tööoskusi • teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid • väärtustab ja kasutab tervisele ohutuid tööviise • kasutab materjale säästlikult ning leiab võimalusi nende korduskasutuseks

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

PROJEKT- 16 tundi

Õppesisu:

- Õpilased saavad valida kahe või enama korraga toimuva valikteema või aineprojekti vahel
- Valikteemad ja projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast
- Projektitöö valdkond moodustab iseseisva terviku, mille puhul ei eeldata õpilastelt teemaga seonduvaid varasemaid oskusi ega teadmisi
- Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi
- Valikteemad võivad olla nt ehistööd, puutööd jne

Õpitulemused:

- Teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöös toimuvate tegevuste liikmena
- Osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides
- Leiab iseseisvalt ja/või koostöös teistega ülesannete ning probleemide lahendeid
- Valmistab üksi või koostöös teistega ülesande või projekti lahenduse
- Suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste töölaseid arvamusi
- Kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust
- Väärtustab töö tegemist, sh selle uurimist ja omandatud tagasisidet
- Planeerib tööd ja lahendab sellega seotud ülesandeid
- Teab põhilisi töövahendeid ja töötlemisviise ning oskab neid töös kasutada
- Valmistab lihtsaid tooteid (nt mänguasi, paat, liikuv auto jne)

KODUNDUS- 8 tundi

Õppesisu:

- Hügieeninõuded köögis töötades
- Retsepti kasutamine, mõõtühikud
- Toiduainete külm- ja kuumtöötlemine
- Makaroniroad ja pudrud
- Magustoidud
- Külmad ja kuumad joogid
- Lauakombed ning lauakatmise tavad ja erinevad võimalused
- Teadlik ja säästlik tarbimine

Õpitulemused:

- Teab ja väärtustab tervisliku toitumise põhialuseid
- Tunneb põhilisi toiduaineid ja nende omadusi ning valmistab lihtsamaid toite
- Teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades
- Teeb põhilisi korrastustöid, kasutades selleks sobivaid töövahendeid
- Katab lauda ning peab kinni üldtuntud lauakommetest
- Näeb käelises tegevuses ja mõttetöös võimalust igapäevaelu mitmekesistada ning praktilisi probleeme lahendada
- Oskab valmistada mitmekesiseid ja tervislikke toite

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

- Lihtsa retsepti järgi ühistööna toidu valmistamine (makaroniroad, pudrud, magustoidud), mille käigus toiduaineid nii mõõdetakse kui kaalutakse

- Tähelepanu pööratakse hügieenireeglitele ning köögi korrastamisele ning jäätmete sorteerimisele
- Kasutab mõõtmisel sobivaid mõõtühikuid, kirjeldab mõõtühikute suurust temale tuttavate suuruste kaudu

Lisa 8

Kehalise kasvatuse ainekava

KEHALINE KASVATUS

Õpitulemused ja õppesisu

I kooliaste

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Ainevaldkonda kuuluv kehaline kasvatus toetab õpilasi tervist väärtustava eluviisi kujundamisel, loob aluse õpilaste iseseisvale liikumisharrastusele, soodustab huvi spordi- ja tantsusündmuste vastu, innustab võistlusi ja üritusi jälgima ning neis osalema. Kehaline kasvatus toetab õpilase nii kehalist/liigutuslikku kui ka kõlbelist, sotsiaalset ja esteetilist arengut ning tema kujunemist terviklikuks isiksuseks. Kehalises kasvatuses juhitakse õpilast kehalist vormisolekut jälgima ning seda regulaarselt harjutades ning uusi (sh iseseisvalt omandatud) teadmisi ja oskusi hankides parandama. Keskkonda hoidev, kaaslast austav, koostööd ning ausa mängu põhimõtteid väärtustav liikumine ja sportimine toetavad õpilaste sotsiaalset ning kõlbelist arengut.

Kehalises kasvatuses lähtutakse vajadusest toetada õpilaste kujunemist hea tervise ja töövõimega isiksusteks. Kehalise kasvatuse tundides omandatud teadmised, oskused ja kogemused soodustavad õpilaste mitmekülgset arengut ning võimaldavad neil leida endale jõukohane, turvaline ja tervislik liikumisharrastus.

Õppesisu

Teadmised spordist/liikumisest ja kehaliste harjutustega tegelemisest, mis edastatakse praktilise õppe käigus. Liikumine/sportimine üksi ja koos kaaslastega, kaaslaste soorituse kirjeldamine ning sellele hinnangu andmine.

Ohutu liikumise juhised õpilasele. Käitumisreeglid kehalise kasvatuse tunnis. Ohutu ja kaaslast arvestav käitumine erinevate harjutuste ja liikumisviisidega tegeldes.

Hügieenireeglid kehalisi harjutusi tehes. Teadmised ilmastikule ja spordialale vastavast riietumisest.

Põhimõisted: hügieen, reegel, vahend, joonele kogu, joondu, valvel, vabalt, harvene, koond, galopp, polka, pendelteatejooks, süstikjooks, kõnni-, jooksu-, hüppe- ja viskeharjutused, paaristõukeline sammata sõiduviis, paaristõukeline ühesammuline sõiduviis, uisusammsõiduviis, sahkpidurdus, poolkäärtõus,

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

1. Organiseeritud praktiline harjutamine tundides; organiseeritud liikumine ja mängimine tunnivälise tegevusena;
2. Oma tegevuse/soorituse kommenteerimine ning kaaslaste tegevuse kirjeldamine;
3. Kontrollharjutuste sooritamine, oma tulemuste kogumine ja võrdlemine.

Õpitulemused:

- Oskab riietuda vastavalt olukorrale ja täita hügieeninõudeid;
- Oskab käituda kehalise kasvatuse tunnis, järgib õpetaja reegleid ja ohutusnõudeid;
- Annab hinnangu oma sooritusele ja kogetud kehalisele koormusele;

• Tõsta, kanda, paigutada kergemaid spordivahendeid; Võimlemine • Täita rivi ja korraharjutusi; • Sooritada võimlemisharjutusi (tirel, turiseis, sild); • Sooritada hüplemisharjutusi hübitsaga; Jooks, visked, hüpped • Sooritada erinevaid kõnni-, jooksu-, hüppe- ja viskeharjutusi; • Jookseb kiirjooksu püstistardist stardikäsklusega, sooritab õige teatevahetuse teatevõistlustes, sooritab palliviske paigalt ning sooritab hoojooksult kaugushüppe; Liikumismängud • Rakendab vahendi käsitsemisoskust harjutustes ja liikumismängudes; • Täidab mängureegleid; • Sooritab harjutusi erinevaid palle põrgatades, vedades, söötes, visates ja püüdes; Ujumine • Suudab vee all hinde kinni hoida; oskab ujumisel suunda muuta, on kohanenud veega, omandanud sukeldumis-, hõljumis- ja libisemisoskuse ning suudab rinnuli ja selili veepeal edasiliikuda; • Täidab ujulas hügieeni ja korra reegleid. Suusatamine Suusatab paaristõukelise sammuta sõiduviiisiga ja vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviiisiga; laskub mäest põhiasendist; Tantsuline liikumine • Mängib/tantsib õpitud eesti laulumänge, liigub vastavalt muusikale;
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Organiseeritud praktiline harjutamine tundides; organiseeritud liikumine ja mängimine tunnivälise tegevusena; Oma tegevuse/soorituse kommenteerimine ning kaaslaste tegevuse kirjeldamine; kontrollharjutuste sooritamine; oma tulemuste kogumine ja võrdlemine; Tantsuelementide ja keha liikumisvõimaluste tundmaõppimine; lihtsamate tantsude tantsimine; Tasakaalu- ja koordineerimisharjutuste õppimine ja sooritamine; Loovmängude mängimine;
Lõiming: Keel ja kirjandus- Sporti ja tervist käsitlevate eriotstarbeliste ja eriliigiliste tekstide lugemise ja kuulamise kaudu arendatakse oskust mõista nii suulist kui ka kirjalikku teksti. Matemaatika- Kõikide kehalisekasvatuse osaoskuste arendamisel rakendatakse matemaatikas omandatud oskusi (arvutamine, loendamine, võrdlemine, mõõtmine) ja mõisteid (mõõtühikud) Loodusained- Kehalist kasvatust toetab keskkonna väärtustamine liikumisel ja sportimisel. Sotsiaalsed. Kehalises kasvatuses omandatud teadmised rahvuslikust ning rahvusvahelisest liikumis- ja spordikultuurist avardavad õpilaste silmaringi. Tehnoloogia. Teaduse ja tehnika saavutused on rakendatavad erinevatel spordialadel/liikumisviisidel (spordialade tehnika, spordivarustus ja -vahendid) ning tervisliku toitumise põhitõdede järgimisel. Kunst ja muusika. Õpilaste tähelepanu juhitakse spordi ja kehakultuuri kujutamise- ning

avalbumisvõimalustele kujutavas kunstis ja muusikas, spordialade/liikumisviiside, sh tantsu isikupärasele ja loomingulisele käsitlesele

Õppevahendid:

Pallid, hüppisad, matid, tõkked, vahendid kõrgushüppeks, võimlemisrõngad, stopper, mõõdulint, saalihoki kepid ja pallid, väravad, klotsid

Kehaline kasvatus II kooliaste

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Ainevaldkonda kuuluv kehaline kasvatus toetab õpilasi tervist väärtustava eluviisi kujundamisel, loob aluse õpilaste iseseisvale liikumisharrastusele, soodustab huvi spordi- ja tantsusündmuste vastu, innustab võistlusi ja üritusi jälgima ning neis osalema. Kehaline kasvatus toetab õpilase nii kehalist/liigutuslikku kui ka kõlbelist, sotsiaalset ja esteetilist arengut ning tema kujunemist terviklikuks isiksuseks. Kehalises kasvatuses juhitakse õpilast kehalist vormisolekut jälgima ning seda regulaarselt harjutades ning uusi (sh iseseisvalt omandatud) teadmisi ja oskusi hankides parandama. Keskkonda hoidev, kaaslast austav, koostööd ning ausa mängu põhimõtteid väärtustav liikumine ja sportimine toetavad õpilaste sotsiaalset ning kõlbelist arengut.

Kehalises kasvatuses lähtutakse vajadusest toetada õpilaste kujunemist hea tervise ja töövõimega isiksusteks. Kehalise kasvatuses tundes omandatud teadmised, oskused ja kogemused soodustavad õpilaste mitmekülgset arengut ning võimaldavad neil leida endale jõukohane, turvaline ja tervislik liikumisharrastus.

Õppesisu: Kehalise aktiivsuse tähtsus tervisele; kehaline aktiivsus kui tervisliku eluviisi oluline komponent. Liikumissoovitused õpilasele. Õpitud spordialade/liikumisviiside oskussõnavara. Õpitavate spordialade põhilised võistlusmäärused. Ausa mängu põhimõtted spordis. Ohutus- ja hügieenireeglite järgimise vajalikkus liikudes, sportides ning liigeldes. Ohutu ümbrustsäätav liikumine harjutuspaikades ja looduses. Teadmised käitumisest ohuolukordades. Lihtsad esmaabivõtted. Käitumine spordivõistlusel ja tantsuüritustel. Teadmised iseseisvaks harjutamiseks: kuidas sooritada soojendusharjutusi ja rühiharjutusi; kuidas sooritada kehaliste võimete teste ning treenida (õpetaja toel valitud harjutusi kasutades) oma kehalisi võimeid ja rühti. Teadmised spordialadest/liikumisviisidest, suurvõistlused või üritused Eestis ning maailmas, tuntumad Eesti ja maailma sportlased jms.

Põhimõisted: reegel, vahend, toengkägar, toenghüpe, sirutusmahahüpe, harkhüpe, harkiste, paaristõukeline sammata sõiduvii, paaristõukeline ühesammuline sõiduvii, uisusammsõiduvii, sahkpidurdus, poolkäärtõus, hügieen, joonele kogu, joondu, valvel, vabalt, harvene, koondus, galopp, polka, pendelteatejooks, süstikjooks, kõnni-, jooksu-, hüppe- ja viskeharjutused.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

1. sportmängud
2. liikumismängud
3. põrgatused korvpalliga, visked korvile

4. suusatamine 5. akrobaatika 6. jooksmine, kaugushüpe, pallivise, kõrgushüpe
Õpitulemused: - Kirjeldab kehalise aktiivsuse rolli tervislikus eluviisis ning enda kehalist aktiivsust; - Suudab iseseisvalt sooritada üldarendavaid võimlemisharjutusi, oskab sportida koos kaaslastega ja jagada omavahel ülesandeid; - Mõistab ohutus-ja hügieeninõudeid; - Tunneb õpitud spordialade oskussõnu ja teab, mida tähendab aus mäng spordis; Võimlemine: - Oskab jälgida oma kehaasendit ja liigutusi; - Sooritab toenghüppeid, lihtsamaid akrobaatikaharjutusi ja hüpleb hüpitsat tiirutades paigal ja liikudes; Liikumis- ja sportmängud: - Rakendab vahendikäsitsemisoskuseid liikumismängudes, spordialades ja lihtsustatud sportmängudes; - Kirjeldab kaaslastega arvestamist liikumis- ja lihtsustatud sportmängudes; - Sooritab põrgatused takistuste vahelt korvpallis; - Sooritab ülalt-ja alaltsöödud paarides võrkpallis; - Sooritab palli söötmise ja peatamise jalgpallis; Kergejõustik - Sooritab madallähte stardikäsklustega ja õige teatevahetuse; - Sooritab kaugushüppe ja hoojooksult palliviske; Suusatamine - Suusatab paaristõukelise ühesammulise sõiduviisiga, vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviisiga ja paaristõukelise kahesammulise uisusammuga; - Sooritab laskumise põhi-ja puhkeasendis; Tantsuline liikumine - Tantsib paaris-ja rühmatantse, kasutab eneseväljendamiseks loovliikumist; Ujumine - Suudab vee all hinde kinni hoida; oskab ujumisel suunda muuta, on kohanenud veega, omandanud sukeldumis-, hõljumis- ja libisemisoskuse ning suudab rinnuli ja selili veepeal edasiliikuda; - Täidab ujulas hügieeni ja korra reegleid.
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Organiseeritud praktiline harjutamine tundides ja tunnivälise tegevusena; iseseisev liikumine ning mängimine tunnivälise (vaba aja) tegevusena; Kontrollharjutuste sooritamine, oma kehaliste võimete kontrollimine ning tulemustele hinnangu andmine; Oma ja/või kaaslaste tegevuse/soorituse kommenteerimine ning arutelu; Spordi-, liikumis- ja tervise teemaliste materjalide lugemine; Spordivõistlustest ja/või tantsuüritustest osavõtt võistlejana/osalejana.
Õppevahendid: Pallid, hüpitsad, matid, tõkked, vahendid kõrgushüppeks, võimlemisrõngad, stopper, mõõdulint, saalihoki kepid ja pallid, väravad, klotsid, kits
Lõiming: Keel ja kirjandus- Sporti ja tervist käsitlevate eriotstarbeliste ja eriliigiliste tekstide

lugemise ja kuulamise kaudu arendatakse oskust mõista nii suulist kui ka kirjalikku teksti.

Matemaatika- Kõikide kehalisekasvatuse osaoskuste arendamisel rakendatakse matemaatikas omandatud oskusi (arvutamine, loendamine, võrdlemine, mõõtmine) ja mõisteid (mõõtühikud)

Loodusained- Kehalist kasvatust toetab keskkonna väärtustamine liikumisel ja sportimisel.

Sotsiaalsed. Kehalises kasvatuses omandatud teadmised rahvuslikust ning rahvusvahelisest liikumis- ja spordikultuurist avardavad õpilaste silmaringi.

Tehnoloogia. Teaduse ja tehnika saavutused on rakendatavad erinevatel spordialadel/liikumisviisidel (spordialade tehnika, spordivarustus ja -vahendid) ning tervisliku toitumise põhitõdede järgimisel.

Kunst ja muusika. Õpilaste tähelepanu juhitakse spordi ja kehakultuuri kujutamise- ning avaldumisvõimalustele kujutavas kunstis ja muusikas, spordialade/liikumisviiside, sh tantsu isikupärasele ja loomingulisele käsitlusele

HINDAMINE KEHALISES KASVATUS

Kehalises kasvatuses hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi, aktiivsust ja kaasatõotamist tunnis. Tegevuse/harjutuse omandamiseks tehtud pingutust ning püüdlikust kirjalike tööde praktilise tegevuse alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava eesmärkidele ning õpitulemustele. Kõikides klassides toimub ainekava täitmine koos harjutuste tõstmisega.

Õpilasi teavitatakse õppe-eesmärkidest ja eeldatavatest õpitulemustest õppeperioodi alguses. Õpilast hinnatakse lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule. Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud. Õppeprotsessi vältel toimub vahetu suuline ja kirjalik edasi -ja tagasisidestamine, milles osaleb aktiivselt ka õpilane (enese-ja vastastikhindamise kaudu)

Tervisest tingitud erivajadustega õpilaste hindamisel arvestatakse nende osavõttu kehalise kasvatuse tundidest. Hinnatakse õpilaste teadmisi spordist, liikumisest ja kehalise harjutuse tegemisest. Praktilisi oskusi hinnates lähtutakse õpilase tervislikust seisundist – õpilane sooritab hinde harjutusena kontrollharjutuse lihtsustatud variante või oma raviarsti määratud harjutusi. Juhul, kui õpilase tervislik seisund ei võimalda kehalise kasvatuse ainekava täita, koostatakse talle individuaalne õppekava, milles fikseeritakse kehalise kasvatuse õppeesmärk, õppesisu, õpitulemused ning nende hindamise vormid. Selleks võivad olla kirjalikud harjutused, ülesanded, referaat.

Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata.

I kooliastmes hinnatakse õpilase tegevust tundides (aktiivsus, kaasatõotamine, püüdlikkus, reeglite, hügieeni – ja ohutusnõuete järgimine). Õpitulemusena esitatud liigutusoskusi hinnates arvestatakse nii saavutatud taset kui ka õpilase poolt tegevuse/harjutuse omandamiseks tehtud tööd.

Uuemõisa Lasteaed-Algkoolis 1. klassis toimub sõnaline hindamine. Laps saab hinnangulehe, millel on hinnang antud õppeaine kohta 2 korda aastas. 2-6. klassis toimub arvuline hindamine.

II kooliastmes hinnatakse teadmiste ja oskuste omandamist, teadmiste rakendamist ning õpilaste koostööoskust. Tähtis on õpilase areng. Hinnatakse ka kooli esindamist spordivõistlustel.

Hügieeninõuete järgimist (vahetusriided, käterätik) hinnatakse igal veerandil ja seda nii I kui ka II kooliastmes.

Riiklik õppekava (RÕK) näeb ette, et koolil on kohustus valida talialadest (uisutamine, suusatamine) üks ala. Uuemõisa Lasteaed-Algkoolis on selleks alaks suusatamine.

RÕK kohaselt peab II klassi õpilane, kes läbib ujumisalgõpetuse kursuse, on: kohanenud veega, omandanud sukeldumis-, hõljumis- ja libisemisoskuse ning suudab rinnuli ja selili veepeal edasiliikuda.

Et koolidel oleks võimalik kehalist kasvatust korraldades arvestada õpilaste huve, kooli ja/või paikkonna spordi-või liikumisharrastuse traditsioone, ent ka olemasolevaid sporditingimusi, võib kool kasutada ainekavva mittekuuluvate spordialade ja liikumisviiside (ujumine, käsipall, saalihoki, pesapall, sulgpall, erinevad tantsustiilid, rulluisutamine, jalgrattasõit, kepikõnd jm) tutvustamist.

Lisa 9

Informaatika ainekava

INFORMAATIKA

Arvuti töövahendina (35 t)

IV klass

Füüsiline õpikeskkond

- Informaatika klassis on õpilasele on tagatud järgmiste vahendite kasutamine:
- üldjuhul igal õpilasel eraldi arvutitöökoht, erandjuhul kaks õpilast ühe arvuti taga.
- dataprojektor ja ekraan.
- failide salvestamise võimalus võrgukettale või kooli poolt pakutavasse/toetatud veebikeskkonda.
- lisaseadmete (printer, mälupulk) kasutamise võimalus.
- juurdepääs infosüsteemidele (e-kool, intranet või veebipõhine sisuhaldussüsteem, rühmatöökeskkond).
- arvutitöökohtadel reguleeritavad toolid, arvutilauad, sundventilatsioon, aknakatted.
- erineva operatsioonisüsteemiga arvutid (nt. lisaks MS Windows'ile ka Mac OS või Linux)
- ID-kaardi kasutamise võimalus (kaardilugejad).
- kõrvaklapid ja mikrofoniid.
- digitaalne foto- ja videokaamera.

Õpilastel peab olema võimalus rühmatöö ajaks laudu ümber paigutada või siirduda teise ruumi, mis on sobilik rühmatööks. Arvutiklassi kasutamisel on oluline järgida tervisekaitse nõudeid (reguleeritava kõrgusega toolid, ventilatsioon, kardinad).

Õppetegevused ja metoodilised soovitus

Õpetaja kui loovtöö tegija otsustab ise metoodika valiku, ülalloodud õppeprotsessi kirjeldus on üksnes soovituslikku laadi ja mõeldud vähekogenud õpetajatele. Kõige olulisemad põhimõtted informaatikatundide metoodika valikul on:

- erinevate meetodite vaheldumine (nii ühe tunni raames kui ka järjestikuste tundide puhul)
- õppimine ise midagi valmis tehes – nt. pole mõtet õpilastele loengut pidada mingitest asjadest, mida nad kohe ise referaadi või esitluse tegemisel rakendada ei saa
- uute mõistete, nähtuste ja tegevuste näitlikustamine, samas välistades mõtestamata matkimist
- kõigi informaatika tundides ja kodutööna tehtud tööde kogumine e-portfooliosse
- oma õppeprotsessi ja õpitulemuste pidev reflekteerimine õpilase poolt.

Hindamine

Informaatika valikaines hinnatakse õpitulemusi arvestuslikult. Õpetaja hindab mahukamaid töid ning tutvustab hindamiskriteeriume enne töö alustamist.

Õpitulemused ja õppesisu

SISSEJUHATUS TEKSTITÖÖTLUSSE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: Teksti sisestamine ning töötlemine arvutis on tänapäeval õppimise oluline osa.
Õppesisu Teksti sisestamine, muutmine, kustutamine, vormindamine, kopeerimine; teksti koostamine, kujundamine ja väljatrükk; ohutu ja säästlik töö arvutiga
Põhimõisted: Microsoft Word, vormindamine, kujundamine
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Plakati või kuulutuse teksti koostamine, kujundamine ja väljatrükk 2. Praktiliste tövõtete harjutamine ohutuks ja säästlikuks tööks arvutiga.
Õpitulemused: • õpilane oskab teksti sisestada; • oskab sisestatud teksti muuta, kustutada ning vormindada; • oskab teksti kopeerida (sh veebilehelt tekstidokumenti, koos vorminguga ja ilma); • oskab kujundada plakati või kuulutuse teksti; • oskab teha väljatrükki; • teab tövõteteid ohutuks ja säästlikuks tööks arvutiga.
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Õppetöö toimub suurel määral demonstratsiooni ja esitluste põhimõttel. Frontaalne õpe vaheldub iseseisva tööga läbi praktiliste tegevuste.
Lõiming: Sisestatavad tekstid ning teksti koostamine on seotud teiste ainetega.
Õppevahendid: Arvuti, hiir, monitor, klaviatuur, printer, projektor, programm Microsoft Word

FAILIDE HALDAMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: info muutub järjest enam arvuti- ja internetipõhiseks. Selleks, et infoühiskonnas edukalt hakkama saada on oluline oskus failide loomine ning haldamine.
Õppesisu Failide salvestamine erinevatele infokandjatele; failiformaadi valik; failide kopeerimine, veebikeskkonda laadimine, kustutamine, pakkimine; operatsioonisüsteemi graafilise kasutajaliidese kasutamine, töö mitme aknaga.
Põhimõisted: fail, failiformaat, internet, pakkimine, operatsioonisüsteem, aken.
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. failide salvestamine kõvakettale, võrgukettale ja mälupulgale 2. failide kopeerimine, veebikeskkonda laadimine 3. töö mitme aknaga
Õpitulemused: • oskab faile erinevatele infokandjatele salvestada; • oskab faile kopeerida;

• teab, kuidas laadida faile veebikeskkonda; • oskab teha tööd mitme aknaga.
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Õppetöö toimub demonstratsiooni ja esitluste põhimõttel. Frontaalne õpe vaheldub iseseisva tööga läbi praktiliste tegevuste.
Lõiming: hallatavad failid on seotud teiste õppeainetega, õpilane saab faile hallates ka teadmisi teiste ainevaldkondade kohta.
Õppevahendid: Arvuti, hiir, monitor, klaviatuur, projektor, Windows, kõvaketas, mälupulk

INFOOTSING INTERNETIS JA TÖÖ MEEDIAFAILIDEGA

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: infoühiskonnas edukaks läbilöömiseks on oluline teksti otsimise ning selekteerimise oskus. Veelgi olulisem on oskus end internetikeskkonnas kaitsta ning seal viisakalt suhtlusreegleid järgides veebikäituda. Infovahetus toimub tänapäeval suuresti e-kirjade kaudu, valimistel saame lausa e-hääletada. Oskus ning teadlikkus e-inimesena käituda ei teki üleöö, seda tuleb harjutada.
Õppesisu Interneti infootsing; turvaline veebikäitumine; e-kirja saatmine koos manusega; fotode, videote ja helisalvestiste ülekandmine arvutisse
Põhimõisted: internet; info ja infootsing; turvaline veebikäitumine; e-kiri, manus
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Internetijaht, mis sisaldab endas infootsingu võistlust ning arutelu erinevate otsinguvõtete kohta; 2. Rollimängud ja juhtumianalüüsid turvalise veebikäitumise ja isikuandmete kaitse teemal; 3. E-kirja saatmine, manuse lisamine; 4. Fotode, videote ja helisalvestiste ülekandmine kaamerast ning telefonist arvutisse.
Õpitulemused: • oskab internetis infot otsida; • teab internetis valitsevaid ohtusid ning seda, kelle poole võimaliku ohu korral pöörduda; • oskab kirjutada korrektset e-kirja ning sellele manust lisada; • oskab oma telefonist või kaamerast fotosid, videoid ning helisalvestisi arvutisse üle kanda.
Õppetegevus ja metoodilised soovitus Õppetöö toimub demonstratsiooni ja esitluste põhimõttel. Frontaalne õpe vaheldub iseseisva tööga läbi praktiliste tegevuste.
Lõiming: infot otsitakse erinevate õppeainete tarbeks; fotod on seotud loodusõpetusega, õpilased osalevad koolisisel loodusfoto konkursil.
Õppevahendid: Arvuti, hiir, monitor, klaviatuur, projektor, internet, kaamera, telefon

TÖÖ ANDMETEGA

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: õppimine on oma olemuselt info ning andmete kogumine ning töötlemine. Infoühiskonnas on selleta võimatu hakkama saada,
--

tähtis on õppida olulist ebaolulisest eristama.
Õppesisu: andmetabeli ja sagedustabeli koostamine etteantud andmestiku põhjal. Lihtsamate valemite koostamine. Erinevat tüüpi diagrammide loomine sagedustabeli põhjal.
Põhimõisted: andmetabel, sagedustabel, diagramm, Microsoft Excel
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. andmetabeli ja sagedustabeli koostamine etteantud andmestiku põhjal; 2. sagedustabeli põhjal diagrammide loomine; 3. lihtsamate valemite koostamine.
Õpitulemused: - oskab etteantud andmestiku põhjal koostada andme- ja sagedustabelit; - oskab sagedustabeli põhjal diagramme luua; - oskab koostada lihtsamaid valemeid.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Õppetöö toimub demonstratsiooni ja esitluste põhimõttel. Frontaalne õpe vaheldub iseseisva tööga läbi praktiliste tegevuste.
Lõiming: tabeliteks vajalik andmestik koostatakse koostöös matemaatika õpetajaga
Õppevahendid: Arvuti, hiir, monitor, klaviatuur, projektor; Microsoft Excel

ESITLUSE KOOSTAMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: igas eluvaldkonnas on tänapäeval oluline oskus esitlus. Tuleb tutvustada nii ennast kui oma tööd. Mida, kuidas ja millises järjekorras rääkida ning kuidas see atraktiivseks muuta, vajab juhendamist ning harjutamist.
Õppesisu Paaristöös slaidiesitluse loomine. Teksti, piltide, tabelite, diagrammide ja kujundite lisamine. Loetelude ja tekstikastide lisamine. Slaidi ülesehituse ja kujunduse muutmine. Slaidiesitluse ettekandmine.
Põhimõisted: slaidiprogramm, kujundus, slaidiesitlus, Microsoft Power Point
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. esitluse loomine, slaidi ülesehituse ning kujunduse muutmine; 2. loodud slaidiesitluse ettekandmine.
Õpitulemused: - teab esitluse koostamise põhimõtteid; - oskab programmis Power Point luua slaidiesitlust ning seda kujundada; - teab esitluse ettekandmise põhimõtteid.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Õppetöö toimub demonstratsiooni ja esitluste põhimõttel. Frontaalne õpe vaheldub iseseisva tööga läbi praktiliste tegevuste.

Lõiming: esitlusi saab koostada erinevate õppeainete iseseisvate tööde kohta.
Õppevahendid: Arvuti, hiir, monitor, klaviatuur, projektor, Microsoft Power Point

REFERAADI VORMINDAMINE

Õpetamise eesmärgid ja teema olulisus: järjest enam tuleb õpilastel õppetöö käigus esitada referaate ning uurimusi. Õige vormindamine on selliste tööde puhul väga oluline. Töö välimus võib töö sisu tunduvalt kahandada, see on justkui korrektne riietumine inimese puhul. Korrektne referaat eeldab õiget vormindamist. Referaatide koostamine soodustab ka analüütilist mõtlemist
Õppesisu Etteantud tekstiga referaadi vormindamine; päise ja jaluse lisamine, laadide kasutamine pealkirjades; sisukorra automaatne genereerimine; lehekülgede nummerdamine; loetelude ja tabelite lisamine.
Põhimõisted: referaat, vorming, pealkirja laad, sisukord, päis ja jalus, lehekülje numbrid
Praktilised tööd ja IKT rakendamine 1. Referaadi koostamine ja vormindamine
Õpitulemused: • teab, millest koosneb referaat; • teab, kuidas lisada päist ja jalust; • teab, kuidas referaati vormindada; • oskab kasutada erinevaid laade ja kirjastiile; • oskab automaatselt sisukorda genereerida; • oskab lisada lehekülje numbreid; • teab, kuidas referaadile loetelusid, jooniseid ja tabeleid lisada.
Õppetegevus ja metoodilised soovitused Õppetöö toimub demonstratsiooni ja esitluste põhimõttel. Frontaalne õpe vaheldub iseseisva tööga läbi praktiliste tegevuste.
Lõiming: referaat on loodusteemaline, seotud loodusõpetusega
Õppevahendid: Arvuti, hiir, monitor, klaviatuur, projektor, internet, raamatud, Microsoft Word